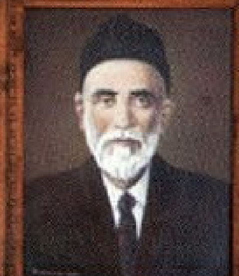
١٤

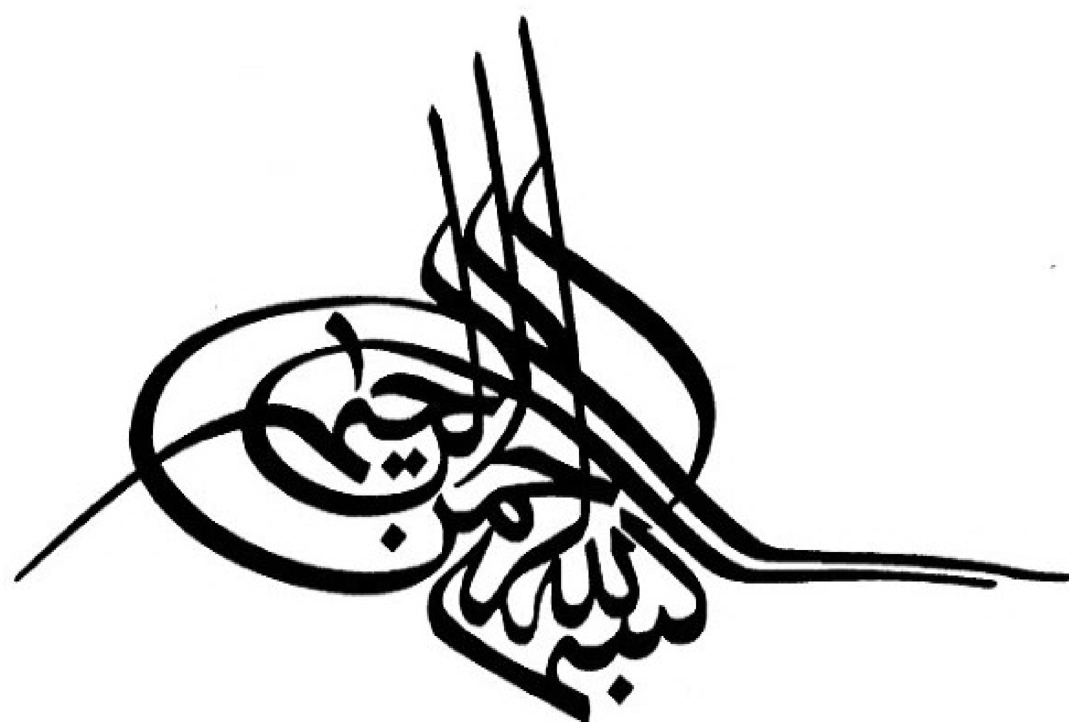
د شورى هنداره

له لومړۍ دورې څخه تر نهمې دورې پورې

(١٣١٠ - ١٣٣٦ هجري لمريز)

لومړى ټوك

بسم الله الرحمن الرحيم

د شورى هنداره

لومړی ټوک

دلومړى دورې څخه تر نهمې دورې پورې

د ۱۳۱۰ څخه تر ۱۳۳۶ هجرى لمريز کال پورى

د کتاب ځانګړنې

د کتاب نوم : د شورى هنداره لمړى ټوك

ليکونکى: محمد محسن صابر هروى

پشتوژباړه : غوث الدين جلالزى

مهتمم : خيړنوال شاه سلطان عاكفي

تايپ كونكي: مسعود غورځنګ

كمپوزاوديزاين: خواجه جاويد صديقى

د چاپ نېټه: ۱۳۸۷ هجرى لمريز كال، مرغومى

دچاپ شمير: ۱۰۰۰ ټوكه

خپرندوى : د ولسي جرګې د عامه اړيكو رياست – كابل

زمونږ خبرې

د شورى د هندارى كتاب په دوه ټوكو كى د ولسي جرګى د ۱۳۴۵ څخه تر ۱۳۵۲ كلو پورې د غونډو بهير د خپرونو په لوي مديريت كى د اطلاعاتو د مسوول خداى بخښلي محمد محسن صابرهروى په ميړانه چمتوشويدۀ ، چې د تاريخى مـهمو پيښو په ګډون د غونډو د دائريدو څرنګوالى ، غړى ، ټاكنى ، بحثونه اود ملى شورى پريكړى (د لمړى دورى ۱۳۱۰ څخه تر ديارلسمى دورى ۱۳۶۶ پورى) پكښې شاملى دى، ليكونكى د هغه وخت د مراجعينو او په ځانګړى توګه د هغه وخت د پوهنتون د محصلينو دَ غوښتنو د پوره كولو لپاره د شورى د كتابتون او ارشيف څخه مواد راټول او زيار ئى يوست چې هغه چاپ كړى ، متاسفانه د ناخرګنده دلائلو له مخى هغه تر اوسه پورى نه دى نشر شوى.

دا كتاب چې په ساده ژبه د هغه د خپل وخت په ادبياتو ليكل شويدى د تحقيق او څيړنى د خاوندانو لپاره ښه سرچينه شميرل كيداى شى.

په داسى حال كى چې زمونږ هيواد اتيا كاله د قانون ګذاري بهير تجربه كړى ده خو داچې زيات خلك و معلوماتى سرچينو ته لاس رسى نلرى فكر كوى چې اوسنى ملى شوري لمړنى اويواځنى قانونى ځاى دى.

د دى فكر بر بنسټ د درسى اثر د خپريدو اړتياپه ښه توګه معلوميداى شى، د ولسي جرګې د اطلاعاتو او عامه اړيكو رياست د هيواد د ليكوالو د ليكل شوو تاريخى اثاروپه خوندى ساتلو او ګرانو هيوادوالوته د هغوى په رسولوكي يو مهم ګام اخستى دى.

د يادونى وړ او اړين ټكى دادى چې د دى كتاب په چاپ كى هيڅ ډول تصرف نه دى شوى او اثر په همغه لمړنى شكل چې ليكونكى ليكلى دى د سيل پروژى (يو، ان ، دى، پى موسسى) په مالى مرسته او د ولسى جرګې د منشى نائب داكتر محمد صالح سلجوقى په هڅونه او مرسته ، د ولسي جرګې د اطلاعاتو او عامه اړيكو رياست په ميړانه او د ښاغلى پوهنياردپلوم انجينر محمد شريف دهيار په دوستانه او بى مانندە زيار ايستنى سره چې خداى بخښلى محمد محسن صابر هروى ته خاص اخلاص لرى ، او آغلى دپلومه انجينر صابره صابر د خداى بخښلى محمد محسن صابر هروي د لور په مرسته د چاپ امكان پيدا كوى.

هيله منده يم چه د ښاغلو لوستونكو لپاره ګټور او اغيزمن واقع شى او د هيواد د

د ليکوال ژوندليك

خدای بخښلی محمد محسن صابرهروی په ۱۳۰۶ هجری لمریز کال کی په هرات کی په یوه روڼ آنده کورنی کی د خواجه عبدالله په کلی کی پیدا شوی او دنیا ته راغلی دی او دا نه چي دی یو تکړه شاعر و دی ژورنالست، پوه او کامیابه اکادمیسن هم و.

خدای بخښلی محمد محسن صابرهروی خپلی لمړنی زده کړی د سلطان غیاث الدین غوري په لمړني ښوونځي کی سرته رسولی دي او لوړې زده کړې نی د جامی هروی په لیسه کي پای ته رسولی دی.

او نوری دوامداره زده کړی نی په هغه وخت کي د نورو تجربه لرونکو استادانو څخه لاس ته راوړی او د ۱۳۲۲ او ۱۳۲۳ هجری لمریز کلونو په اوږدو کی د هرات په معارف کی د استاد په توګه نی دنده ترسره کړې او د ۱۳۲۵ کال څخه نی د تمثیل په هنر لاس پوري کړ او تل یی تولنیزرنځونه او کړاونه د تیاتر په چوکات کی د صحنی پر مخ راوړل.

په ۱۳۲۸ هجری لمریز کال کی د کابل پوهنتون په اتحادیه کی شامل شو او په ۱۳۲۹ هجری لمریز کال کي د بغلان په ولایت کی د نساجی تیاتربنسټ ایښودونکی او فعال ممثل و. په ۱۳۳۵ هجری لمریز کال کی د پروان د مطبعی د آمر په توګه او په ۱۳۳۶ هجری لمریز کی د کابل د راډیو د څیړونکی او لوستونکی دغړی په توګه او د۱۳۳۷ او ۱۳۳۹ هجری لمریز کلونو په اوږدو کی د کابل د ښاروالی د تبلیغاتو د عمومی مدیریت د مرستیال په توګه او د پامیر د مجلی خپرولو دنده په غاړه در لوده.

خدای بخښلی استاد صابر هروی د ۱۳۳۹ هجری لمریز کال څخه تر ۱۳۴۰ هجری لمریز کال پوری د بدخشان د مطبعی د آمر په توګه او د ۱۳۴۲ هجری لمریز کال څخه تر ۱۳۴۵ هجری لمریز کال پورې د دوهم خل لپاره د پروان د مطبعی د آمر په توګه دنده سرته رسوله.

د ۱۳۴۵ څخه تر ۱۳۵۳ هجری لمریز کلونو په موده کی د ملی شوری (۱۲ او۱۳) دوری د اطلاعاتو او ثبتولو د بهیر او د ملی شوری د ارشیف د امر په توګه نی دنده سر ته رسوله.

د ۱۳۴۵ او ۱۳۵۸ هجری لمریز کلونو په منځ کی ئی د مالیی وزارت د تحریراتو د لوي مدیر په توګه ئی په ریښتنی ډول دنده سرته رسولی ده.

د ۱۳۶۲ او ۱۳۶۳ هجری لمریز کلونو په موده کی د کابل د راډیو ټلویزیون د دری شعرونو د کنترول کونکی او ترتیب کوونکی په توګه ئی دنده درلوده. تر هغه وخت پوری چی بی ګټی او کورسوځونکی جګړو او د غمجنو پیښو په رامنځ ته کیدلو سره په ۱۳۷۲ هجری لمریز کال کی د ده په شان نور قلم لرونکی ، شاعران او نامتو لیکونکی د وطن پریښودلو ته مجبوره شول او پردیو هیوادوته ولاړل ، که څه هم په هر ډول شرایطو کی وه ، څه په وطن کی څه د وطن څخه په مهاجرت او کوښه والی کی خو د بدن په هډوکو او غوښوکی ئی د وطن او د وطنوالو یاد او مینه اغښل شوي وه او د خپل هیواد څخه یو ګړی بی غمه نه وه. لکه څنګه چي د هغه مفکوره او شعرونه د دي شاهد دي.

د ده د لیکل شوو کتابونو څخه یو هم همدغه کتاب یعنی د شوری هنداره ده چي د وخت په تیریدلو سره د ولسي جرګی د اطلاعاتو اوتولنیزو اړیکو ریاست د بی ساری مرستی په واسطه د چاپولو په ګانه سمبال شو.

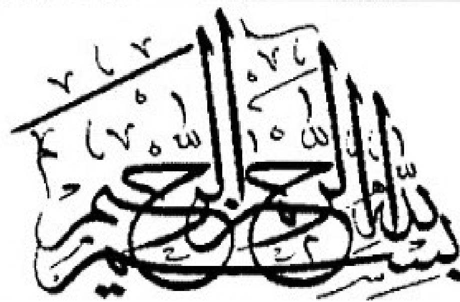
سخن مولف :

از سال ۱۳۲۴ که نگارنده در دانشسرا [illegible] به جمع آوری مطالب مربوط به تاریخ شورا در افغانستان
بودم [illegible] یادداشت که در مطالب جمع آوری شده ملتفت گردیدم که حجم این کتاب
زیاد شده در یک جلد گنجانیدن آن ممکن نیست
همان بود که به مشوره همکار محترم الحاج [illegible] دانشگاه فصل مربوط به دوره های تاریخی را جدا ساختم
که بصورت مجموعه علیحده درآمد ولی باز هم حجم آن بزرگ بود و در یک [illegible] جلد گنجانیدن
تدوین آن مشکلاتی برجود آورد تا اینکه باین فکر شدم که قسمت شورای [illegible] را از
شوراهای ملی (لویه جرگه و مشرانو جرگه) جدا بسازم
این فکر را به شادروان عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه که مصروف جمع آوری تاریخچه
مجلس اعیان (مشرانو جرگه) بود نیز در جمله تدوین تاریخ شورا که بعداً بنام (آئینه شورا)
[illegible] آن مرد دانشمند [illegible] شد با من گفت که [illegible] را
جویا شدم که [illegible] چند نفر [illegible] مجلس مشرانو جرگه را که
مربوط به [illegible] سال ۱۳۴۳ بود با [illegible]
مطلب اینکه این مجموعه [illegible] را جدا [illegible]
[illegible] انقلاب ثور ۱۳۵۷ – در اثر تفتیش و تلاشی [illegible] از دسترس
خارج شد مجموعه شوراهای [illegible] را [illegible]
[illegible]
[illegible]

دعنوانونو لړليك

ګڼه	عنوان	مخونه

سیف الدین لودین کتابتون
کتاب پر لیسي شمیره

د شورى د هندارى په نامه ددى ټولګې(مجموعى) د تدوين لامل

د ۱۳۴۵ کال څخه د ۱۳۵۲ کال د غوائى تر مياشتى پورى کله چې شاهى رژيم په جمهورى رژيم بدل شو د ولسى جرګې د خپرونو په لوي مديريت کې د عمومى (پښتو او ښکاره) غونډو د بهيراو اطلاعاتو د ثبت مسوول وم.

د دندى په لمړيو ورځو کې هره ورځ يو شمير روڼ آندى زلمى او محصلين به د شورى خپرونو (نشراتو) ته راتلل اود شورى اودهغې دځينو دورو په برخه کى به ئى خبرتيائى معلومات غوښتل ، دا چې څوک بلد نه وه او صحيح مدرکونه هم موجود نه وو نو تش لاس به بيرته ستنيدل.

اوسنى ليکونکى د محصلينو اوهغو زلميانو د ستونزو د حل لپاره چې د مونوګراف او دهغه وخت د تقنينى مضمونونود ليکلو په خاطرسرګردانه وو، چا صحيح او سالم مدرکونه او سندونه هغوى ته نه ورکول، په دى فکر کى شوم چې د شورى تاريخچه را ټوله او ثبت ئى کړم ، هغه وه چې دا کار مى د ادارى پلاوى او کلتورى انجمن(ټولنه) د ځينو غړواو په ځانګړي توګه د ولسي جرګې د دولسمى دورې د رئيس په مشوره پيل کړل. د نيکه مرغه کتابتون او د شورى د ارشيف زيرمتون (مخزن) مى په واک (لاس رسى) کې درلود او ودې هدف ته د رسيدو دپاره ډيره ښه او ګټوره منبع موجوده وه ، د ضرورى مطلبونو او يادداښتونو په را ټولولو مى پيل وکړ، د پنځو کلونو په موده کى مى د ۱۳ دورې تر دوهم کال پورى د لرغونى افغانستان د قانون جوړونى د ژوند لويه تاريخچه د ۱۲ دورې تر پاى پورى ثبت کړ، له نيکه مرغه د دى سره يوځاى د افغانستان د لويوجرګو تاريخچې د شورى تاريخچې سره يوځاى ثبت شوى ، په دى وخت د عظمى صدارت دپارلمانى ادارى و دى مهمى موضوع ته پام شو او وئى غوښتل چې دا ټولګه (مجموعه) د هغى د ټولو تاريخى سندونو او مدرکونو سره يو ځاى زما د واک څخه وباسى او د صدارت د پارلمانى ادارې لخوا چې رئيس ښاغلى محمد ياسين وه چاپ کړى او ددى ارزښتناکه ټولګې (مجموعې) ابتکار په خپل نامه او د هغه له مخى پر خپلو خوش خدمتيو باندى يو څه نور هم زيات کړى.

اصغربشیر هروی چي ددی کار د تدوین او د افغانستان د لوئی جرګې د تاریخچې څخه ئی خبر درلود موضوع ئی د هغه وخت د اطلاعاتو او کلتور وزیر داکتر نوین ته خبر ورکړ او زما څخه ئی وغوښتل چي د (افغانستان د لویو جرګو تاریخچې) وهغه ته وسپارم چي د لوئی جرګې په ویاړ ئی چاپ او د لوئی جرګی په ورځ ئی وویشی.

څنګه چي ما ددی تاریخچی یو نقل درلودی د اطلاعاتو وزیر (دکتورنوین) په ۲۴ ساعتو کي د اطلاعاتو او کلتور وزارت د تحریراتو د ټایپیست په وسیله د نوموړی تاریخچی درې نقله ټیپ کړ چي دوه نقله ئی ماته بیرته راکړه او یو نقل ئی د هدایت اخستلو د پاره جمهوري ریاست ته یووړ، د بده مرغه پوه نشوم چي په کوم علت د هغه چاپ معطل او لویه جرګه ترسره شوه ، د لوئی جرګې تر پاي ته رسیدو وروسته می د لمړی نقل د په لاس راوړلو د پاره د اطلاعاتو او کلتور د وزیر څخه غوښتنه وکړه خو هغه خبره نن او سبا ته کړه او تر نن ورځی پوری می د نوموړی تاریخچی لمړی نقل په لاس را نووړ، ترڅو چی د لوئی جرګې د تاریخچی چاپ شوی نقل په لږ تصرف او زیاتوالی (د انقلاب د وخت د لوئی جرګې د جریان په زیاتوالی) می د یو دوست په شخصی کتابتون کی چي د بل چاپه نامه چاپ شوی وو ولیدي.

بیله څنډه می موضوع د لیکوالو ټولنی ته خبر ورکړ او یو نقل د افغانستان د لویو جرګو تاریخچې چي راسره وه د کتاب سره یوځای هغه ټولنی ته وسپارل چي ښاغلی ډاکتر جاوید ومایل هروی هغه له کتاب سره تطبیق او په شفاهی ډول ئی تائید کړه چي اتیا په سلوکی د لیکونکی تالیف شوي تاریخچې ده.

زه چي تازه د ژوند د جنجالونو او بند څخه خوشی شوی وم نمی غوښتل چي د چاسره مرافعه وغواړم نومی غاښ پر څګر ولګاوه (صبر می وکړ) او د چوپتیا ټاپه می پر خوله ووهله.

د مطلب څخه لری ولاړ نه شم ، د انقلاب په پیل کی کورونه تلاښی کیدل په تلاښی کي یوشمیرکتابونه او د یاددابنت پاڼی چي د لیکونکی د پنځوس کلن ژوند ثمره وه د لاسه مي ووتل چي د افغانستان د شوری تاریخ (دشوری هنداره) ځیني مهمی برخی چي زما تالیف وه پکي شاملي وی او همدارنګه د دوهمی څخه تر یوولسمی دورې پوري د استازو او غونډو انځورونه (عکسونه) هم پدی تلاښی کی یووړل شول چي له بده مرغه بیا په لاس رانه غلل.

دا چي د سرکال په پیل کی بیا ددی تاریخ د ترتیب او تنظیم په فکر کي ولویدم تر کومه ځایه چي می لاسرسی کیدی اود وختونو د زیار او ځیړني ناتمامی او تیتی (خوري) پاڼی می راټولی او ترتیب کړې که خدای وکړی د ...

د ملي شورى او ولسي جرګې د غړو شمير په بيلابيلو دورو او کلونو کې

په لمړى دوره کې د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون۱۱۱ تنه

۱. – د دوهمى دورې لمړى کال د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون ۱۱۵ تنه
– د دوهمى دورې په دوهم کال د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون ۱۱۲ تنه
– د دوهمى دورې په دريم کال د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون ۱۱۴ تنه

۲. – د دريمى دورې لمړى کال د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون ۱۱۳ تنه
– د دريمى دورې په دوهم کال د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون ۱۱۵ تنه
– د دريمى دورې په دريم کال د جرګې د غړو شمير د ادارى هيئت په ګډون ۱۱۴ تنه

۳. د څلورمى دورې په لمړى،دوهم اودريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون ۱۱۶تنه

۴. د پنځمى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون ۱۱۶تنه

۵. د شپږمى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون ۱۱۶تنه

۶. د اوونى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون ۱۷۰تنه

۷. د اتمى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون ۱۷۱تنه

۸. د نهمى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون ۱۷۳تنه

۹. د لسمى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون

۱۰. ديولسمى دورې په لمړى،دوهم او دريم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون د دولسمى دورې په لمړى،دوهم، دريم اوڅلورم کلونوکى دجرګې دغړوشميردادارى هيئت په ګډون

د مطلب پیل

هغه ګران لوستونکی چي د پلټني او څیړني او په ځانګړي توګه د تاریخي پیچلو مسئلو په اړه بلدتیا لري پوهیږي چي د داسي هیرشوواو د نظرڅخه لویدلو موضوع ګانو او مطلبونو ټولول او یوځای کول سخت اودزیار نه ډک کاردی.

د نظر څخه لویدل په دي معنی چي د نوی اساسي قانون د تسوید او انتقالي دورې څخه مخ کی چي په حقیقت کی ئی د نوی او عصری قانون جوړوني د پاره نوی ور پرانیزی. په سلوکی ۹۸ خلکو څه لوستو او څه نا لوستو د ژوند و دی مهمي او سیاسي موضوع ته پاملرنه نه کوی ، یوازی حکومتونو او هغو کسانو چي د هیواد سیاسي چارو سره ئی اړیکی درلودې و قانون ته اړتیا احساسوله او یا هغه کسان چي هیواد څخه بهرنئ لوړی زده کړی او مطالعه کړی وه پوهیدل چي قانون او قانون جوړونه د یو هیواد په پرمختګ او لوړتیا او اداره کولوکی څه ارزښت لری ، ددی اساس او دلیل له مخی د افغانستان د خلکو د ژوند په بیلابیلو پړاوونوکی چي څه ګامونه اخستل شوی وه او یو لړ مقررات ، نظامنامی ، لایحې ، تعلیماتنامی ، اصولنامې او قوانین که څه هم د هیواد د چارو د سمبالښت د پاره وضع او تدوین شوی ول پوره عملي شوی نه دی. هغه یوه اندازه چي عملي شوی دی دا چي خلک د هغه د اهمیت او ارزښت سره دومره بلد نه وه د هغه تطبیق او اجراات ئی یو ډول ظلم او جفا بلل . ظلم او تیری په دی معنی چي د مقرراتو او قوانینو پلی کوونکی په خپله د قانون په ارزښت او اهمیت لکه څنګه چي لازم دی نه پوهیدل او پرټولو باندی ئی په یوډول نه پلی کول، د قدرت او زور خاوندانو پر ځان باندی د قوانینو او مقرراتو د پلی کیدو څخه اوږه خالي کوله، څکه د قانون پلی کول پر کمزورو او بیوزلو خلکو باندی ظلم او تیری ګڼل کیدی ، د بلی خوا څنګه چي استفاده کوونکو انسانانو او مامورینو په ډیر حرص د حکومت د غفلت او بی خبری څخه ناوړه ګټه پورته کوله د ضرورت وړ مقررات او قوانین ئی د خپل تباه کوونکو او شومو غرضونو او ځانګړو ګټو لپاره یو شمیر ناپاکه زورواکو ترېښنو لاندی کول چي پر کمزورو او یا بیوزلو خلکو باندی ظلم او تیری کیدی اوپه دی ډول قوانین او مقررات (پرته له دیني قوانینو) په غوځ ډول د پام څخه لویدلي اود هغوی پلی کول پرټول ولس او خلکو یو ډول او عادلانه نه وه نو یو ډول (ظلم اوجفا) بلل شوی وه او خلکو د پلی کوونکو د ځانګړو غرضونو او خپل سریو په نسبت رضایت او باور نه درلود څکه اصلاحي خوځښتونه په دی برخه کی احساس نه شول.

د عبدالرحمن خان د پاچاهى په دوره کى هم يو لړ اصلاحات او بدلونونه د امير شيرعلى خان د دورې په اصولو او مقرراتو کى رامنځ ته شول او د هغوى پلي کيدل په جدى توګه توصيه شوه خو داچي بيا هم په زور دملت پر ځينو خلکوپلي کيدل خلک ناراضه شول.
که څه هم دشهيد اميرحبيب الله په وخت کى يو شمير مقررات او لايحې په دولتى شورى کى چي په هغى کى وزيران ، شهزاده ګان ،اعيان (مشران) او اشراف غړيتوب لرل اوپه مياشت کي دوه يا څو ځلي دپاچا ترمشرتابه لاندي غونډي کولې تسويد او نافذ شول خو داچي دزوررورو د اغيزى له کبله تطبيقي اړخ ئي د ظلم او ستم لاندى پرکمزورو او بيوزلوباندى ډير وو په ټوليزډول خلک ني دمنلونه اوړه خالي کوله او د بلډي، تحفواوډاليو په ورکولوئى خانونه دقانون دمنګلو څخه خلاصول.
د خداى بخښلى غازى امير امان الله خان د سلطنت په دوره کى د ۱۲۹۷ څخه تر ۱۳۰۸ کاله پورى چي پوهنه يو اندازه پرېښنو دريدلې وه او د بلى خوا د پرمختګ او بدلون سره ورو ورو خلک د قوانينو ، مقرراتو او د لايحو په اهميت پوه شول ، ددى اړتياؤ پر بنسټ حکومت وکولاى شو چي ددولتى شورى په مدنى پرنسيبونو کى بدلونونه رامنځ ته کړي او په دى دوره کى وه چي د دولت شورى د خپل قطعى انتصابى شکل څخه راووته او يو شمير انتخابى غړى د ملت لخوا څخه په هغى کى شامل شول. همدا ډول په دى دوره کى څو لوئى جرګې په (هډه – جلال آباد، پغمان او کابل) کى دايري او د خلکو پر مشکلاتو او قانونى خنډونو تبصرى او بحثونه وشول او په تيرو اصولنامو کى يو لړ مهم بدلونونه منځ ته راغلل او سربيره پردى د وخت او زمان او چاپريال د غوښتنو سره سم يو شمير لايحې تسويد او تدوين اوددولت شوري او لويي جرګې ته وړاندي شوې چي ورروسته له هغه يو زيات شمير د هغوى چاپ او د پلى کيدو د پاره عملى ډګر ته راووتى چي تر يو حده پورى د اميد وړ هم وى.
په ۱۳۰۹ کال کى د خداى بخښلى اعليحضرت امير امان الله خان د سلطنت تر ړنګيدو او د سقاو زوى د بغاوت تر پيدا کيدو وروسته افغانستان ۹ مياشتى د کورنيو جګړو او ګډوډيو په يو ډير نازک او بحرانى حالت کى قرار درلود چي پدى دوره کى ډير ارزښتناکه سندونه د نووراغلو نااهلواو ناپوهو خلکو له خوا څخه د منځه ولاړل چي د هغوى په ډله کى يو لړ مقررات ، نظامنامى ، معتبر او مهم سندونه هم د منځه ولاړل.
په ۱۳۱۰ کال کى د محمد نادر شاه د نظامى چارو تر پياوړتيا وروسته د دولت شورى چي څه ئى

سره ئی سمون درلود را منځ ته کړاو همدارنګه امانیه دورې یو شمیر نظامنامی (اصولنامې) تعدیل او یو لړ نوری اصولنامې ئی د هیواد په بیلابیلو برخو کی منځ ته راوړی.

دا چې په دی دوره کی په پوهنه او کلتوری برخوکی څه ناځه بدلونونه منځ ته راغلل خلکو ورو د قوانینو سره بلدتیا پیدا کړه ، د قوانینو او مقرراتو پلی کیدو ته یو اندازه چمتو شول د ملی شوری او اعیانو د پاره مناسب وخت په لاس ورغی چې په بیلا بیلو برخوکی قوانین او مقررات وضع کړی. په دی وخت او زمان کی که چیری د نوښتګرو مغزو او په بشپړه توګه ملی او وطن غوښتونکو خلکو څخه ګټه اخستیل شوی وای ، حکومتونو د پاچا په ګډون په رښتیا سره غوښتی وای چې دخلکو د ټولنیزو او اقتصادی چارو په برخه کی کار سرته ورسوی د هغوی دپاره ډیر مناسب وخت وه او ترځلویښت کالونو زیات د محمد ظاهرشاه د سلطنت کراره دوره وه چې د قانون جوړونی ، پر مخ تګ او د هیواد د ټولنیزو او اقتصادی چارو د سمبالښت د پاره ئی ښه مرسته کولای شول، خو پرخلاف ددې د څلویښتو کالونه په ډیر وخت کی د دولت ستنی پر پخوانی بنسټ باندی ولاړی او په بشپړ ډول ئی یوازی د شاهی رژیم د پایښت لپاره هلی ځلی کولی.

ملی شوری یوازی په نوم وجود درلوده ، ظاهراً د ټاکنو دقانون له مخی چې هرڅوک چې دولت غوره کول د حاکمانو او نائب الحکومه ګانو له خوا تعین (ټاکل) او پلازمینی ته رالیږل کیدل څو په ملی شوری کی د ملت استازیتوب وکړی. په ملی شوری که هم رئیس او د اداری هیئت غړی د پاچا او صدراعظم په اشاره او غوښتنه ټاکل کیدل او هم کومی موضوعګانی چې ملی شوری ته وړاندی او تصویب کیدلی یو اړخیز او غیر مترقی وی چې د ملت د ستونزو یوه غوټه ئی هم نه شوه پرانیستلاي . پدی دوره کی قوانین هم په هغه غیرفعال ډول اوزړه شیوه پر بیوزلو او کمزورو باندی پلی او پر زورورو او هغه کسانو چې د شاهی رژیم پایښت ئی غوښت بیله د کاغذ پر مخ یو بی معنی لیکنی بل څه ارزښت نه درلود.

د هری دورې رئیسان د هغو کسانو د منځ څخه ټاکل کیدل چې په دولتی لوړو چوکیو کی به ئی کار کړي ؤا ود پاچا او د درباریانو به پوره د باور وړ وه او ملی شوری ته د ارګ په دننه کی و دربارته نژدی د دارالتحریر تر نظر لاندی په یو تعمیر کی ځای ورکړ شوی و. زیار ایستل کیدی چې د ملی شوری غړی د پاچا او صدراعظم په اشاره د حاکمانو او نائب الحکومه ګانو تر نظر لاندی د هغو کسانو څخه و ټاکل شی چې اصلا د قانون او قانونګذاری د معنی او مفهوم سره بلدتیا و نه لری . یواځی په تنخوا او نوم باندی بسنه وکړی اود پاچا او د وخت حکومت د باور وړ وی.

دې حالت تر ۱۳۳٦ او ۱۳۳۷ کلونو پورى دوام درلود ، که څه هم ورځ په ورځ خلک پوهيدل ، د لوستو او روڼ آندو زلميانو مترقى جنبشونه (پرمختللي غورځنګونه) تر سترګو کيدل ، داچي حکومت په پوره ډول پر اوضاع باندى برلاسى و د غورځنګ هره کړنه چي د دوى د نظر پر ضد وه هغه ئى ځپله . هغه وخت چي محمد داود صدراعظم او د وزيرانو رئيس وه په دي پلمه چي د شورى د پاره مناسب او د ناستي وړ ځاى وټاکل شى ، غوښتل ئى چي ملى شورى د شاهى ارګ له آغيزى چي ټوله د پاچا او درباريانو تر څارنى او کنترول لاندى وه خلاصه کړي او د هغوى لاس د ملت د پاکى ارادى د لمنى څخه لنډ کړى لمړي ملى شورى د دارلامان او وروسته ئى د تجارت اطاقو (سودا ګري خوني)ميلمستون،اوسنى ملى شورى چي په علاو الدين کى موقعيت لرى ځاى پر ځاى او پدى توګه ئى تر يو کچى پورى وکيلان د دربار او درباريانو مستقيمى اغيزي څخه وژغورل او ملى شورى تازه په دى دوره (۱۰ او ۱۱) کى وکولاى شول نسبتاً يو لړ بنسټيز او ګټور قوانين او مقررات ترتيب او نافذ کړى. د صدارت په پيل کى د صدراعظم محمد داود اساسى هدف يو سالم ، بنسټيز ، اصلاحى او ټولنيز ريفورم منځ ته راوړل وه چي د وخت او زمان جبر دا کار منځ ته راوړى و او ددى سره يوځاى يو لړ بنسټيز او ګټور کارونه لکه د ښځو د نهضت اعلان او د هغوى د حجاب ليرى کول وؤ. دا هغه کار و چي څلويښت کاله وړاندى خداى بخښلى غازى اميرامان الله خان د هغه د پلي کيدو هيله درلوده، ولى هغه وخت چي ذهنيتونه ډير تاريک وو د افغانستان د دښمنانو لاس وهنى بريالى شوى او پاچا ئى د مطلقى ناکامى سره مخامخ کړ.

صدراعظم محمد داود خان د ښځو نهضت په برياليتوب سره اعلان کړ، د يو پلان شوى او باورى پاليسى پربنسټ ئى وکولاى شول لمړى د ښونځيو او بيا د عمومى حجاب ليرى کول پلي کړى او وروسته د ټولنيزو خپرونو له لارى روڼ آند او منور قشر ته د وينا آزادى تر هغه کچى چي ممکن او د زغم وړ وه ورکړه ، که څه هم د سياسى ګوندونو د پاره قوانين او مقررات موجود وؤ خلک ئى و هڅول چي د سياسى ګوندونو د بنسټ ايښودلو د پاره ګامونه پورته کړى لکه څنګه چي د وطن او ويښ زلميانو ټولنى او نور يو په بل پسى منځ ته راغلل او په دى توګه څنګه چي د سردارى او خانخانى نه ئى ښه زړه نه درلود او په باطن کى د شاهى کورنى په ځانګړى توګه بيا خپل د تره زامنو سردارولى او ورور څخه ئى خوشحاله نه وؤ د هغوى څخه ئى ليريتوب غوره وګاڼه ، څنګه چي محمد داود د ظالم حکومت په څنګ کى د

جامه ور واغوستله ، اقتصادى پلان ، بودجه او د دولت اساسى کړنلاره ئى د شورىپه واک کى کيښودل اود استازو نظر ئى وغوښت.

ملي شورى دُ اساسى کړنلارى تر مطالعي او د کابينى د غړو په برخه کى تر نورو وروسته په ډيره ميړانه اوجرئت سره يو لړ وړانديزونه حکومت ته وړاندى او د حکومت غړوته ئى د باور راى ورکړى چي دى کار د شورى دپاره يو نوى ور پرانيست او بل داچي د يو مطلق ديکتاتورى حاکم رژيم پرځاى د پوره دموکراسى دپاره يوه لويه لاره پرانستل شوه . په دى عصر کى د محمد داود حکومت د لمړى ځل لپاره پلان او پلانګذاري هيواد ته راوړه ، پنځه کلن اقتصادى پلان ئى جوړ او ملي شورى ته ئى وړاندى کړ چي د هغه له امله يو لړ مهم بنستيز ، اقتصادى ، صنعتي او کرهنيز کارونه تر اجرا لاندى ونيول شول او په همدى وخت کى د لمړى ځل لپاره حکومت خپله کلنۍ بودجه د مالي د وزير په واسطه ملي شورى ته وړاندى او د ملت د استازو نظر ئى د بودجې په هکله وغوښت.

(پاته دى نه وى چي تيرو حکومتونو هم هغه څه چي غوښتل په بودجه کي ئى ځايول د عوايدو او لګښتونو کوم قلمونه چي ئى زړه غوښتل جوړول ، ملي شورى د دى جرئت نه درلود چي د هغه شااوخوا کى بحث وکړى هغه رد يا تعديل کړى).

د محمد داود حکومت د ملي شورى څخه وغوښتل چي عادى او پراختيائى بودجه ، د مالي کال عوائد او لګښتونه تر څيړنې لاندى ونيسى د هغه په شاو خوا کى رغنده او اصلاحى نظريى وړاندى کړى او همدارنګه د امکان په صورت کى د بودجې ځينى برخى ليرى او يا تعديل کړى. بايد ووايو چي په دى کړنو سره د ملت د چټک او بنستيز پر مختګ د پاره شرايط برابر او په هيواد کى د يو دموکراتيک رژيم د بنسټ ايښودلو دپاره لاره هواره شوه چي ورروسته حکومت يو لړ وړاند يزونه يا چا ته وړاندى کړل خو د بده برغه هغه ونه منل شوه او حکومت استعفى ته اړ شوه ، خو پاچا دا نوبت په خپل لاس کى واخيست چي دکتاتورى رژيم په يو دموکراتيک رژيم بدل او په اساسى قانون کى بدلون راولى.

په ۱۳۴۱ کال کى ډاکتر يوسف د کابينى په جوړولو و ګمارل شو ، د هيواد مالي ، اقتصادى او سياسى چارى ښه نه وى د بلى خوا د شورى د (۱۱) دورې د کار پاى ته لږوخت پاتي و ، او د دولت غټو او وړو مامورينو چوراو تالان پيل کړى وه ، د ولتى ادارو خانته د غلو او لوټمارانو د سازمان بڼه غوره کړى وه ، بډى ، اختلاس ، احتکار ، قاچاق ، ډار اچونى او يو عجيبه شان ګډوډى منځ ته راغلى وه. په دى

تقنینی فرمان نافذ او د ملی شوری د (۱۲) دورې ټاکنی د (ولسی جرګی) او (مشرانو جرګی) تر سرلیک لاندی پیل شوی .
د افغانستان بیوزله ولس فکر کاوه چې په رښتینی توګه د دکتاتوری رژیم په دموکراسی باندی بدل شو . د ۱۲ تقنینی دورې په ټول ټاکنو کی په ډیری خوښی سره برخه واخستل ولی متاسفانه بیا هم د استازو په توګه وټاکل شول او مجلس (جرګې) ته ئی لاره پیدا کړه چې د دولت د ژمنو او د افغانستان د ولس دهیلو خلاف ئی د ولس په سر او مال لوبی وکړی.
که څه هم روڼ آندو د ۱۲ تقنینی دورې په څلور کلنه دوره کی په پرله پسی کوښښونو سره تر کومه ځایه چې ممکنه وه د خلکو د ذهنیتونو په ویښولو کی خپله دنده ترسره کړه ، خو د رغنده قوانینو د تصویب له لیاري او د حکومت پر کړنو د څارنی د لاری ونه توانیدل دموکراسی ته د عمل جامه ورواغوندی .
۱۳ تقنینی دوره د شوری د تورو دورو په حساب کی راځی څکه په دی دوره کی د حکومتی کارکوونکو (مامورینو) د تجربو څخه په استفادی کوښښ وشو څو داسی کسان په شوری کی غړیتوب پیدا کړی چې د ملت اراده کمزوری او هغه ملي هیلی چې د ظالم او جابر حکومت د راپرزولو لامل کیږی بریالي نشی.
لکه څنګه چې د ۱۳ تقنینی دورې د درو کالو او څو میاشتو په بهیر کی تر کومه ځایه چې د دولت هیله وه د یوشمیر استازو تطمیع او د یو شمیر نورو د ډارولو له لاری خپلی غوښتنی پر هغوی باندی ومنلی.
په دی دوره کی زور، ، اختلاس ، بډی اخستني، قانون ماتونی او بی عدالتی تر دی پوری ورسیدلی چې د هیواد اقتصادی حالت یو مخ وران او سیاسی او ټولنیز حالت بحرانی شو. یو شمیر استازو په بیلابیلو نومو نو سره خلګ او مامورین چور او تالان کول ، د حکومت او شوری تر منځ یو عجیب غوندی یووالی موجود او یو بل ته ئی په درنه سترګه کتله چې د حکومت ګوډاګیو ته ئی د هر ډول غیر ملی غسل آزادی ورکړی و، په ټولو برخوکی د ملت اراده په پوره ډول د یاده وتلی او د منخه تللی وه څو چې د هري خوا څخه د خلکو آواز پورته شو ، کرکه او عمومی نفرت تر دی ځایه را ورسیدی چې د ۱۳۵۲ کال د چنګاښ کودتائی منځ ته راوستله اود پاچا هي ناوړه رژیم ئی په جمهوری واړول شوه .

د ملي شورئ د لمړۍ دورې بڼه

د ملي شورى لمړى دوره چي ظاهراً يو نمايشي دوره او يوازى نوم ئى شورى وه ، په اصل كى ټول استازى انتصابى او غير انتخابى وو، د قانون او قانون جوړوني د ژوند سره ئى پيژندګلوى نه درلودل يوازى په دى خوشحاله وو چي د دولت لوړو پوړوته ئى لارموندلى، د عزت او درناوى وړ وو ، نورد هغو دندو څخه چي يو استازى ئى د خپلو موكلينو په وړاندى لرى بى خبره وو. په هغه وخت استازو ته تنخوا اوكه چيرى كورنى ور سره واى د كور كرايه ، په كال كى دوه جوړى دريشى(د شورى د ځانګړى يونيفورم په ډول) د شورى د درزى په وسيله د استازو قد او اندام سره سم پسرلنى او ژمني جوړى ويشل كيدى.

د خپل وطن څخه د تګ را تګ پرمحال د لارى كرايه وركول كيدل د غونډو په وخت كى هره ورځ ورته ډوډى پخيدل. دغو ټولو امتيازاتو په حقيقت كى هغو استازو ته چي خپل قانونى حيثيت ئى نه پيژاند، ورپه ګوته كول چي حكومت هره موضوع چي شورى ته ليږى د دغو امتيازاتو په بدل كى ئى بايد ومنى.

موضوع فقط يو ځل د منشى له خوا څخه مجلس (جرګى) ته لوستل كيده او بس ، په اجندا كى شاملې موضوعګاني چي مجلس (جرګى) ته وړاندى كيدل د استازو نظر عين د دولت نظر او د دولت نظر عين د استازو نظر و.

د سهار د حاضرى پر وخت استازى چي هر ځاى وو ټولو يو شان دريشى اغوستلى په ډله ئيز يا يوازى توګه د شاهى ارګ سلامخانى ته ننوتل او په ترتيب سره پر هغه يو كسيز څوكيو چي د سلامخانى د تالار دواړو خواو ته يو بل ته مخامخ اينبودل شوي وى كښيناستل او كله چي د ملي شورى رئيس (عبدالاحد خان) ادارى غړى (مرستيال ، منشيان او لنډ ليكونكى) تالار ته ننوتل ټول استازى تر هغه وخته پر پښو دريدل څو چي رئيس پر خپله څوكى كښينستى ، وروسته تر هغه استازى لكه د ښونځى زده كوونكى كښنيستل ، هيڅ چا ږغ نه كاوه د خبرو كولو حق يوازى هغه استازى درلود چي رئيس به د وړاندى شوى موضوع په هكله ورځنى وپوښتل هغه هم مشروط په شرطونو او هغه وخت چي ورته تاكل شوي وه استازى به ئي مخاطب كړى، يو څو لنډى او بى ربطه خبرى چي اصل مطلب سره به ئى اړه هم نه درلودل بى ترتيبه او په عاميانه توګه وكړى او د رئيس په اجازه به بيرته پر خپل ځاى كښيناست.

په دى ډول د هرى موضوع په هكله (يو څو هغو كسانو چي رئيس او ادارى هيئت ورباندى باور درلود

د مجلس په دننه کې د داخلي دندوداصولو د (۱۸) مادې د حکم پر بنسټ چې د ۱۳۱۰ کال د لړم په میاشت کې په دې اړه تصویب شوي، په هغه وخت کې چې یو استازی خبرې کولې حتي (درې غوړې) چې د خبرو کونکي استازی د خبرو وخت شمیري نه به واو که چا خبرې کړې وای د مجلس له خوا ورته نصیحت او هغه ته د خبرو د نه کولو توصیه کیدی ، د مجلس منشي (مجلس منشیان) د ټولګی مشر حیثیت درلود که چیرې یو استازی د مجلس په وخت کې خندلی وای او یا د بل سره ئې خبرې کړیوای نوم ئې د منشیانو له خوا ثبخه لیکل کیدی او رئیس ته ئې ورکاوه چې د مجلس څخه وروسته نوموړی استازی ته اخطار ورکول کیدی.

په مجلس کې ناستو استازو د تالار څخه د وتلو حق نه درلود (که د ضرورت رفع کول چې یو طبیعي امر دی هم واي). د داخلي دندو د ۴۴ مادې سره سم د سګرټو د څکولو اجازه نه وه ولې د څوکیو په هر قطار کې چې استازو قرار درلود د نسوارو دتو(تف) کولو دپاره تف داني موجودې وې.

چابک لیکونکی چې د (مخفف لیکونکو) په نامه یادیدل او لږ څه تر استازو لوستی وه مطلبونه ئې لیکل د اصل مطلب د روحیې سرسم ئې لنډ ریوټ جوړ او پر څو برخوئې ویشي او د نظر وړ استازی په نامه چې خبرې به ئې کړې وې نسبت ور کاوه اود مجلس منشي ژرترژره هغه د فیصدی ، قطعي او اکثریت رائې لیکلې.

کله چې به د رئیس ږغ (هغه وخت مکروفون او لوړ ږغي وسیلې موجودې نه وې) پورته شو څنګه چې فضا کاملاً ارامه او کراره وه استازي پوهیدل چې د رای اچونې وخت دی (د هغه ماشوم په شان چې زده ګړې ازموینه ئې تیره کړې وي د تفریح او رخصتي د زنګ انتظار ایستی) د موضوع د راي اچونې تر اعلان وروسته به ئې خپل لاس تر اوږې پورته کاوه او خپله قطعي رایه ئې ښکاره کوله په دې وخت کې هیڅ استازی نه پیدا کیدی چې مخالف وی (په وړاندې شوې موضوعګانو کې مخالفت نه بخښونکې ګناه وه) وروسته د وړاندې شوې موضوع تصویب د رایو په اکثریت سره اعلانیدی او غونډه پای ته رسیده .

په دې وخت کې استازی لکه د ښونځی زده کونکي د تالار څخه وتل په برنډه او د سلامخانې د بڼ په چمن کې ئې خبرې کولې ، وروسته ئې د لیونیو په شان د ډوډې خوړلو پر خونه حمله کوله او په څو د ګوتو په شمیر دقیقو کې ډوډې خوړل ختم د ماسپښین د لمانځه تر ادا کولو وروسته سره خواره کیدل.

د حکومت د ۱۳۱۱ کال اصولنامه په خپله د دې دورې پر کړنو داسې اعتراف کوی:(دا دوره په اصل

د ۱۳۱۱ څخه تر ۱۳۱۲ کال پوری د شوری د لمړنی دورې اداری هیئت

۱. ع – ج عبدالاحد خان د کابل استازی د شوری رئیس .

۲. ع – حاجی عبدالحق خان د هرات د مرکز استازی د رئیس نائب.

۳. د رئیس دوهم نائب کمبود

۴. لمړی منشی فقیر محمد خان

۵. دوهم منشی ....

د ۱۳۱۰ څخه تر ۱۳۱۲ کال پوری د ملی شوری د لمړنی دورې د استازو لست

۱. ع – ج عبدالاحد خان د ملی شوری رئیس	د کابل د مرکز استازی
۲. ع – ص حاجی عبدالحق خان د ملی شوری معیین	د هرات د مرکز استازی
۳. ص – غلام محی الدین خان	د کابل د مرکز استازی
۴. ص– حاجی سیف الدین خان	د شیوکیو د سهاک استازی
۵. ص– عبدالحبیب خان	د پغمان استازی
٦. محمد عمر خان	د لوګر استازی
۷. عبدالقیوم خان	د وردګو استازی
۸. عبدالرشید خان	د میدان استازی
۹. عطاالحق خان	د سیغان استازی
۱۰. سید محمد حسن خان	د بامیانو استازی
۱۱. عبدالستار خان	د کوز چاریکارو استازی
۱۲. محمد سرور خان	د تګاب استازی
۱۳. عبدالروف خان	د کوهستان استازی
۱۴. حاجی ایشان خان	د پنجشیر استازی
۱۵. محمد سرور خان	د سرخ پارسا استازی

۲۱. میر محمد علیخان	د هزاره جاتو استازی
۲۲. حبیب الله خان	د سروبی استازی
۲۳. میرزا سیف الدین خان	د دامانی کوچی استازی
۲۴. عبدالصمد خان	د قندهار استازی
۲۵. نظر محمدخان	د کشک استازی
۲۶. محمد شریف خان	د قلات استازی
۲۷. حاجی عبدالعزیز خان	د گرمسیر استازی
۲۸. محمد شاه خان	د کدنی استازی
۲۹. بازمحمد خان	د دیراهود استازی
۳۰. داد محمد خان	د لالا ترین استازی
۳۱. حاجی محمد عثمان خان	د دهله استازی
۳۲. احمد شاه خان	د ارغستان استازی
۳۳. عبدالرزاق خان	د کندهار د زمینداورو استازی
۳۴. محمد انبا خان	د ارزگان استازی
۳۵. حاجی میر حسین خان	د گرزاب استازی
۳۶. غلام حیدر خان	د هرات د مرکز استازی
۳۷. امین الله خان	د غوریانو استازی
۳۸. عبدالکریم خان	د مزارشریف د مرکز استازی
۳۹. میرزا محمد قاسم	د علی چوپان استازی
۴۰. ملا حیدر قل	د سنگچارک استازی
۴۱. ملا محمد ناصر	د تاشقرغان استازی
۴۲. محمد شریف	د اقچی استازی
۴۳. محمد امین	د بلخ استازی
۴۴. ملا قربانشاه	د دولت آباد استازی

٥٠. حاجی محمد کریم	د نهرین استازی
٥١. ملا شاه مردان قل	د امام صاحب استازی
٥٢. میر شاه سعید	د اندراب استازی
٥٣. ملا عبدالاول	د تالقان استازی
٥٤. شاه عدرالمجید	د بدخشان د مرکز استازی
٥٥. میرزا رحمت الله	د رستاق استازی
٥٦. شرین بیگ	د کشم ودرایم استازی
٥٧. ملا محمد نبی	د ینگی قلعه استازی
٥٨. میر فضل احمد	د چال اشکش استازی
٥٩. عبدالعلیم	د جلال آباد د مرکز استازی
٦٠. ملک عبدالرسول	د سرخرود استازی
٦١. عبدالله	د مهمند درې استازی
٦٢. میرزاده خان	د شینوارو استازی
٦٣. میان عبدالرحیم خان	د کامی استازی
٦٤. عبدالله	د لغمان استازی
٦٥. شیر محمد	د نورستان استازی
٦٦. میرزا محمد خان	د خوګیانو استازی
٦٧. دین محمد	د حصارک غلجائی استازی
٦٨. ملا عبدالخالق	د کنړ د مرکز استازی
٦٩. ملا عبدالغفار	د بر کنړ استازی
٧٠. عبدالحنان	د پیچ درې استازی
٧١. ملا میر گل خان	د روداتو استازی
٧٢. ملا محمد عظیم خان	د کوز کنړ استازی
٧٣. ملک عابدین خان	د ننګرهار استازی
٧٤. نادرشاه خان	د جنوبي استازی

۷۹. حاجی نور خان	د جنوبی استازی
۸۰. سید نورشاه خان	د جنوبی استازی
۸۱. نیاز محمد خان	د څاځیو استازی
۸۲. وزیر محمد خان	د ځمکنیو استازی
۸۳. سلطان محمد خان	د فراه استازی
۸۴. محمد انور خان	د فراه استازی
۸۵. میرزا عزت الله خان	د میمنی استازی
۸۶. محمد ابراهیم خان	د میمنی استازی
۸۷. میرزا قهرمان خان	د قیصار استازی
۸۸. سلیمانقل	د درزاب استازی
۸۹. ملا محمد یعقوب خان	د اندخوی استازی
۹۰. عبدالغنی خان	د اجرستان استازی
۹۱. حاجی عبدالقدوس خان	د چغچران استازی
۹۲. سید شاه میرزا حسین خان	د یکا ولنګ استازی
۹۳. ملا محمد یوسف خان	د سرپل استازی
۹۴. ملا علی محمد خان	د غور استازی
۹۵. غلام دستګیر خان	د ترنک او جلدک استازی
۹۶. میر حسن خان	د منګلو استازی
۹۷. حاجی ملا شرین	د سبزوار استازی
۹۸. غلام حیدرخان	د نجراب استازی
۹۹. محمد فاضل	استازی
۱۰۰. میر عالم	د جرم استازی
۱۰۱. محمد یعقوب	د کشک ګلران استازی
۱۰۲. حضرت نور خان	د بالا مرغاب استازی

۱۰۸. عبدالوهاب خان	د غور استازی
۱۰۹. محمد خان	د شهرک استازی
۱۱۰. شاه منصورخان	د درواز استازی
۱۱۱. محمد ضمیر خان	د واخان استازی
۱۱۲. خدا رحیم خان	د کوچی دامانی استازی
۱۱۳. بهرام پگ خان	د قلعه نو استازی
۱۱۴. امین الله خان	د مقر استازی

د افغانستان د ملي شورى د لمړۍ دوري د استازو

انځورونه

۱ د کندهارولایت استازي

١ دمشرقي دخلکو استازي

۱ دمزارشریف دخلکو استازي

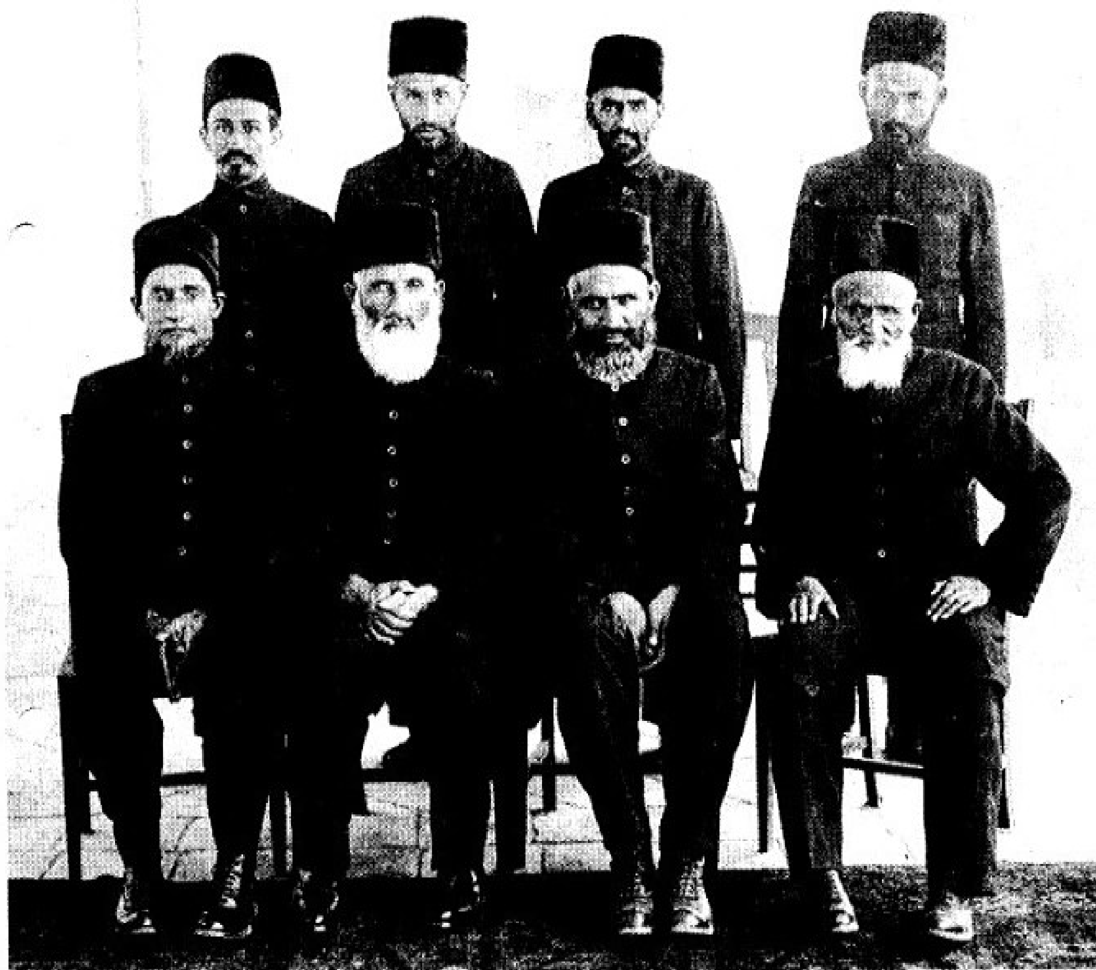
۱ د قطغن او بدخشان دخلکو استازي

۱ دلومړۍ دورې استازي

۲ د ملي شورى د لومړۍ دورې استازي

۴ د ملي شورى د لومړۍ دورې استازي

د (۱۳۰۹) د دولت اساسی اصول د افغانستان د علیه دولت کلی اصول

۱. د افغانستان دین د اسلام مقدس دین او عمومی رسمی مذهب ئی حنفی (ر ح) دی ، د افغانستان پاچا باید د دی مذهب لرونکی وی ، نور دینونه لکه هندو او یهود چي په افغانستان کی دی په دی شرط چي عمومي اداب او هوساینه ګډوډه نکړی تر امنیت لاندی نیول کیدی شي.
۲. د افغانستان علیه دولت د خپلو کورنیو او بهرنیو چارو په اداره کی خپلواک او د هیواد ټولی سیمی او قطعات د لوړ مرتبه ملوکانه تر امر او اداری لاندی د یو واحد وجود په ډول تشکیل شوی او په هیڅ ډول د هیواد په ټوټو کی فرق راوستل کیدی نشي.
۳. د افغانستان پلازمینه د کابل ښار دی.
۴. د افغانستان رسمی بیرق د تور، سره او زرغونه الوان څخه جوړ چي منځ کی ئی د غنم وږی ، محراب او منبر دی.

د پاچا حقونه :

۵. د هغو خدمتونو او سرښندنی د قدر کولو په نښه چي اعلیحضرت نادرشاه افغان د هیواد د خلاصون او خپلواکی د پاره کړی ، د ظلم او تیری بنسټ ئی په افغانستان کی د منځه وړی د افغانستان ټول ملت خپل شاهانه ذات د هیواد یو صحیح او لایق پاچا ګڼی او په ډیر قدر او درنښت ئی ورسره تعهد کړی او کوي ئی ، همایونی ذات د افغانیه مستقل سلطنت پر تخت د ناستی پر وخت د ټولو استازو او د افغانستان شریفو هیواد والو په وړاندی ژمنه کړیده چي د خپل شاهانه حکومت اوامر د حنفی (ر ح) مذهب او نبوی (ص) شریعت د مفتی بهای شرع شریفی او هیواد د اساسی اصول سره به ئی سم اجرا او د افغانستان آزادی او ساتنه د خپلو مهمو دندو څخه بولی، ملت او هیواد ته به رینښتنی او د پورته شرایطو د اجرا څخه به سرغړونه نه کوی.
نو ځکه د افغانستان لوړپوړی ، شریف او نجیب ملت یو موټی کیږی او د افغانستان پاچاهی د دی پرمختګ غوښتونکی پاچا کورنی ته د پاچا په توګه د والا حضرت ټاکل د افغانستان د ملت لخوا څخه ورته انتقالیږی .
تبصره :— کورنی د نارینه اومشزاولاداو ورور څخه عبارت ده .

د محمدی (ص) ښکاره شرعی او هیواد د اساسی اصولو د مقرراتو پر اساس پاچاهی کوم او د روحانی اولیا و (رض) څخه مرسته غواړم".

۷. په خطبو کی د پاچا نوم اخستل ، د پاچا په نامه د سکی چاپ ، د رتبو او منصبونو ټاکل ، نښان ورکول، د صدراعظم ټاکل د وزیرانو منظوری ، تبدیلی او لیری کول د ملی شوری د اصولو د مصوبی تصدیق ، دهغوی د مرعیت او ساتنی اعلان د شرعی حکمونو ساتنه او اجرا ، د افغانستان د ټول عسکری پوځ اصولوقوماندانی ، دجګړې اعلان، دسولي تړون اوپه ټولیزه توګه ټوله دبخښني اوتعزیري مجازاتوتړونونو

د ښاغلی پاچا د حقونو څخه شمیرل کیږی.

۸. د شاهی لګښت پیسی باید د هیواد په بودجه کی وټاکل شی.

۹. ټول هغه کسان چي په افغانستان کی اوسی له دینی او مذهبی توپیر پرته د افغانستان تبعه ګڼل کیږی.

۱۰.د افغانستان ټول وګړی د دولت په لیکلی سیاسی اصولو،دینی او مذهبی چارو مکلف او مقید او د خپلو روا حقونو خاوندان دی.

۱۱.شخصی آزادی د هر ډول تیری څخه خوندی ده هیڅ څوک د شرعی امر او وضع شوو اصولناموپرته مجازات کیدای نشی ، په افغانستان کی دمرئیتوب او اسارت اصول منع دی هیڅ نر او ښځه یو بل د اسیر (مرنی) په توګه ټاکلاي نشی.

۱۲. د افغانستان وګړی په تجارتی ، صنعتی او کرهنیزو چاروکی د وضع شوی اصولو سره سم آزاد دی.

۱۳. د افغانستان ټول وګړی د دولت د وضع شوی اصولو او غرا شریعت په وړاندی د هیواد په حقونو او دندو کی یو شان حق لری.

۱۴ .د افغانستان ټول وګړی د پوهی او لیاقت له مخی د حکومت د اړتیا سره سم په کارګماریدلای شی.

۱۵. په افغانستان کی د هر وګړی مال او ملک خوندی دی که چیری یو ملک د ټول ګټی په مقصد د دولت پکارشی د خاصی اصولنامې او شرع شریفی د حکم سره سم لمړی د هغه بیه خاوند ته ورکول کیږی وروسته ملک اخستل کیږی.

۱٦. د افغانستان د هروګړی ځای او کور د هر ډول تیری څخه خوندی دی ، د حکومت او یا نورو له خوا څخه بی له شرعی حکمونو او وضع شوی اصولنامو پرته ناخبره د چا کورته ننوتلای نشی.

۱۷. د خلکو د مال او ملک ضبطول منع دی د هغو کسانو د ملک نه پرته چی په خارج کی اوسیږی او

۱۹. شکنجه او د جزا نور ټول ډولونه منع دی ، شرعی شریفی او د دولت د اصولنامو څخه بهرهیڅ چاته جزا نه ورکول کیږی.

۲۰. د افغانستان دټولو میشتوماشومانودپاره لمړني زده کړي حتمي اولازمي دي.

۲۱. په افغانستان کی د اسلامی علومو زده کړه آزاده ده ، د افغانستان تبعه عموماً او خصوصاً د اسلامی علومو د زده کړی لپاره باید مجهز او ماذون وی ، خو پردی کسان چپ له هغو کسانو چي د صنایع او فنونو د رواجولو او یا د پردیو ژبو د زده کړی د پاره ګمارل کیږی ، د هیواد په دننه کی د مدرسو او ادارو د جوړولو او اداره کولو جواز نلری.

۲۲. د افغانستان ټول ښوونځی د حکومت تر نظارت او څارنی لاندی دی ترڅو چي د هغوی د ښوونی او روزنی چاری د اسلام د عقیدی د مصطلحاتو خلاف نه وی او د عملیه ، فن اوصنایعو د ګټو سره سمون ولری، خو د اعتقادی او مذهبی چارو د زده کړو اصول چي په اهل ذمه پوری اړه لری اخلال کیدای نشی.

۲۳.مطبوعات او کورنی خپرونی چي د مذهب خلاف وی د خاصی اصولنامې له مخی آزادی نلری ، د خبرونو خپرول یوازی د افغانی اتباعو او حکومت حق دی، هغه بهرنی مطبوعات اوجریدې چي د افغانستان مذهب، سیاست او حکومت پر ضد ګډ وډی را منځ ته نکړی داخل ته ئی راوړل آزاد دی.

۲۴. د افغانستان د تبعه وه د شخړو او نورو چارو او پریکړو چي په عدلیه محکمو او رسمی دائرو پوری اړه لری که چیری د اړونده دائروپه حکم او پریکړه قناعت ونه لری کولای شی چي لوړو مقامونوته تراړونده وزارت که بیا هم قناعت و نه لری د عظمی صدارت مقام او خپله شاهانه حضور ته د غور دپاره عرض کولاي شي.

۲۵. ټا کل شوي مالیات اومحصولات دځانګړواصولنا مو سره سم اخیستل کیږی.

۲٦. د دولت د اصولنامې نه بهر د هیڅ چانه هیڅ شی اخستل کیدای نه شی

ملي شورى

د مجلس تشکيلات :

۲۷. د ملي شورى مجلس د همايونى اعليحضرت په اراده او پريکړه او په کابل کى د ۱۳۰۹ کال د دائري شوى جرګې د پريکړى له مخى جوړه او موسسه جرګه ده .

۲۸. دا مجلس په عمومى ډول د هغو کسانو څخه جوړ دى چې د افغانستان په سياسى ژوند کى ګډ او هيواد د ټول ولس استازى وى.

۲۹. د ملي شورى ترکيب او جوړښت د هغو استازو څخه عبارت دى چې د کابل او نورو ولايتونو ، حکومتيو او علاقه داريو څخه ټاکل کيږى او د دائريدو ځاى ئى پلازمينه دى.

۳۰. د ملي شورى د استازو شمير د ټاکنو د پريکړى د اصولنامې له مخى څرګنديږى.

۳۲. د ملي شورى د کار او رخصتي وختونه د مجلس د داخلي اصولنامې له مخى مشخص او محدود کيداى شي ، د رخصتي په وخت کى که چيرى حکومت د کومى اصولنامې وضع کولوته اړشى دا اصولنامه په لنډمهاله توګه د حکومت له خوا تصويب او د پاچاهي فرمان له مخى د اجرا وړګرځيداى شي. د کار په وخت کى که چيرى لنډمهاله اصول د ملي شورى لخوا تسليم شى دتل پاتي اصولو په لړکى تر هغه وخت څو چي د نوموړى مجلس لخوا تعديل يا رد کيږي.

۳۳. د ملي شورى مجلس د مهمو مسئلو او پريکړو د پلى کولو د پاره د رخصتيو په ورځو کى هم دائريدلاى شي که چيرى د بحث وړپر مسئلى د وخت د تيريدو ويره وى او د عمومى جرګې د دائريدو امکان نه وى يوازى د پلازمينى او د هغه شاوخوا استازى جلسه دائر ولاى شى.

۳۴. هغه وخت مذاکرى پيل کيداى شي چي لږ تر لږه نيمائى غړى حاضر وي او د مقرراتو تصويب د رايو د ډيروالي په بنسټ وى.

۳۵. د ملي شورى د مجلس د پرانيستلو په وخت کى هر يو په آزاده توګه خپله وينا د باچا په وړاندى عرض او د قرين الشرفه همايونى له خوا اوريدل کيږى.

۳٦ . لمړى د مجلس غړى د وار په مراعتولو سره قسم يادوى او قسم نامه لاسليک کوى.

قسم نامه :

۳۷. موږ لاندى لاسليک کونکى د هغه باور له مخى چي ملت او حکومت پرموږ کړيدى په لوى خداى او

۳۹.د ملي شورى د جرګې ټولي خبرى اترى چي د هغوى پايلي تر اجرا لاندى نيول كيږى ښكاره دى، د جريدو استازى ، ليدونكى د غونډو د داخلي اصولنامې په رعايت سره يوازى د مذاكراتو د اوريدلو حق لرى.

۴۰. د ملي شورى جرګې خپلى داخلى چارى لكه د لمړى او دوهم رئيس ، د تحرير پلاوي او نورو څانګو ټاكل او مذاكرو اصول او نور اجزا د داخلي اصولنامې سره سم تنظيموى.

۴۱. ټول هغه ضوابط او اصول چي د هغوى شته والي او وضع كيده ئى د حكومت د بنسټ د ټينګولو او د هيواد د چارو د نظم د پاره اړينى وى د ملي شورى د جرګې له خوا تصويب كيږى.

۴۲. د مالي چارو تسويد ، د فروعاتو او عوارضو رد يا منل او هم نوى مميز بها چي دولت د هغه دپاره ګام اخلى د جرګې له خوا تصويب كيږى.

۴۳. د هيواد د بودجې كره كتنه او تصويب د ماليې د وزارت لخوا تر جوړولو او وړانديز وروسته د ملي شورى دنده ده .

۴۴. د نوو اصولنامو وضع او د مقرررواوقوانينو تعديل يا فسخ كه د مجلس يا د وزيرانو له خوا شوى وى د ملي شورى په تصويب سره صورت نيولاى شي.

۴۵.د لويو شركتونو او كمپنيو د جوړولو امتياز په هرډول او عنوان چي وى د ملي شورى له خوا تصويب كيږى.

۴۶. د مقاولاتو او معاهداتو د انحصار د امتياز وركړه كه تجارتى ، صنعتى ، كرهنيز او نور كه د كورنيو او يا بهرنيو له خوا وى د ملي شورى د جرګې په تصويب سره وركول كيږى.

۴۷.كورنى يا بهرني دولتي پور په هرعنوان او نامه چي وى د ملي شورى په خبرتيا او تصويب سره به اخستل كيږى.

۴۸. د اوسپنى د پټلى غزول او پر لاروكريږ اچول د دولت په لګښت يا د بهرنى او كورنى شركتونو او كمپنيو له خوا ټوله د ملي شورى د مجلس په تصويب پورى اړه لرى.

۴۹. د ملي شورى مجلس حق لرى چي په مناسب وخت كى همايونى حضورته عريضه وړاندى كړى خو عريضه يو ګډه شپږ كسيز پلاوي چي نورى طبقي ئى د خپل منځ څخه ټاكي د رئيس په ګډون وړاندى كولاى شي.

۵۰. وزيران د ملي شورى د غونډو د مذاكرو د اوريدو په خاطر په غونډه كى حاضريدلاى شي او حق

۵۱. د هر ډول نوو قوانينو وضع کيدلو ته چي اړتيا پيداشي د وزارت له خوا تجويز او ليکل کيږی د وزيرانو يا صدراعظم له خوا دملی شوری جرګې ته وړاندی اود جرګې ترپريکړی ورسته د پاچا په تائيد ښکلی او د اجرا وړ ګرځی.

۵۲. د مجلس رئيس او غړی کولای شی چي شخصاً پخپله يا د غونډي د لسو غړو يا د وزير په وړانديز د کتونکو او جريدو د استازو د حضور پرته پټه غونډه دائره کړی او همدارنګه کولای شی يوه پټه غونډه د جرګې د يو شمير ټاکل شوو استازو په ګډون چي د مجلس نور غړی په هغه کی د ګډون حق ونه لری ترتيب کړی ، د انجمن يا پتی جرګې پايله هغه وخت د اجرا وړ ده چي په دواړو صورتونو کی هغوی د بحث وړ مسئله د ټاکل شوو د څلور څخه د درو برخو په حضور بحث او مذاکره شوی او د رايو په اکثريت منل شوی وی په هغه صورت کی چي مطلب په سری غونډه کی ونه منل شی په مجلس کی نه مطرح کيږی او دچوپتيا حالت غوره کوی.

۵۳. په هغه صورت کی چي سری غونډه د رئيس په غوښتنه دائره شوی وی واک لری چي مذاکرې په يو مناسبه پيمانه و ټولو ته ورسول شی او که چيری غونډه د وزير په غوښتنه وی په هغه صورت کی د مذاکراتو د پايلو بربندول د وزير په اجازه پوری اړه لری.

۵۴. وزير خپل وړاندی شوی مطلب که څه هم پر هغه باندی هرڅونه بحث شوی وی حق لری چي د مجلس څخه ئی را واپس کړی. خو که چيری د دوی وړانديز د مجلس په غوښتنه وی د مطلب د استرداد دپاره د مجلس هوکړه شرط ده.

۵۵. که د ده وړاندی شوی لايحه مجلس و نه منی په خپلو ملاحظاتو سره هغه بيرته راګرځوی او دا لايحه د دوهم ځل لپاره هغه وخت وړاندی کيدلای شی چي وزير د مجلس ملاحظات رد او يا ومني.

۵٦.د ملی شوری د غړو لخوا د رايو ښکاره کول د مطلب د رد يا منلو په هکله بايد واضح او روښانه وی هيڅ څوک نشی کولای چي دوی د رای په ورکولو تشويق او يا دوه زړه کړی د.مجلس د غړو د رد يا منلو ظاهری نښي توری او سپينی پاڼی دی چي د کتونکو او جريدو د استازو د پوهاوی وسيله هم کيدای شی.

د مجلس لخوا د مطلب وړانديز:

۵۷. هرهغه مطلب چي دمجلس دغړو له خوا وړاندی کيږی هغه وخت دمذاکری وړدی چي لږترلږه د مذاکری د غړو څخه څلورمه برخه نوموړی مطلب تصويب کړی، په دی صورت کی نوموړی مطلب په

مجلس کی د مذاکرى وړ مواد د يو لايحې او خپل نظر سره يوځاى د مجلس رئيس ته وړاندى کوى او د رئيس په اجازه په مجلس کی د مذاکرى د پاره وړاندى کيږى.

هغه مواد چې نيمګړى وى يا د جرګې مذاکره د هغه په برخه کی ضرورى نه وى ، هغه د رئيس لخوا دذکرسوودلايلوسره يوځاي اړوند وزارت ته ليږل کيږى ، د ځيرني د انجمن غړى به لږترلږه لس تنه وى.

۵۹. هغه مطالب چې د خپل اصل له مخی جرګې ته وړاندى کيږى که چيرى په وزير پورى اړه ولرى د نوموړى لايحې د کره کتنى او مذاکرى په وخت کی اړونده وزير ته خبر ورکول کيږى چې شخصاً پخپله او يا معين ئي حاضر وى ، دوى ته پرته له اړينو مطالبوڅخه لس پنځلس ورځې مخکې بايد خبر ورکړل شي.

۶۰. په هغه صورت کی چې وزير د کوم مصلحت له مخې د جرګې له خوا پر وړاندى شوى مطلب موافقه ونه لرى ضرور ده چې خپل عذر مخامخ جرګې ته روښانه او غوندړه قانع کړى.

۶۱. که د ملي شورى مجلس د يو وزير څخه توضيحات وغواړى په جواب ورکولوئى ناچار او مسوول دى بيله معقول عذره د جواب شا ته د اچولو او ځنډولو حق نلرى.

۶۲. که چيرى د يو سړى پرعرض باندى په رسمي دائر وکی د اړونده وزارت تر مرکز پورى غور ونه شي خپله د استازى په واسطه د شورى جرګې ته شامل او دا ډول عريضي د غور او کره کتنى لپاره د صدارت مقام ته ليږل کيږى.

۶۳. که چيرى پاچا مړ شي او مجلس رخصت وى هرو مرو بايد مجلس دائر شي او د مجلس دائريدل د پاچا تر مړيني وروسته له شل ورځو څخه بايد ونه ځنډول شي.

۶۴. که چيرى د پاچا تر وفات مخ کی د استازود استازيتوب دوره پاى ته رسيدلي وى او د مړيني په وخت کی نور استازى نه وى ټاکل شوى مجلس د زړى دورې د استازو په واسطه دائريږى.

۶۵. هغه مواد چې د ملي شورى په مجلس کی تصويب کيږى بايد د اسلام د مبين دين او هيواد د سياست سره مخالفت ونه لرى.

۶۶. د ملي شورى ټولي مقررى او پريکړى د شاهانه ذات تر لاسليک وروسته د اجرا وړ دى .

د اعيانو مجلس:

۶۷. د اعيانو مجلس د تجربه لرونکو او کارپوهو کسانو څخه جوړ دى چې د قرين الشرفه پاچا له خوا راساً تعين او ټاکل کيږى او د غوندو ځاى ئې کابل دى.

۶۹. د ملي شورى د جرګې په پيل کى که چيرى د اعيانو جرګه نه وى شروع شوى ، د ملي شورى د غونډو پريکړي نه ځنډول کيږى بلکه د همايونى تر تائيد وروسته د اجرا وړدى.
۷۰. هغه مطلبونه چي د اعيانو غونډه ئى تصويبوى او د ملي شورى جرګې ته ليږل کيږى په هغه صورت کى چي د مجلس د منلو وړ ونه ګرځى د مطلب د اهميت په پام کى نيولو سره بله ګډه غونډه د مجلسونود غړو څخه جوړيږى. د دى مجلس غړى چي په برابر ډول ټاکل کيږى لږ ترلږه به شل کسان وى.
ټاکل شوى جرګه پر اختلافي مسئله غور او څيرنه کوى خپل نظر د ملي شورى جرګې ته وړاندى کوى که چيرى د ملي شورى غونډه د ټاکل شوى جرګې سره همږغي نه شي موضوع د ملوکانه ذات حضورته وړاندى او دلوړمقام په اراده پريکړه کيږى.
د ولايتونو مشورتى جرګې:
۷۱. د غټو او لويو حکومتيو او نائب الحکومه ګيو په مرکزونو کى يويو مشورتى مجلس جوړيږى.
۷۲. د ټاکل کيدو ډول، د غړو شمير او د دى مجلس دندى په ځانګړى اصولنامه کى روښانه کيږى.
۷۳. د هيواد اجرائيه چارى د هغو وزيرانو په واسطه چي د صدراعظم له خوا ټاکل کيږي اود ملوکانه حضور له خوا منظوريږى اداره کيږى.
۷۴. د وزيرانو د پلاوي رياست خوندى دى صدراعظم او د صدراعظم په غياب کى د لمړى وزارت وزير د رياست دنده تر سره کوى.
۷۵. څوک چي مسلمان او د افغانستان تبعه نه وى د وزارت مقام نشي تر لاسه کولاى.
۷۶. هر وزير د دولت په عمومي سياست کى په کلي او ځانګړى توګه د اړونده وزارت په وظيفوى چارو کى ملي شورى ته مسوول دى . نوځکه عاليه شاهانه ذات غير مسول دى.
۷۷. (د وزيرانو مسووليت) د دوى په برخه کى سياست به داصول لخوا ټاکل کيږي.
۷۸. وزيران خپلى اړوندى چارى د خپل واک په اندازه اجرا او ترهغه لوړى چاري د صدراعظم په حضور د خپلى دندى د واک په درجه او تر هغه لوړى مسئلي دملوکا نه حضور ته عرض او هدايت اخلي.
۷۹. که چيرى د دولت يو وزير د خپلى رسمى دندى په چوکات کى د سرغړونى په تور تر شک لاندى راشي د هغه د محاکمى ځاى عالى ديوان دى ، او نورى د وزيرانو ځانګړى دعوى چي ددوي د ماموريت د دندى نه بهروي د نورو وګړو په شان عدلى محاکمو ته مراجعه کوى.

۸۲. د مامورينو او وزيرانو دعمومى احوال د څيړنى لپاره يو څيړنيز پلاوي د څانگړي لايحې سره سم د شاهانه حضور په اجازه د ملى شورى څخه تعيين او ټاكل كيږى.
۸۳. د دائرو او وزارتونو تشكيل او دندى د اساسى تشكيلاتو په اصول نامه كى روښانه شويدى.

د مامورينو حقونه:
۸۴. ټول مامورين د هغه موادو سره سم چي په څانگړى اصولنامه كى روښانه شوَيدى په هغه ماموريت كي چى د ده د لياقت سره وړ او مناسب وى تعيين او ټاكل كيږى ، څو چى يومامور د خپلى دندى څخه استفعى نه وى كړى او يا د دولت له خوا د يو ضرورى امر له مخى تبديل يا موقوف شوى نه وى ، اصلاً موقوف او لرى كيداى نشى، هغه مامورين چي د خپلو كړو او خدمت له لورى ښه ښكاره شى د څانگړى اصولنامې سره سم په دنده كى د دوام د ماموريت رتبى او پرمختگ حق تر لاسه كولاى شى.
۸۵. ټول مامورين په هره رتبه چي وى د اصولنامې سره سم د لوړ آمر د اوامرو په منلومكلف دى ، لوړ آمران ترخپل لاس لاندى مامورينو باندى داصولو خلاف هيڅ يو امر اجرا كولاى نشى كه چيرى د لوړو امرانو له خوا تر لاس لاندى مامورينو باندى د اصولنامې خلاف د كوم كار د اجرا امر وشى تر لاس لاندى مامورين مخكى له اجرا نه بايد د وزارت مركز او تر عظمى صدرات پورى خبر وركړى.
۸۶. د مامورينو دندى په څانگړى اصولنامه كى روښانه او بيل شوى دى هر مامور د وضع شوى اصولنامې د لارښوونې سره سم د ورسپارل شوو دندو مسوول پيژندل كيږى.

محكمې :
۸۷. عدلى محكمې د عمومى شرعى دعوو ځاى دى .
۸۸. په شرعى محاكمو كى وړاندى شوى د عوى د حنفى (رح) مذهب د مقرراتو سره سم فيصله كيږى.
۸۹. ټولى محكمې د هر ډول لاس وهنى څخه آزادى دى .
۹۰. په عدليه محاكمو كى پر ټولو دعوو په ښكاره ډول پريكړه كيږى بيله هغه مسئلو چي د شرع خاوندانو د هغو پريكړه په پټه لازم بللى وى .
۹۱. د محكمو حضور ته هر سړى د خپلو حقونو د خوندى ساتلو د پاره ټولى مشروع وسيلى وړاندى كولاى شى.

عالي ديوان :

۹۵. د دولت د وزيرانو د محاكمې لپاره د اړتيا په وخت كې په لنډ مهاله ډول عالي ديوان جوړيږى او د سپارل شوو دندو تر اجرا وروسته باطليږى.

۹۶. د عالي ديوان دجوړيدو شكل اوپه هغه كې د محاكمې اصول د ځانګړى اصولنامې څخه اخستل كيږى.

۹۷. د دولت واردات او كلني لګښت د بودجې د ۴۳ اصل سره سم تنظيمږى.

۹۸. د بودجې تر اجرا او تطبيق وروسته يو قطعي كلني محاسبه جوړيږى چې دا قطعي محاسبه كلني حقيقي لګښتونه او د وارداتو اندازه ټاكي .

۹۹. د بودجې د قطعي محاسبې او د هغې د اجراتو د تنظيم د پاره ځانګړى اصولنامه موجوده ده .

۱۰۰. د ماليانو بخښنه يا تخفيف د ځانګړى اصولنامې له مخې اجرا كيږى .

۱۰۱. د ولايتونو د ادارى اصولو د دريو بنسټيزو قواعد وله مخې د ما دونيت د توضيح دلست ، د دندو جلا والى اود مسئوليت د ټاكلو پر اساسى او په دى برخه كې د وضع شوو قواعدو پر بنسټ تعين او جلا شويدى او د مامورينو واكونه هم د وضع شوو اصولو سره سم ټاكل شويدى او هر مامور په خپلو دندوكې خپل لوړ آمر ته مسوول پيژندل كيږى.

۱۰۲. په ولايتونو كې د وزارت د هرى څانګې جلا جلا مامورين ټاكل شويدى او خلك د خپل كار او ستونزو د حل لپاره اړونده څانګو ته مراجعه كوى.

۱۰۳. كه چيرى د هيواد په يو برخه كې د نافرمانى او بغاوت اثار چې عمومي امنيت ته تاوان رسوى ښكاره شى حكومت د قيام او بغاوت د دفع د پاره لازم تدابير نسى .

۱۰۴. د ښاروالى د دائرو جوړښت او دندى د ځانګړى اصولنامې له مخې ترسره كيږي .

۱۰۵. د عسكرو جلبول د ځانګړي اصولنامې له مخې تر سره كيږى ، عسكرى حقونه.او دندى او مناسب پرمختګ د اصولو سره سم تر سره كيږى.

۱۰۶. د هيڅ يو عسكر حقونه او منصب اخستل كيداى نه شى مګر د اصولو له مخې .

۱۰۷. بهرنى اتباع په عسكرى مسلك كې دداكترى او پوځي معلمي څخه پرته بل ځاى نه منل كيږى.

متفرقه اصول:

۱۰۸. د ليكونو مصئونيت د ولس د حقونو څخه يو حق دى د ولس ټول ليكونه او مراسلات چې پوست

د دى اصولنامې د موادو د حکم اجرا او پلي کول يومنل شوي امرګڼل کيږي .

ليکنه د ۱۳۱۰ لمريز دلړم (۸)، د ۱۳۵۰ سپوږميز دجماد الثانى (۱۹)

د هيواد د اساسى اصولو ضميمه :

۱. د بهرنيو چارو وزارت مامورين او عسکرى منصب دارن او هغه افغانى محصلين چي د دولت په پيسو د زده کړى د پاره د هيواد څخه بهر ليږل کيږى د خارجى تبعه سره د واده کولو اجازه نلرى.
۲. بهرنى اتباع په افغانستان کى د استملاک حق مطلقاً نلرى په افغانستان کى د ميشتو بهرنيو سفارتونو سره د متقابله ترونو له مخى کړنه کيږى .

د وږى ۱۲ نيټه، ۱۳۱۱ کال د ۱۳۵۱ سپوږميز کال جمادى الاول ۱۴ سره سم

د لمړى شميرى ضميمې د (۲) اصل تعديل

د هيواد اساسى اصول:

بهرنى اتباع په افغانستان کى د استملاک حق نلرى په افغانستان کى د بهرنيو سفارتونو او قونسلګريو سره د دواړوخواو دمقاولي سره سم متقابلى معاملى کيږى.

د زمرى ۲۴ نيټه ، ۱۳۱۷

د اساسى اصولو د (۵۱) اصل تعديل :

که يو وزارت او يا خپلواکه اداره د يو اصولنامې وضع کولو ته اړتيا پيدا کړى ، هغه لايحه دى جوړه، د وزيرانو د جرګې تر کره کتنى ، د ملى شورى او اعيانو د مجلسونو تر پريکړى او همايونى ذات تر صحه وروسته د اجرا وړګرځى .

د اعليحضرت محمد نادرشاه پرانستونکې وينا

د ۱۳۱۰ کال د وږى اتلسمه ورځ ، د ۱۹۳۹ د جولاى ۹ نېټه

دا د اسلامى شورى مجلس د هغه لوى او واکمن خداى په نامه چې د دنيا او آخرت د نيک بختيو بخښونکى دى پرانيزم ، او د متعال خداى له دربارنه د افغانستان د حکومت او ملت برى غواړم چې حضرت محمد (ص) پاک شريعت تر سيورى لاندى د اسلام دى پاکى خاورى ته غوره خدمتونه وکړى او يو ځل بيا د الله د کلمې په لوړولو او د افغانستان د ترقى او لوړتيا دپاره تل پا تې برياوې ترسره کړي .
زما دوستانو الحمد الله يو ځل بيا افغانستان د بدبختيو، نفاق او کورنيو جکړو د پېښو ځخه خلاص او مامون وينم په بيغمه دهيلو ځخه په ډک زړه د ملى شورى د موسسى په پرانستلو پيل کوم ، ملى شورى معنى تاسوته تشريح او در پيژنيم. الحمد الله مونږ او تاسى ټول مسلمانان يوو، مشوره زمونږ د کار بنسټ دى ، مونږ د قران عظيم شان په حکم (و شاورهم فى الامر فاذا عزمت فتوکل على الله) په مشوره کولو مکلف وو او يوو او اوسوبه ، حضرت محمد (ص) د مسئلو په حل کى مشوره فرمايل .
خلفاى راشدين (رض) په مشوره کار کاوه ، د نبى اميه خليفه گانو هم مشوره فرمايل ، ولى عباسى خليفه گانو د خپلو چارو د مخته بيولو د پاره مشوره د خپل کار ټينګ بنسټ وګرځاوه . د ملت استازى به د عباسى خليفه گانو په دربار کى حاضر وه او حکومت ټول کارونه د استازو په مشوره کول. د عباسى خليفه گانو ځخه وروسته د اسلام پاچاهانو مشوره د خپل کار قوت او اقتدار کمزورى گڼله او په دى ډول نى پرمختګ او ترقى ته لړه پاملرنه وکړه ځکه په اسلام کى ډيرى دورې د نابودى ، تغير او بدلون سره مخامخ شوى .

په افغانستان کى د پيړيو را پدى خوا مشوره دوام لرى د افغانانو جرگه د افغانستان يو عادل حاکم بللاى شو ، زمونږ د ملت د پاره مشوره کوم نوى شى نه دى. تيرو باچاهانو که د ملت په مشوره کار نه وى کړى ولى مشوره په قبايلو طائفو که نافذه ده ، د خداى ځخه خير غواړو چې يو ځل بيا هغسى تورى پيښى په افغانستان کى منځ ته را نه شى او دا موسسه (ملى شورى) مونږ او تاسو ته موقع ، وخت او پوه را په برخه کړى د شکايتونو ټول علتونه د ملت او حکومت تر منځ رفع کړى ځو ملت خپل حکومت د ملت او هيواد دپاره ګټور او ترقى غوښتونکى وګڼى. د نن ملى شورى د نورو هيوادو د شورى گانو چې د وخت په تيريدو سره نى پرمختګ او اصلاحات تر لاسه کړيدى ممثله ده او زمونږ د تيرو شورى گانو د پرمختګ

کوم وخت چې تاسې د شورې د حقونو قانون ولولې پوه به شې چې د نن ملي شورې د پخوانيو جرګو او شورګانو سره څه توپير لرې. که تاسې د خپلو حقونو څخه په صحيح ډول ګټه واخلئ او ټل د حکومت د کړنو څارنه وکړې او د افغانستان د ملي شورې د اصلاحاتو، د امنيت د راتللو ، پرمختګ او د هيواد د لوړتيا د پاره به بنسټ اوسې. د لوی خدای په هيله کورنۍ جګړې ، بې اتفاقي او مخالفتونه د ټل د پاره د دې هيواد څخه دمنځه ولاړشي . شخصي مسئلې به د اسلامي سلطنت د زوال او د منځه تګ سبب نشي اود ټل د پاره به ا ملت هوسا او آرام پاته شي. د سلطنت تغيير او تبديل به د هيواد د پرمختګ او لوړتيا لامل نشي، د ملک او ملت صادق او ښه حاکمان او نيک واکداران به ټل په افغانستان کې ټاکل کيږي ، ظلم ، نوې پالنې او بدې اخستنې به يو قلم د دې هيواد په قلم رو کې پيدا نشي ، ويلای شم کومه ورځ چې د ملت استازو (ملي شورې) خپل حقونه وپيژندل خير او شر ته ئې د ټولګټوپر اساس وړتيا ورکړه د بې اتفاقي ريښې له منځه ولاړې د هغې ورځې څخه به د افغانستان نيکمرغي پيل شي، خدای قادر ، رحيم او کريم دی .

لکه څنګه چې افغانستان په دې لږ وخت کې د کوروړانونکې انقلاب نه وساتي او د افغانستان ملت ته ئې بيا له سره امنيت عزت او توانائي وربخښله د بخښونکي خدای درباره ناهيلي نه يو ، پوره هيله او اميد لرم چې تير انقلاب به زمونږ د ملت د غم او مصيبت وروستنۍ دوره وي .

او انشاالله و تعالی د ټل دپاره به پای ته ورسيږي دا د ملي شورې د پرانستلو ورځ به د افغانستان د نيکمرغي د دورې لمړی ورځ وي چې تر اورستنې پورې به دوام پيدا کړي، د ملت درنو استازو ناهيلي مه اوسئ دا دظلم دورې چې مونږ او تاسو تيرې کړې د نړۍ ولسونو د ژوند تاريخ او ټول هيوادونه ښې چې ترهرې سختۍ وروسته هوساينې راځي ، د هر خوړ نه وروسته لوړ والی او ښه والی راتلونکی دی په دې شرط چې د خدای بنده ګان د حقيقت او انسانيت د لارې څخه وانه وړې عيب ته هنراو د وروسته پاته والي عامل د پرمخ تګ وسيله ونه ګڼې، زما ګرانو ورونو او زامنو غواړم ددې دورې د اجراتو څخه تاسوته د افغانستان د نن ورځې د بهرنۍ سياست په هکله څه ووايم څو تاسې د خپل حکومت د نن ورځې په بهرنی سياست باندې وپوهيږې او پاته مسايل چې په يونيم کال او څو مياشتو کې څه اجرآت شويدی صدراعظم صاحب او وزيران به تاسوته معلومات درکړې غواړم د خپل راتګ د پيل څخه د افغانستان و پاکې خاورې ته تر نن ورځې هغه څه چې د دوستو هيوادو سره مې معامله او مکاتبه کړيده ووايم څو تاسوته زما بهرنۍ سياست پټ پاته نشي .

د بيا نيولو د ارادى آوازئى شا و خوا وګرځيدل د لويديځ خوا خلګ لږ څه شکمن شوى او فکرى کاوه چي زه او ورونه مى د امان الله خان په ملاتړ کار کوو ډير ځله مى ښکاره کړه چي زما مطلب د هيچا شخصيت نه دى او دخپل شخصيت د ثبوت دپاره نه يم راغلى زه غواړم چي په افغانستان کى سوله راشى او کورنى جګړى د منځه لاړى شى او هر څوک چي د افغانستان ټول ملت او قومونه ئى غواړى د پاچاهى دپاره ئى وټاکى هغه شخص دى پاچا شى ولى زما ددى ټوله کوښښونه سره بيا هم د لويديځ خلکو زما پر خبرو شکمن وه باور ئى نه کاوه له دى امله زه ناچار وم چي د خپلى پاچاهى اعلان د ټول ملت د رضايت پرته رد کړم هرڅونه چي د حساسو وختونو ، ناکاميو او ماتى په حالت دا مطلب راته وړاندى شو ما د پاچاهى د نامه په نسبت د واکمن خداى په نامه زياته تکيه کوله او د هغى مرستى نه چي د پاچاهى په نامه زما سره کيدله د لوى خداى لطف او مهربانى ته مى لمړيتوب ورکوله څو چي د لويديځ د وګړو په منځ کى فکرى اختلافونه منځ ته راغلل او سقاويانو په لويديځ کى پوره واکمنى تر لاسه کړ ، ګرديز د خوست ډيرى برخى ارګون او نور ونيول شول ، ما په دى وخت کى وغوښتل چي د آزاد سرحد افاغنه څخه مرسته وغواړم ، غوښتل مى چي د ارکزائى قوم نه مرسته وغواړم پدى وخت کى زما او د ارکزايانو تر منځ لاره د انګريزانو په لاس کى وه د حاجى محمد اکبرخان په واسطه د انګريزى حکومت سره خبرو اترو ته داخل شوم د برتانيې حکومت موافقه ونه کړه بى پلوه بهانه ئى وړاندى کړه ارکزيانو ته د لارى په ورکولو کى مخالفت اعلان کړ او خپله بى پلوي ئى وښودله او په دى نامه د برتانيه د حکومت ليک ماته را ورسيدى چي دا ليک تر اوسه پورى موجود دى ، د دى ټولو سره سره مايوس نه شوم او لاس مى د کاره وانه خيست د ځاځيو غيرت مند قوم او يوه برخه منګل احدزائى زما په لاس کى وه په پاى کى مى پريکړه وکړه چي د دوزيرو قوم څخه چي زما مرستي اوافغانستان آزادى ته ئى ملاتړلى وه افغانى او اسلامى غيرت ئى پر جوش راغلى وو مرسته وغوښت سي ، وزيرو زما بلنه ومنله او حضور ته مى حاضر شول د برتانيا حکومت پردى مسئله باندى زما سره زيات خيرتوب ښکاره کى د حاجى ميرزا محمد اکبرخان سره ئى پردى مسئله ډير تينګار وکى چي بايد وزير د ځاځيو څخه وزيرستان ته ستانه او بيرته ئى وليږو ، او همدارنګه مى خپل ليکونه د قندهار د خلکو قومونو او قبائلو ته د عبدالغنى په لاس د چمن د لارى استولى وه ، زما ټول بلن ليکونه د قندهار او اڅکزيو غيرتمن قوم ته ورسيدل ولى خپله عبدالغنى خان د هند حکومت پرى نه ښود اود هغه د پرمخ تګ لاره ئى و تړله او هغه ئى قندهار ته پرى نه ښود هغه وه چي زما اعلان د اخستلو سره سم د قندهار ولايت قومونو پاڅون وکړ او د خوشحالى عريضي ئى زما د مجاهد

مشرانو سره د کابل او لوګر جګړی ته ولیږل ، لا د برتانیه دولت د وزیرو د بیرته نه لیږلو په د لائلو قانع شوی نه وه چي د کابل د نیولو خبر راورسیدی لنډه داچي د کابل تر نیولو مخ کی زما او د برتانیه د دولت تر منځ د وزیرو د شرکت د مسئلي پرسر ډیر تاو تریخوالي موجود وه زه د تقدیر په حکم مجبوروم چي د افغان د هرقوم او قبلي څخه چي ممکن وی مرسته وغواړم کوښښ می کاوه ، زما او د ژوند تر منځ بیله نفس څخه بل څه باقي پاته نه وه ، د برتانیه د حکومت ګوت خنډنه د وزیرو د ګډون په هکله د سقاو ظلم زما په نظر اهمیت درلود څکه چي زما د ژوند میدان ډیر تنګ شوی و، ما د شرف ژوند یا خپل او د خپلی کورنی مرګ ته هوډ کړی و زه نن د تا سو استازو په حضور کی اعلان کوم چي ما د قادر خدای په مطلق فضل او رحم او دافغانستان د خلکو د سربښدی نه پرته په هیڅ پردی دولت باندی کابل فتح کړی نه دی ، زما بری د هیواد په آزادی کی د لوی خدای په خاص فضل او د افغانستان د ټول ملت په همت اوغیرت سرته رسیدلی دی .

هغه وخت چي زه کابل ته را ورسیدم او تاسو ملت زه په ډیرټینګار او تائید د افغانستان د پاچا په حیث وټاکلم بهرنی وزارت دستي ټوله نړی ته اعلان وکړ او د بهرنی وزارت د اعلان په خواب کی ټولو دوستو هیوادو دا وسنی حکومت په پیژندلو اعتراف او تبریکی ئی اعلان کړل د ترکيې د عالیه دولت سفیر په کابل کی تشریف درلود ، د شوروی د نیک دولت سفیر تر ټولو وړاندی کابل ته راورسیدی ، د وستو هیوادو یو په بل پسی خپل استازی د افغانستان در بارته راولیږل ، ما د نړیوالو اصولو او قاعدو پر بنسټ ټولی هغه معاهدی چي مخکی حکومت ددوستو هیوادو سره لاس لیک کړي وی تصدیق کړی بل هیڅ یوپټ یا ښکاره تړون می نه دي کړی.

زما حکومت تر نن ورځی پوری د کوم امتیاز حق هیڅ دولت ته نه دی ورکړی او ترڅو چي ژوندی یم داسي یو شی به زما په قلم انشاالله لاسلیک نه شي ، زه د افغانستان بهرنی سیاست په برخه کی قطعاً نه غواړم کوم ټینګار ولرم او هم خپل حکومت او ملت ته توصیه کوم چي د افغانستان جغرافیائی موقعیت هیڅ کله دپټو سیاستونو څغم نه لری د پټو سیاستونونه باید تل ډډه وکړو یو ځل بیا غواړم تاسوته ښکاره کړم هغه ګټور سیاست چي په افغانستان کی ئی تصور کیدای شی او زه تل د هغه د دوام سپارښتنه کوم دا دی چي افغانستان باید بی پری وی، د خپلو ګاونډیانو او ټولودو ستو هیوادو سره روښانه او ښه سلوک چي د افغانستان د ګټو خلاف نه ویترسره کړی او خپل ګاونډیان عملاً باوری کړی چي افغانستان د دواړو خواووترمنځ سوله کاملاً ساتي او د خپلو ګاونډیانو سره په برابره توګه دوستانه کړه وړه درلوده او

افغانستان او د افغانستان همدردى د سرحدى قومونو سره د کلونو په اوږدو کى تجربه کړى او ليدلى دى ، مونږ په هيڅ ډول د دى همدردى نه منکريدلاي نشو ځکه چي د سرحدى قومونو انديښنې پر افغانستان باندى حتماً اغيزکوى له دى امله د آزاد سرحد قومونو نيکمرغي او خوښى زمونږ هيله ده .

عزتمندو استازو دا دى ستاسو د حکومت ننى سياست چي درته بيان مى کړ چي تاسو لږ تر لږه د واقعيتونو څخه خبر او په کارونو کى دقيق اوسى، هره مسئله ښه وسنجوى او پريکړه وکړى ، بى پروائى د هيواد په چاروکى لويه ګناه ده، تاسو د يو لوي ملت په برخليک باندى په دى مجلس کى پريکړى کوى چي ستاسو په سهوه او خطا کى به وشميرل شي، تاوان ئى يوعظيم الشانه اسلامى هيواد او ملت ته رسيږى په ډير احتياط او دقيق ډول يومسئلى ته وراندى شي.

ومولیدل چي پخوانيو خپل راتلونکى ونه سنجول او حکومت وخير ته د شر په نسبت برترى ورنکړه څونه غټ تاوانونه ئى منځ ته راوستل، هره ورځ ئى دا ملت د ستونزو سره مخامخ کاوه بيله دى چي ورايو خيانت ئى وکړ نورنو څه ويلاى شو ، دا چي ستاسو حکومت تر ډيره حده شورى ته اهميت ورکوى او غواړى چي تل داسى اجرآت وشي چي د هغه څخه د خداى رضا او دمخلوق خوشحالى تر لاسه او د عمومى روحيي سره سم و مطلوبى لوړتيا ته ورسيږى.

دا دى په ډيره خوشحالى سره مى د (ملى شورى عالى مجلس) پرانيستي ، په نظر کى لرم چي په الهى فضل سره د (ملى شورى) د فکرى مرستى او نوروعالى مطلبونو د لاس ته راوړلو په منظور د اعيانو يو مجلس هم پدى ځاى کى جوړ کړم.

د ۱۳۴۴ کال د مجلى لمړى ګڼه

د ۱۳۰۹ کال د عالي لوئی جرگې مصوبه ، د افغانستان د ملی شوری د استازو د ټاکنو اصول

لمړی څپرکی

د استازو شمیر:

۱. د ملی شوری د مجلس دپاره د ملت د استازو شمیر ۱۷۱ تنه دی .

۲. د ملت د استازو ویش د ولایتونو او اعلی حکومتونو د تخمینی نفوس په نسبت د هغه جدول په اساس دی چې ددی اصولنامې په پای کی ورسره مل دی.

دوهم څپرکی

د ټاکونکو شرایط :

۳. ټاکونکې باید دلاندی شرطونو لرونکې وي :

الف : د افغانستان تبعه وی.

ب: عمر ئی تر شل کاله کم نه وی.

ج: د انتخابي سیمی اوسیدونکی او یا لږترلږه ترټاکنویوکال مخ کی په هغه ځای کی میشت شوي وی.

۴. هغه کسان چې د انتخابولو حق نلری :

الف: هغه کسان چې قانوناً تر وصایت لاندی نه وی.

ب:هغه سوداگرچې د کومی تیروتنی له امله مفلس شوی وی.

ج: جنائی محکومین.

۵. هغه څوک چې د خپلې دندی له امله د ټاکلو څخه بی برخی دی :

الف: عسکری منسوبین ، ظابطان او منصب دارن

دریم څپرکی

دنوم آندو شرایط:

٦.انتخاب کیدونکی یعنی استازی باید لاندی صفات ولری:

الف : د افغانستان تبعه وی.

ب: هغه پردی کسان چي د افغانستان د تابعیت تذکری ترلاسه کولووروسته لږترلږه باید لس کاله نور په افغانستان کی اوسیدلی وی.

ج: د امکان تر حده لوستی وی.

د : عمر ئی تر ۳۰ کاله لږ او تر ۷۰ کاله ډیر نه وی.

هــ: په صداقت او ریښتینولی مشهور وی .

۷. هغه کسان چي د استازیتوب د پاره د ټاکل کیدو حق نلری:

الف: عسکری خلک ،ظابطان ،منصب داران، پولیس او ژاندارم.

ب: که چیری مامورین وغواړی چي د خپل ماموریت په سیمه کی استازی وټاکل شی مخکی له دی چي دټاکل کیدو لپاره کوم ګام واخلی، باید استعفی وکړی او د ماموریت د سیمي نه د باندی هر مامور استازی ټاکل کیدای شی پدی شرط چي تر ټاکل کیدو وروسته د خپل ماموریت نه استعفی ورکړی.

ج: هغه سوداګر چي د تیروتنی له امله مفلس شوی وی.

د : جنائی محکومین.

څلورم څپرکی

د ټاکونکو د ډ لی لپاره د حکومت د جار(اعلان) بڼه:

۸. سیمه ئیز حکومتونه د سیمی د اهمیت په پام کی نیولو سره د لسو ورځو څخه تر یوی میاشتی پوری مخکی جار وهی ، جار باید د لاندی مطلب لرونکی وی:

الف: د ټاکونکو او دنوم آندو شرطونه :

ب: ځای او د هغه وخت چي رای ورکوونکی د استازی د ټاکلو دپاره جرګه او مذاکره کوی .

ج: د هغو استازو شمیر چي باید وټاکل شی.

۱۱. د ټاکنو په سیمه کې چې ټاکونکې د ټاکلو ځای ته حاضرېږي که چیرې د یو شمیر سیمو ټاکونکې په ځرګند وخت د ټاکنو مرکز ته حاضر نشي د هغې سیمې د ټاکونکو حق له مینځه ځي او د نورو ټاکونکو نقطو اعتبار په خپل ځاي دی.

پنځم څپرکی

د ټاکنو لارې چارې :

۱۲. د شورې د مجلس د استازو ټاکل د افغانستان په ټولو نقطو کې به په مستقیم او بلا واسطې ډول وي

۱۳. د یوي انتخابي حوزې ټاکونکې د ټاکنو د ځای په مرکز کې غونډه کوي او د استازې د ټاکلو په هکله جرګه او مذاکره کوي ، د هغې سیمې د خلکو څخه د هغه ځای د حاکم او شرعي محکمې دپلاوي په مخ کې خپل استازی ټاکي او د هغه د ټاکلو په هکله شرعي اقرارلیک لیکي.

۱۴. د استازې ټاکل د ټولوټاکونکو په عمومي خوښه سره کیږي که چیرې عمومي هوکړه نه وي ټاکل د رایو په اکثریت سره تر سره کیږي.

۱۵. که چیرې د استازې په ټاکلوکه عمومي هوکړه او د رایو یووالي د یوي انتخابي حوزې د ټاکونکو تر منځ موجوده نه وي د دوو یا ډیرو استازو ترمنځ د برابرو رایو په صورت کې استازی د پچې پربنسټ ټاکل کیږي.

۱۶. رای ورکوونکې یوازې یوځل د رای ورکولو حق لري مګر په هغه صورت کې چې د ټاکلو بهیر ته د سره اړتیا شي.

۱۷. د ځای د اهمیت په پام کې نیولو سره د استازې د ټاکلو دپاره د ټاکونکو د جرګې وخت د یو څخه تر دوو ورځو پورې کیدای شي، د هغه وخت په ختمیدو سره چې د سیمه ئیزحکومت او شرعي محکمې د پلاوي له خوا د استازو د ټاکلو لپاره ټاکل شوی وي د ټاکنو غونډه پای ته رسیږي.

۱۸. د کوچیانو لویي قبیلې (قامونه) د دې اصولنامې سره د مل جدول له مخلې یو تن استازی سیخ د شورې جرګې ته د استازې په توګه رالیږي او نورې کوچې قبیلې (قامونه) چې نوم ئې په جدول که نه دی راغلې په هره انتخابیه حوزه کې چې اوسي خپله رای به استعمال کړي.

۱۹. د شرعي محکمې لیکونکې (کاتب) د ټاکنو بهیر په دریو نسخو کې جوړ د شرعي محکمې د پلاوي

شپږم څپرکى

د ټاکنو په هکله راغلى شکايتونه :

۲۱. که چيرى د ټاکونکو او ټاکل کيدونکو له خوا کوم څوک د ټاکنو پرمهال د ټاکلو په هکله کوم نظر يا شکايت ولرى د ټاکنو د بهير د څنډيدو لامل کيداى نشى، خو د هغه شکايتونو شرح بايد د شرعى محکمې له خوا د ټاکنو په دوسيه کى درج شى.

۲۲. د شرعى محکمې پلاوي او سيمه ئيز حکومت د ټاکنو په هکله شکايتونه تر يوى اونى پورى منلاى شى ورروسته له هغه دشکايتونو اوريدل بندوى اود يوى بلى اونى په جريان کى رسيدلى شکايتونه څيړى.

۲۳. د ټاکنو په اړه يا د شرعى محکمې د کارڅخه شکايت کوونکى کولاى شى د شورى د جرګې د پيل څخه ورروسته د لمړى مياشتى په ترڅ کى خپل شکايتونه د شورى مجلس ته وړاندى کړى او د شورى حکم به غوڅ وى.

۲۴. هغه ټاکنى چي د زور او يا کومى بلى هيلي پر بنسټ سرته رسيدلى وى د منلو وړنه دى او سربيره پر دى ګوت څنډونکى او هيله مند کوونکى ته جزا ورکول کيږى.

۲۵. پر ټاکنو هغه څوک نيوکى کولاى شى چي د ټاکنى حق ولرى.

۲۶. کله چي د دريو څخه دوى برخى استازى د حکومت په مرکز کى حاضر شول د شورى غونډه پرانستل کيږى او د اکثريت د رايو پربنسټ د اعتبار او اجرا وړ دى.

۲۷. د استازى توب دوره درى کاله ده او پيل ئى د شورى د مجلس د پرانستلو دورځى څخه ده .

۲۸. که چيرى د شورى يو غړى وفات يا استعفى وکړى او د استازيتوب د دورې څخه ئى تر شپږومياشتو زياته موده پاته وى د سيمى خلګ د شورى د رياست د اعلان پر بنسټ يو بل استازى تر ټاکلو ورروسته راليږى.

۲۹. د هرى دورې تر ختميدو درى مياشتى وړاندى د بلى دورې د استازو د ټاکلو دپاره دولت اعلان کوى او خلک کولاى شى که وغواړى خپل پخوانى استازى د بيا د پاره وټاکى.

د کابل ولایت د استازو شمیر چې د ملي شورى جرګې ته ټاکل کیږي ۳۸ کسه وو

۱. د کابل د ښار د خلکو	۱ تن
۲. د چهاردهي د حکومتي د خلکو	۲ تنه
۳. د ده سبز د خلکو	۱ تن
۴. د بګرامیو د خلکو	۱ تن
۵. د پغمان د خلکو	۱ تن
٦. د شمالي د لوی حکومتی مرکز د خلکو	۱ تن
۷. د کوهدامن د خلکو	۱ تن
۸. د غوربند د خلکو	۱ تن
۹. د بګرام د حکومتي د خلکو	۱ تن
۱۰. د جبل السراج د خلکو	۱ تن
۱۱. د سرخ پارسا د خلکو	۱ تن
۱۲. د بامیان د خلکو	۱ تن
۱۳. د سیغان د خلکو	۱ تن
۱۴. د پروان تګاب د لوی حکومت د مرکز د خلکو	۱ تن
۱۵. د کوهستان د خلکو	۱ تن
۱٦. د پنجشیر د خلکو	۱ تن
۱۷. د نجراب د خلکو	۱ تن
۱۸. د سروبی د خلکو	۱ تن
۱۹. د غزنی دکیلان د خلکو	۱ تن
۲۰. د کتواز د خلکو	۱ تن
۲۱. د اندړو د خلکو	۱ تن
۲۲. د مـــقر د خلکو	۱ تن
۲۳. د شرنی د خلکو	۱ تن

۲۹. د بهسودو د خلکو ۱ تن

۳۰. د دایکندی د حکومتی د مرکز د خلکو ۱ تن

۳۱. د یکاولنګ د خلکو ۱ تن

۳۲. د لعل او سرجنګل د خلکو ۱ تن

۳۳. د شهرستان د خلکو ۱ تن

۳۴. دلهوګر د کلان د خلکو ۱ تن

۳۵. د میدان د خلکو ۱ تن

۳٦. د کلنګار د خلکو ۱ تن

۳۷. د وردګو د خلکو ۱ تن

د ملی شورى دپاره د قندهار ولایت داستازو شمیر ۲۴ تنه

۱. د قندهار د ښار د خلکو ۱ تن

۲. د دند حکومتي د خلکو ۱ تن

۳. د سپین بولدک د خلکو ۱ تن

۴. د دهراود د خلکو ۱ تن

۵. د ارغستان د خلکو ۱ تن

٦. د نهرسراج د خلکو ۱ تن

۷. د ترین د خلکو ۱ تن

۸. د خاکریز د خلکو ۱ تن

۹. د ارغنداب د خلکو ۱ تن

۱۰. د پنجوائی د خلکو ۱ تن

۱۱. د کشک نخود د خلکو ۱ تن

۱۲. د دهلي د خلکو ۱ تن

۱۳. د شورا بک د خلکو ۱ تن

۱۹. د ګیزاب د خلکو ۱ تن

۲۰. د اجرستان د خلکو ۱ تن

۲۱. د دایه چوپان د خلکو ۱ تن

۲۲. د شنکی د خلکو ۱ تن

۲۳. د لوی قلات د خلکو ۱ تن

۲۴. د ترنک او جلدک د خلکو ۱ تن

د ملي شورى دپاره د هرات ولایت د استازو شمیر ۲۳ تنه

۱. د هرات د ښار د خلکو ۱ تن

۲. د بادغیساتو د قلعه نو د خلکو ۱ تن

۳. د مرغاب د خلکو ۱ تن

۴. د ګلران د خلکو ۱ تن

۵. د کشک د خلکو ۱ تن

۶. د قادس د خلکو ۱ تن

۷. د جوند د خلکو ۱ تن

۸. د غور د خلکو ۱ تن

۹. د شهرک د خلکو ۱ تن

۱۰. د چغچران د خلکو ۱ تن

۱۱. د تولک د خلکو ۱ تن

۱۲. د پرچمن د خلکو ۱ تن

۱۳. د پاېند د خلکو ۱ تن

۱۴. د غوریان د خلکو ۱ تن

۱۵. د شینډنډ د حکومتی خلکو ۱ تن

۱۶. د زنده جان د خلکو ۱ تن

۱۷. د کوهستان د خلکو ۱ تن

۱۸. د ادرسکن د خلکو ۱ تن

۲۳. د کرخ د خلکو ۱ تن

د ملي شورى دپاره د مزارشریف ولایت د استازو شمیر ۱۴ تنه

۱. د مزارشریف د ښار د خلکو ۱ تن
۲. د نهر شاهي د خلکو ۱ تن
۳. د لوي شبرغان د خلکو ۱ تن
۴. د سنگچارک د خلکو ۱ تن
۵. د اقچې د خلکو ۱ تن
٦. د سرپل د خلکو ۱ تن
۷. د قرقین د خلکو ۱ تن
۸. د لوي بلخ د خلکو ۱ تن
۹. د دولت آباد د خلکو ۱ تن
۱۰. د کشنده د خلکو ۱ تن
۱۱. د شورتیپې د خلکو ۱ تن
۱۲. د لوي سمنگان د خلکو ۱ تن
۱۳. د خلم د خلکو ۱ تن
۱۴. د صوف د دری د خلکو ۱ تن

د ملي شورى دپاره د قطغن بغلان ولایت د استازو شمیر ۱٦ تنه

۱. د بغلان د حکومتی دخلکو ۱ تن
۲. د پلخمری غوری د خلکو ۱ تن
۳. د دوشی د خلکو ۱ تن
۴. د نهرین د خلکو ۱ تن
۵. د اندراب د خلکو ۱ تن
٦. د لوي قندوز د خلکو ۱ تن
۷. د حضرت امام صاحب د خلکو ۱ تن

۱۲. د چاه آب د خلکو ۱ تن

۱۳. د ینگی قلعه د خلکو ۱ تن

۱۴. د خوست او فرنگ د خلکو ۱ تن

۱۵. د چال اواشکمش د خلکو ۱ تن

۱٦. د فرخار د خلکو ۱ تن

د ملی شوری دپاره د شرقی ولایت د استازو شمیر ۲۱ تنه

۱. د جلال آباد د ښار دخلکو ۱ تن

۲. د خوگیانیو د حکومتی دخلکو ۱ تن

۳. د سرخرود د خلکو ۱ تن

۴. د کامی د خلکو ۱ تن

۵. د لوي کنړ د خلکو ۱ تن

٦. د کنړ د مرکز د خلکو ۱ تن

۷. د برکنړ د خلکو ۱ تن

۸. د څوکی د خلکو ۱ تن

۹. د پیچ دری د خلکو ۱ تن

۱۰. د کامدیش د خلکو ۱ تن

۱۱. د سرکانو د خلکو ۱ تن

۱۲. د وایگل د خلکو ۱ تن

۱۳. د غلجایو د خلکو ۱ تن

۱۴. د لغمان د خلکو ۱ تن

۱۵. د نورستان د خلکو ۱ تن

۱٦. د قرغه ئی د خلکو ۱ تن

۱۷. د کوز کنړ د خلکو ۱ تن

۱۸. د لوی شینوارو د خلکو ۱ تن

د ملی شوری دپاره د جنوبی ولایت د استازو شمیر ۱۳ تنه

۱. د ګردیز د ښار د خلکو	۱ تن
۲. د ارګون حکومتی د خلکو	۱ تن
۳. د ځاځیو د خلکو	۱ تن
۴. د څمکنیو د خلکو	۱ تن
۵. د ځدرانو د خلکو	۱ تن
٦. د زرمتو د خلکو	۱ تن
۷. د ازری د خلکو	۱ تن
۸. د سید کرم د خلکو	۱ تن
۹. د خوست د خلکو	۱ تن
۱۰. د موسی خیل منګلو د خلکو	۱ تن
۱۱. د خوست د ټنیو د خلکو	۱ تن
۱۲. د ځاځی میدان د خلکو	۱ تن
۱۳. د جانی خیلو د خلکو	۱ تن

د ملی شوری دپاره د بدخشان د اعلی حکومتي د استازو شمیر ٦ تنه

۱. د بدخشان دمرکز د خلکو	۱ تن
۲. د درواز د خلکو	۱ تن
۳. د جرم د خلکو	۱ تن
۴. د کشم د خلکو	۱ تن
۵. د واخان د خلکو	۱ تن
٦. د اشکاشم د خلکو	۱ تن

د ملی شوری دپاره د فراه اعلی حکومتي د استازو شمیر ۴ تنه

د ملي شورى دپاره د ميمنى اعلى حكومتي د استازو شمير ٦ تنه

١. د ميمنى د مركز د خلكو ١ تن
٢. د اندخوى د حكومتي د خلكو ١ تن
٣. د پشتون زرغون د خلكو ١ تن
٤. د گرزيوان او درزاب دحكومتي دخلكو ١ تن
٥. د تاب شرين دخلكو ١ تن
٦. د قيصار د خلكو ١ تن

د ملي شورى دپاره د كوچيانود لويو قبيلو د استازو شمير ٦ تنه

١. د غزنى د كوچيو خلكو ١ تن
٢. د كتواز د كوچيو خلكو ١ تن
٣. د قلات د كوچيو خلكو ١ تن
٤. د پشت رود د كوچيو خلكو ١ تن
٥. د گرمسيرريگستان بلوچ د كوچيو خلكو ١ تن
٦. د ننگهارى كوچيو خلكو ١ تن

د ملي شورى دداخلي د ندو اصول د ۱۳۱۰ کال د لړم د مياشتي پريکړه

د رئيس، مرستيالانو او منشي ټاکل او د هغوى د ندى:

اصل:

۱. رئيس او مرستيالان ئى د استازو د ډلي نه د رايو په اکثريت سره ټاکل کيږى د ملي شورى په لمړى غونډه کى چي د استازو د ځلور ځخه درى برخي حاضره وى رئيس بايد وټاکل شى.

۲. د شورى منشي د مجلس په انتخاب او د رئيس په منظورى او پاته د تحرير پلاوي د منشي او شورى د مرستيالانو په پريکړه د رئيس په وړاندى ټاکل کيږي . د خانه سامان ، تحويلدار او نورو چوپړيانو ټاکل سيخ د رئيس واک دى .

د رئيس دندى:

۳. د مذاکرو پيل او دجرګې پاى ته رسول د رئيس واک دى او همدارنګه د نوبتي يافوق العاده غونډو وختونه د رئيس له خوا ټاکل کيږى.

۴. پر يو موضوع باندى تر کافي خبرو وروسته رئيس د راى اخستنى امر کوى او پايله مجلس ته اعلانوى

۵. رئيس د ټل د پاره د غونډو او مذاکرو څارنه کوى که چيرى د مذاکرى په وخت کى د کوم يوه ځخه د موضوع نه بهر کومى خبرى کيږى رئيس د مذاکرى ډول هغه ته وربنيي .

۶. که چيرى د مذاکرى په وخت کى دغړو تر منځ کومه مشاجره منځ ته راځي او د مشاجرى د حل د پاره د مذاکراتو ځنډول اړين وي، رئيس مجلس ځنډولاى شى.

۷. هغه مطلب چي مجلس ته رسيدلى او د مذاکرى وړوى رئيس کولاى شى د هغه مذاکره يو بل ځرګند وخت ته وځنډوى او دا ډول مسائل د منشي له خوا ځخه د هغى ورځى د کارونوپه لړليک کي قيديږى چي په هغه ټاکلي ورځ تر بحث لاندى ونيول شى.

۸. د پلټنى ټولګى (انجمن) چي د مجلس دغړو ځخه جوړيږى د اړتيا په وخت کى رئيس د هغوى په مذاکراتو کى ګډون کولاي شى.

۹. د جرګې رئيس که وغواړى چي د يو مطلب په بحث کى ګډون وکړى او پرهغه باندى مذاکره کول اړين وګنى بايد خپل ځاى لمړى مرستيال ته پريږدى او خپله د وينا کونکي پرځاى ودريږى.

د مرستيالانو دندى:

۱۱. كله چې د جرګې رئيس حاضر وى مرستيالان د هغه سره مرسته كوى او د رئيس د غيابت پر مهال لمړى مرستيال او كه چيرى لمړى مرستيال نه وى دوهم مرستيال د رئيس د ټولو دندو په اجرا كولو مكلف دى.

د منشي دندى:

۱۲. منشى د غونډو د بهير چارى په لاندى ډول مخ ته بيائى او اجراات كوى:

الف : د مجلس د پيل څخه مخكى د مجلس د كارونو لړليک جوړ او د مجلس په پيل كى ئى رئيس ته وړاندى كوى.

ب: په دى لړليک كى د كار د درجى او اهميت په پام كى نيولو سره د لايحونومونه، ځانګړتياوى او د هغوى نيټه ليكى.

ج: د جرګې په جريان كى د حاضرينوشميردځانګړى جدول سره تطبيق او د سوب او ناسوب شميرڅرګند او د رئيس حضور ته ئى وړاندى كوى.

د: هره ورځ د جرګې د پيل په وخت كى د اصولو هغه مطالب چې په تيره غونډه كى ورباندى بحث شوى ولى مذاكره ئى پاى ته نه وى رسيدلى د جرګې د خبرتيا لپاره ئى لولى.

هـ : د جرګې مصوبى او پريكړى ليكى او د رئيس لاسليک اخلى او همدارنګه يو نقل ئى د چاپ اوخپريدو لپاره د جريدو اداروته د رئيس په اجازه سپارى.د لنډ ليكونكوپرليكنو غوراوكتنه كوى.

و: د لايحو او ليكونو لوستل په غونډه كى د منشى دنده ده .

ز: منشى د لايحو په بيا لوستلواوتكرارترهغه وخته چې غړى ئى لوستل كافى وبولى مكلف دى.

ح: په مجلس كه د رايو د اكثريت څرګندول او رئيس ته ئى وړاندى كول د منشى په غاړه دى.

ط: د مجلس هغه پوښتنى او ځوابونه چې استول يې د ليک په څير و رسمى دائرو ته اړين وى د هغه نقل منشى ليكى او د رئيس په لاسليک د اړونده پاڼو سره ئى يوځاى دفترته سپارى څو چې اصل ليک ئى اړونده مرجع ته واستول شى.

۱۳.د جرګې هغه غړى چې د پلټنى د انجمن (ټولګى) لپاره ګمارل كيږى بايد د هغوى نومونه ، د ټاكنى نيټه او ځانګړى دندى ئى د ملى شورى په دفتر كى قيد او ثبت وى.

۱۴. منشى هغه مهمى مسئلى چې د خپل كار په بهير كى ئى ترلاسه كوى او رسوا كول ئى اړين نه وى په

۱۵. هغه مطالب چي د ملي شورى په يو دوره كي نيمګړى پاتي وى منشى مكلف دى چي د هغوى لړليک دراتلونى دورې په لمړى غونډه كي رئيس ته وړاندى كړى څو د دى لايحې د ۲۶ اصل سره سم د مذاكرى دپاره طرح شي.

د غړو دندى :

۱۶. د غونډو د غړو څخه كه چيرى څوک د عمومي مصلحت او ګټي دپاره څه ويل غواړى بايد مطالب په لايحه كه وليكى د جرګې رئيس ته ئى وړاندى كړى كه چيرى د هغه هوكړه وى د ملي شورى د اساسي اصولو د ۳۱ اصل سره سم به د مذاكرى دپاره مطرح شي.

۱۷. هغه مطلب چي د پورته ۱۶ اصل له مخى د مجلس د مذاكرى دپاره د منلو وړ وګرځى غونډه اختيار لرى چي په هغه ساعت پر هغه موضوع مذاكره وكړى او يائى بل وخت ته وځنډوى.

د مجلس د ادابو اصول او د مذاكرو څرنګوالي:

۱۸. د جرګې غړى بايد ټول په يو ځانګړى ادب سره د يوبل درناوى وكړى داسي كارونه ونه كړى چي د مجلس د آدابو د اصولو خلاف او يا د بل د حقونه و او احترام د منځه وړلو لامل شي.

۱۹. **الف:** د لايحو او يا نورو مسئلو د لوستلو تر پايه پورى هيڅ يو غړى د اعتراض، نيوكى او شفاهي پوښتني حق نلرى ، هغه ټكى چي د اعتراض ، نيوكى يا پوښتني وړ وى هريو غړى بايد پر هغه كاغذ باندى چي د يادداښت دپاره ئى پرميز پروت دى وليكى اود لايحې تر لوستلو وروسته د خپلو يادداښتونو په هكله مذاكره كولاى شي.

ب: د مجلس غړى دملي شورى د اساسي اصولو د ۱۲ او ۳۰ اصلونو له مخي د خپلى راى په ښكاره كولو كي ازاد دى او كله چي دوه غړى يو په بل پسى پر يوه موضوع باندى د خبرو كولو هيله وكړى لمړى كس لمړى د خبرو كولو حق لرى.

۲۰. د مجلس غړى د مذاكرى په وخت كي د موضوع څخه د باندى خبرى كولاى نشى د مذاكرو په وخت كي بايد رئيس د خبرو مخاطب وى .

۲۱.پداسي حال كي چي يو غړى خبرى كوى او نور غړى هغه ته پام ونه ساتي د رئيس په اجازه خبرى سره تكرارولاى شي.

۲۲. كه چيرى يو مطلب په مجلس كي تر مذاكرى لاندى وى د هغه تر خلاصيدو مخ كي نبايد د غړو له خوا څخه بل مطلب پيل شي مګر په هغه صورت كي چي دوهم مطلب د لمړى مطلب سريزه يا د هغه

۲۳. هغه مطلب چې مذاکرې ئې په مجلس کې پای ته رسیدلې وی د رای اخستلو مخ کې د مجلس د خبریدو د پاره بیا لوستل کیږی.

۲۴. هغه مطلب چې پوهیدل ئې د بل مطلب په پوهیدلو پورې اړه ولرې لمړې باید پر موقوف علیه مطلب مذاکره وشي او وروسته په لمړی مطلب باندی پیل وشی .

۲۵. هغه مطلب چې پیچلی او یا بیلا بیلی موضوع ګانې ولرې مجلس اختیارلری چې خپله مسائل پاک کوی او مذاکره وربانده کوی او یا د موضوع د جلا والی او پاکوالی د پاره دمجلس د غړو څخه بیل انجمن جوړوي.

۲۶. که چیرې یوی دورې ته راغلي مسائل د دورې تر پاي پورې نیمګړې پاته شی په راتلونکي دوره کې هم هغه مسائل تر بحث او مذاکرې لاندی نیول کیږی.

پر مطالبو د بحث او مذاکرې اصول:

۲۷. مذاکرې هغه وخت پیل کیږی چې لږ تر لږه نیمائی غړی حاضر وی ولی د رایو د اخستلو په وخت کی د ټولو غړو حضور حتمی دی که چیرې دځینو عذرونو له کبله لکه ناروغی او نورو دټولو استازو حضور امکان ونه لری لږ تر لږه د غړو دري برخي باید حضور ولرې.

۲۸. د رای اخستلو په وخت کې که چیرې د غړو د ډلي څخه ځینی چې شمیر ئې د مجلس د غړوتر څلورمې برخی زیات نه وی حضور ونه لری د مجلس د رایود ردولو حق نلری .

۲۹. پر یو موضوع باندی تر کافي بحث او مذاکرې وروسته د رئیس له خوا د رای اخستلو امر ورکول کیږی.

د رایو اکثریت د لاسته راوړلو بڼه :

۳۰. د مذاکرو تر ختمیدو وروسته د پورتنی ۳۹ اصل سره سم د رایو په اخستلو پیل کیږی هر یو غړی خپله رایه د شنو او سپینو پاڼو چې سپینه د منلو او شنه د نه منلونښه ده ښکاره کوی چې دا ټولی پاڼی د مجلس په مخ کی د منشی له خوا شمیرل کیږی چې پدی ډول اکثریت څرګندیږی او د رئیس له خوا د شمیرنو پایله مجلس ته اعلانیږی. رئیس او مرستیالان وروسته د مجلس د غړو د رایو تر اخستلو خپله رایه به په پورته شان ښکاره کوی د برابرو رایو په صورت کی د رئیس رایه چې هر لور ته وه هغه خوا برترې لرې.

د پلټنو د انجمنونو د جوړښت او هغوى ته د مطلبونو د سپارلو اصول:

۳۱. د پلټنې انجمن عبارت د هغه پلاوي څخه دى چي د غړو د منځ څخه وشورى ته د راغلو مسئلو د لمړنى ارزوني د پاره د ملي شورى د اساسي اصولو د ۳۲ اصل له مخى د مجلس په غوره کولو سره ټاکل کيږى او دهغه تشکيل د اړتيا له مخى کيدلاى شي لنډ مهاله يا اوږد مهاله وي او د هر انجمن د غړو شمير لږ تر لږه لس تنه وى.

۳۲. د پلټنې د انجمنونو تشکيل د مجلس د رئيس په تصويب او د انجمنونو نومونه او شمير ئې د مجلس له لوري انتخاب او ټاکل کيږى.

۳۳. د پلټنې د انجمن لپاره يو تن منشي او يو تن کاتب د انجمن د غړو له منځه د انجمن د رئيس په خوښه ټاکل کيږى.

۳۴. راغلى مطالب پا ک او سوچه کوى او پر هغوى باندى په ډير غور خبرى کوى د پلټنو پايلى د لايحې او خپلو نظريو سره يو ځاى جوړاومجلس ته وړاندى کول ئې درئيس له خوا د ټاکلى وخت سره سم دانجمن د غړو کار دى .

۳۵. د پلټنې پايلى چي د څيړنى د انجمن له خوا ترتيب کيږى په لنډ او مفصل ډول سره مجلس ته لوستل کيږى ، وروسته له هغه اړونده پانى د مجلس رئيس ته وړاندى کيږى که چيرى د دوهم ځل لپاره د هغه تشريح ته اړتيا پيدا شي د دوهم ځل لپاره به ولوستل شي ، که چيرى د انجمن راى د مجلس له خوا د منلو وړ ونه ګرځى په دي هکله استيناف او يا دبل انجمن د جوړيدو امر ورکول کيږى.

۳۶. هغه مسئلي چي د مجلس د غړو له خوا انجمن ته وړاندى شوى او تر مذاکرى لاندى نيول شوى وى نومورى غړى په لنډ ډول دپوښتنو د حل دپاره انجمن ته نوتلى شي .

۳۷. د څيړنى انجمن د هغى ځانګړى لايحي له مخى چي د مجلس له خوا تصويبيږى خپله دنده ترسره کوى د داخلى نظم د اصولو پر بنسټ د څيړنى انجمن د شورى د داخلى دندو د حکم تابع دى.

۳۸. که چيرى د څيړنى د انجمن غړى د مجلس د لايحې سره سم چلند و نه کړى د هغوى کړنه د اعتبارد درجى څخه لويږى.

د وزارتونو او خپلواکه ادارو څخه د معلوماتو د غوښتلو اصول:

۳۹. کومې پوښتنې چي مجلس ئې د وزيرانو څخه په ليکلي ډول لازم وګنې بايد منشي هغه وليکى او د

د اوریدونکو د ستونزو په هکله:

۴۰. که د ولس ځخه کوم څوک د غونډو د بربنډو مذاکرو د اوریدو هیله ولری د ملی شوری د اجازی ټکټ په درلودلو سره کولای شی په هغه ځای کی چي د اوریدونکو دپاره ټاکل شویدی کښینی خو په هیڅ صورت په مذاکرو کی د ونډی اخستلو حق نلری.

۴۱. اوریدونکی د شوری مجلس ته په ننوتو سره د مجلس د انتظامی چارو د حکمونو تابع دی ، باید په مطلقی ارامی سره اوریدونکی وی که چیری سر غړونه وکړی د رئیس په امردمجلس ځخه ایستل کیدای شی.

متفرقه اصول:

۴۲. دملی شوری د رخصتی وخت د تلي د پای ځخه د غوائی میاشتی تر لمړی نیټی پوری او د بوختیا وخت ئی په پاته شپږ میاشتو کی په هره اونی دری ورځی ده خو رئیسان او د ځیړنی د انجمن غړی په اونی کی پنځه ورځی د بوختیا په وخت کي دندی ترسره کوی.

۴۳. د استازو د ټاکلو په اړه شکایتونه د ملی شوری د انتخاباتو دلایحې د ۲۳ اصل په نظرکی نیولو سره د یوی میاشتی په اوږدوکي د شوری په مجلس کی اوریدل کیږی او دمجلس پریکړه به غوځوونکی وی ، د دی وخت په تیریدو سره د چا شکایت د اوریدو وړ نه دی. هغه غړی چي د پورته تصریحاتو په وجه د مجلس له خوا ئی په لیری کولو پریکړه وشی د مجلس د حکم تر صادریدو او د شوری مجلس ته د نورو غړو تر ټاکل کیدو او را تلو پوری د مجلس غړی حساب او د رای حق لری.

۴۴. په مجلس کی د سګرټو او دهغوی په شان د نورو ځیزونو ځکول منع دی.

۴۵. د شوری مجلس د دی لایحې هره ماده د اړتیا په صورت کی او د وخت د غوښتنی سره سم که بدلول ئی اړین وبولی کولای شی د نوروقوانینو په وضع کولوسره په هغه کی بدلون را ولی او یا نوی ځیرکی وضع کړی.

د پورته ذکر شوو موادو د حکمونو د اجرا امر او غوښته کوم

لیکنه د ۱۳۱۰ لمریز د لړم ۸ نیټه ،د ۱۳۵۰ سپوږمیز کال دجمادی الثانی ۱۹ سره سم

د ملي شورى لمړى دوره

د ملي شورى دلمړى دورې په پيل کى چي د ۱۳۱۰ کال د وږى مياشتي په ۱۸ نيټه ئى په کار پيل وکړ د استازو د ابتدائى توب له کبله د پارلمانى ادارى نوى سيستم د عمومي غونډو د پاي ته رسيدلو، د حکومت سره اړيکى د حکومت استازو د وړانديزونو او پاڼو لوستل — د مجلس د پيل او ختم لړليک او په ځانګړى توګه د ادارى هيئت او د جرګې د رئيس په وړاندى ستونزى او خنډونه وه خو مجلس بريالى شو چي په لمړى ګام کى د داخلى دندو د اصولو پر بنسټ چي د ۱۳۰۱ کال د لړم د مياشتي پر ۸ نيټه تدوين شوه او په هغه کى د ادارى هيئت او استازو دندى ځانګړى شوى وى خپلى داخلى چارى تر يو حده تنظيم او جوړى کړى.

د ملي شورى د لمړى دورې رئيس خداى بخښلى ع . ج . عبدالاحد خان د کابل ولايت د مرکز استازى وؤ دا دوره په اصل کى د پارلمان يوه ابتدائى او امتحانى دوره وه يعنى د خلکو په سياسى او ټولنيزژوند کى د يوى مقننه قوى بنسټ کيښود ، د هغه خنډونو سره سره چي د هغى په وړاندى پراته وو يو سلسله مهم کارونه د ملي شورى او اعيانو په لمړى دوره کى سرته رسيدلى دى چي د هغوى لړليک د دى مجموعى په پاڼو کى شته چي ښاغلى لوستونکى به ئى وويني .

په دى دوره کى مجلس و کولاى شول چي د وخت داړتيا سره سم ډول ډول کميسيونونه جوړ او په اجندا کى پر شاملو موضوعاتو د چاپريال او د وخت د شرايطو د امکان په صورت کى مهمى پريکړى او فيصلى وکړى. د دى دورې د استازو شمير د ادارى هيئت په ګډون (۱۱۱) تنه، د کار دوره درى کاله او دمجلس مقرد شاهى ارګ سلام خانه وه د دى دورې استازى د اساسى تشکيلاتو د قانون له مخى د هر ولايت ، نائب الحکومه ګي ، اعلى حکومتي ، لوي حکومت — لمړى — دوهم — دريم او څلورم درجه حکومتى، لمړى درجه علاقه داريو څخه يو يو استازى ، دنورو وړو سيمو د خلکو له خوا د ټاکنو پر بنسټ د قوم پوه او پيژندل شوى کسان ټاکل کيږى او د ملي شورى مجلس ته د شموليت لپاره په مرکز کى جرګې کوى.

همدارنګه د دى په څنګ کى يو شمير پوه او رسيدلى خلک چي په خپله سيمه او ماحول کى د پوهو ، عالمو او بانفوذه سړو په نامه پيژندل کيدل د مشورتى استازو په توګه د دارالحکومتيو ، اعلى حکومتيو ، لويو حکومتيو په ادارى جرګو کى ګډون کولو او د اړتيا په وخت کى د پيچلو مسئلو او قضيو دپاره

اصولنامې او د هغو ضميمې

كومې لايحې چې په لمړى دوره كې جوړى او تصويب شويدى

د ملي شورى د لمړى دورې ادارى هيئت او استازى تر ټولو لمړى په دى بريالى شول چې د مجلس د نظم او داخلي چارو د دندو لايحې جوړى او تصويب كړى چې د هغه له مخى د مجلس اساسى كارونه تر لاس لاندى ونيول شي . وروسته تر هغه مجلس د كميسيونونو د غړو په ټاكلو پيل وكړ ، د حكومت پريو لړ وړانديزونو ئى غور ، حكومتى ادارو او وزارتونو ته ئى لاندى لارښوونى وكړى او په ضمن كى ئى د يو لړ مهمو او اړينو اصولنامو او لايحو په جوړولو يى پيل وكړ، يو څه موضوعات په معاشونو، امتيازونو د شورى د كار او رخصتيو پورى اړوند او همدارنگه يو لړ نور كارونه چې لازم او اړين وو اجرا شول .

هغه اصولنامې چې پدى دوره كى تصويب شوى دى :

١. دبرخه والودتجربودډيربنت (تقاوى تجاربه) اصولنامه .
٢. د څارويو د محصول اصولنامه .
٣. د گاډى او موټر چلولو د چارو اصولنامه .
٤. د مالگې د كان د اجرأاتو اصولنامه.

كومې ضميمې چې د جارى اصولنامو سره زياتى شوى:

١. د مامورينو د رخصتيو او حاضرى د اصولنامې ضميمه.
٢. د مسكوكاتو د نه واردولو په هكله د اساسى اصولنامې ضميمه .
٣. بهرنيو اتباعو ته د استملاک حق نه وركولو د اساسى اصولنامې ضميمه .
٤. په بهر كى د بهرنيو او حربى چارو د مامورينو او افغانى محصلينو د واده نه كولو په هكله د اساسى اصولنامې ضميمه.

د دولتى دائرو دندى او تشكيلاتى هغه لايحې چې جوړې شوى دى:

١. دحربيه وزارت دندى او د تشكيلاتو لايحه .
٢. د بهرنيو چارو وزارت دندى اود تشكيلاتو لايحه.
٣. د كورنيو چارو وزارت دندى او د تشكيلاتو لايحه.
٤. د عدليه وزارت دندى او د تشكيلاتو لايحه.

۹. د ولایتونو دندی او د تشکیلاتو لایحه.

۱۰. د پست د خپلواک مدیریت دندی او د تشکیلاتو لایحه.

۱۱. د تادیې د ریاست دندی او د تشکیلاتو لایحه.

د ۱۳۱۱ل. کال د کلنی ځخه

۱. د افغانستان اساسی اصولنامه د لړم۸ ،۱۳۱۰ ل (۱۳۵۰سپوږمیزد جمادالثانی۱۹)دتعدیل دضمیمو سره.

۲. د مامورینو درخصتی اوحاضري اصولنامه د ورى ۸ ،۱۳۲۷ ل (۱۳۶۸س جمادالاول۲۸)دتعدیل دضمیمو سره

۳. په افغنستان کی د چلندوړنوټونو اصولنامه د ورى ۱۳ ،۱۳۲۲ ل (۱۳۶۳س صفری ۷)دتعدیل دضمیمو سره.

۴. د بهرنیواتباعودسفر او اوسیدلو اصولنامه د ۱۳۱۸ ل – د تلي ۵ ، د تعدیل د ضمیمو سره.

۵– د ښاروالی د محصولاتو اصولنامه د ۱۳۱۸ ل – د لیندی ۱۰، د تعدیل د ضمیمو سره.

۶–د پاسپورت اصولنامه د ۱۳۱۸ ل – د تلي ۱۰، د تعدیل د ضمیمو سره.

۷– د عسکری مکلفیت اصولنامه د۱۳۳۳ ل د تلي ۱۲(۱۳۷۴ س دربیع الثانی ۸) دتعدیل د ضمیمو سره.

۸– د سوداګری د فترونو اصولنامه ۱۳۲۱ ل د لیندی۱۲(۱۳۶۱ س د جماد الثانی ۱۴) دتعدیل د ضمیمو سره.

۹–پر عایداتو باندي د مالیاتو اصولنامه ۱۳۲۴ ل کب ۱۵(۱۳۶۵ س د ربیع الثانی ۲) دتعدیل د ضمیمو سره.

۱۰–د ملکی مامورینو اومتقاعدینو اصولنامه ۱۳۳۳ ل مرغومی۱۷(۱۳۶۱ س دجمادالاول۱۳) دتعدیل د ضمیمو سره.

۱۱–د محکمې اصول اومحکمودتشکیل اصولنامه ۱۳۲۵ل دغبرګولی۷(۱۳۶۱ س دجماد الثانی ۲۶)دتعدیل ادضمیمو سره.

<u>ملکی مامورین :</u>

۱۲– د بهرنیو اتباعو د ګمارلو اصولنامه ۱۳۱۴ ل دکب۱۱(۱۳۵۴س ذی الحجته الحرام۱۴)دتعدیل دضمیمو سره.

۱۳– د ګمرک د تعرفی اصولنامه ۱۳۲۱ ل دلیندی۱۱(۱۳۶۱س ذوالقعده ۲۶)د تعدیل دضمیمو سره.

۱۴–د پست اصولنامه ۱۳۱۵ ل د تلي ۷

۱۵–د تابعیت د تذکری اصولنامه ۱۳۱۵ ل دوړی۱۵(۱۳۷۵س د رجب ۱۱)دتعدیل دضمیمو سره.

۱۶–د تلګراف اصولنامه ۱۳۱۷ ل دوړی۱۵(۱۳۷۵س د رجب ۱۱)دتعدیل دضمیمو سره.

۱۷–د سوداګری د خونواصولنامه ۱۳۱۸ ل دکب۲۴

۱۸–د دلالی اصولنامه ۱۳۲۱ ل دچنګابښ۲۳(۱۳۶۴س دجمادالثانی ۲۶)دتعدیل دضمیمو سره.

۱۹–د ابتدائیه دعوود اوریدلودوخت ټاکلواصولنامه ۱۳۲۴ ل دوړی ۲۷ (۱۳۶۷ س د شوال۱۲) دتعدیل د ضمیمو سره .

د حقونو او جزائی دعوو تمیز او مرافعه :

۲۴. د پاڼود مدیریتونو اصولنامه ۱۳۱۲ ل لړم ۱۴ (۱۳۵۲ س د رجب ۱۷) دتعدیل او ضمیمو سره.

۲۵. د واده د نکاح اصولنامه ۱۳۲۸ ل دوړي۲۸ (۱۳۶۸ س د جمادی اول ۲۸) دتعدیل د ضمیمو سره.

۲۶. د فاتحی دمراسمو اصولنامه ۱۳۲۸ ل دوړي۲۸ (۱۳۶۸ س د جمادی اول ۲۸) دتعدیل او ضمیمو سره.

۲۷. دښارویو د محصول اصولنامه ۱۳۱۱ ل د وږی ۱۰ دتعدیل او ضمیمو سره .

۲۸.د دولتی تحویلخانو د مالونودخرڅلاواصولنامه ۱۳۱۳ ل دوړي۲۶ (۱۳۵۲ س د ذی الحجه ۳)د تعدیل او ضمیمو سره.

۲۹. د ښاروالی اصولنامه ۱۳۲۶ ل دوږی۱۰ (۱۳۶۶ س د شوال ۱۷)د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۰. د جیل او توقیف خانی اصولنامه ۱۳۱۳ ل دغوایي ۵ (د محرم ۲۰) د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۱. اصولنامه ۱۳۱۴ ل دجنگاښ ۱۰(۱۳۵۴ س دربیع اول۲۹) د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۲.د جوهری رنګونود واردولو اصولنامه ۱۳۱۴ ل دمرغومی ۲(۱۳۵۴ س دشوال ۲۱) د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۳.ددیپلوماتیکوپلاوواوبهرنیوقونسلګریو اصولنامه ۱۳۱۴ ل دتلی ۱۲(۱۳۵۴ س درجب ۷) د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۴. د بیوزلو د اداری اصولنامه ۱۳۱۴ ل دلړم۱۸(۱۳۵۴ س دشعبان ۱۳) د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۵. د ټولنیزو ګټو دپاره د استملاک اصولنامه ۱۳۱۴ ل دلړم۱۸(۱۳۵۴ س دشعبان ۱۳) د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۶. د درملتون اصولنامه ۱۳۳۵ ل د غوائی ۵ د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۷. د دولت د خزانو اصولنامه ۱۳۱۱ ل د تلی ۱۷ د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۸. د تابعیت اصولنامه ۱۳۱۵ ل د لړم ۱۶ د تعدیل او ضمیمو سره.

۳۹. د ګمرکونو اصولنامه ۱۳۰۳ ل دغوائی ۱(۱۳۵۳ س دمحرم ۶) د تعدیل او ضمیمو سره.

۴۰. په افغانستان کی د بندونو او ویالو لاندی م ځکو د خرڅلاو اصولنامه ۱۳۱۸ل د تلي ۲۲ // //

۴۱. د بانک د اساسنامی اصولنامه

۴۲. د رادیو اصولنامه ل دزمری۱۵(۱۳۶۷ س دروژی ۲۱) د تعدیل او ضمیمو سره.

۴۳. د صنعت د هڅونی اصولنامه د وری ۲۰ (۱۳۶۷ س دجماد الثانی ۱۸) د تعدیل او ضمیمو سره.

۴۴. د سوداګری اصولنامه ۱۳۲۱ل دغبرګولی۳۰(۱۳۶۱ س دجماد الثانی ۵) دتعدیل او ضمیمو سره.

۴۵. د سوداګری د ثبت اصولنامه ۱۳۲۱ل دغبرګولی۳۰(۱۳۶۱ س دجماد الثانی ۵) دتعدیل او ضمیمو سره.

۴۶. اصولنامه ۱۳۲۱ل دلیندی۵(۱۳۶۱ س دذیقعده۲۶۵) د تعدیل او ضمیمو سره.

۴۷. د صنعتی موسسود کارګرانو اصولنامه ۱۳۲۴ل دمرغومی۲۴(۱۳۶۵ س د صفری ۱۱) د تعدیل او ضمیمو سره.

۴۸. د اداری چارو د تفتیش د لوي ریاست اصولنامه ۱۳۲۵ل دغوائی۱۰(۱۳۶۵ س دجماد الاول ۲۸) د تعدیل او ضمیمو سره.

۵۳. د دولتی انحصاراتو د رياست اصولنامه		۱۳۳۱ل دکب ۷ (۱۳۷۲ س دجمادالثانی۱۱)د تعديل او ضميمو سره.

۵۴. د غلی د رانيولو په هکله اصولنامه		۱۳۳۰ د مرغومی ۱۱

۵۵. د ترافيکو اصولنامه.

۵٦. د بنديانو د تبنتی ، په خپل لاس د جنين نقصانول ، دموټرو واردول او د مامورينو او مستخد مينو په هکله يو شمير واحدي مادی .

۵۷. //		اصولنامه		۱۳۲۹ ل د مرغومی ۱٦

۵۸. د تقاعد د خزانی اصولنامه		۱۳۳۳ ل کب.

۵۹. د قونسلګريو په واسطه دمحصولاتو د ترلاسه کولواصولنامه.

٦۰. د کجکی د بند لاندی ملکيتونو د تصفيی اصولنامه.

٦۱. د احتياط ظابطانو اصولنامه.

٦۲. د ترياکو دکرلو اصولنامه.

٦۳. د ملکی هوائی چلند اصولنامه.

٦۴. د ځمکنيو او هوائی ځواکونو د ورو ظابطانو اصولنامه.

٦۵. د ملکی هوائی د اسانتياوو اصولنامه.

٦٦. د عسکری د ترفيع او تقاعد اصولنامه.

٦۷. د ښاروالی اصولنامه.

٦۸. دعدلي اداری محاکمو اصولنامه.

٦۹. د حقوقي اجراآتو اصولنامه.

۷۰. د سر شميرنی اصولنامه.

۷۱. د سکوکو اصولنامه.

۷۲. د واده او نکاح اصولنامه.

۷۳. د ترياکو د نه کرلو اصولنامه.

۷۴. د افغانستان د جنډی (بيرق) اصولنامه .

۷۵. د سودا ګری اصولنامه.

۷٦. د مشورتی غونډو اصولنامه.

۸۱. د اجيرانو او مستخدمينو اصولنامه.

۸۲. د محاسبې او بودجې اصولنامه.

۸۳. د ملکي ويش اصولنامه.

۸۴. د ملاوونو او نبنانونو اصولنامه.

۸۵. د متخصصينو او عالمانو د چوپړ اصولنامه.

۸۶. د مسلکي پرسونل اصولنامه.

۸۷. د محاسباتو د ديوان د تفتيش اصولنامه.

۸۸. د ملکي ماموريتو د شتمنيي د ثبت اصولنامه.

۸۹. د ماموريتو د جرايمو د جزا اصولنامه.

۹۰. د باقياتو د محاکمو اصولنامه.

۹۱. د سوداګرۍ د محاکمو اصولنامه.

۹۲. د نفوسو د سجل د ثبت اصولنامه.

د ۱۳۰۹ کال د اساسي قانون له مخې دملي شورئ د مجلس تشکیلات چي د لوئی جرگی څخه تیرشویدی

اساسي اصول:

۲۸. دا مجلس په کلي او ټولیزه توگه د هغو کسانو څخه جوړ دی چي د افغانستان په سیاسي او اقتصادي چاروکي شریک او د هیواد د ټولو وگړو استازی وی.

۲۹. د ملي شورئ د مجلس ترتیب او تشکیل د هغو استازو څخه دی چي د کابل ، نورو ولایتو او علاقه داریو څخه ټاکل شوی او د دائریدو ځای پلازمینه دی .

۳۰. د ملي شورئ د استازو شمیر د ټاکنو د مصوبې په اصولنامه کي درج او څرگند شویدی.

۳۱. د دی مجلس د استازو د ټاکنې موده په ټولو دورو کي دری کاله ده ، د لمړی دورې د پیل نیټه د ملي شورئ د پرانستلو د ورځې څخه شروع کیږی، تثبیت ده چي د دری کلونو په تیریدو سره باید استازی د سره و ټاکل شي ، که چیری ټا کونکی وغواړی چي پخواني استازی په خپله خوښه د بیا دپاره وټاکي اختیارمند دی .

۳۲.د ملي شورئ د رخصتی او کار وختونه د مجلس په داخلي اصولو کي څرگند کړ شویدی ، د رخصتی په وخت کي که چیری حکومت د کومې اصولنامې وضع کولوته اړتیا احساس کړی دا اصولنامه په لنډمهاله ډول د حکومت له خوا تصویب او د شاهی فرمان له مخې د پلي کیدو وړ دی.

۳۳. د ملي شورئ مجلس د مهمو مسئلو د پریکړی او څیړنې دپاره د رخصتیو په وخت کي هم که چیری د بحث وړ مسئلې د وخت د تیریدلو ویره وی غونډه جوړیدای شي.

۳۴. هغه وخت مذاکری پیل کیدای شی چي لږ تر لږه نیمائی غړی حاضروی او د پریکړو مقررات هم د رایو په اتفاق یا اکثریت سره وی.

۳۵. ملي شورئ د خپلې هری دورې د پرانستلو پر وخت د پاچا په وړاندې خپل رپوټ ورکوی او د قرین الشرفه همایونی له خوا دمنلو وړ گرځي.

۳۶. لمړی په مجلس کي شامل غړی په وار سره قسم یادوی او قسم نامه لاسلیک کوی.

قسم نامه

۳۷. مونږ دا لاندی لاسلیک کونکی د هغه باور له مخې چي ملت او حکومت پر مونږ کړیدی په لوی

دندې

۴۰. د ملي شورئ مجلس خپلې داخلي چارې لکه د لمړي او دوهم رئيس ، د تحريرپلاوي او نور د مذاکرو د اصولو اجزاوی، څانګي او نور د داخلي اصولنامې پر بنسټ تنظيموی.

۴۱. د دمګړي وضع شوي ټول اصول او ضوابط چې دحکومت د ستنود ټينګښت او د هيواد د انتظامي چارو د پاره اړين دی د ملي شورئ د مجلس له خوا تصوبيږی.

۴۲. د مالي چارو د تسويد، رد يامنل او په هغه کې لږوالي يا زياتوالي او هم نوی مميزات چې د دولت له خوا پکښې راځي د ملي شورئ له خوا ترتيب کيږی.

۴۳. د ماليې وزارت د وړانديز ترجوړونې وروسته د هيواد د بودجې څيړنه او تصويب د ملي شورئ د دندو څخه ده .

۴۴. د نوی اصولنامې وضع کول او يا د موجوده قوانينو بدلون يا منځه وړل د ملي شورئ د تصويب پر بنسټ به ترسره کيږی که د هغې اړتيا د جرګې له خوا او يا د وزيرانو له خوا ښکاره شوی وی .

۴۵.د لويو شرکتونو او کمپنيو د امتياز تصويب په هر ډول او سرليک چې وی د ملي شورئ له خوا ترسره کيږی.

۴۶. د معاهدو او مقاولو د تړون د امتيازورکول ، انحصاري که سوداګريز ، صنعتي او يا کرهنيز وی که د دننه او يا بهر له خوا وی د ملي شورئ د جرګې له خوا په تصويب رسيږی.

۴۷. دولتي پوروونه که کورني يا بهرني په هر سرليک يا نامه چې وی د ملي شورئ د مجلس په خبرتيا او تصويب رسيږی.

۴۸. د اوسپنې د پټلي غزول او پر لارو ، واټونو شګي اچول که د دولت په پيسو يا د بهرنيو کمپنيو او شرکتونو په لګښت وی ټول د ملي شورئ د جرګې په تصويب رسيږی.

۴۹. د ملي شورئ مجلس حق لری چې په مناسب وخت کې همايونی حضور ته د عرض پاڼه وړاندی کړی اما د عريضې وړاندی کول د يو ګډه شپږ کسيزپلاوي له خوا د رئيس په ګډون چې د نورو طبقوله خوا ټاکل کيږی ، صورت نيسي او حضور ته د شرف يابۍ وخت هم لمړی د دربار د وزارت له خوا غوښتل کيږی.

۵۰. وزيران د مذاکرا تو د اوريدو د پاره د ملي شورئ په غونډو کې ګډون کولای شي او هم حق لری چې د اړتيا په وخت کې د رئيس په اجازه د چارو د کره کتنې او مذاکرې دپاره توضيحات ورکړی. په

۵۲. که د مجلس رئیس لازم وګڼی کولای شي چي خپله یا د جرګې د لسو غړو یا د وزیر په وړاندیز داسي پټه غونډه جوړه کړی چي د ورځپاڼو او کتونکو استازی پکښی ګډون ونه لری او همدارنګه کولای شي داسي یوه پټه غونډه د یو شمیر ټاکل شوو استازو په ګډون چي نور غړی هغه ته د ورتلو حق ونلری جوړه کړی خو د پټی جرګې یا انجمن پایله هغه وخت د مراعت وړ ده چي په دواړو حالاتو کی تر بحث لاندی مسئله د ټاکل شوو کسانو د څلورمی برخي حضور ته وړاندی او خبری پري شوی او د رایو په اکثریت سره منل شوی وی په هغه صورت کی چي په مجلس کی د مطلب پټ ساتل منل شوی وی په مجلس کی موضوع څوک نه یادوی او مسئله پټه ساتل کیږی.

۵۳. که چیری پټه غونډه د رئیس په وړاندیز دائره شوی وی بیا نو که د خبرو پایله تر یو مناسبه ځایه ونوروته ورسول شي کومه ستونزه نه پیښوی، خو که د وزیر په غوښتنه مجلس دائر شوی وی په هغه صورت کی د مذاکراتو بربنډول د وزیر په خوښی پوری اړه لری.

۵۴. که د وزیر له خوا څخه پر وړاندی شوی مطلب باندی بحث صورت نیولي هم وی وزیر د مجلس څخه د هغه د مستردی حق لری خو که هغه د جرګې په غوښتنه وی داسترداد د پاره ئی د مجلس موافقه هم شرط ده.

۵۵.که چیري د وزیر له لوری وړاندې شوی لایحه د مجلس له خواونه منل شي د خپلو ملاحظو سره ئی بیرته ور استوی دا لایحه هغه وخت د دوهم ځل لپاره مجلس ته وړاندی کیدای شي چي وزیر د مجلس ملاحظات رد او یا ومنی.

۵۶. د ملي شوری د مجلس د غړو رائی د مطلب د رد یا منلو په هکله مطلب واضح او روښانه کوی، هیڅ څوک نشی کولای چي دوی د خپلو رایو په ورکولو هیله مند یا تهدید کړی د مجلس د غړو د رد یا منل ښکاره کول د تورو او سپینو پاڼو په وسیله دی چي لیدونکی اود ورځپاڼو استازی د هغوی په لیدوسره پوهیدلای شي او مطلب اخستیلای شي .

د جرګې له خوا د مطلب عنوان:

۵۷. هر یو مطلب چي د مجلس د غړو له خوا وړاندی کیږی هغه وخت د مذاکری وړ دی چي لږ تر لږه د غړوڅلورمه برخه نوموړی مطلب تصویب کړی. په دی صورت که نوموړی طرح په لیکلی ډول د مجلس رئیس ته وړاندی کیږی ، د مجلس رئیس کولای شي چي هغه لایحه د کره کتنی لپاره د پلټنی

څخه و مجلس ته د یادونی وړ مواد د یوی لایحې او خپل نظر سره د مجلس رئیس ته وړاندی کوی او د رئیس په اجازه په مذاکرو کی مطرح کیږی.
هغه مواد چي بشپړیدو ته اړتیا ولری او یا پر هغه باندی د مجلس مذاکری ته اړتیانه وی په لازمودلیلونو درئیس لخوا بیرته اړوند وزارت ته لیږل کیږی . د څیړنی د انجمن غړی لږ ترلږه لس کسه دی .
۵۹. هغه مطالب چي د ۵۷ اصل له مخی په مجلس کی مطرح کیږی که چیری په وزیر پوری اړه ولری باید نوموړی لایحې د مذاکری او څیړني پر وخت که د پلټنی په انجمن او یا په مجلس کی وی اړونده وزیر ته خبر ورکړشی چي شخصاً حاضر شی او یا خپل معین را واستوی یا غوندہ د لایحې او ضمیمو یو نقل د وزیر یا معین تر غوښتلو مخ کی د دوی د خبرتیا لپاره د ۱۰ څخه تر ۱۵ ورځو پوری وزارت ته واستوی.
۶۰. په هغه صورت کی چي وزیر د مجلس پر رالیږل شوو مطالبو د کوم مصلحت له مخی موافقه ولری لازم دی خپل عذر تصریح او مجلس ته قناعت ورکړی.
۶۱. د ملی شوری مجلس که د کوم وزیر څخه توضیحات وغواړی وزیر په ځواب ویلو مکلف دی او بیله قانع کوونکی عذره د ځواب ځنډول هم جواز نلری. په هغه صورت کی چي مطلب محرم او پټ ساتل ئی تر یو وخت پوری د ملت او دولت صلاح وی ، د معلومی مودې تر تیریدو وروسته اړ دی چي نوموړی مطلب جرګې ته ښکاره کړی.
۶۲. د اتباعو ځانګړی عریضی چي په رسمی دائرو کی د اړوند وزارت تر مرکز پوری وربانډی غور نه وی شوی د خپل هغه استازی له لاری چي په غونډه کی ګډون لري عرض او شکایت کولای شی د شوری د ریاست له خوا دا ډول عریضی د صدرات مقام ته استول کیږی.
۶۳. د پاچا د مړینی په وخت کی که چیری ملی شوری رخصت وی حتماً به دائریږی‌او د پا چا د مړینی وروسته تر شلو ورځو نه زیات باید مجلس ونه ځنډول شی.
۶۴. که د پاچا تر مړینی وروسته د استازو دوره پای ته رسیدلی وی او د مړینی په وخت کی نور استازی نوی ټاکل شوی د پخوانی دورې استازی مجلس دائروی.
۶۵. کوم مواد چي د ملی شوری په مجلس کی تصویب کیږی باید د اسلام د مبین دین د حکمونو او د هیواد د سیاست سره مخالفت ونه لری.
۶۶. د ملی شوری د مجلس ټولی مصوبی او پریکړی د شاهانه ذات تر لاسلیک وروسته د اجرا وړ دی .

لمړۍ دوره

د ملي شوری لمړی دوره چي په ۱۳۱۰ کال کی ئی په کار پیل وکړ ستونزی او خنډونه چي د نوی پارلمان په اداری سیستم کی د استازو د ابتدائی توب له کبله او د لویو غونډو د انسجام ، د حکومت سره اړیکی ، د حکومت او استازو د پاڼو او وړاندیزو مطالعه، د اجندا جوړونه ، د غونډو د پیل او ختم د ملي شوری په لمړی دوره کی د ج– ع – ج عبدالاحد خان د ملي شوری د رئیس او اداری هیئت مخ ته پراته وه ، خو مجلس په لمړی ګام کی بریالی شو د داخلی دندو د اصولو پر بنسټ چي د ۱۳۱۰ کال د لړم د میاشتی پر ۸ نیټه ترتیب شو او په هغه کی د اداری هیئت او استازو دندی ټاکل شوی وی خپلی داخلی چاری تر یوځایه برابری کړی .

دا دوره د پارلمان یوه نوی او ازمایښتی دوره وه ، چي زمونږ د خلکو په سیاسی او ټولنیز ژوند کی ئی د تقنینیه قوی بنسټ کیښود ، د هغه خنډونو او ستونزو سره سره چي مخ ته ئی پرتی وی د ملي شوری او اعیانو په لمړی دوره کی یو لړ مهم کارونه سر ته رسیدلی چي لړلیک ئی د دی ټولګي (مجموعی) په پاڼو کی شته .

په دی دوره کی مجلس وکولای شول چي د وخت د غوښتنی سره سم ځانګړی کمیسیونونه جوړ او په خپلی اجندا کی پر شاملو موضوعاتو تر هغه اندازی پوری چي د وخت او چاپیریال شرائطو اجازه ورکول مهم تصویبونه او پریکړی وکړی ، د دی دورې استازی د اداری هیئت په ګډون ۱۱۱ کسه ، د کار دوره ئی ۳ کاله او د مجلس ځای یي د شاهی ارګ سلام خانه وه .

د ملی شوری د دوهمی دورې ظاهری بڼه

د ملی شوری په دوهمه دوره کي چي د۱۳۱۳ کال د وږی د میاشتي پر ۱۸ نیټه پیل شوه د تیری دورې خلاف یو شمیر نوو څیرو د استازیتوب وثیقي راوړی او د خپلو ملګرو استازو په ډله کی ورګډ شول.

په دی دوره کی هم د تیری دورې تعاملات نافذ او حاکم وو او استازی د سلام خانی د هغه تالار تر چتر لاندی یو ځای او غونډو ته ئی دوام ورکاوه .

د غونډو په پیل کی رئیس ، مرستیالان ، منشیان او اداری هیئت د تیر په شان تعین او د اړونده انجمنونو غړی و ټاکل شول. د د وهمی دورې استازو په منځ کی د هغو تجربو له مخی چي په لمړی دوره کی پلاس راغلی وی کوښښ وشو چي د نالوستو اربابانو ، ملکانو، خانانو او با رسوخو پرځای د لوستوکسانو شمیر زیات وی څو چی د رئیس او اداری هیئت پر اوږود بار او د کارونو دروند والی لږ کړلای شی.

په دی دوره کی د ملی شوری د استازو څخه یو کس چي نوم ئی ښکاره نه شو د دولت په بودجه کی د ځینو اقلامو سره په ډاګه خپل مخالفت ښکاره کړ، چي د نورو استازو د حیرانتیا او تعجب لامل وګرځیدی او ټولو هغه پدی کړنه پړ وباله. هغه استازی په راتلونکی جرګې کی د خپل هغه مخالفت له کبله چي کړی ئی و(ممکن چي د شوری د رئیس له لوری یا ضبط احوالاتو له خوا تهدید شوی وی) بخښنه و غوښته، پدی ډول ئی نورو استازو ته وښودل چي که هر استازی د حکومت د نظر او عقیدی سره مخالفت وکړی د دی استازی په ډول تر فشار او تهدید لاندی نیول کیږی.

تر هغی ورځی وروسته حکومت او د ملی شوری اداری هیئت تر بل هر وخت په بی غمه زړه خپل د خوښی وړ موضوعات په مجلس باندی منل.

په دی دوره کی یوشمیرلمړني او ساده اصولنامې اولایحې پاس شوی(د حکومت دراليږلواصولنامو مسوده)(۱) ومنل شوه او یو شمیر د اجرا وړ قوانین او لایحې تعدیل او د دولت د بودجې(۲). د اقتصادی چارودتنظیم په برخه کی ګامونه پورته شول.

د دی دورې رئیس بیا هم د لمړی دورې رئیس (د کابل د مرکز استازی عبدالاحد خان) او تقنینی غړی(استازی) د مرکز او ولایتونو څخه ۱۱۴ تنه وو.

د اداری هیئت تر ټاکلو او د قسمنامي(سوګندنامي) ترلاسلیک او څیړنی، دانجمنونو او د شوری د کار د ورځو(۳) تر ټاکلو وروسته د حکومت د ۱۳۱۳ کال دوږی ۱۴نیټې د یو شمیر رالیږل شوو اصولنامود موادو تصویب او تعدیل .

(۱) حکومت د یو شمیر اصولنامو د اجرااتو په وخت کې خپلو سهوو او نیمګړتیاوته پام شو هغه ئی سمی او د تصویب د پاره ئی دوهمی دورې ته وړاندی کړې.

(۲) تر ۱۳۴۵ کاله یعنی تر ۱۲ دورې پورى د دولت د بودجې پر اجزاوو باندی غورنه کیده هر کال تعامل داوو چې بودجه شورى ته راتله او بیله کوم نیوکی اولړوالي د کل په ډول ورباندی راى اخستنه کیده او تصوییبدله.

(۳) د دی دپاره چې حکومت په خپلو غوښتنو کی خلاص لاس ولری د شورى د کار په ورځو کی ئی لازمی اسانتیاوی راوستی.

(۴) څنګه چې لازم وی د ی اصولنامو دوخت د حکومت غوښتنی نه شوی پوره کولای نوځکه ئی پر هغو باندی په بهانو سره د ځان دپاره امتیاز اخیست.

د ۱۳۱۳ کال څخه تر ۱۳۱۵ کاله پورى د دوهمی دورې اداری هیئت

۱. رئیس ع. ج عبدالاحد خان د کابل د مرکز استازى.
۲. د رئیس لمړی مرستیال ع عبدالقیوم خان د قندهار د ښار استازى.
۳. د رئیس دوهم مرستیال ع میرزا برهان الدین خان د رستاق استازى.
۴. لمړی منشی عبدالطیف خان.
۵. دوهم منشی وکیل میرزا محمد اسلم خان.

د ۱۳۱۳ کال څخه تر ۱۳۱۵ کاله پورى د دوهمی دورې د استازو شمیر

ګڼه	نوم	اړونده سیمه
۱.	ع . ج عبدالاحد خان	د کابل ښار
۲.	ص غلام محی الدین خان	د لاهوری دروازه
۳.	سید محمد خان	شش کروهی
۴.	عبدالظاهر خان	پغمان
۵.	سید عباس خان	لوګر

۱۰.	سيد احمد خان	كوهدامن
۱۱.	سيد اكبر خان	تګاب
۱۲.	احمد عليخان	نجراب
۱۳.	احمد جانخان	كهمرد او سيغان
۱۴.	سلطان عليخان	باميان
۱۵.	عبدالعليخان	سرخ پارسا
۱۶.	فقير محمد خان	غوربند
۱۷.	ولى محمد خان	پنجشير
۱۸.	عبدالقدوس خان	زره كوهستان
۱۹.	شهاب الدين خان	غزنى
۲۰.	محمد قمبرخان	كتواز
۲۱.	عبدالقيوم خان	مقر
۲۲.	نادرعليخان	جاغورى
۲۳.	سيد غلام رضاخان	دايزنګى
۲۴.	سيد محمد عليخان	بهسود
۲۵.	مير حبيب الله خان	يكاولنګ
۲۶.	عبدالرحيم خان	د كتوازو د دامان كوچى
۲۷.	محمود خان	سروبى
۲۸.	عبدالقيوم خان	د قندهار ښار
۲۹.	ګلبدين خان	ډنډ
۳۰.	غلام دستګير خان	دهراود
۳۱.	ص آقا محمد خان	كرنى
۳۲.	فيض محمد خان	ترين
۳۳.	محمد هاشم	كشک
۳۴.	عبدالصمدخان	راغستان

۳۹.	صاحب توره	حضرت امام صاحب
۴۰.	خوشوقت خان	غوری
۴۱.	محو ورکر خان	بدخشان
۴۲.	بابا جانخان	ینگی قلعه
۴۳.	ملا داگی خان	درواز
۴۴.	محمد حسین خان	کشم
۴۵.	شیرجان بیگ خان	واخان
۴۶.	غلام نبی خان	جرم
۴۷.	محمد انور خان	د جلال آباد ښار
۴۸.	عبدالرزاق خان	موسی قلعه
۴۹.	اقبال خان	گرمسیر
۵۰.	دوست محمد خان	کوچی پس رود
۵۱.	محمد شاه خان	ارزگان
۵۲.	عبدالعزیز خان	گیزاب
۵۳.	میر افضل خان	قلات
۵۴.	عبدالعزیز خان	ترنک او جلدک
۵۵.	محمد شریف	شهرات
۵۶.	فضل الحق خان	بلوکات
۵۷.	محمد سرورخان	سبزوار
۵۸.	محمد عزیز خان	غوریان
۵۹.	محمد یعقوب خان	کشک گلران
۶۰.	سلطان محمد خان	قلعه نو
۶۱.	محمد حسن خان	غور
۶۲.	سعید عمر	اوبه
۶۳.	دوست محمد خان	تولک

۶۸.	رجب علی	نهرشاهی
۶۹.	محمد ظریف خان	سنگ چارک
۷۰.	میرزا کلان خان	ایبک
۷۱.	قاری محمد ناصر	تاشقرغان
۷۲.	نورالله خان	دولت آباد
۷۳.	شیرزمان خان	بلخ
۷۴.	طوره بیگ خان	دره صوف
۷۵.	محمد اسلم	شبرغان
۷۶.	اعظم خان	سرپل
۷۷.	صالح محمد خان	اقچي
۷۸.	برهان الدین خان	رستاق
۷۹.	غلام حیدرخان	دخان آباد د ښار
۸۰.	غبدالغفور خان	قندوز
۸۱.	سید محمد خان	نهرین
۸۲.	ملا بابه خان	اندراب
۸۳.	محمد اکرم خان	تالقان
۸۴.	ملا محمد حسن خان	د پیچ دری
۸۵.	میرزا محمد امین	برکنړ
۸۶.	محمد امیر خان	حصارک
۸۷.	محمد هاشم خان	ننگرهار
۸۸.	امیر محمد خان	گردیز
۸۹.	محمد نسیم خان	زرمت
۹۰.	صاحب جانخان	خوست
۹۱.	میرزا محمدخان	خوست
۹۲.	صاحب گل خان	څاځی

۹۷.	مشک عالم خان	نورستان
۹۸.	سید علی خان	خوګیانی
۹۹.	محمد ظفرخان	شینواری
۱۰۰.	عبدالله خان	مهمندره
۱۰۱.	دا میاجان خان	رودات
۱۰۲.	عبدالغفورخان	کامه
۱۰۳.	ملا مجاهدین خان	کنړونه
۱۰۴.	سید جان خان	خاص کنړ او کوز کنړ
۱۰۵.	نیک محمد	ځدران
۱۰۶.	سید حبیب شاه	ارګون
۱۰۷.	ابوالقاسم خان	شهر ترین
۱۰۸.	سید ابوالخیرخان	شرین تګاب
۱۰۹.	چاریارقل خان	اندخوی
۱۱۰.	عبدالرحیم خان	ګرزوان درزاب
۱۱۱.	عبدالرحیم	قیصار
۱۱۲.	سلطان محمد خان	د فراه مرکز
۱۱۳.	یارمحمد خان	چخانسور
۱۱۴.	غلام سرورخان	بکواه وخاشرود.

د ملي شورى دوهمه دوره

په دى دوره كى چي په ۱۳۱۳ كال پيل او په ۱۳۱۵ كال كى ئې كار ختم شو تر يو اندازى د مجلس داخلي ستونزى د تيرو تجربو له مخى په ځانگړى توگه د دى دورې رئيس(ج.ع.ج عبدالاحدخان) چي د لمړى دورې رئيس هم و د كار پوهو استازوپه مرسته حل و فصل شوى وى ، د جرگې په دننه كى د استازو دندى ، په كميسيونونوكى د كار او رخصتي ورځى څرگندى وى ، د داخلي د دندو په رڼا او تيرى دورې د غونډو د تجربو له مخى ئى و كولاى شول چي په اجندا كى پر شاملو موضوعاتو او راغلو مسئلو غور وكړى.

د بلى خوا څنگه چي پدى دوره كى استازى په نسبي توگه لوستي او تجربه لرونكي ټاكل شوى وو مجلس تر يو حده د ابتدائيتوبه وتلى و او د جرگې د ادارى هيئت ستونزى د مجلس د بحثونواو بيلابيلو جريانونو په بيلابيلو وختونو كى حل شوى وى.

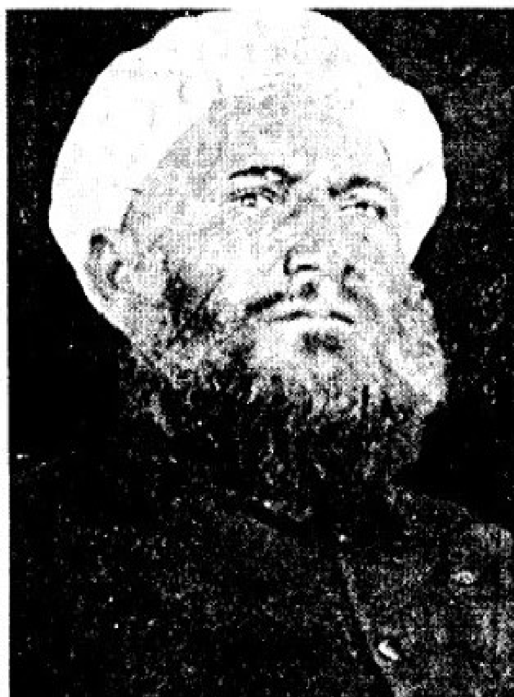
په دوهمه دوره كى يو لړ بنسټيز كارونه لكه د يو شميراجرا وړ قوانينو او لايحوپه تعديل لاس پورى شو.

همدارنگه د اقتصاد او مالي چارود تنظيم او د دولتي بودجې په برخه كى پراخ گامونه پورته شول د دى دورې رئيس ج.ع.ج. عبدالاحد خان ، د غړو شميرئى ۱۱۴ تنه او د مجلس مقر د شاهى ارگ سلامخانه وه .

د افغانستان د ملي شورى د دوهمې او درېيمې دورې ځينې انځورونه

عبدالاحد خان د افغانستان د ملي شورى لومړى رئيس

سيد محمد يونس

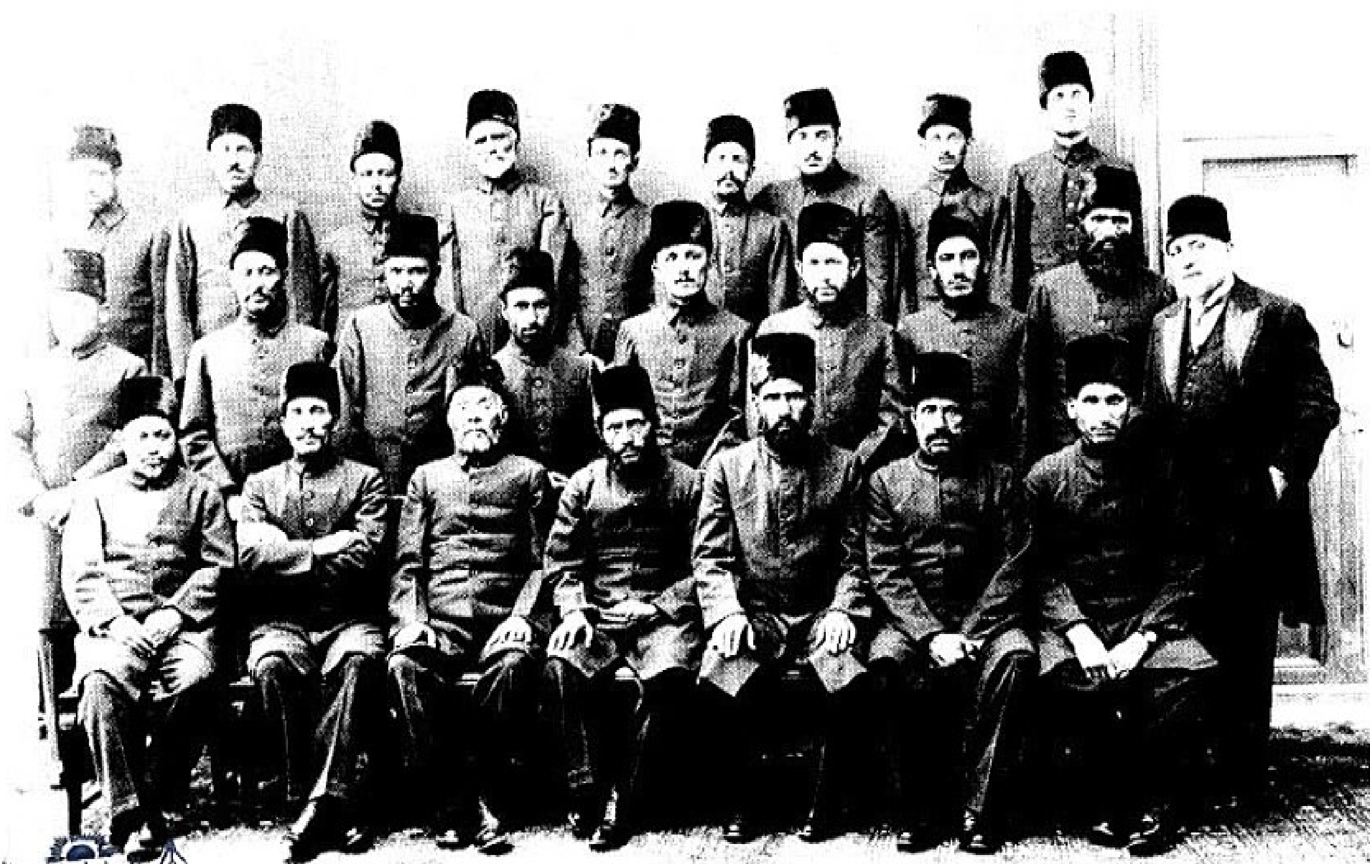

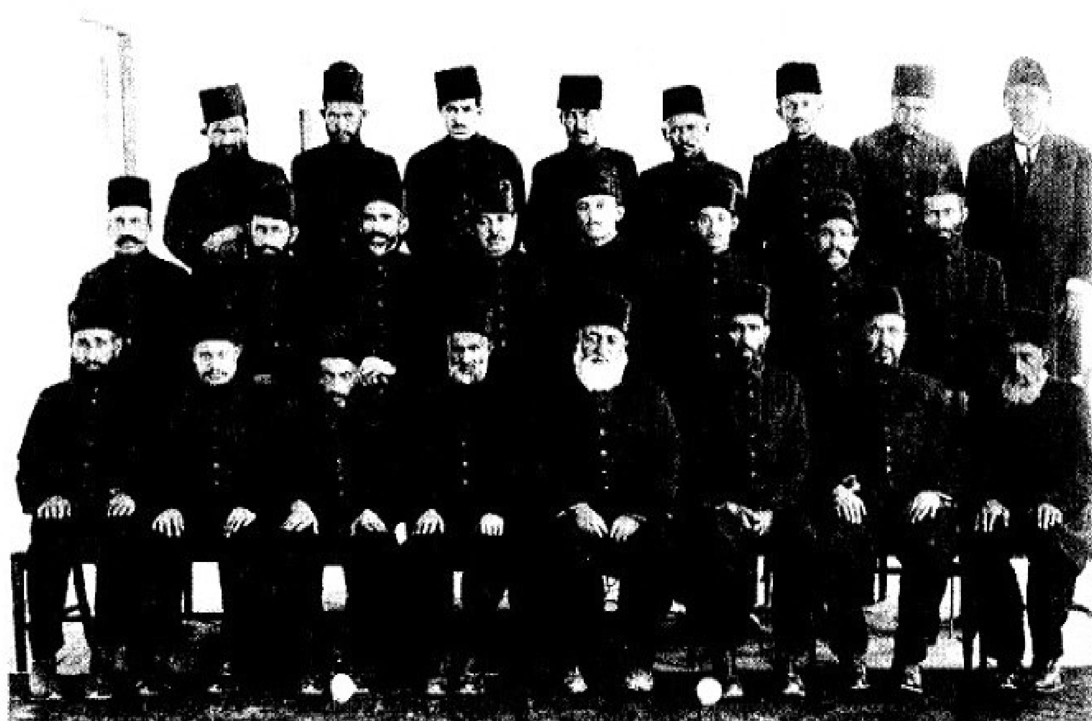

دکابل د خلکو استازي

د ملي شورى د دريمې دورې بهه

د ملي شورى رئيس بيا هم هغه د لمړى او دوهمى دورې رئيس عبدالاحد خان د کابل د مرکز وکيل (۱) خو د ډير لږو يو اندازه پوهو استازو(په ډيره لږه فيصدى) په راتګ د دى دورې شکل لږ بدل شو او په دى دوره کى حکومت بيا اړ شو چي د رئيس او ادارى غړو په واسطه پر استازو زور واچوى چي يو شمير لايحې او اصولنامې چي حکومت ليکلى او شورى ته ئى ليږلى بيله لاس وهنى ومنى. حکومت د امانيه دورې ډيرى لايحې او قوانين د وخت د غوښتنى سره سم په خپله ګټه تعديل او لاس وهنو سره يي راجع کړى، د ملي شورى دريمى دورې هم د ادارى هيئت او اړونده انجمنونو تر تشکيل وروسته د ۱۳۱٦ کال د غبرګولى د مياشتي څخه د ۱۳۱۸ کال د کب تر مياشتى پورى د (امانيه دورې بدلى شوى) اصولنامې ، قوانين او لايحې او د دولت ځينو نورو راليږل شوو مشورو سره تصويب کړى، چي د هغه جملى څخه د مخدره درملو لايحه ، د سکوکو او پستى ټکټونو او محصول لايحه د تلګراف د اصولنامې لايحه ، تر بندونو او نهرونو لاندى ځمکى د خرڅولو اصولنامه د پاسپورت قانون ، په افغانستان کى د بهرنيو اتباعو ميشت او مسافرت د شرايطو اصولنامه او يو شمير قراردادونه يادولاى شو.

په دى دوره کى يو لږ لږ او ډيرى آزادى استازو ته ورکړه شوى وى چي ډيروباسوادو او کم لوستو کولاى شول چي لږترلږه د ځينو موضوعاتو په هکله خبرى وکړى او خپل نظر ښکاره کړى. د شورى په دريمه دوره کى کله چي د دولتى بودجې پرمسئلو باندى بحث کيدى يواستازى چي د افغانستان د غربى برخى (ظاهراً هرات، بادغيس او يا غور) به وو په سخت ګيرى او لجاجت سره ئى پر ځينو اقلامو نيوکى وکړى او د راى اخستلو په وخت کى ئى مخالفه رايه ورکړه. په پايله کى کله چي وروسته څرګنده شوه چي د شورى رئيس (عبدالاحد خان) د هغه په سپکاوى او توهين لاس پورى کړ او غوښتل ئى د هغه وخت د دود سره سم ئى په شلاخو ووهى چي د هغى له خوا د نورو استازو په لاس وهنى سره دا کار عملى نه شو ، نوموړى استازى وروسته تر هغه چي دوره ئى پاى ته ورسيده په دى تور چي په يوه سياسى مسئله کى لاس لرى بندى او يوه موده په زندان کى واوپه دى ډول په لس ګونو نورى نيمګړتياوى چي په دځاي که د هغوى يادول خبرى اوږده وى .

د ۱۳۱٦ څخه تر ۱۳۱۸ کاله پورې د دریمې دورې د استازو شمیر

ګڼه	نوم	اړونده سیمه
۱.	ع . ج عبدالاحد خان	د کابل ښار
۲.	عبدالحبیب خان	ششکروئی
۳.	محمد علیخان	پغمان
۴.	ابراهیم خان	کلنګار
۵.	عبدالقدوس خان	میدان
٦.	عبدالمومن خان	سروبی
۷.	میرزا محمد خان	چهاریکار
۸.	امیرمحمد خان	جبل السراج
۹.	سید احمد خان	کوهدامنی
۱۰.	عبدالحبیب خان	زیره کوهستان
۱۱.	محمد یعقوب خان	تګاب
۱۲.	غلام نبی جان	نجراب
۱۳.	احمد جانخان	سیغان کهمرد
۱۴.	عبدالروف خان	پنجشیر
۱۵.	سید علیشاه	بامیان
۱٦.	سید اسمعیل	سرخ پارسا
۱۷.	قاسم	غوربند
۱۸.	حکیم خان	غزنی
۱۹.	عبدالقیوم	مقر
۲۰.	آزاد خان	کتواز
۲۱.	علی ګلخان	د کتوازو د مانی کوچی
۲۲.	میرمحمد علیخان	بهسود
۲۳.	میرحبیب الله	یکاولنګ

۲۸. عبدالقیوم خان	قندهار
۲۹. غلام دستگیر	ډنډ
۳۰. غلام حسن	تاشقرغان
۳۱. میرزا کلان خان	ایبک
۳۲. عبدالرحمن	سرپل
۳۳. عبدالروف	آقچه
۳۴. محمد مراد	دولت آباد
۳۵. محمد رحیم خان	دره صوف
۳۶. محمد اسلم خان	شبرغان
۳۷. عزیزالله خان	بلخ
۳۸. غلام حیدر خان	خان آباد
۳۹. عبدالغفور خان	قندوز
۴۰. محمد افضل	نهرین
۴۱. محمد اکبرخان	اندراب
۴۲. سید محمد جان	تالقان
۴۳. صاحب نور	حضرت امام صاحب
۴۴. میرزا عبدالله خان	غوری
۴۵. بزرگ خواجه	مرکز بدخشان
۴۶. محمد شاه خان	کدنی
۴۷. محمد اقبال خان	کشک نخود
۴۸. محمد سعید	دهله
۴۹. غلام دستگیر	دهراود
۵۰. محمد موسی خان	گرشک
۵۱. عبدالحمید خان	موسی قلعه
۵۲. یار محمد خان	گرمسیر

۵۷. اسمعيل	د قندهار کوچى
۵۸. فيض محمد خان	ترين
۵۹. خان محمد خان	اجرستان
۶۰. غلام نبى خان	هرات
۶۱. محمد قاسم خان	بلوکات
۶۲. عبدالوابخان	غور
۶۳. احمد جانخان	سبزوار
۶۴. نصرالدين خان	غوريان
۶۵. غياث الدين خان	گلران
۶۶. غلام محمد خان	قلعه نو
۶۷. عبدالقادر خان	بالامرغاب
۶۸. عبدالرحمن	تولک
۶۹. غوث الدين خان	شهرک
۷۰. محمد يعقوب خان	چغچران
۷۱. فيض محمد خان	اوبه
۷۲. محمد يونس خان	مزار
۷۳. سراج الدين خان	نهرشاهى
۷۴. عبدالکريم	سنگچارک
۷۵. گل علم خان	حصارک
۷۶. محمد هاشم خان	کوچى
۷۷. اميرمحمد خان	گرديز
۷۸. غلام محمد خان	زرمت
۷۹. ميرزا محمد خان	خوست
۸۰. گل صاحب خان	خوست
۸۱. اسمعيل خان	ارگون

۸۶. ابوالقاسم خان	میمنه
۸۷. سیدابوالخیر	تگابشرین
۸۸. چها ر یار قلخان	اندخوی
۸۹. میرزا محمد اسلم	گرزیوان
۹۰. استانه قل خان	قیصار
۹۱. عبدالعزیز خان	رستاق
۹۲. محمد نبی خان	ینگی قلعه
۹۳. شاه منصورخان	درواز
۹۴. سلطان علیخان	واخان
۹۵. محمد حسین	کشم
۹۶. فضل احمد خان	چال و اشکمش
۹۷. محمد معصوم خان	جرم
۹۸. سید اکبرخان	جلال آباد
۹۹. عبیدالله خان	سرخرود
۱۰۰. سید حمزه خان	لغمان
۱۰۱. ملا مشک عالم	نورستان
۱۰۲. عبدالرشید	خوگیانی
۱۰۳. محمد گل خان	شینورای
۱۰۴. محمد خان	د مهمندو دره
۱۰۵. ثناگل خان	رودات
۱۰۶. محمد مراد خان	کامه
۱۰۷. مجاهدین خان	اسمار
۱۰۸. عین الله خان	د پیچ دره
۱۰۹. سید محمد خان	خاص کنړ
۱۱۰. عتیق الله خان	بر کنړ

د افغانستان د ملي شورى د دريمى دورې پرانستل، كله چې په يوهيواد اوټولنه كى فوق العاده شريف وګړى سر را پورته كوى د هغه فطرى ذكاوت او خداى وركړى صفتونه چې په خپل ژوند كى ئى لرى كار اخلى د خپلى ټولنى او هيواد د شئوناتو د ساتنې او د سولى د تامين لپاره د هيڅ ډول زيار او سربښندنى او دښو ګامونو داخستلو څخه ځان نه سپموى او د ټولنى د ډير عادى غړى د مشروع حق څخه ستركى نه پټوى . همدا لامل و چې شهيد اعليحضرت غازى محمد نادرشاه د وطن حق پيژندونكى او صالح بچى د ملى شورى موسسه چې (زمونږ په ګران هيواد افغانستان كى يو بيسارى او بى سابقى شى پيژندل كيږى) چې د ملت د ټولو پوړيو د سعادت او نيک مرغيو درلودونكى ده تاسيس او دا لويه ډالى ئى د خپل ګران ملت مشروع حق باله او پر هغوى ئى دا پيرزوينه وكړه .
شا هانه اعليحضرت خپله پاملرنه د ملت استازو ته واړول او د دى موسسى د مرستى په اړه ئى د هيڅ ډول زيار نه ډډه ونه كړه ، لكه څنګه چې د ملى شورى د دوهمى تقنينيه دورې د پاي په ورځو كى د همايونى اشرف ذات د حضور څخه د مهربانى فرمان د افغانستان دټول ملت په نامه او خاصتاً د ملى شورى د نوو استازو د ټاكلو په برخه كى صادر شوى وو. د شاهانه ذات د فرمان د تعديل له امله د ټاكنو د څولړيو.نوى والي د ملت د باورى استازى يو پر بل پسى بهير ډله ډله مركز ته حاضريدل د معمول له مخى، د يادوشوو استازو د لايحو او تصديقونو لپاره يو څيړنيز هيئت مقرر شو، تر څو د هغوى په استازيتوب د ملت دطبقو پر رضايت علم راوړى او څيړنه وكړى.
د پلټنى د پلاوي تر كره كتنى او څيړنى وروسته څنګه چې د ملى شورى د دريمى دورې لمړنى كارونه تيار شوى وه د شاه هانه لوړ ذات په اراده د غبرګولى د مياشتى ۲۷ د پنج شنبه ورځ ئى د پرانستلو دپاره تعيين او ټولو وزيرانو ، مرستيالانو ، رئيسانو او دولتى لوړپوړو چارواكو ته خبر وركړ شوى وو څو تر غرمى وروسته پر څلور بجو په عمومى سلامخانه كى حاضر شى. د نوموړى ورځى په ټاكل شوى ساعت او نيته ټول راغوښتل شوى كسان حاضر شول او پنځه لس باندى څلور بجى همايونى ذات پرانستونكى جرګې ځاى ته په شان او شوكت سره تشريف راوړ. لمړى د تشريفاتو قطعى له خوا چې مخكى له مخكى د ملى شورى د عمارت په غولى كى د همايونى ذات د راتللوانتظاردرلود ، احترام پر ځاى شو.
وروسته و سلامخانى ته د ننوتو پرمهال دوالاحضرتينو ج.ع.ج د وزيرانورئيس ع.ج د حربيه وزيرصاحب او د مجلس د ټولو غړو له خوا په ډير احترام هركلي او بى سارى بدرګه چې د همايونى

شکریې مراتب د ملوکانه ارزښت لرونکو سپارښتونو په مناسبت چې ټوله د ملت په خیر او ګټه او د افغانستان د لوړوالی او پرمختګ دپاره وه د همایونی اشرف ذات حضورته ورسول.

(د ۱۳۱۷ د کلنی څخه دی)

د ملي شوری دریمه دوره

د ۱۳۱۶ کال د غبرګولی د میاشتی پر ۱۷ نیټه د پنج شنبه ورځ د ملي شوری دریمه دوره د اعلیحضرت معظم همایوني ذات په وینا د ملی شوری په مقر د شاهی ارګ د سلامخانی په لوی تالار کی پرانستل شوه.

وروسته له دی چي په ټول هیواد کی ټاکنی پای ته ورسیدی او د ملت انتخابی استازی د هري ټاکلی حوزی څخه و ټاکل شول د غبرګولی د میاشتی څخه مخکی ډله ډله په مرکز کی حاضر شول. د لمړنیو ترتیباتو د پاره پریکړه لکه د استازو د انتخابی وثیقو او لایحو د څیرني او څیړنی دپاره د هیات ټاکنه او د استازو د انتخاباتی سندونو لیدنه، د موقت رئیس ترنظر لاندی جرګې جوړی او لمړنی غونډي دائري شوي.

هغه وخت چي استازی د مجلس د مقدماتی کارونو څخه خلاص شول د غبرګولی پر ۲۷ نیټه د پنجشنبه په ورځ د غرمی نه وروسته پر ۲ بجو ټول وزیران ، معینان ، رئیسان او دولتی لوړ پوړی چارواکی پداسی حال کی چې د ملت استازو حضور درلود په عمومی سلامخانه کی سره را ټول شول.

پر ۴ بجو او ۱۵ دقیقو پداسی حال کی چي د عمارت څخه د باندی تشریفاتی قطعی شاهی سلام او احترام پر ځای کړ همایونی اعلیحضرت د وزیرانو رئیس ، ولاحضرت محمد هاشم خان او ولاحضرت د جنګ وزیرسردارشاه محمود خان تالارته ننوتل،وروسته له دی چي حاضرینو دشاهی ډلی څخه هرکلی او د احترام دود ئی پرځای کړ همایونی اعلیحضرت د وینا منبر خواته تشریف یووړ او په شاهی وینا سره ئی د ملی شوری دریمه دوره پرانستله.

د همایونی اعلیحضرت پرانستونکی وینا د حاضرینو په چک چکو او داحساساتو په ښکاره کولو سره بدرګه کیدله. د ج.ع.ج. ولاحضرت صدراعظم او عبدالاحد خان د ملی شوری رئیس د شاهانه حضور په اجازه یو په بل پسی د اعلیحضرت د پیرزوینی او مهربانی اوښکلو ارشاداتو په مقابل کی د

په دى دوره کى د د وهمى دورې پر نيمګړو کارونو سربيره يو شمير معاهدى، قراردادونه، اصولنامې او د هغوى سره مل پاڼى ئى تصويب کړى چې لړليک ئى په دى ټولګه (مجموعه) کى محترم لوستونکى ليدلاى شي.

په ۱۳۱٦ ل . کال کى د ملى شورى پريکړې

تړونونه:

۱. د عراق، ايران ترکيه اوافغانستان څلورګونو هيوادونو ترمنځ دبريد نه کولو تړون.
۲. د ترکيې د جمهورى دولت او د افغانستان د شاهى دولت تر منځ د دوستى د معاهدى د غزولو پروتوکول.
۳. د افغانستان او چکوسلواکيا حکومتونو د دوستى تړون.
۴. د افغانستان او لايبريا د دولت تر منځ د دوستى تړون.
۵. د افغانستان او چکوسلواکيا جمهورى دولت ترمنځ د سوداګرى قرارداد.
٦. د افغانستان د نفتو د راويستلوقرارداد د امريکائى (ايليند اکسپورشن کمپنى) سره.
۷. د افغانستان د کانونو د امتياز قرارداد د افغان او المان د مختلفو شرکتونو سره .

اصولنامې :

۱. په افغانستان کى د مخدره درملو د راوړلو اصولنامه.
۲. د محصول د ټکټونو او ټکوکو اصولنامه.
۳. د تلګراف اصولنامه.
۴. د زرګرى د صنعت اصولنامه.

د اصولنامو ضميمې:

۱. د هيواد د اساسى اصولو د اصل او لمړى شميرى د ۲ ضميمو تعديل.
۲. د خزانه دار د وکالت د ضمانت په اړه د خزانو د اصولنامې ضميمه.

د ۱۳۱۷ ل . کال پريکړې

۱. د تابعيت د تذکرى لايحه.
۲. د تلگراف لايحه.
۳. د افغانستان د نفتو د راويستلو د قرارداد د اجراآتو لايحه.
۴. د افغانستان د شاهى حکومت او المان د حکومت تر منځ د تعميرونو او سرک جوړلو قرارداد.
۵. د نجات د ښوونځي د فارغ التحصيلانو تعليمى قرارداد اوپه کابل کي د تخنيکى ښوونځيو تاسيس.
٦. د افغانستان او ايران د دولتونو تر منځ د بى سيمه تلگراف قرارداد.
۷. په بحرى او مستعمراتى کارگرانو پورى اړونده د توصيو کنفرانس.
۸. د عسکرى اصولنامې د زده کړى ضميمه د نوموړى لايحې د ۲۵ اصل د تعديل په اړه .
۹. د افغانستان او ايران د دولتونو تر منځ ريښتنى هوکړه.
۱۰. تر بندونو او نهرونو لاندى د ځمکو د پلورلو لايحه.
۱۱. په افغانستان کى د بهرنيو اتباعو دکمارلو ، سفرخرڅ راتگ او د بهرنيو مستخدمينو د رخصتى د اصولنامې د ضميمې دوه اصله.
۱۲. د افغانستان د شاهى حکومت او ايران د شاهنشاهى حکومت ترمنځ د هلمند د اوبود ويش تړون.

(د۱۳۱۷کال دکلنى ځخه)

په ۱۳۱۷ کال کى د ملى شورى سنوى رخصتى

د ۱۳۱۷ کال د تلى په مياشت کى ځنگه چي د ملى شورى د عالى مجلس د کار او بوختيا دوره پاى ته ورسيده ښاغلى استازى دمجلس دکميسيونونود غړو ترټاکلو وروسته دځپلو انتخابى حوزو وخواته د تگ په حا ل کى شول.

په دى مناسبت د ورى ۳ او د تلى ۱۱ ټاکل شوى وه چى نوموړى استازى د دلکشا په ماڼى کى د

د ټولو استازو له خوا ئى ډير درناوى او هركلى وشو. همايونى اعليحضرت، ښاغلي استازى په شاهانه مهربانى ونازول او د يوه يوه استازى سره ئى په ډيره مهربانى سترى مشى وكړه ، وروسته ئى د دوى د ښه سلوک او اجرااتو څخه خوښى څرگنده او ورته وئى فرمايل ، خپلوسيمو ته د تگ په وخت كى به د شاهانه ذات سلامونه گران ملت ته ورسوي او ولس د راحت او نيكمرغى د اسبابو د پوره كولو په برخه كى لا نور هم تشويق كړى. ښاغلواستازو د ملوكانه ذات د سپارښتنو په وړاندى خوښي ښكاره او دعا وكړله او په دى وخت كى ج.ع.ج. ا.ا. نشان والا حضرت صدراعظم صاحب يو لړ ارښمنده نصيحتونه او وينا د ښاغلو استازو غوږو ته ورسول چي ډير د پاملرنى وړ وگرځيدل. د نوموړى ورځى پر ۱۲ بجو ښاغلو استازو تر ډوډى خوړلو وروسته په ډيره خوشحالى د ملوكانه حضور څخه رخصت واخيست او ولاړل.

(د۱۳۱۷ كال د كلنى څخه)

د ۱۳۱٦ څخه تر ۱۳۱۸ کاله پوری دملی شوری د دریمی دورې اداری هیئت

۱. رئیس ع.ج. عبدالاحد خان د کابل د مرکز استازی.
۲. د رئیس لمړی نائب سید محمد یونس خان د مزارشریف د تخت طاق استازی.
۳. د رئیس دوهم نائب سید محمد خان د خاص کنړ د مرکز استازی.
۴. لمړی منشی عبدالطیف خان.
۵. دوهم منشی عبدالباقی خان.

د ملي شوری څلورمه دوره

د دی دورې رئیس بیاهم عبدالاحد خان د کابل استازی وو چي د ۱۳۱۹ کال د غوائی د میاشتی د ۲۱ څخه تر ۱۳۲۲کال د غوائی د میاشتی تر ۱۳ نیتی پوری ئی لاندی پریکړې وکړې:

۱. د راډیو لایحه ، د صنایعو اصولنامه او د عسکرې د مکلفیت نوی لایحه.
۲. په دی دوره کی چي ډیره مهمه موضوع تصویب شوه هغه د افغانستان څخه د ایټالیا او المانی اتباعو ایستل وه چي د ورځی د تودو او جنجالی مسئلو څخه شمیرل کیده.
۳. د سوداګری د دفترونو تصویب (د سوداګری د دفترونو اصولنامه) پر عایداتو باندی د مالیی اصولنامه او ځینی نور ځانګړی مسائل .
۴. د بودجې د موازنی تصویب او د افغانستان او سوئید تر منځ د دوستی تړون.

د ا دوره چي ۳ کاله ئی دوام وکړ د مجلس د کار ډیره برخه ئی د دولت د بودجې پر مسئلو باندی غور وو.

د ۱۳۱۹ څخه تر ۱۳۲۲ کاله پوری دملی شوری د څلورمې دورې اداری هیئت

رئیس ع.ج. عبدالاحد خان د کابل د مرکز استازی.

۱. د رئیس لمړی نائب محمد الیاس خان د ګردیز استازی.
۲. د رئیس دوهم نایب سلطان احمد خان د فراه استازی.
۳. لمړی منشی عبدالطیف خان.

د ملي شورى د څلورمې دورې د استازو شمير

گڼه	نوم	اړونده سيمه
۱.	ع . ج عبدالاحد خان	د کابل ښار
۲.	سيد جمال الدين	د کابل ښار
۳.	عبدالله خان	سروبی
۴.	محمد عليخان	پغمان
۵.	محمد ابراهيم خان	لوگر
٦.	محمد سرور خان	وردک
۷.	خان شرين خان	ميدان
۸.	مير احمد خان	سروبی
۹.	محمد کبيرخان	چاريکار
۱۰.	ملک شاه خان	جبل السراج
۱۱.	مير حيدرخان	کوهدامن
۱۲.	عبدالله خان	کوهستان
۱۳.	محمد فيروز خان	تګاب
۱۴.	غلام نقشبند خان	نجراب
۱۵.	محمد يوسف خان	سيغان کهمرد
۱٦.	محمد ابراهيم	پنجشير
۱۷.	محمد حسين	باميان
۱۸.	حبيب الله خان	شيخ علی
۱۹.	خوش دل خان	غوربند
۲۰.	عبدالقيوم خان	مقر
۲۱.	عبدالوهاب خان	غزنی
۲۲.	حيدرخان	کتواز

۲۷. عبدالحمید خان	زمینداور
۲۸. محمد اکبرخان	گرمسیر
۲۹. فضل الحق خان	گیزاب
۳۰. محمد کبیر خان	ارزگان
۳۱. محمد حسن خان	ترنگ
۳۲. محمد امین خان	اجرستان
۳۳. نظرمحمد خان	قلات
۳۴. محمد عمر خان	د پشت رود کوچی
۳۵. اسمعیل حبیب	قندهار
۳٦. احمد قلخان	شهر هرات
۳۷. محم عثمان	بلوکات
۳۸. محمد عثمان	غوربند
۳۹. محمد حلیم خان	شینډنډ
۴۰. عبدالشکور خان	غوریان
۴۱. محمد یعقوب	کشک
۴۲. محی الدین	قلعه نو
۴۳. نظر محمد خان	اوبه
۴۴. عبدالرحمن	تولک
۴۵. اقاجانخان	شهرک
۴٦. بهادربیک	چغچران
۴۷. علی احمد خان	دایزنگی
۴۸. محمد نبی خان	بهسود
۴۹. سید اکبرشاه	یکاولنگ
۵۰. غلام علی خان	جاغوری
۵۱. عبدالرحمن	قندهار

۵۶. عبدالرحمن	ارغستان
۵۷. محمد يعقوب خان	دهله
۵۸. عبدالله خان	شهر خان آباد
۵۹. عبدالستار	قندوز
۶۰. گل علم خان	نهرين
۶۱. محمد بشير خان	اندارب
۶۲. سيد مراد خان	تالقان
۶۳. محمد افضل خان	حضرت امام صاحب
۶۴. فضل الرحمن	چال و اشکمش
۶۵. محمد عمر	غوري
۶۶. محمد صفدر	بدخشان
۶۷. نجم الدين خان	رستاق
۶۸. محمد نبى خان	ينگى قلعه
۶۹. ميرزاه شاه خان	جرم
۷۰. سيد عليشاه خان	درواز
۷۱. شمس الدين خان	واخان
۷۲. ملا سعدالله خان	کشم
۷۳. عبدالعظيم خان	جلال آباد
۷۴. محمد صادق	سلطانپور
۷۵. عبدالقادر	مرغاب
۷۶. عبدالله خان	مزارشريف
۷۷. نازکمير خان	مزارشريف
۷۸. محمد لطيف	سنگچارک
۷۹. محمد اسمعيل	تاشقرغان
۸۰. ميرزا گل خان	ايبک

۸۵. سید غلام حیدر	شبرغان
۸۶. محمد الیاس	گردیز
۸۷. غلام محمد خان	زرمت
۸۸. امیر محمد خان	خوست
۸۹. گلرنگ شاه خان	دخوست شمل
۹۰. فقیرمحمد خان	ارگون
۹۱. گل ملنگ خان	ځدران
۹۲. لعل محمد	منگل
۹۳. حسین خان	خاځی
۹۴. علیجان خان	ځمکنی
۹۵. نورمحمد خان	میمنه
۹۶. سید ابوالخیر	تگاب شرین
۹۷. چیارقل خان	اندخوی
۹۸. محمد اسلم خان	درزاب
۹۹. محمد امین خان	قیصار
۱۰۰. سلطان محمد	فراه
۱۰۱. غلام رسول خان	چخانسور
۱۰۲. خیرمحمد خان	بکواه
۱۰۳. غلام نبی خان	لغمان
۱۰۴. ملا مشک عالم خان	نورستان
۱۰۵. شیرعلیخان	خوگیانی
۱۰۶. محمد ظفر خان	شینوار
۱۰۷. محمد عالم خان	مهمندره
۱۰۸. میانجان خان	رودات
۱۰۹. [illegible]	کامه

۱۱۴. ریدګلخان — غلجائی

۱۱۵. طوطی شاه — د ننګرهار کوچی

د۱۳۲۴ کال د ملي شورى د پنځمې دورې پریکړې

۱. د هیواد د ۱۳۲۴ کال د وارداتو او لګښتونو د عمومي بودجې انډول.

۲. د ۱۳۲۴ کال له بابته د بانکی پوررونو ، لګښتونو او تنخواګانو د بودجې انډول.

۳. په ۱۳۴۲ کال کی بانکی پوررونه ، لګښتونه او تنخواګاني.

۴. د ملکی او عسکرى مامورینو ، عسکرى افرادو او مستخدمینو د تنخواګانو زیاتوالی.

۵. د خاورو تیلو امتیازات.

۶. د ملکی مامورینو او متقاعدینوپه اصولنامه کي د ځینو موادو زیاتولو، لرولو او تعدیل په اړه.

۷. د ملکی مامورینو او متقاعدینو د اصولنامې ځینو موادو د تصحیح او تعدیلاتو په برخه کی.

۸. د حقونو او جزائی دعوو د مرافعې او تمیز د اوریدلو د وخت د ټاکلو اصول.

۹. د ملی صناعتی موسسو د کار او کارګرانو اصولنامه.

۱۰. یوه ماده د جنین د قصدی سقط څخه ډډه کول.

۱۱. د عسکرى مکلفیت د اصولنامې پنځمه شمیره ضمیمه د هغه منصب دارانو معافیت چي په اردو کی ئی خدمت کړیدی ، د اردو څخه د باندی د نه جګړه یزوخدمتونو دندو د خدمت د دورې څخه .

۱۲. د عسکرى مکلفیت داصولنامې ٦ شمیرى ضمیمه د هغو کسانو د معافی په هلکه چي پخوا په عسکرى خدمت کی شامل او ترخیص ئی تر لاسه کړى وى.

۱۳. پر عایداتو باند ی د مالیی ۳ شمیره ضمیمه.

۱۴. په افغانستان کی د بهرنیو اتباعو د اوسیدو او مسافرت د اصولنامې ضمیمه ، د نوموړى اصولنامې او د دریمي شمیري د اصل تعدیل.

اصولنامې ، د هغوی ضمیمې او لایحې چې په پنځمه دوره ۱۳۲۴ کې ترتیب او تصویب شویدی

اصولنامې:

۱. د سوداګري تقاوی اصولنامه .

۲. پر څارویو د محصول اصولنامه.

۳. د موټر چلولو او ګاډیو چلولو د چارو اصولنامه.

۴. د مالګې د کان د اجرااتو اصولنامه.

۵. د دولت د خزانو اصولنامه.

ضمیمې:

۱. د مامورینو د حاضري او رخصتی د اصولنامې ضمیمه.

۲. د مسکوکاتو د نه واردولو په هکله د اساسی اصولنامې ضمیمه.

۳. بهرنی اتباعو ته د استملاک د حق د نشتوالي د اساسی اصولنامې ضمیمه.

۴. د هغې اساسی اصولنامې ضمیمه چې د بهرنیو او حربی چارو د وزارتونو مامورین او افغانی محصلین د هیواد نه بهر واده نشی کولای.

د دولتی ادارو دندی او تشکیلاتی لایحې چې ترتیب شویدی:

۱. د حربیي وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۲. د بهرنیو چارو وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۳. د کورنیو چارو وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۴. د عدلیی وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۵. د مالیی وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۶. د پوهنی وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۷. د سوداګري وزارت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۸. د روغتیایي چارو د خپلواک ریاست د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۹. د ولایتونو د دائرو د دندو او تشکیلاتو لایحه.

۱۰. د پست خپلواک مدیریت د دندو او تشکیلاتو لایحه.

د افغانستان د ملي شورى د څلورمې دورې د استازو انځورونه

۱ د مزار شریف استازي

دهرات استازي

دکندهار استازي

د جنوبي استازي

د ملي شورى د پنځمې دورې ظاهري بڼه

دا دوره چې د ۱۳۲۲ کال څخه تر ۱۳۲۴ کال پورې په کار بوخته وه د مقدماتي غونډو په پيل کې د ادارى هيئت د غړو او اړونده انجمنونو تر جوړېدو وروسته د ۱۳۲۲ کال د زمرى مياشتى د لمړى نيټى څخه د ۱۳۳۴ کال د لړم تر مياشتى پورى نى لاندى پريکړى کړيدى:

د دولت د بودجې د اصولنامې د ضميمو د ځينو برخو تصويب ، د افغانستان او چين د دولت تر منځ د دوستى د تړون تصويب ، د بانکى بودجې مسئلې ، د شورى د دفترونو چارې ، د بانک نوټ د نشرولو په ګډون د دى دورې زيات وخت په داخلي چارو او د دولت د دوه کلنى بودجې پر مطالعى باندى تير شو. ددى دورې رئيس هم هغه د لمړى دورې څخه تر ځلورمى دورې پورى رئيس (عبدالاحد خان) وو .

د ۱۳۲۲ څخه تر ۱۳۲۴ کاله پورى دملي شورى د پنځمى دورې ادارى هيئت

رئيس ع.ج. عبدالاحد خان د کابل د مرکز استازى.

۱. د رئيس لمړى نائب ع. د هرات د بلوکات استازى.

۲. د رئيس دوهم نائب سيد ابوالخير خان د ميمنى د شرين تګاب استازى.

۳. لمړى منشى عبدالطيف خان.

۴. دوهم منشى محمد انور خان.

د ملي شورى د پنځمى دورې د استازو شمير

ګڼه	نوم	اړونده سيمه
۱.	ع . ج عبدالاحد خان	د کابل ښار
۲.	بهاوالدين خان	د کابر ښار د مرکز
۳.	عبدالله خان	شش کرهي

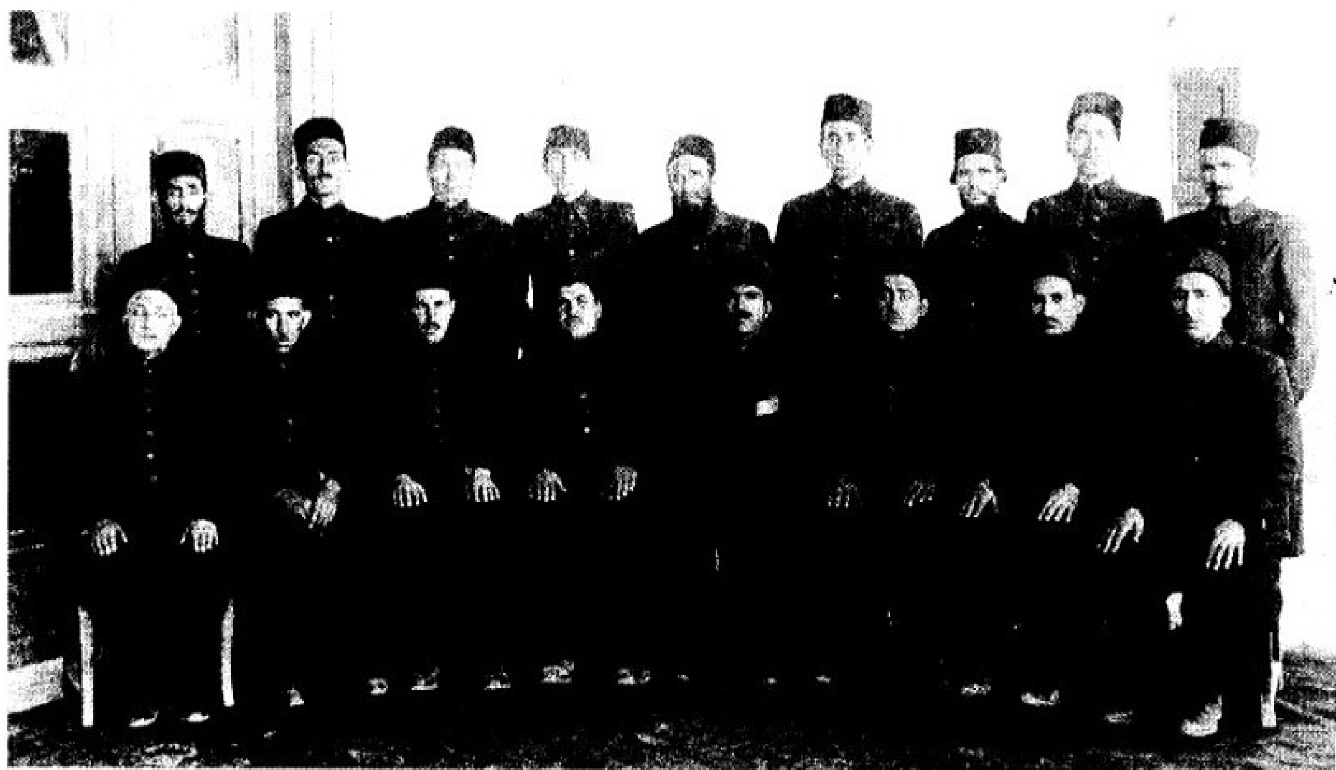
۹. محمد اعظم	چاریکار
۱۰. ذولفقارخان	جبل السراج
۱۱. عبدالغنی	کوهدامن
۱۲. عبدالحبیب خان	ریزه کوهستان
۱۳. حبیب الله خان	تگاب
۱۴. بهادر خان	نجراب
۱۵. محمد یوسف خان	سیغان و کهمرد
۱۶. عبدالحمید خان	پنجشیر
۱۷. محمد طاهر شاه	بامیان
۱۸. غلام حیدر خان	سرخ پارسا
۱۹. محمد صدیق	غوربند
۲۰. عبدالقیوم	مقر
۲۱. محمد صفر خان	غزنی
۲۲. محمد ابراهیم	کتواز
۲۳. غلام رضا خان	دایزنگی
۲۴. محمد یونس	د کتوازو کوچی
۲۵. محمد علیخان	بهسود
۲۶. نوروز علیخان	یکاولنگ
۲۷. محمد طاهر خان	جاغوری
۲۸. محمد طاهر خان	د غزنی کوچی
۲۹. محمد عزیز خان	د قندهار مرکز
۳۰. فقیر محمد خان	ږنړ
۳۱. محمد کلیم خان	سپین بولدک
۳۲. صالح محمد خان	کشک نخود
۳۳. یار محمد خان	ارغستان

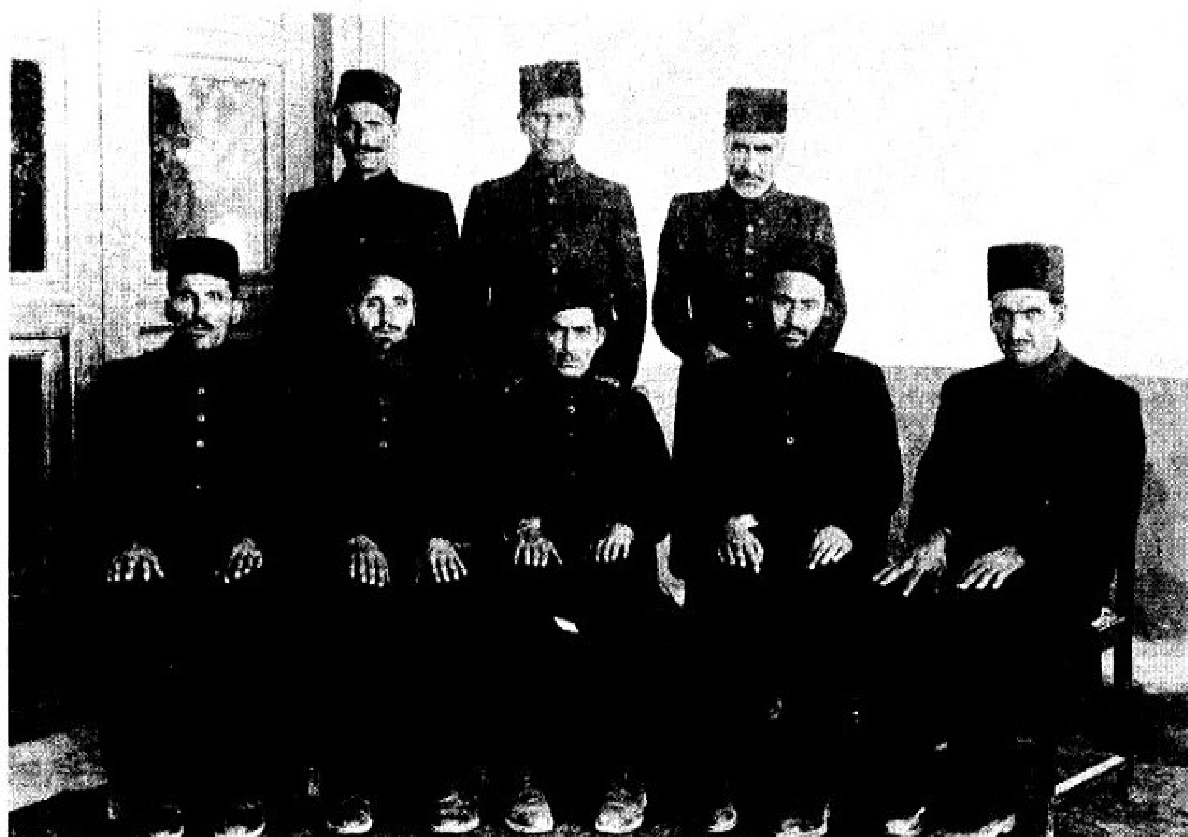
۳۸. يارمحمد خان	گرمسير
۳۹. لعل محمد خان	گيزاب
۴۰. غلم رضا خان	ارزگان
۴۱. سيف الله	ترنک و جلدک
۴۲. گل داد خان	اجرستان
۴۳. عبدالرشيد خان	قلات
۴۴. محمد لعل	کوچى پشت رود
۴۵. محمد عمر خان	د هرات مرکز
۴۶. جلال الدين خان	بلوکات
۴۷. دين محمد خان	غورات
۴۸. عبدالحبيب خان	شينډنډ
۴۹. عبدالظاهر	غوريان
۵۰. عبدالواسع خان	کشک و گلران
۵۱. بهرام بيگ خان	قلعه نو
۵۲. شاه گل	اوبى
۵۳. محمد امين	تولک
۵۴. عبدالحکيم	شهرک
۵۵. عبدالقدوس	چغچران
۵۶. عبدالقادرخان	بالامرغاب
۵۷. عبدالرزاق	مزارشريف
۵۸. سيد حسين	نهرشاهي
۵۹. وصال الدين خان	سنگچارک
۶۰. سيد مراد خان	تاشقرغان
۶۱. سيد محمد صادق خان	ايبک
۶۲. عبدالجبار خان	نهرشاهي

٦٧. محمد رسول خان	بلخ
٦٨. محمد محسن	شهرخان آباد
٦٩. عبدالحی	قندوز
٧٠. سيد محمد	نهرين
٧١. محمد حسن	خوست او فرنګ
٧٢. عبدالعلی خان	تالقان
٧٣. ملا صاحب نورخان	امام صاحب
٧٤. عبدالوهاب خان	چال و اشکمش
٧٥. سيد عمر خان	غور
٧٦. لطف الله خان	د بدخشان مرکز
٧٧. نجم الدين خان	رستاق و چي آب
٧٨. محمد نبی	ينګی قلعه
٧٩. عبدالجبارخان	جرم
٨٠. عبدالقيوم	درواز
٨١. محمد سليم	واخان
٨٢. قوت خان	کشم
٨٣. عبدالرقيب	د جلال آباد مرکز
٨٤. عبدالقادرخان	سرخرود
٨٥. داد محمد خان	لغمان
٨٦. ولی محمد خان	نورستان
٨٧. شيرجان خان	خوګيانی
٨٨. محمد ګل خان	شينوار
٨٩. قدرت شاه	مهمندره
٩٠. زمان شاه خان	رودات
٩١. نصرالله خان	کامه

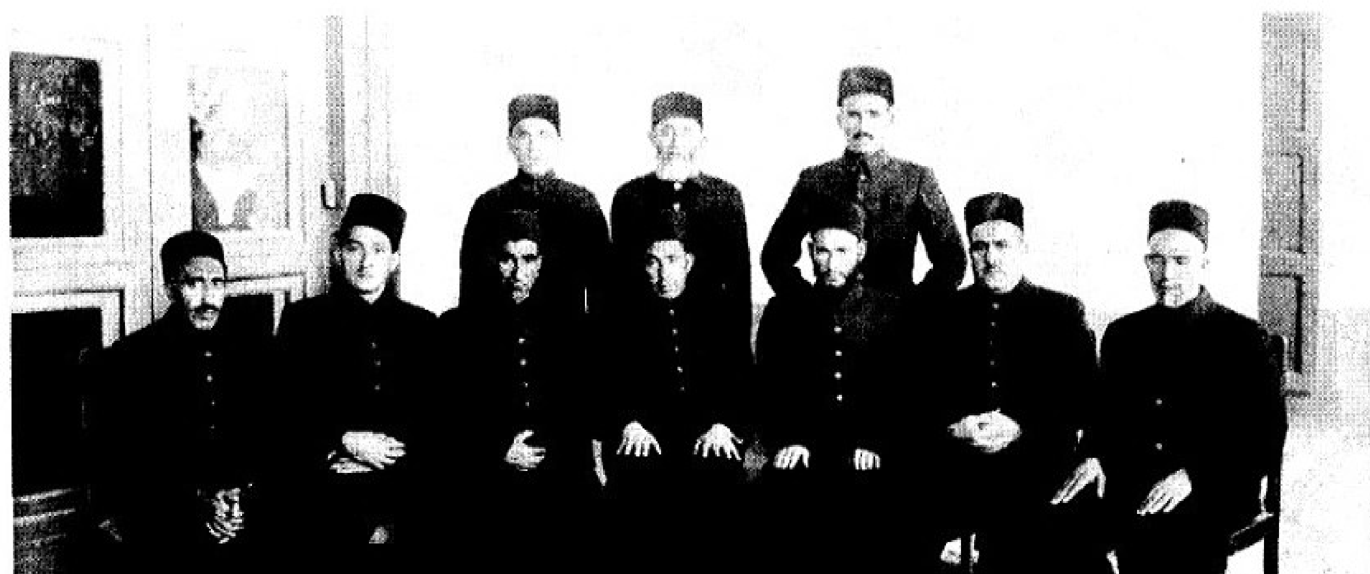
۹۶. دین محمد	حصارک غلجائی
۹۷. جلاد خان	د ننگرهار کوچی
۹۸. نورالدین خان	گردیز
۹۹. حضرت محمد	زرمت
۱۰۰. خته میرخان	دخوست متون
۱۰۱. محمد رشید	ارگون
۱۰۲. اکبرخان	ځدران
۱۰۳. مرخ خان	منگل
۱۰۴. فرازخان	خاځی
۱۰۵. محمد زبرخان	ځمکنی
۱۰۶. محمد یاسین	د فراه مرکز
۱۰۷. محمدعمر خان	چخانسور
۱۰۸. عبدالوهاب	بکواه خاشرود
۱۰۹. محمد عمر	د میمنی مرکز
۱۱۰. سید ابوالخیر	تگاب شرین
۱۱۱. محمدیعقوب	اندخوی
۱۱۲. سید عثمان خان	درزاب گرزیوان
۱۱۳. میرزا محمد امین	قیصار.

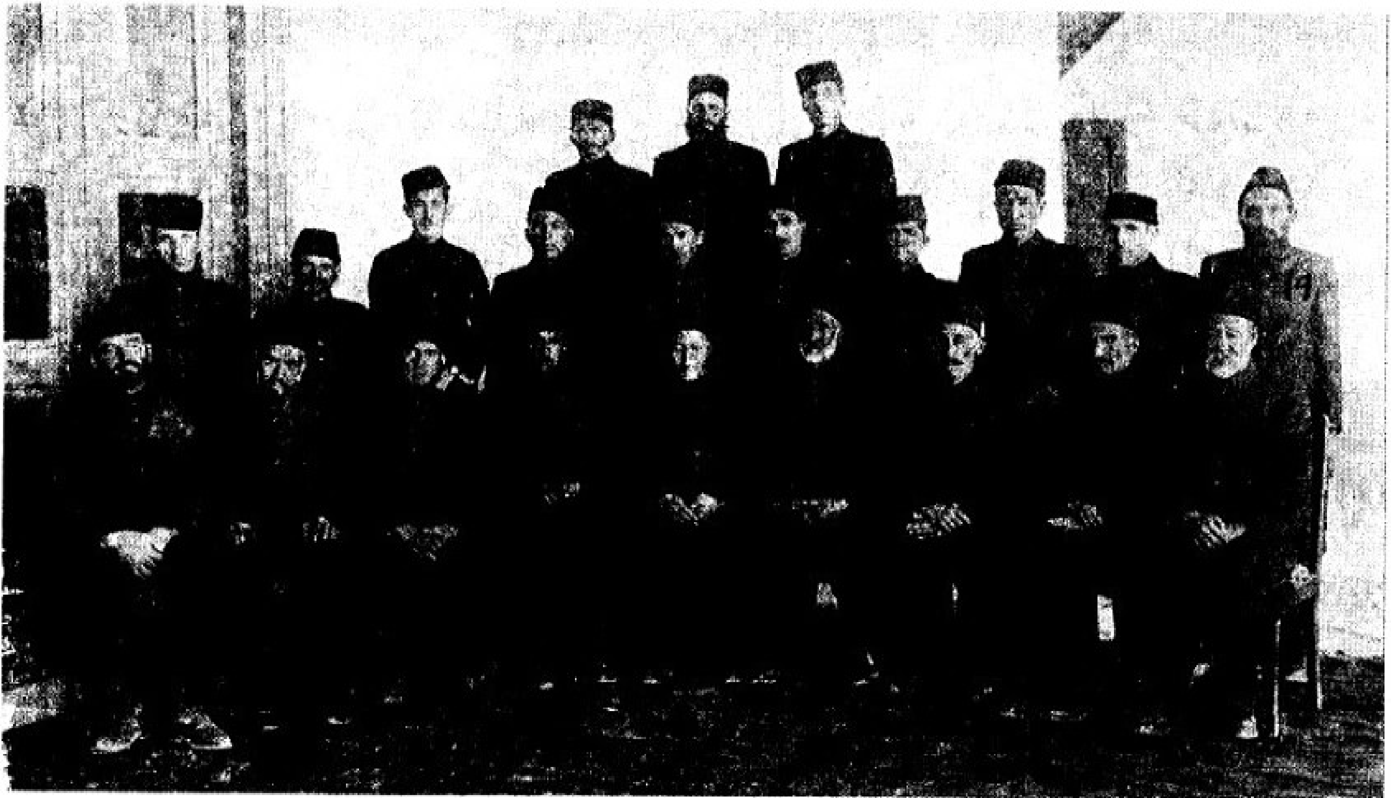
د افغانستان د ملي شورى د پنځمې دورې د استازو انځورونه

۱
۲

د ملي شورى شپږمه دوره

د ملي شورى په شپږمه دوره كې يو لړ تقنيني كارونه سرته ورسيدل چې د پنځمې دورې په پرتله د ليدلو وړ وو چې د هغه ډلې څخه د ۱۳۲۵ كال د عمومي وارداتو اولګښتونو موازنه ، د تنخواګانو بودجه ، بانكي پورونه د ځينو حكومتيو او علاقه داريو جوړولو او الغا او په دوم درجه حكومتيو د علاقه داريو بدلول ،دمامورينو او متقاعدينو د اصولنامې د ځينو موادو تعديل ، د مندرس نوټونو بدلول، د ملكي هوائى چلند د كنفرانس تړون او په افغانستان كې د بهرنيو اتباعو د اوسيدو او مسافرت د اصولنامې ضميمې ، پاسپورت ، د تابعيت تذكره ، د صنايعو هڅونه ، مروجه نوټونه او په لس ګونو نور په تقنيني چارو پورى اړوند اقلام.

د دى دورې رئيس د كابل ښار استازى سلطان احمد خان او مرستيالان ئى محمد عزيز خان د كندهاراستازى او محمد عمر خان د بغلان د غورى استازى وؤ .

په دى دوره كې په سرحدى موضوعاتو پورى اړوند مسائل (د افغانستان او شوروى اتحاد د حكومتونو ترمنځ لاسليک شوي تړون) تصويب شول. همدارنګه د دارالمعلمين تاسيس،د كاراوكارګر اصولنامه د ملكي مامورينو د تنخواوو زياتوالي او د عسكرى جزا اصولنامې ، عسكرى محاكمه ، د ښاروالى اصولنامه ، ترافيک او د ۱۳۲۶ كال د بودجې موازنه تصويب شول. همدارنګه په نړيواله روغتيايي موسسه كې د افغانستان شامليدل، د اعليحضرت غازى امان الله خان د بيعت پاڼه چې د ۱۳۱۷ كال د لړم د مياشتې پر ۴ نيټه رارسيدله وه اوچې د دولت د دوه كلني بودجې تصويب تر يو اندازى د دى دورې استازى روښانه او په تقنيني چارو بلد شوى وو او د تيرو دورو په نسبت ئي ګټور كارونه سرته ورسول.

د ملي شورى د شپږمى دورې ادارى هيئت

رئيس ع.ج.س. سلطان احمد خان د كابل د مركز استازى.

۱. د رئيس لمړى نائب ع.ص. محمد عزيز خان د كندهار د مركز استازى.
۲. د رئيس دوهم نائب ع. د بغلان د غورى استازى.
۳. لمړى منشى عبدالطيف خان.
۴. دوهم منشى حافظ محمد انور خان.

د ۱۳۲۵ څخه تر ۱۳۲۷ کاله پورې دملي شورى د شپږمې دورې د استازو شمير

گڼه نوم	اړونده سيمه
۱. سلطان احمد خان	د کابل د مرکز
۲. محمد زمان	د کابل د مرکز
۳. سيد معصوم خان	شش کورهى
۴. عبدالودود خان	پغمان
۵. عبدالظاهر خان	لوگر
۶. عصمت الله خان	وردک
۷. نصرالله خان	ميدان
۸. غلام حيدرخان	سروبى
۹. محمدکبيرخان	چياريکار
۱۰. ذولفقارخان	جبل السراج
۱۱. عبدالحکيم خان	کوهدامن
۱۲. عبدالقادرخان	ريزه کوهستان
۱۳. محمد طالب	تگاب
۱۴. عبدالحميد خان	نجراب
۱۵. محمد عليخان	سيغان و کهمرد
۱۶. غلام حسين	پنجشير
۱۷. سيد محمد طاهر	باميان
۱۸. عبدالرزاق	سرخ پارسا
۱۹. محمد صديق	غوربند
۲۰. عبدالقيوم خان	مقر
۲۱. جان محمد خان	غزنى
۲۲. نور محمد خان	کتواز

۲۷. محمد ابراهيم	د غزنى كوچي
۲۸. محمد عزيزخان	د قندهار د مركز
۲۹. سيد تاج محمد خان	ډنډ
۳۰. اقا محمد خان	سپين بولدک
۳۱. شيرعليخان	ترين
۳۲. عبدالعزيزخان	كشک نخود
۳۳. عبدالواحد خان	ارغستان
۳۴. محمد زمان خان	دهله
۳۵. دوست محمد خان	دهراود
۳۶. دين محمد خان	گرشک
۳۷. عبدالعزيزخان	زمين داور
۳۸. محمد ايوب خان	گرمسير
۳۹. فيض الحق خان	گيزاب
۴۰. عبدالجليل	ارزگان
۴۱. اختر محمد	ترنک و جلدک
۴۲. نيازمحمد خان	اجرستان
۴۳. شاد محمد خان	قلات
۴۴. ولى محمد خان	د پشت كوچي
۴۵. عبدالسلام	د قلات كوچي
۴۶. سعدالدين خان	د هرات د مركز
۴۷. جهان شيرخان	تولک
۴۸. محمد انورخان	شهرک
۴۹. محمد حسين خان	چغچران
۵۰. عبدالرحمن	بالامرغاب
۵۱. محمد يعقوب	مزارشريف
۵۲. محمد داود خان	نهر شاهي

۵۶. عبدالجبار خان	سرپل
۵۷. عبدالبصير خان	اقچي
۵۸. محمد مراد خان	دولت اباد
۵۹. محمد رحيم خان	دره صوف
۶۰. محمد اسلم خان	شبرغان
۶۱. محمد رسولخان	بلخ
۶۲. سيد عمر خان	غور و بغلان
۶۳. محمد صديق	شهرخان آباد
۶۴. عبدالحكيم خان	قندوز
۶۵. سيد مراد خان	نهرين
۶۶. بابه جان	اندراب
۶۷. محمد عمر خان	تالقان
۶۸. دادب الدين خان	حضرت امام صاحب
۶۹. مير عبدالوهاب خان	چال و اشكمش
۷۰. سيد قاسم خان	رستاق
۷۱. عبدالغفور خان	ينگى قلعه
۷۲. عبداللطيف خان	د بدخشان مركز
۷۳. محمد ايوب خان	فيض آباد
۷۴. عبدالسلام	درواز بدخشان
۷۵. ادينه بيگ خان	فيض آباد
۷۶. عبدالحميد خان	كشم
۷۷. محمد رسول خان	د جلال آباد ښار
۷۸. عبدالغفار خان	سرخرود
۷۹. عبدالرشيد خان	لغمان
۸۰. ولى محمد خان	نورستان
۸۱. الو خان	خوګياڼي

۸۵. عبدالحکیم خان	کامه
۸۶. عبدالخالق	اسمار
۸۷. فضل جمیل	دره پیچ
۸۸. محمد یعقوب	خاص کنړ
۸۹. سردارخان	برکنړ د سین دره
۹۰. محمود خان	حصارت غلجائی
۹۱. گل اصغرخان	د ننگرهار کوچې
۹۲. شیرمحمد خان	گردیز
۹۳. حضرت محمد خان	زرمت
۹۴. میرپادشاه	متون خوست
۹۵. بهرام خان	تنی
۹۶. حبیب الله خان	اروگون
۹۷. شاه بهرام خان	خدران
۹۸. حیدرخان	منگل
۹۹. صاحب جانخان	ځاځې
۱۰۰. محمد شریف خان	څمکنی
۱۰۱. غزیزالله خان	میمنه
۱۰۲. · سید ابوالخیر	تگاب شرین
۱۰۳. میرزا پنجی خان	اندخوی
۱۰۴. عبدالرحیم خان	درزاب گرزوان
۱۰۵. سید امان الله	قیصار

د ملي شورئ د مجلس د شپږمې دورې د لمړی کال مقررات او تصویبونه

۱. د ملي شورئ د رئیس په توګه د کابل ښار د استازی ع.ج سلطان احمد خان ټاکنه.

۲. د ملي شورئ د لمړی مرستیال په توګه د قندهار د ښار استازی ع. ص. محمد عزیزخان ټاکنه.

۳. د ملي شورئ دوهم مرستیال په توګه د بغلان دغوری استازی ع.ص.سیدعمرخان ټاکنه.

۴. د ملي شورئ د مجلس د سر منشي په توګه د ع.ص عبدالطیف خان ټاکنه.

۵. د منشي په توګه د ع.ص محمد انورخان ټاکنه.

۶. د لمړی ، دوهم او دریم انجمنونو د هیئتونو جوړیدل او د هغوی د دندو بیلوالی.

۷. په سرحدی مسئلوکي د افغانستان او شوروی سوسیالستی جمهوریتونو اتحاد د حکومتونو ترمنځ د لاسلیک شوي تړون.

۸. د هیواد د ۱۳۲۵ کال د عمومی وارداتو او لګښتونو انډول.

۹. د ۱۳۵۲ د لګښتونو او معاشانو بودجه او بانګی پورونه.

۱۰. د ختیځ ولایت کنړ په سیمه کی د سرکانوډ څلورمی درجی حکومتی جوړول ، ددریو دریمي درجې علاقه داریو جوړول او په دوهمه درجه حکومت دڅوکی د علاقه داری بدلون.

۱۱. د ملکی مامورینو او متقاعدینو د اصولنامې د ځینو موادو تعدیل او د منځه وړل.

۱۲. د مامورینودحاضری او د رخصتیو داصولنامې ضمیمه اود روژی دحاضری د وختونو تعدیل.

۱۳. د احمدزیو او طوطاخیلو د علاقه داریو دمنځه وړل او په سهیلی ولایت کی د سیدکرم ددوهمی درجی حکومت جوړول.

۱۴. د کلدار د علاقه داری څخه د بابا صدیق د کلی بیلوالی او د مزارشریف د خلم په حکومت پوری د هغه تړل.

۱۵. د دارالمساکین بنسټ ایښودنه.

۱۶. په افغانستان کی د ډیری مودې د مسافرت د ویزی موضوع او په افغانستان کی د بهرنیو اتباعو د استوګنی د ویزی د اصولنامې ضمیمه.

۱۷. د زړو نوټونوبدلول او دغور کولو هیئت ټاکل.

۲۰. د میل کرکی نه د سیخ سر د کلی بیلتون او د چخانسور په حکومت پورى د هغه تړل.

۲۱. د کندهار ولایت د ارغستان د حکومتى نه د ممودیلى د کلى بیلتون او د شنکى په حکومت پورى د هغه تړل.

۲۲. د افغانستان د دولت د رسمى بیرغ د شکل اوبعدونه د ترتیب اصول.

۲۳. د هیواد د هوائى چلند د نړیوال کنفرانس تړون.

د ملی شورى د ۱۳۲۴ کال پریکړى

۱. په هیواد کى د ۱۳۲۴ کال د وارداتو او لګښتونو د عمومى بودجې انډول.

۲. د ۱۳۲۴ کال له بابته بانکى پوروته او د معاشونو د بودجې انډول.

۳. د مستخدمینو ، عسکرى کسانو ، ملکى او عسکرى مامورینو د معاشونو زیاتوالى.

۴. د خاورو تیلو امتیازات.

۵. د ملکى مامورینو او متقاعدینو د اصولنامې د ځینو موادو د کمیدو ، زیاتیدو او ځینو تعدیلاتو په هکله .

۶. د ملکى مامورینو او متقاعدینو د اصولنامې د ځینو موادو دتعدیل او تصحیح په برخه کى.

۷. د حقوقي او جزائى دعواوو د اوریدلو د وخت د ټاکلو اصول.

۸. د ملى صناعتى موسسو د کار او کارګرانو اصولنامه.

۹. د جنین د قصدى سقط څخه منع کولو په اړه یوه ماده.

۱۰. د هغومنصب دارانو چي تر یو وخته پورى ئى په اردو کى خدمت کړى د اردو څخه د باندى د غیر محاربو خدمتونو، خدمت د دورې د موظفیت نه د معافى په هکله د عسکرى مکلفیت د اصولنامې پنځمه شمیره ضمیمه.

۱۱. د هغو کسانو د معافى په هکله چي پخوا په عسکرى خدمت کى شامل او ترفیع ئى ترلاسه کړى وى د عسکرى مکلفیت د اصولنامې شپږمه شمیره ضمیمه.

۱۲. پرعایداتو باندى د مالیاتو دریمه شمیره ضمیمه.

۱۳. په افغانستان کى د بهرنیو اتباعو د مسافرت او استوګنى د اصولنامې ضمیمه ، د نوموړى اصولنامې د اصل تعدیل او د دودیرشم اصل زیاتول.

په ۱۳۲۶ کال کی د ملی شورى د هيئت مقررات او تصويبونه

۱. د ښاروالى اصولنامه.

۲. د ترافيکو اصولنامه.

۳. د عسکرى جزا اصولنامه.

۴. د عسکرى محاکمو اصولنامه.

۵. په افغانستان کی د بهرنيو اتباعو د مسافرت او استوګنی د اصولنامې ضميمه داستوګني د ويزى د اخستلوپه اړه.

۶. په افغانستان کی د بهرنيو اتباعو د مسافرت او استوګنی د اصولنامې د ضميمې د ۱۹ اصل دحکم لغو کول.

۷. د افغانى اتباعو د پاسپورت دخروجي او دخولي ويزي دچارواونوروموادو د اصولنامې ضميمه.

۸. د تعديلى پاسپورت د اصول نامى د لمړى ضميمې حکمونه .

۹. هغو کسانو ته د تذکرى د ورکړى موضوع د اصولنامې ضميمه چي د يو ځاى نه بل ځاى ته کډه کوى .

۱۰. د صنايعو د هڅونى د اصولنامې ضميمه او د دى اصولنامې د ۱۳۲۲ کال د لړم د ۲۴ نيتى د ضميمې د حکم د منځه وړل.

۱۱. دتوقيف ځايونو او بندى خانو اود بنديانو د حبس د پوره کيدو اود اړونده مراجعو د اصولنامې ضميمه.

۱۲. د مرافعى او تميز د ارويدو د ميعاد داصولنامې دضميمې د لمړى اصل تعديل اود ۱۳ اصل لغوکول.

۱۳. په افغانستان کی د مروجه نوټونو داصولنامې ضميمه د نمبربدلواوزړونوټونو دمنلو دشرطونوپه اړه.

۱۴. د هغو افغانى اتباعو د پاسپورت دپاره چي بهر ته ځی دمهرجوړونه.

۱۵. د سهيلى ولايت د زرمت په حکومت پورى اړوند د ځدرانو زرملي د علاقه دارى د نوى تشکيل مصوبه.

۱۶. د ختيځ ولايت د وايګل د ۴ درجى حکومتى د لغوى او د مشرقى د پيچ درى په حکومتى

۱۹. د ۱۳۲۶ کال د بانکی پوروبو د بودجې انډول .
۲۰. د ملګروملتونو د اسامبلی غړو او اداری مامورینو ته دکاملو امتیازاتو اوسیاسی مصئونیتونو د ورکولو په اړه په نړیوال کنوانسیون پورى د افغانستان تړل.
۲۱. د ۸۰ نمبر کنوانسیون او کار د اساسی قوانینو د تعدیل په هکله پریکړه .
۲۲. په پوستی پارسلونو پورى اړونده نظامنامه او د نړیوال عمومی پوستی کنوانسیون د مقرراتو او نورو په هکله پریکړه چي د ۱۹۴۷ کال د جولاى د میاشتی پر ٦ نیټه په پاریس کی تصویب شوى ده .

د ملي شورى د هیئت د ۱۳۲۷ کال تصویبونه او مقررات

اصول او ضمیمې ئی :

۱. د هڅونی د اصولنامې او ضمیمو تعدیل.
۲. د واده ، نکاح او سنتی د اصولنامې تعدیل.
۳. د ویر(عزاداري) د اصولنامې تعدیل.
۴. د رادیو د اصولنامې تعدیل.
۵. د هغه ملکی مامورینو او متقاعدینو د موضوع په هکله چې د شورى د وکالت یا ښاروالی ته انتخاب کیدو لپاره د خپل ماموریت د دندی څخه استعفی وکړى د اصولنامې ضمیمه.
٦. د پاسپورت د اصولنامې ضمیمه په ځانګړى توګه د شاهی کورنی د پاسپورت په هکله .
۷. د هغو افغانی اتباعو په هکله چې بیله پاسپورته افغانستان ته ننوځی د اصولنامې ضمیمه.
۸. د پاسپورت د اصولنامې د ضمیمې د ۷ اصل بدلون.
۹. د ۱۳۲٦ کال د پاسپورت د جوازي اصولنامې د دوهمي او دریمي شمیري ضمیمي ددوهم اصل زیاتول.
۱۰. په افغانستان کی د بهرنیو اتباعو د استوګني او مسافرت د اصولنامې ضمیمه.
۱۱. د مامورینود رخصتی او د کلنی ضرورى رخصت په هکله د ۱۳۲۱ کال د غبرګولی د ۱۴ نیټی د اصولنامې د ۱۱ ضمیمې بدلول.

۱۵. افغانستان بانک ته د ۲۰ مليونو نوو نوټونو د چاپولودواک د ورکړې تصويب.

۱۶. افغانستان بانک ته د ۴۰ مليونو نوو نوټونو د چاپولودواک د ورکړې تصويب.

۱۷. دهستوګني د کورونو د رانيولو پريکړه او د امريکې سفارت ته دهغې د اوږدې مودې د اجازې د ورکړې تصويب.

۱۸. د موجوده ويش په پام کې نيولو سره د ولايتونو ، لويو او اعلى حکموتونو د مشاوره مجلس او ملي شورى د استازو د شمير د ډيروالي په هکله تصويب.

۱۹. د سهيلي حکومت څخه د سلطاني کلي بيلول او د غزني د ښرني په حکومت پورې د هغه د تړلو مصوبه.

۲۰. د مرافعي اوا بتدائى محکمې پرېر يکړې د نيوکو د جدول تصويب او د هغه د نرخ ټاکل.

د ملي شورى د شپږمې دورې د استازو انځورونه

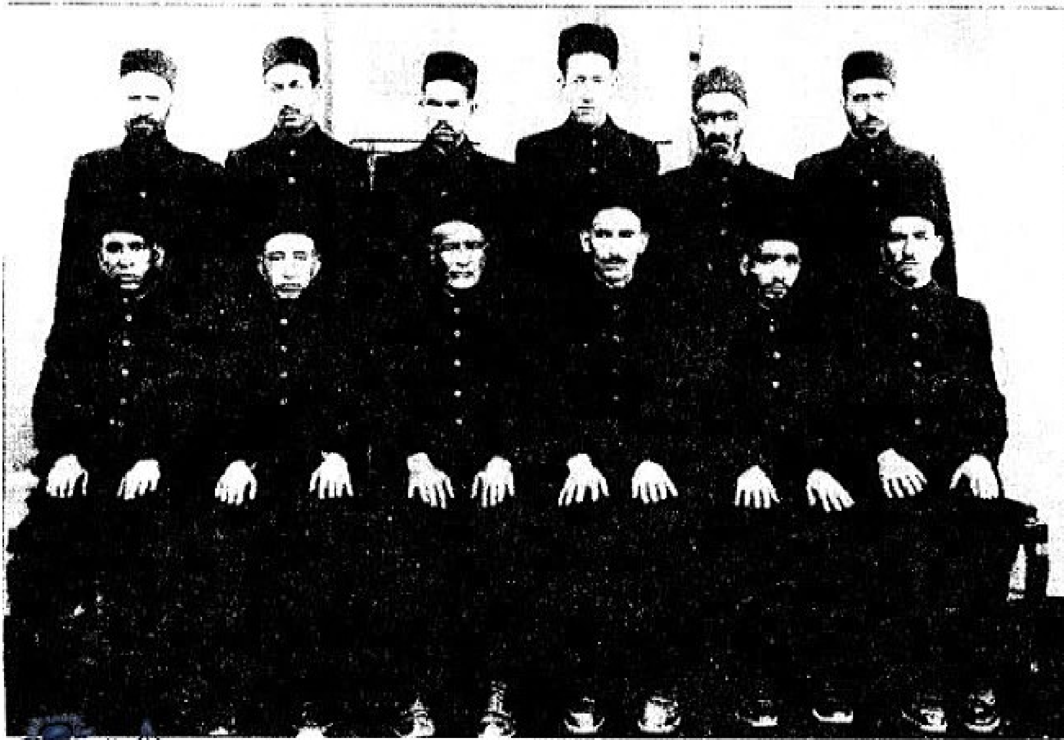
سلطان احمد خان د ملي شورى رئيس

د فراه استازي

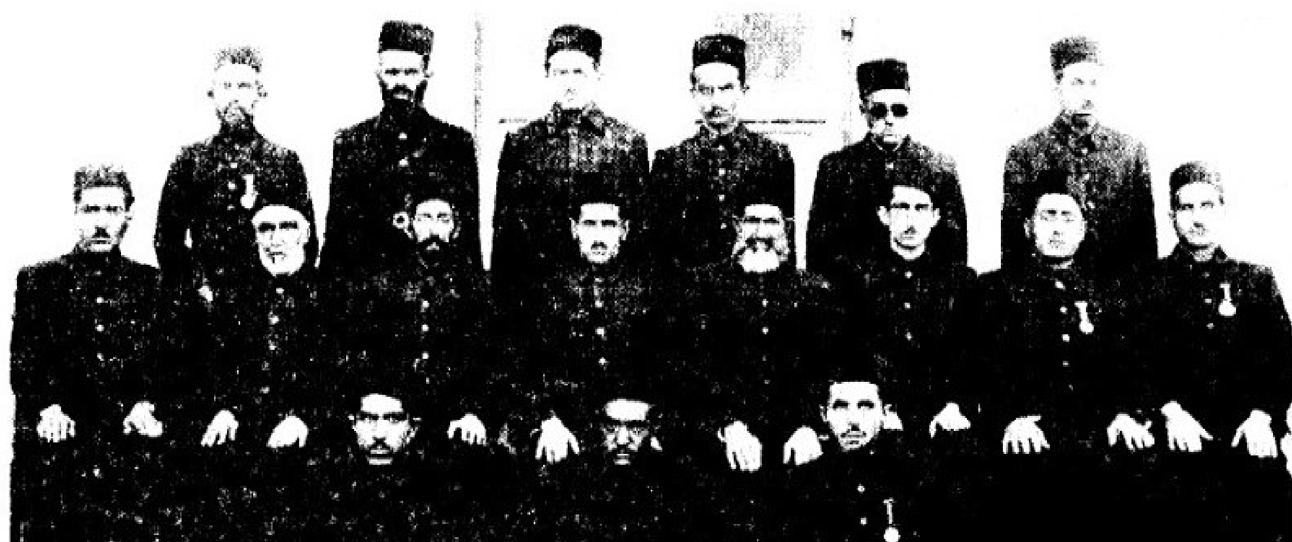

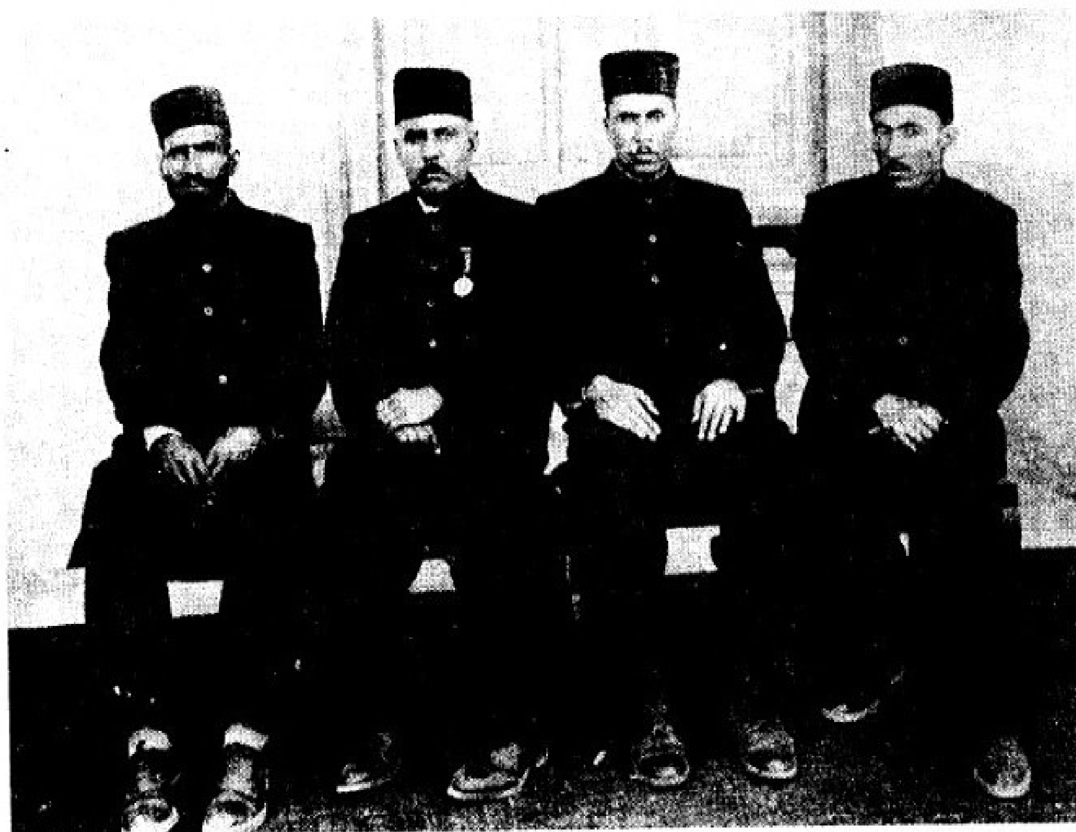
دهرات استازي

د قطغن استازي

د کابل استازي

د ملي شوری اومه دوره یا د افغانستان د پارلمان د دیموکراتیزه کیدو د غورځنګ پیل

د ملي شوری اومه دوره د هیواد دسیاسی او ټولنیزو کړیو او حکومت د هیلو خلاف د پارلمان تحرک او غوغا څخه ډکه یو دوره وه چي په ناڅاپه توګه را پیدا شوه.

په دی دوره کی سردار شاه محمود د اعلیحضرت ظاهرشاه تره صدراعظم وه، د قلم آزادی تر اعلان وروسته د ځو علمي او وګړنیزو ورځپاڼو او جریدو منځ ته راتګ د روڼ آندو وطنپالو خلکو پر مخ خپلو پخوانیو هیلوته د رسیدو ور پرانیست.

حکومت غوښتل چي د ملی اومترقي غورځنګونو څخه چي خطرئي ځني احسا ساوه په لمړی ګام کی مخه ونیسي ، د ملي شوری ټاکنی په ټول هیواد کی اعلان او یو شمیر پوه خپلواکی غوښتونکی ملی او روڼ آندی استازی د یو شمیر نا لوستو خانانو او درباریانو پرځای ځانونه نوماند او خلکو په خاص شوق او شور هغوی انتخاب او مرکز ته ئی را واستول.

هغه وخت چي د ملي شوری اومه دوره د سلام خانی په تالار کی پرانستل شوه په تولیزه توګه د مجلس بڼه بدله شوی وه اوپه هغي که یو ډول لوئی او ځا نګړی غرور لیدل کیده په لمړی ګام کی په اړونده انجمنونو کی ئی تجربه لرونکی او پوه کسان کاندید او هر څوک خپلو هیلو، علاقی او تخصص سره سم په هر انجمن کی چي ئی غوښتل و ټاکل شول د اکثرو وزیرانو او د دولتی ذیدخلو منابعو خلاف خدای بخښلي علم پوه عبدالهادی داوی د ملی شوری د ریاست ارزښتناکه اود قدر وړ څوکی وګټله .

د نهر سراج استازی عبدالرشید خان (په اتمه دوره کی وټاکل شو) او خدای بخښلی علم پوه ګل پاچا الفت د مشرقی استازی د مرستیالانو (د رئیس نائبانو) په توګه و ټاکل شو.

په دی دوره کی وو چي روڼ آندو او تجربه لرونکو استازو د هغه واک له مخی چي د ۱۳۱۱ کال اساسی قانون شوری ته ورکړی وه په یو لړ هلوځلو او تقنینی فعالیتونو ئی لاس پوری کړ او یوازی ئی د هیواد په سیاسی ژوند کی دمملکت د تقنینی قدرت د پیژندلو د پاره ګټور او پراخ ګامونه واخستل.

او په دی دوره کی د لمړی ځل لپاره د هیواد په پارلمانی ژوند کی صدراعظم سردار شاه محمود خپله کابینه شوری ته وړاندی او د شوری څخه ئی د اعتماد رایه واخستله او د خپلی کابینی وزیران ئی د پارلمان په سلا وټاکل ، د ملي شوری اوونی دورې د لمړی ځل لپاره د حاکمه قوې مخالفت او مخ نیوی

جريدې منځ ته راغلي او د خلكو د حق تلفي پرضدئي نسبتاً خپلواكه خپروني پيل كړې چې د هغه له كبله د محصلينو او آزادو اصنافو مظاهرې او ميتينگونه منځ ته را غلل.
كه څه هم پدى دوره كى ئى د سياسى گوندونو د پاره د اجرا وړ قانون پاس نكړ او په تصويب ئى ونه رساوه ولي د هغو كوښښونو له كبله چې وشول سياسى گوندونو يو په بل پسى خپلى زنى كينبودلى چې د هغه ډلي څخه سياسى گوندونه (وطن ، نداى خلق ، ويښ خلميان، او يو دوه داسى نورگوندونه) منځ ته راغلل ، او د لمړى خل لپار ه د ملى شورى د تالار د چتر لاندى ټولينزو ، مالى او سياسى موضوعاتو او مسئلو باندى خبرى وشوى چې ډير د پاملرنى وړوگرځيدى. د وزارتونو پر بودجې د حكومت د غوښتنى خلاف پر نه اړين اقدامونو ، بى ځايه ادارى لگښتونواو د حكومت پر تشكيلاتى پرسوب نيوكى وشوى او داسى بربنډې خبرى وشوى چې په ملى شورى كى ئى سابقه نه درلوده همدارنگه په دى دوره كى يو شمير هو كړى ، د دولتونو سره سوداگرى او دوستانه تړونونو لايحې او مقررات تصويب ، تائيد او وضع شول چې د هغوى تفصيل د دى دورې په اجراا تو كى چې په دى ټولگه كى راټول شوى اوموجود دى.

د ملى شورى د اوومى دورې ادارى هيئت

۱. ع. ج . عبدالهادى خان د كابل د مركز استازى.
۲. د رئيس لمړى نائب ع.ص عبدالرشيد خان د نهر سراج استازى.
۳. د رئيس دوهم نائب ع.ص گل پاچا الفت د مشرقى استازى.
۴. لمړى منشى ع . عبدالعظيم صافى د مشرقى استازى.
۵. دوهم منشى ع. محمد اكبر عبرت د خلم استازى.

د اوومى دورې د استازو شمير د ۱۳۲۵ د غوئى تر ۱۳۲۷

گڼه	نوم	اړونده سيمه
۱.	عبدالرحمن محمودې	د كابل ښار
۲.	غلام محمد خان غبار	د كابل ښار

۷. محمد کریم خان	فیکلان شمالی
۸. سید احمد خان	کوهدامن
۹. محمد کبیرخان عزیزی	غوربند
۱۰. عبدالحکیم	بگرامی
۱۱. محمد فروزخان	جبل السراج
۱۲. اسمعیل خان	سرخ پارسا
۱۳. غلام فاروق خان	بامیان
۱۴. محمد یوسف خان	سیغان او کهمرد
۱۵. غلام حضرت خان	تگاب
۱۶. سلطان محمد	کوهستان
۱۷. محمد کریم خان	پنجشیر
۱۸. عبدالرحمن خان	نجراب
۱۹. امیر محمد خان	سروبی
۲۰. سید محمود خان	د غزنی لوي حکومتی
۲۱. محمد شاه خان	کټواز
۲۲. عبدالرب خان	اندړ
۲۳. عبدالقیوم	مقر
۲۴. نیک محمد خان	شرنه
۲۵. محمد طاهرخان	جغتو
۲۶. غلام علیخان	جاغوری
۲۷. محمد جمال خان	وازه خواه
۲۸. شیر احمد خان	قره باغ
۲۹. حیدر علی خان	دایزنگی
۳۰. سید اقا خان	بهسود
۳۱. علي احمد خان	دایکندی

۳۶. نورعلم خان	میدان
۳۷. محمد رحیم	کلنګار
۳۸. صاحب خان	وردک
۳۹. محمد نسیم	دکوچي حکومتی
۴۰. محمد یونس	کتواز
۴۱. عبدالحی حبیبی	د کندهار ښار
۴۲. نصرالله	ډنډ
۴۳. محمد شاه خان	سپین بولدک
۴۴. دوست محمد خان	دهراود
۴۵. حاجی محمد	ارغستان
۴۶. عبدالرشید	نهر سراج
۴۷. محمد صادق	ترین
۴۸. غلام حسن	خاکریز
۴۹. عبدالروف	ارغنداب
۵۰. نور محمد خان	پنجوائی
۵۱. سردار محمد	کشک نخود
۵۲. لعل محمد	دهله
۵۳. سید محمد	شوری‌بک
۵۴. محمد صدیق	لوي ګرشک
۵۵. محمد ابراهیم	ګرمسیر
۵۶. جنګل خان	موسی قلعه
۵۷. سلطان محمد	نوزاد
۵۸. خدای رحیم	ارزګان
۵۹. لعل محمد	ګیزاب
۶۰. شیر محمد خان	اجرستان

۶۵. عبدالسلام	د قلات کوچي
۶۶. ولی محمد خان	پشت رود
۶۷. محمود خان	د گرمسیر بلوچ
۶۸. صلاح الدین سلجوقی	د هرات د ښار
۶۹. سلطان محمد خان	قلعه نو
۷۰. عبدالملوک	مرغاب
۷۱. محد علیشاه	گلران
۷۲. عبدالله خان	کشک
۷۳. محمد علیخان	قادس
۷۴. محمد صدیق	غوربند
۷۵. نجیب الله	غور
۷۶. رسول داد خان	شهرک
۷۷. ملا حذریارخان	چغچران
۷۸. جان محمد خان	پرچمن
۷۹. دین محمد خان	پسابند
۸۰. احمد خان	غوریان
۸۱. عبدالکریم خان	شینډنډ
۸۲. عبیدالله خان	زنده جان
۸۳. محمد افضل	کوهستان
۸۴. سید محمد خان	ادرسکن
۸۵. عبدالواحد خان	انجیل
۸۶. عبدالحبیب خان	پشتون زرغون
۸۷. سید اعظیم خان	گذره
۸۸. سعد الدین	اوبه

۹۴. عبدالعظيم خان	`اقچي
۹۵. محمد قاسم خان	سرپل
۹٦. محراب الدين خان	د بلخ لوي حکومت
۹۷. محمد يوسف خان	قرقين
۹۸. ملا محمد حسين خان	دولت آباد
۹۹. احمد مدنى خان	کشنده
۱۰۰. سعيد محمد خان	تولک
۱۰۱. محمد مراد خان	شورتيپه
۱۰۲. عصمت الله خان	سمنگان
۱۰۳. محمد کبير خان	خلم
۱۰۴. اشرف عليخان	دره صوف
۱۰۵. سيد عمرخان	بغلان
۱۰٦. عبدالله خان	پلخمرى
۱۰۷. سخى امين خان	دوشى
۱۰۸. عبدالغفورخان	نهرين
۱۰۹. عبدالاحد خان	اندراب
۱۱۰. على مراد خان	حضرت امام صاحب
۱۱۱. غلام حيدرخان	خان اباد
۱۱۲. اخترمحمد خان	قلعه زال
۱۱۳. عبدالاول خان قريشى	تالقان
۱۱۴. نجم الدين خان	رستاق
۱۱۵. عبدالحکيم خان	قندوز
۱۱٦. عبدالله خان	چاه آب
۱۱۷. محمد نبى خان	ينگى قلعه

۱۲۳. محمد رفیق خان	سرخرود
۱۲۴. محمد فرخشاه	کامه
۱۲۵. محمد صدیق خان	لوي کنړ
۱۲۶. جلاد خان	خاص کنړ
۱۲۷. محمد الله خان	برکنړ
۱۲۸. عبدالمعبود خان	څوکی
۱۲۹. محمد جان خان	د پیچ دره
۱۳۰. ملک محمد جانخان	لندی کامدیش
۱۳۱. فقیر احمد خان	سرکانړ
۱۳۲. محمد اعظیم خان	وایګل
۱۳۳. محمد زمانخان	د غلجائی حصارک
۱۳۴. محمد نسیم خان	لغمان
۱۳۵. ملا مشک عالم خان	نورستان
۱۳۶. بسم الله خان	قرغه ای
۱۳۷. محمد موسی خان	کوز کنړ
۱۳۸. سید قدرت الله	لوي شینوار
۱۳۹. بهرام خان	میرا حسین
۱۴۰. محمد عثمان خان	رودات
۱۴۱. ننګرهارخان	مهمندره
۱۴۲. ګل اصغرخان	د ننګرهار کوچی
۱۴۳. سعادت خان	ګردیز
۱۴۴. ذرنیم خان	ارګون
۱۴۵. ګلاجان خان	خاځی
۱۴۶. محمد حسین خان	خمکنی

۱۵۲. عمرشاه خان	موسى خيل منګل
۱۵۳. الله مير خان	تنى
۱۵۴. خجو خان	ځاځى ميدان
۱۵۵. درمندجان خان	جانى خيل
۱۵۶. محمد خان	بدخشان
۱۵۷. عبدالله بيک	درواز
۱۵۸. محمد ايوب خان	جرم
۱۵۹. عبدالقدوس خان	کشم
۱۶۰. ادينه محمد	واخان
۱۶۱. عبدالجبار خان	اشکاشم
۱۶۲. عبدالقادرخان	د فراه مرکز
۱۶۳. عبدالحميد	چخانسور
۱۶۴. محمد عليخان	بکواه
۱۶۵. محمد ياسين	انار دره
۱۶۶. محمد نظر خان	کرکز ميمنه
۱۶۷. محمد کريم خان	پشتونکوټ
۱۶۸. محمد کريم خان	ګرزيوان
۱۶۹. ابوالخيرخان	تګاب شرين
۱۷۰. محمد يوسف	قيصار

لمړني حکومت چي د ملي شورى څخه ئى د باور رايي تر لاسه کړى
او لمړني ملي شورى چي خپل قانوني حاکميت ئى پر حکومت باندى پلى کړ

په ۱۳۳۰ کال کى لمړنى کابينه چي تريوى مطلقي شل کلني ديکتاتورى دورې (د ۱۳۱۰ کال د لمړى دورې څخه تر ۱۳۳۰ کال پورى) وروسته د خپل وخت د صدرا عظم شاه محمود خان کابينه وه چي دملت کورته را وغوښتل شوه او د افغانستان د خلکو د ارادى په مقابل کى په درناوي او ادب ودريدله.

دا صدراعظم د يوى خوا يو نظامى سړى وه او د بلى خوا د پاچا سره وه چي د خپل ورور (د خپل وخت دکتاتورمحمد هاشم) پرځاى ئى تکيه کړى او پښي ئى د هغه په قدمونو ايښودلي خوډير وخت نه وى تيرى شوي چي د شورى د اوومى دورې چي نسبتناً متحرکه او با جرئته غړى ئى درلودل (البته ٪۲۰) د دى دورې د کار د پيل څخه ئى خپل قانونى هويت او خيره ملت ، حکومت او دولت ته ښکاره کړه ، اودهغه واک له مخى چي د ۱۳۱۱ کال اساسى قانون ملي شورى ته ورکړى وو په يولړ ښنستيزو قانونى اقدا ماتو ئى لاس پورى کړ او بيله دى چي د مطلقه دولت قدرت په پام کى ونيسى، په خپلواک ډول ئى په بيان او عمل کى د ليدلو وړ آزادى منځ ته راوړله چي د دى آزاديو پايلى، نه يوازى د ملي شورى د تالار څخه د باندى ،بلکه د پوهنتون ، پوهني او رسنيو ډگر ته وغزيدى.

دا چي حکومت خپل ځان د يو بشپړعيار شوى سياسى او مدنى جريان چي جبرا منځ ته راغلى وو يو اجرا شوي عمل گڼل کيد په منځ کى ښکيل وليد ، ناچاره ووچى د رسنيو او نشراتو(خپرونو) خپلواکى د زده کونکواو محصلينو د مظاهرو ، اعتصابونو او ميتنگونو آزادى ومنى او د دى سره سره چي حکومت يو دکتاتورى او نظامى ماهيت درلود د روڼ آندو ځوانانو د مفکورو او انديښنو سره ځان همږغى او متعهد وښى.

په دى وخت کى کومه لاره چي شورى او خلکو په ځانگړى توگه روڼ آندو او لوستو کسانو غوره کړى وه حکومت خپل ځان او يو څو سرتيرى په مطلقه زمانى جلا والى کى وليد او څه نورى اړتياوى چي د وخت ميراث (د خلکو نفرت د امنيه او ضبط احوالوتو د دستگاه څخه) چي د هغه د اوږو بار دروند کړى وه دملي شورى د غيږى پرته بل پناه ځاى پيدا نکړ ، ددى دپاره چي دا تکليف او مسوليتونه د ملت سره ووينښى او يا د شورى په مشوره د هغه څخه د خلاصون لاره ولټوى او خپل ځان تاريخ څپلى نکړى خپله کابينه ئى د اعتماد د راى د غوښتلو په نامه او سرليک ملي شورى ته راواستاوو او په ظاهر کى د

لاندی راغلل د هوسی په څرمن ننوتل او خپل ځان ئی سمیع خان فکرکاوه،نه پوهیدل چي دا د قانونگذاری نهضت او د حکومت پر اعمالو او کړنو باندی تسلط به په راتلونکی کی څه بلاوی د دوی پر سر راولی او تر کومه ځایه به د دوی د بادارانو او ولی نعمتانو په برخلیک کی آغیزه ولری ، د کوکی نانځکو په شان په پټو سترگو په نوروپسی روان او مجلس چي هری خواته غوښتل دوی ئی بیول.

که څه هم د کابینی راتلل او دملی شوری څخه د باور د رای اخستل د خلکو او هیواد د کار اساسی غوټه خلاصه کړه خو داچي د اساسی قانون د رڼا د تحقق او اجرا او د راتلونکو اساسی قوانینو د پاره ئی لاره پرانستله او د دیکتاتورنظا میگراو پولیسی حکومت ځان غوښتنه او غرورئی لړکړ، داپخپله په اصل کي د حکومت پرستیژ د خلکو د قانونی او پاکی ارادی په مقابل کی کښته راوست او حکومت ته ئی څرگنده کړه چي حکومت د خلکو د ارادی او شوری زیږنده دی .

که څه هم په دی دوره کی د سیاسی گوندونو قانون پاس او عملی نه شو مگر د همدی وخت نه دسیاسی گوندونو زنی کښیښول شوې اوبیلا بیلي ټولني وزیږیدلې، دا چي شوری توانیدلی وه ملی حاکمیت تر یو حده تمثیل کړی په هیواد کی ئی د ملی او مترقی غورځنگونو د خوځښت دپاره او پرله پسی د وخت او تاریخ د بهیر د قانون جوړونی ، د حکومت پر کړونو څارنه د دولت بودجه ، معاهدی او مقاولی ، اقتضائی هوکړی له لاری او یا په پټوسترگو لاره اواره کړه چي د هغه آغیزی کولاي شو د شوری په ۱۱، ۱۲ او ۱۳ دورو کی په روښانه ډول وگورو.

په ۱۳۳۰ کال کی د صدراعظم شاه محمود خان د کابینی غړی

۱. صدراعظم	شاه محمود خان
۲. د دفاع وزیر	محمد عمرخان
۳. د بهرنیو چارو وزیر	علی محمد خان
۴. د کورنیو چارو وزیر	جنرال اسدالله خان (د صدارت مرستیال)
۵. د فواید عامی وزیر	محمد کبیرخان
۶. د دولت وزیر	میرزا محمد خان

۱۲. د ماليه وزير	محمد حيدرخان
۱۳. د پوهنې وزارت کفيل	نجيب الله خان
۱۴. د عدليې وزير	مير عطا محمد خان (حسينى)
۱۵. د ملى اقتصاد وزير	عبدالمجيد خان (زابلى)
۱۶. د کرنى خپلواک رئيس	عتيق الله خان

په دى دوره کى :

۱. سلطان احمد خان د ملى شورى رئيس.

۲. فضل احمد خان مجددى د اعيانو رئيس.

۳. عبدالهادى داوى د پاچا سرمنشى.

د ملى شورى اوونى دورې کړنوته لنډه کتنه:

ملى شورى د پيل څخه تر پاى پورى د لمړى کال تر نيمائى د اوونى دورې په عادى غونډوکې يو لړ لايحې او مقررى وضع او د امانيه دورې ګڼ شمير قوانين اود وخت نظامنامى د او زمان غوښتنى او ورځنى غوښتنو سره سم اصلاح او مهم تغييرات پکښى راوستل چې د دى دورې د مصوبو او پريکړو لنډيز په دى ټولګه کى د هرى دورې په خپل څپرکى کى مفصل راغلى دى.

د ملى شورى اوومه دوره چې د افغانستان د قانون جوړونى په ژوند کى د قانون جوړونى د نهضت دوره بلل کيږى نظر په هغو واکونو چې ۱۳۱۱ کال اساسى قانون ورکړى وه په يو لړ هڅو او تقنينى فعاليتونو ئى لاس پورى او د هيواد په سياسى ژوند کى د تقنينى قدرت د پيژندلو لپاره ئى پراخ ګامونه واخستل لکه څنګه چې په دى دوره کى صدراعظم سردار شاه محمودخان د افغانستان د لمړى صدراعظم په توګه د ملى شورى څخه د باور رايه واخستل او د خپلى کابينى وزيران ئى د ملى شورى په سلا و ټاکل.

په دى دوره کى ملى شورى وکولاى شول ملى حاکميت تمثيل او د دى هيواد د سترو پرګنو په ويښولو او غورځنګ کى فعاله ونډه واخلى.

په دى دوره کى خلکو او د پوهنى محصلينو ته د هيواد په چارو کى د نظر د ښکاره کولو حق ورکړ شو

وطن ، ندای خلق ، ویښ زلمیان او نور ګوندونه مینځ ته راغلل داچي اساسنامه او هغه مقررات چي خپل اصولی پړاوونه ئی تیر کړی وای نه درلودل تر لږی مودې وروسته د فعالیت څخه ولویدل د ملی شوری په اوومه دوره کی د لمړی ځل دپاره د شوری د تالار تر چتر لاندی مهم سیاسی ، ټولنیز او مالی موضوعګاني او مسئلي مطرح او د ملت د استازو له خوا په شوق او شور تر بحث لاندی ونیول شول او د پارلمان ږغ په د باندی کی انعکاس پیدا کړ. په اوومه دوره کی د وزارتونو پر بودجې د دی سره سره چي د حکومت پر بی ځایه اداری لګښتونو او دحکومت د تشکیلاتوپر پړسوب نیوکی وشوی او خبری په ډاګه شوی شوری دا واک پیدا کړ د هغو متناقضو نظریو او مفکورو په هکله چي د هیواد په اداری ، مالی او سیاسی چارو کی موجودی دی خپل نظر ښکاره کړی .

د شوری د اوومی دورې د ریاست چاری

۱. د افغانستان د شاهی حکومت اود هندجمهوری حکومت ترمنځ د سوداګری د تړون پریکړه.
۲. د افغانستان د شاهی حکومت اود لبنان جمهوری حکومت ترمنځ د دوستی د تړون پریکړه.
۳. د افغانستان د شاهی حکومت او د اردین هاشمیه حکومت ترمنځ د دوستی د تړون پریکړه.
۴. د افغانستان د شاهی حکومت او د سوریه حکومت ترمنځ د دوستی د تړون پریکړه.
۵. د وړی نهمه د پښتونستان د ورځی د عمومی رخصتی تصویب او د مامورینو د حاضري او رخصتی د اصولنامې سره د هغه ضمیمه کول.
٦. د افغانستان او هند د حکومتونو تر منځ د رادیوتلګرافی تم ځایونو(استیشن) تصویب پاڼه.
۷. د دولتی او بانکی نمبر بدلواو زړو بانک نوټونو په هکله په افغانستان کی د مروجه نوټونو د اصولنامې د دریمی شمیری ضمیمې تعدیل.
۸. د عسکری جزا د اصولنامې او د عسکری محاکمو د اصولنامې وضع کول.
۹. د مجلس دری ګونی تصمیمونه،دوالاحضرت سپه سالارغا زي صدراعظم صاحب له خواد عظمی صدارت د دندی اشغال او د مجلس د باور د رای ښکاره کول و نوموړی والاحضرت ته اودوی ته د غلی پر موضوع د عمومی مجلس دجرګې د ټاکلی کمیسیون پیژندنه.
۱۰. د ترافیکو د اصولنامې د ۷۳ څخه تر ۷۷ او ۸۰ څخه تر۸۷ موادوپوری تعدیل.

۱۴. په ۱۳۳۰ کال کی د هیواد د وارداتو او لګښتونو د عمومي بودجې د انډول او د هغوی د بانکی پوررونو تصویب.
۱۵. د افغانستان د شاهی حکومت او شوروی اتحاد د حکومت تر منځ د سرحدونو د لیکو د روښانه کولو د هوکړی تصویب.
۱۶. د دولت دعسکری غلی د رانیولو د موضوع تصویب.
۱۷. د ملی دفاع د وزارت لخوا دعسکري مکلفیت په اړه دجوړي شوي اصولنامې تصویب.
۱۸. د مزارشریف د ولایت د سرپل د پطرولو رایستل.
۱۹. د افغانستان د شاهی حکومت او یونسکو تر منځ په ځانګړي توګه د تخنیکی مرستو په هکله د تړون تصویب.
۲۰. د ترومن د خبرو په څلورم ټکي پوری مربوط د افغانستان د حکومت او امریکا د متحده ایالاتو تر منځ د تخنیکی همکاریو تصویب.

د ۱۳۲۹ کال د ملی شوری د اوونی دورې پریکړی

۱. د افغانستان د شاهی حکومت او د هندوستان د جمهوری حکومت ترمنځ د دوستی دلاسلیک شوي تړون په اړه مذاکره او تصویب.
۲. په نړیوالو بانکونو او د هغوی په پس انداز کی د افغانستان د ګډون او برخی اخستنی په هکله مذاکری او تصویب.
۳. د افغانستان د دولت او کوچنیانو د نړیوالی موسسی تر منځ پر تړل شوی قرارداد مذاکره او د هغه تصویب.
۴. د افغانستان او امریکا د طبعی تاریخ د موزیم تر منځ د عتیقه پیژندلو مذاکره او د قرارداد تصویب.
۵. د نړیوال روغتیایي موسسی سره د افغانستان د مذاکری تصویب.
۶. د افغانستان د مطبوعاتو پر اصولنامې مذاکره او د هغی تصویب.
۷. د مامورینو د ترفیعاتو په هکله مذاکره او د هغی تصویب.

د ټکټ پولې او د پور د کښتونو ټولول د اړونده وزارتونو مکلفيت دى د نوموړى کښتونو د پيسو خرڅول د هلمند او ارغنداب د حوزى د ځمکو د خړوبولو پر پلان ، او هم د کرهنيزو ټوکو او نورو د اړتيا وړ توکو په برابرولو چې د څلورو موادو او (الف) او (ب) په دوو فقرو کې تصويب او د اجرا لپاره حکومت ته خبر ورکړ شويدى.

۹. د واشنګټن داکسپورت او امپورت د بانک څخه د هغه ۲۱ ميليونو ډالرو د پور په هکله چې د افغانستان حکومت د هلمند او ارغنداب د پروژې د خړوبو لو او د ارغنداب د کجکى د بندونو د جوړولو په غرض اخستى د ىمذاکره او تصويب.

۱۰. د موريتن (د قرارداد شوى کمپنى استازي) د نوى قرارداد مذاکره او تصويب.

۱۱. د شورى او اعيانو د رياست د ۱۳۲۹ کال د بودجې مذاکره او تصويب او د حربيه قبيلو واکونه.

د ملي شورى د رياست چارى

۱. د ۱۳۳۰ کال د غبرګولى د مياشتى د ۱۳ نيټى د عمومي جرګې تصويب د هغه قانونى فتوا غوښتنى په باب چې د ۱۳۲۸ کال د لړم د مياشتى د ۱۴ نيټى د عظمى صدارت د عالي محکمې د رياست د (۱۰۰) نمبر مکتوب چې د مامورينو د تميز غوښتنى په باب توضيحات د هغه مامور په هکله ورکړ شوى وه ، نوموړى مامور د مرافعى پر پريکړى د اعتراضيه عريضى د وړاند ي کولو څخه تر يوى مياشتى پورى شخصاً خپله يا وکيل ئى د تميز رياست ته حاضر او د تميز رياست د نوموړى مسئلى په هکله پريکړه صادروى، که چيرى مامور په پورتنى وخت کى خپل قانونى اعتراض بيله کوم معقول عذره وړاندى نکړ البته د تميز رياست په دى برخه کى کومه پريکړه کولاى نشى او اړونده پاڼى د تميز غوښتنى د ميعاد د تيريدو له کبله اړونده مراجعوته مستردوى. داهم بايد ووايم که چيرى محکوم عليه په ذکر شوى يو مياشت کى د مرافعى پر پريکړى باندى خپل قانونى اعتراض تميز ته وړاندى او محکمې هغه تر غور لاندى ونيسى او ورروسته غائب شى ، د تميز رياست اړ دى چې په نوموړى موضوع باندى د امکان په صورت کى د مدعى او مدعى عليه په حضور کى پريکړه صادره کړى او موضوع د درالانشا د تحريراتو مديريت د ۱۳۳۰ کال د چنګاښ په ۲ د (۲۷۱) نمبرليک په واسطه د عظمى صدرات د محاکمو لوي رياست ته خبرورکړ شوى دى ، د اصل سره دى سر ورکړ شى .

۳. پریکړه د عظمی صدارت د مامورینو د محاکمو د تمیزد ریاست د ۱۳۲۹ کال د ورې د میاشتی د دوهمی نیتی د ۱/۱ نمبر مکتوب له مخی د ولایتونو دلمړنیو محاکمو پریکړه د مامورینو په هکله که څه هم د جرم د ثبوت وکیل ، متهم او د اړونده اداری آمر درې واړه په نوموړی پریکړه باندې قانع شی د مرافعی غوښتنه دی نه کوی او که چیری اړونده وزارت په هغه قانع نه وی دا چې ولایتونه او اعلی حکومتونه خپلواک نه دی، اړونده وزارت د ولایتونو د حکومتونو او اعلی حکامو آمر او مسوول دی اړونده وزارت کولی شی د هغه وخت په جریان کی چې اصولو معلوم کړیدی د ولایتونو په لمړني پریکړه باندی مرافعه وغواړی او د مرافعه پر پریکړه تمیز طلب شی. د شورئ د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د غبرګولی د میاشتی د ۲۱ نیتی تصویب چې د ۱۳۳۰ د چنګاښ د میاشتی پر۷ نیټه د ۲۹۰ شمیره مکتوب په واسطه د عظمی صدارت د محاکمو ریاست ته ابلاغ شوه.

۴. د غبرګولی د میاشتی د ۲۸ نیتی د ملی شورئ د عمومی مجلس تصویب د افغانستان د شاهی حکومت او د هند د جمهوری حکومت ترمنځ د سوداګری تړون په اړه چې د ۱۳۳۰ کال د چنګاښ د میاشتی ۷پر نیټه د ۲۸۹ نمبر مکتوب په وسیله د عظمی صدارت ته خبر ورکړ شویدی .

۵. د ۱۳۳۰ کال د چنګاښ د میاشتی د ۱۷ نیتی د شورئ د عمومی مجلس تصویب د افغانستان د شاهی حکومت او د لبنان د جمهوري حکومت ترمنځ د دوستې د تړون په هکله د ۱۳۳۰ کال د زمری د میاشتی په ۱۳ نیټه د شورئ د دارالانشا د تحریراتو مدیریت د ۱۱۵ نمبر مکتوب په واسطه د بهرنیو چارو وزارت ته ابلاغ شویده .

٦. د ۱۳۳۰ کال د چنګاښ د میاشتی د۱۷ نیتی د شورئ د عمومی مجلس تصویب د افغانستان د شاهی حکومت او د اردن هاشمیه مملکت تر منځ د دوستی تړون چې د شورئ د دارالانشا د تحریراتو مدیریت د ۱۳۳۰ کال د زمری میاشتی پر ۱۳ نیټه د ۵۱۷ نمبر مکتوب په ذریعه د بهرنیو چارو وزارت ته ابلاغ شویده .

۷. د ۱۳۳۰ کال د چنګاښ د میاشتی د ۲۹ نیتي پریکړه،د افغانستان د شاهی حکومت او د سوریې د حکومت ترمنځ د دوستی د تړون په هکله د۱۳۳۰ کال د زمری د میاشتی ۱۳ نیټه د ۵۱٦ نمبرمکتوب په وسیله د بهرنیو چارو وزارت ته ابلاغ شویده .

۸. د ملی شورئ د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د زمری د میاشتی د ۲۰ نیتی د تصویب په برخه کی

د ۱۳۳۰ کال د زمری د میاشتې په ۳۰ نیټه د شوری د تحریراتو مدیریت د ٦۳۴ نمبرمکتوب په وسیله او ذکر شوی پاڼه ئې د تعقیب لپاره د عظمی صدارت ته واستول شوه.

۱۰. د شوری دعمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د زمری د میاشتې د ۲۸ نیټې پریکړه چې د ملی شوری د استازو د وړاندیز پربنسټ د روژی د میاشتې نهمه نیټه د پښتونستان د ورځې په نامه عمومی رخصتی دمامورینو د حاضری او د رخصتیو د اصولنامې د ضمیمې په ډول وضع شویده .

۱۱. د ملی شوری‌د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د زمری د میاشتې د ۲۸ نیټې پریکړه د افغانستان او هند حکومت تر منځ د رادیو تلګراف د تم ځای په هکله د ملی شوری د تحریراتو د مدیریت د ۱۳۳۰ کال د تلې د میاشتې د لمړی نیټی د ۷۴۸ نمبر مکتوب په وسیله د عظمی صدارت لوړ مقام ته خبر ورکړ شویدی.

۱۲. د افغانستان دمروجه بانک نوټونواو په ځانګړی توګه د زړو او نمبربدلو دولتی او بانکی نوټونو د اصولنامې د دریمې شمیرې د ضمیمې دتعدیل په هکله د ملی شوری د ۱۳۳۰ کال د وږی میاشت د ۲٦ نیټې پریکړه اړونده مرجع ته ابلاغ شوه.

۱۳. د ملی دفاع وزارت لخواد وړاندې شوو دوه ډوله ضمیمو چې یو د عسکری جزا د اصولنامې او بله د عسکری محاکمو د اصولنامې په اړه په هکله د ملی شوری د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د وږی میاشت د ۲٦ نیټې پریکړه د هغه خبر خپلی مرجع ته استول شویدی.

۱۴. دملی شوری د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د وږی د میاشتې د ۲٦ نیټې پریکړه چې دوې برخې لری ، یوه برخه انضباطی جزا لکه اخطار، دقدم ټیټول، کسرمعاش دهغه مامورینوپه هکله چې د محاکمې په پایله کې د څو جزا ګانوځخه په یوه محکوم شوې وی ، یوازی هغه ټاکلی جزا ورباندی د تطبیق وړ او پاته حقونه ئې خوندی دی. د بیلګې په توګه هغه مامور چې د محاکمې په پایله کې په یو میاشتنی کسرمعاش محکوم کیږی که څه هم د هغه محاکمه په څو میاشتو کې صورت نیولی وی هغه یو میاشت معاش یې کسر او پاته حقونه ئې خوندی دی .او بله ئې د جرم او خیانت جزا څخه عبارت دی چې د هغه په وسیله تورن مامور د محاکمې په نتیجه کې طرد ، عزل ، بندي یا ددندی نه د تعطیل په جزا محکوم کیږی په هغه صورت کې چې مامور د دی جزاوونه په یوه محکوم کیږی او نوموړی مامور خپله پخوانی څوکی بیرته د سره نشی ترلاسه کولی ، د هغه ټول حقونه د منځه ځی دا تصویب

۱۵. دملي شورى د عمومي جرګې د ۱۳۳۰ کال د وري د مياشتى د ۲۶ نيټې پريکړه چې د مخابراتو وزارت د مامورينو د ۱۳۲۹ کال د غوائى د مياشتى د ۲۸ نيټى د ۱۲۳ ګڼه ليک د استيضاح په اثر د مامورينو محاکمى ته د مامورينو د محاکمى د اصولنامې د ۲۰ مادى د تفسير په هکله د هغه مامورينو په برخه کى چې تر محاکمى لاندى نيول کيږى که چيرى اړتيا شى چې د محاکمې په بهير کښې لاس يې د کاره ونيول شي او که اړتيا احساس نشى خپل کار ته دوام ورکولى شى ، که چيرى د محاکمى په بهيرکى لاس د کاره نيول شوى وى د محاکمى د پايلى تر څرګنديدو پورى يې معاش ځنډول کيږى، او که چيرى د محاکمى په بهير کى خپلى دندى ته ادامه ورکوى معاش ئى د اجرا وړ دى د شورى پريکړه د ۱۳۳۰ کال د تلى د مياشتى پر ۱۴ نيټه د شورى د تحريراتو د مديريت لخوا د ۷۹۶ ګڼه ليک په وسيله د عظمى صدارت مقام ته خبر ورکړ شويدى.

۱۶. دملي شورى د عمومي جرګې د ۱۳۳۰ کال د وري د مياشتى د ۲۶ نيټې ددوو موضوعګانو په هکله پريکړه :

ا. د مخابراتو د وزارت د ۱۳۲۸ کال د مرغومى د مياشتى د ۲۹ نيټى د ۳۳۶۳ ګڼه ليک له امله د ملکى مامورينو او متقاعدينو د اصولنامې ۲۸ ماده د مامورينو د کفالتونو دمعاش په هکله داسى تفسير شويده چې هغه مامورين کوم چې يوى دندى ته د کفيل په حيث ټاکل کيږى په هغه صورت کى چې خپل اصلى دنده هم مخته بيايى يعنى يو مامور چې د يوى بلى شعبې کار چې کمبود دى د کفيل په توګه مخ ته بيائى يعنى برسيره پر دىد خپلې شعبى تر دندى د بلى ځانګى دنده کفالتاً مخته بيائى د هغه مقام د نيم معاش مستحق او که چيرى په نوموړى دندى کى ګډ وى د بيلګى په توګه (په يوه ځانګه کى يو مامور د خپلې رتبې څخه په لوړ بست کى د کفيل په حيث ټاکل کيږى يا يوه ځانګه د مدير او مامور منظورى لرى او مدير کمبود وى مامور د کفيل په توګه د مدير پر ځاى د اړونده مقام لخوا اصولاً موظف کيږى) معاش د کفالت د معاش په نامه ورته اجرا کيدلى شى ، څکه اړونده مقام نوموړى مامور چې د هغه دندى د اجرا د پاره د کفيل په توګه ټاکى د هغه لياقت او اهليت ئى د هغى دپاره مناسب بللى اقدام کوى. نو وکيل کس په هغه مقام کې چې دنده د کفيل په توګه اجرا کوى د هغه مقام د کفالت د معاش (۱/۴ يا ۱/۷) مستحق دى او هم نوموړى د هغه مقام د چارو مسوول دى . لکه څنګه چې د ملکى مامورينو او متقاعدينو د اصولنامى د ۲۸ اصل د حکم سره سم د مامورينو د کفالت د معاش په اړه روښانه او واضح

څخه نه وى او دا موضوع اصولى نه ده يوازى د ښاروالي د وكيلانو د وكالت دوره په دى شرط چي د وكالت نه وړاندى كوم رسمى ماموريت درلودلى وى د هغه په قدم كى حسابيږى ددى فقرى په هكله پريكړه د ۱۳۳۰ كال د تلى د مياشتى پر ۱۴ نيټه د شورى د دارالانشا د تحريراتو د مديريت د ۸۰۶ ګڼه ليک په وسيله عظمى صدارت ته خبر وركړشويدى.

۱۷. د ملى شورى د عمومى جرګې د ۱۳۳۰ كال د وږى مياشتى د ۲۶ نيټې پريكړه د فوائد عامى د وزارت د كنترول د عمومى مديريت د ۱۳۲۹ كال د زمرى د مياشتى د لمړى نيټى د استعلام په اړه چي كه يو مامور د كب په مياشت كى ناروغيږى او ناروغى ئى تر راتلونكى كال پورى دوام پيدا كوى ، توضيحات وركړ شوي داسى چي نوموړى مامور چي په روان كال كى د يوى مياشتى د ناروغى رخصتى لرى په راتلونكى كال كى هم د يوى مياشتى د ناروغى د رخصتى استحقاق پيدا كولاى شى . په دى هكله د شورى پريكړه د شورى د تحريراتو مديريت د ۱۳۳۰ كال د لړم د مياشتى پر ۹ نيټه د ۷۱۱ ګڼه ليک په وسيله د عظمى صدرات مقام ته خبر وركړ شويدى.

۱۸. د ملى شورى د عمومى جرګې د ۱۳۳۰ كال د وږى مياشتى د ۲۶ نيټې پريكړه د عدليې وزارت د تحريراتو د مديريت د ۱۳۲۹ كال دسلواغې د ۲۲ نيټى د (۷۷۸– ۸۱۸) ګڼه ليک د پوښتنى په اړه د عدليى وزارت د تميز د رياست د اجرائيى د پخوانى مامور ښاغلى ميرغلام خان چي د رنګ په بوتلونو كى د ساخته كارى په اړه د عدليى وزارت انجمن دائر او د هغه په بى ګناه ګڼلو سره پاى ته ورسيد او كومه جزا هغه ته ونه ټاكل شوه ، نوځكه د ملكى مامورينو او متقاعدينو د اصولنامې د ۱۷ مادى پر بنسټ د ماموريت د ټولو حقونو لكه معاش ، ترفيع او نورو څخه برخمن كيداى شى او د نوموړى موضوع په اړه د شورى د جرګې پريكړه د شورى د تحريراتو د مديريت د ۱۳۳۰/۷/۱۲ نيټې د۷۹۰ ګڼه ليک په وسيله د عظمى صدارت ته خبر وركړ شويدى.

۱۹. د ملى شورى د عمومى جرګې د ۱۳۳۰ كال د تلى مياشتى د ۸ نيټى پريكړه د شورى د خپل مجلس په درى ګونو تجويزنو په دى اړه چي د عظمى صدارت د دندى اشغال د صدراعظم غازى سپه سالار والاحضرت له خوا، د ملى شورى په غوندي كى و ښاغلى والا حضرت ته د باور د راى وركول ، و والاحضرت ته د غلى د موضوع په هكله د ټاكل شوى كميسيون پيژندنه د ملى شورى د تحريراتو د ۱۳۳۰ كال د تلى د مياشتى د ۱۳ نيټه د ۷۹۲ ګڼه ليک په وسيله و نوموړى والاحضرت ته خبروركړ

د هغوى په ترفيع کى حساب شي د مجلس د پريکړى صورت د ۱/۷/۱۳۳۰ نيټه د شورى د تحريراتو د مديريت د ۸۱۰ ګڼه ليک په وسيله د عظمى صدرات ته خبرور کړشويدى.

۲۱. د ملى شورى د عمومى جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلى مياشتى د ۹ نيټې پريکړه د ملى اقتصاد د وزارت د صنايعو د مديريت د ترانسپورت د څانګى د (۳۸۲۹– ۳۱۹۶) ګڼى د ۱۳۲۸/۲/۲۱ نيټى ليک په وسيله چي د کمپنيو ، صنعتى او تجارتى سوداګرى شرکتونو د جوړښت په هکله د اساسى اصولنامې د ۴۵ مادى په هکله ئى پوښتنه کړى او وضاحت ئى غوښتى وه يعنى هغه شرکتونه چي هغوى ته په عمومى چاروکى امتيازات ورکړ شوى او د لويو کمپنيو په توګه جوړيږى په دوه حالته کيدلى شي:

لمړى: دا ډول شرکتونه د خپل ملت د اتباعو دپانګى په راټولولو سره جوړيداي شي.

دوهم: يا دبهرنيو دولتونو کمپنيو ته دا امتيازات ورکول کيږى ، په دواړو حالتونو کى شرط دا دى چي ملى شورى په دى برخه کى خپل نظر ښکاره کړى او مسئله تصويب کړى او پاتي د سوداګرو عادى شرکتونه د ملى شورى پريکړى ته اړتيا نلرى ځکه ممکن دى چي د ورځى دا ډول شرکتونه په سلګونو جوړاو په سلګونو د منځه لاړ او د ماتي سره مخامخ شي، که چيرى د ملى شورى پريکړه د هغوى په برخه کى هم شرط وګڼو نوبيا ملى شورى خپلى دندى سرته نشى رسولاى ، د شورى د مجلس د پريکړى صورت د ۲۷/تله /۱۳۳۰ نيټى د۸۵۷ ګڼه ليک په وسيله عظمى صدارت ته خبرورکړ شويدى.

۲۲. د ملى شورى د عمومى جرګې د تلى مياشتى د ۹ نيټې پريکړه د ترافيکو د اصولنامې د ۷۳ تر ۷۷ او ۸۰ تر ۸۷ ،۸۲ او ۸۸ موادو د تعديل په هکله راغلى دى د عراده جاتو او نورو د سيرو حرکت د جادى د چپى خوا نه ښى خواته چي مسئله د ترافيکو په اصولنامې کي وضع شوى ده.

۲۳. د ۱۳۳۰ کال د تلى د مياشتى د ۹ نيټى د ملى شورى د عمومى جرګې پريکړه د هغو وکيلانو د سفر خرڅ او نورو لګښتونو په هکله چي ولايتو ته په خدمتى ټوګه ټاکل کيږى . د حقوقهى مشاور د نظر له مخى تصويب شوه چي د هغوى سفر خرڅ لکه د وزارتونو د لمړى رتبى د مامور په شکل اجرا شى چي د ملى شورى د تحريراتو د مديريت د ۲۹/لړم / ۱۳۳۰ کال د ۹۵۴ ګڼه ليک په وسيله د عظمى صدارت مقام ته خبر ورکړى شويدى.

۲۴. د ملى شورى د عمومى جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلى د مياشتى د ۱۶ نيټى پريکړه په دى هکله چي د کورينو چارو وزارت له خوا دجوړشوو قراولونوپه هکله شوى وه او د نوموړو قراولونو تشکيل د مجلس

کی نوموړی محصولات ډیرکښته ، خینی معاف او د کابل په ښاروالی پوري وتړل شو اودښاروالي د محصولاتو د اصولنامې د ضمیمې په نامه وضع شول. په دي اړه د ملی شورى د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلی د میاشتی د ۲۲ نیتی پریکړه وشوه

۲۶. د دولتی انحصارتود ریاست د اساسامی د وضع کیدو په هکله د ملی شورى د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلی د میاشتی د ۲۸ نیتی پریکړه.

۲۷. د وثایقو او صکوکو د اصولنامې د نرخونو د تعدیلاتو په هکله د مالیی وزارت د وړاندیزپه اړه د ملی شورى د عمومی جرګې لخوا د ۱۳۳۰ کال د تلی د میاشتی په ۳۰ نیټه تصویب شوه.

۲۸. په هیواد کی د ۱۳۳۰ کال د وارداتو او لګښتونو د عمومی بودجې د انډول او د هغوی د بانکی پوررونو په هکله د ملی شورى د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلی د میاشتی د ۳۰ نیتی پریکړه.

۲۹. د شورى د مجلی د ارزښت په هکله چي چاپ ئي پنځه افغانی او اتیا پوله شویدی ولی د مجلس لخوا تصویب شوی چي یو مجله دی په دوی افغانی وپلورل شی او همدارنګه چي ښاغلی رئیس اړین ګڼلي یو شمیر مجلي دی په مناسب ځایونو کی د خلکو د ذهنونو د روښانه کیدو په موخه په وړیا توګه انتقال او وویشل شی ، او پاته د بودجې کسر دی د شورى د بودجې څخه پوره کړای شی په اړه د ملی شورى د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلی د میاشتی د ۳۰ نیتی پریکړه د شورى د دارالانشا د تحریراتو د مدیریت لخوا د ۱۳۳۰ کال د مرغومی د ۲۱ نیتی د (۱۰۴۰)ګڼه اود ۱۳۳۰/۱۱/۱۹ کال د ۱۰۷۵ ګڼه لیکونو په وسیله و عظمی صدارت ته خبر ورکړل شویدی.

۳۰. د شوروی اتحاد او افغانستان د شاهی حکومت ترمنځ د سرحدی لیکو د روښانه کولو د هوکړی په هکله چي نوموړی هوکړه پخوا د ۱۳۱۵ کال د وږی پر ۱۸ نیټه د ملی شورى د شپږمی دورې لخوا په تصویب رسیدلی نو د شورى اوونی دورې هم یادشوی مسئلې چي په دوو برخو الف او ب ، وچي او اوبه چي د یولسو مادولرونکی وه په ۱۳۱۸/۱۱/۲۴ کال کی د(۳۸۵ – ۱۵۱) ګڼه لیکونو په وسیله د بهرنیو چارو د وزارت لخوا د تصویب لپاره د ملی شورى اوومی دورې ته وړاندی شوی وه د ملی شورى د عمومی جرګې د ۱۳۳۰ کال د تلی د میاشتی د ۳۰ نیتی دپریکړي وروسته د شورى د تحریراتو د مدیریت ۱۳۳۰/۸/۱۴ کال د (۶۱۴) ګڼه لیک په وسیله د عظمی صدارت ته خبر ورکړل شویدی.

۳۱. په دی هکله چي د دولت د سرتیرو د غلی رانیول دی د ۱۳۳۲ ترپایه پوری ملت په غاړه واخلی او

۳۲. د ملي دفاع وزارت د عسكرى رتبى د نوى اصولنامې د وضع كيدو په هكله د ملي شورى د عمومي جرګې د ۱۳۳۰ كال د لړم د مياشتى د ۷ نيتى پريكړه .

۳۳. د افغانستان د شاهي حكومت او د يونسكو د قرارداد په ځانګړي توګه د تخيكى مرستو په هكله د ملي شورى د عمومي جرګې د ۱۳۳۰ كال د لړم د مياشتى د ۷ نيتى پريكړه د شورى د دارالانشا د تحريراتو د مديريت لخوا په ۱۳/لړم/۱۳۳۰ نيته د (۱۹۰۷) ګنه ليک په وسيله د عظمى صدارت ته خبرورکړل شويدى.

۳۴ د مزارشريف ولايت د سرپل د پطرولو د راويستلو په هكله . د ملي شورى د عمومي جرګې د ۱۳۳۰ كال د لړم د مياشتى د ۷ نيتى دپريكړه ډول ئى د ۱۳/لړم/۱۳۳۰ كال د شورى د تحريراتو د مديريت لخوا د (۱۹۰۹) ګنه ليک په وسيله د عظمى صدارت ته خبر ورکړل شويدى.

۳۵. د ترومن د وينا دڅلورمي نقطې ، د افغانستان د شاهي حكومت او د امريكا متحده ايالاتو تر منځ دتخنيكى مرستو په اړه د ملي شورى د عمومي جرګې د ۱۳۳۰ كال د لړم د مياشتى د ۷ نيټىد پريكړي ډول د ملي شورى د تحريراتو د مديريت د ۱۳۳۰/۸/۱۳ نيتى د (۹۰۸) ګنه ليک په وسيله وعظمى صدارت ته ابلاغ شويدى.

نوټ: د ۱۳۳۱ كال د تصويب شوى كارونو پاتي برخه په لاندى ډول ده:

۱. د شورى د بودجې او مالي كميسيون	۷ تنه
۲. د قوانينو د كره كتنى كميسيون	۲ تنه
۳. د روغتيا كميسيون	۱ تن
۴. د ښاروالى ، عدليه او داخله كميسيون	۱ تن
۵. د كرنى كميسيون	۱ تن
٦. د ملي دفاع كميسيون	۱ تن

۱۳۳۲ کال کې د ملي شورى د اوومې دورې د رياست چارې

۱. د موضوعګانو د تصويب لپاره د استازو د قانوني نصاب د تثبيت پريکړه .

۲. په شورى کې د ۷ کميسيونونو د جوړولود اړتيا پريکړه ، چې عبارت دی : د کورنيو چارو کميسيون ، د شکاياتو د اروېدلو کميسيون ، د قوانينو او د قبايلو د چارو کميسيون ، د عدليې وزارت اداری کميسيون ، د بهرنيو چارو د وزارت کميسيون ،د اقتصاد ، مالي او بودجې کميسيون ، د پوهنې د چارو کميسيون ، د کانو، کرهنې ،فوايد عامې او دمخابراتو کميسيون.

۳. د اووګونو انجمنونو د رئيسانو په ګډون د ملي شورى د انجمنونو د دندو او لايحو د ترتيب او مطالعې لپاره د يو ځانګړی کميسيون دجوړولو تصويب.

۴. په دې اړه چې د مجلس پريکړې دې مخکې له دې چې د استازو لخوا لاسليک شي په پښتو او درى ژبو وليکل شي اوولوستل شي پريکړه.

۵. د شورى د داخلي دندو د نوى لايحې او همدا رنګه د استازو د ټاکنو د نوي لايحې د ۱۷۰ نسخو د چاپېدو په هکله پريکړه .

۶. په دې برخه کې چې د بيا ټاکنو پلاوي د ټاکنو د لايحې سره سم خپلې دندی سرته ورسوي د شورى د پلاوي د اکثريت دتعيينولو او وثيقې تر بشپړيدو وروسته اړونده حکومت ته ابلاغ کړى، څو د ټاکل شوى وکيل باورپاڼه وليکى او د شورى پلاوي ئې هم ملاحظه شد کړی .

۷. په دې هکله چې لوړپوړو مامورينو ته خصوصي او سياسى پاسپورټ ورکول کيږی د څلورمې څخه ترلمړي رتبې پورى دی د خدمت پاسپورټ ورکړل شي.

۸. د وږى د مياشتې د ۲۱ نېټې د يکشنبې د ورځې پريکړه په دې هکله چې لاندی مضمون دی د ملکي مامورينو او متقاعدينو د قانون ضميمه وګڼل شي ترتيب او د اصولي پړاوونو تر وهلو وروسته دې خپورشي، هغه مامورين چې د مقرراتو سر سم استعفى کوى تر بو کاله پورى قانوناً په حکومت کې د مامور په حيث ټاکل کيدای نشي خو د ښاروالى په اداری ځانګو او نورو شرکتونو ، تجارتي موسسو او ملي بانکونو کې ټاکل کيدی شي.

۹. په ۱۳۳۰ کال کې د هيواد د سوداګری دائرو د انډول په هکله پريکړه.

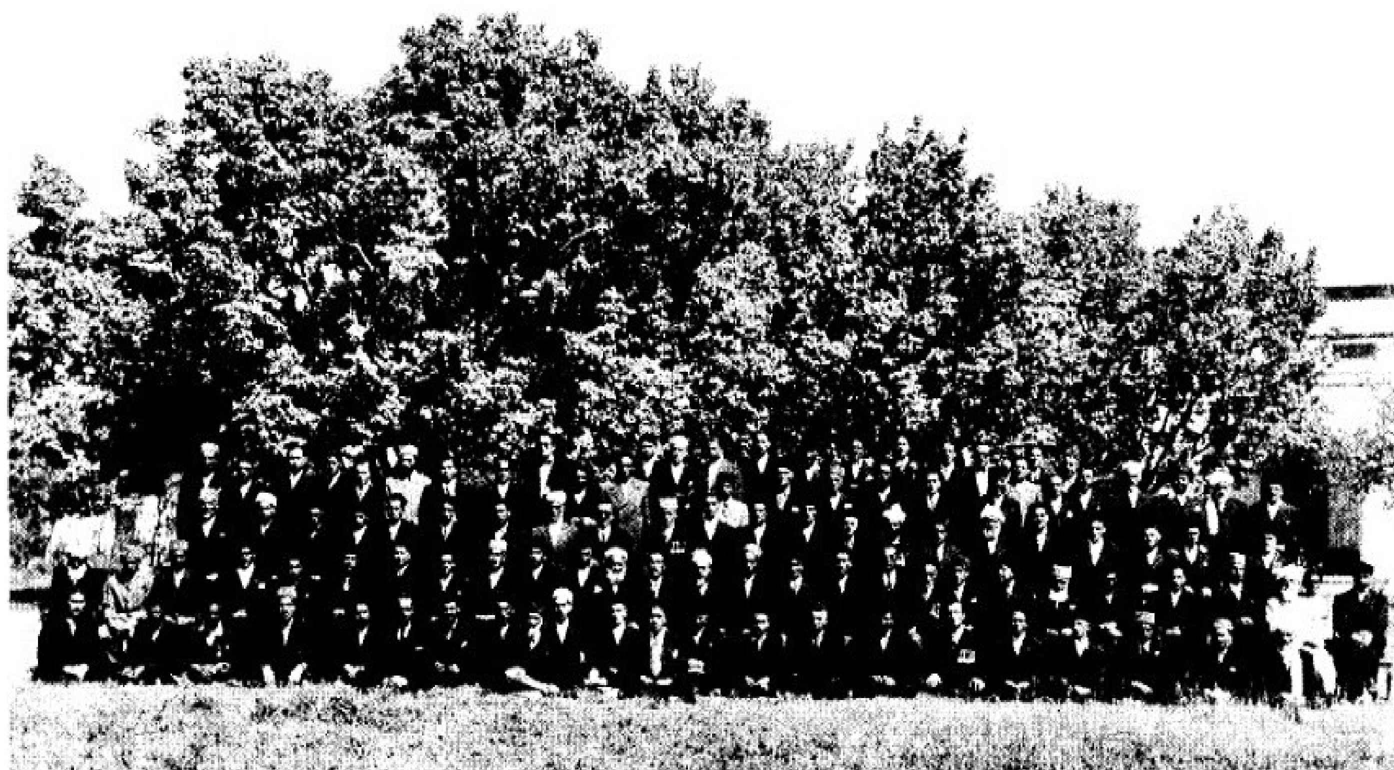
۱۰. د هيواد د بودجې په هکله د ۱۳۳۰ کال پريکړه.

د افغانستان د ملي شورى د اوومې دورې د استازو انځورونه

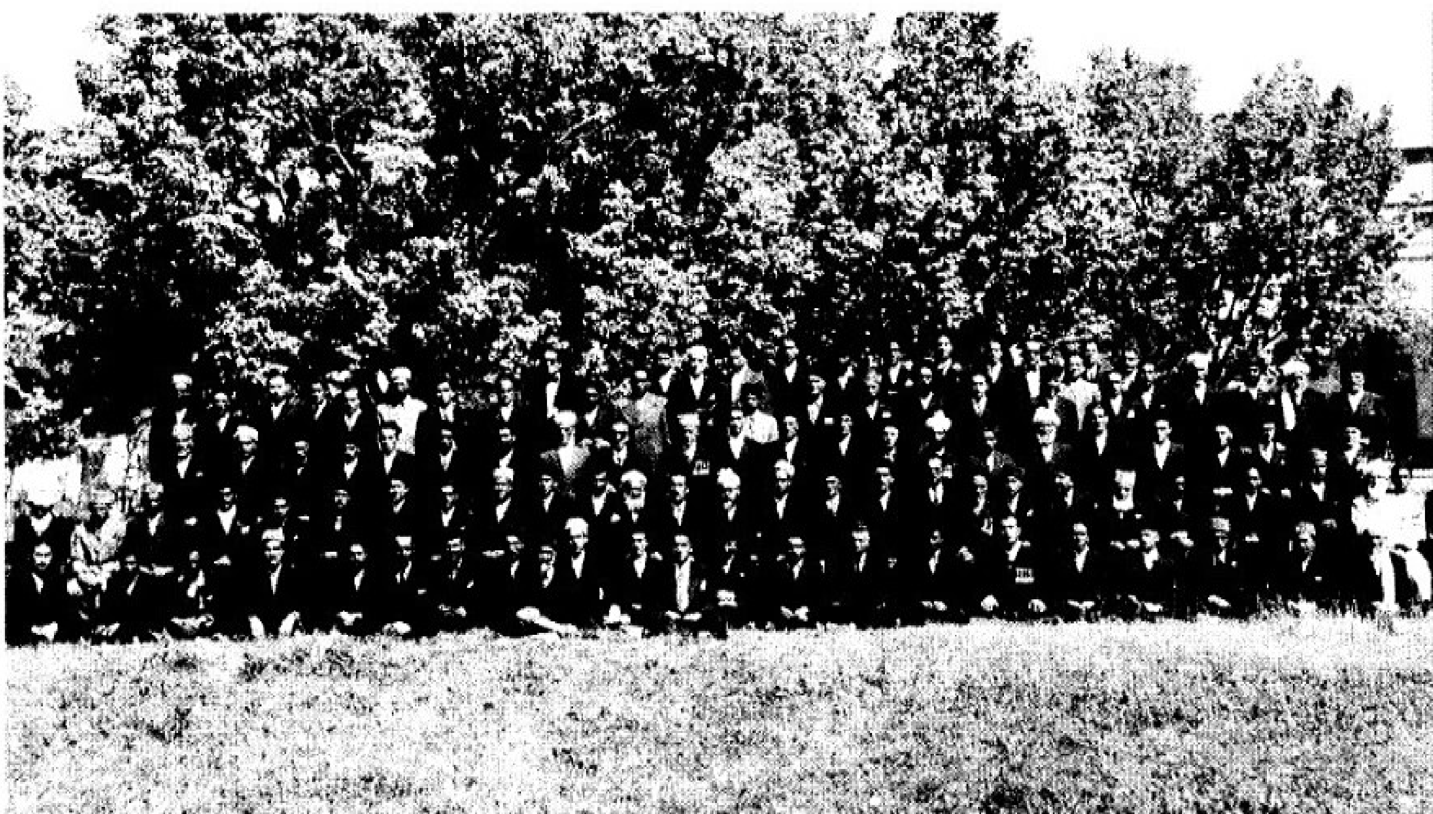

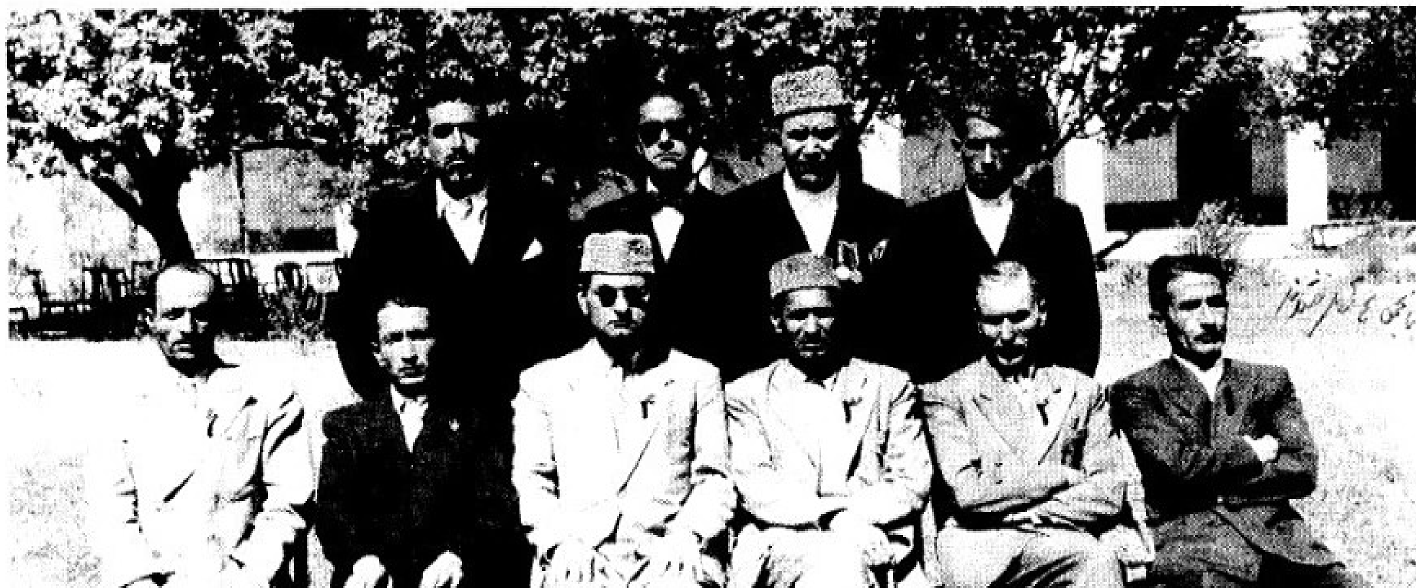
د ملي شورى د اوومى دورې استازي

د ملي شورى د اوومې دورې استازي

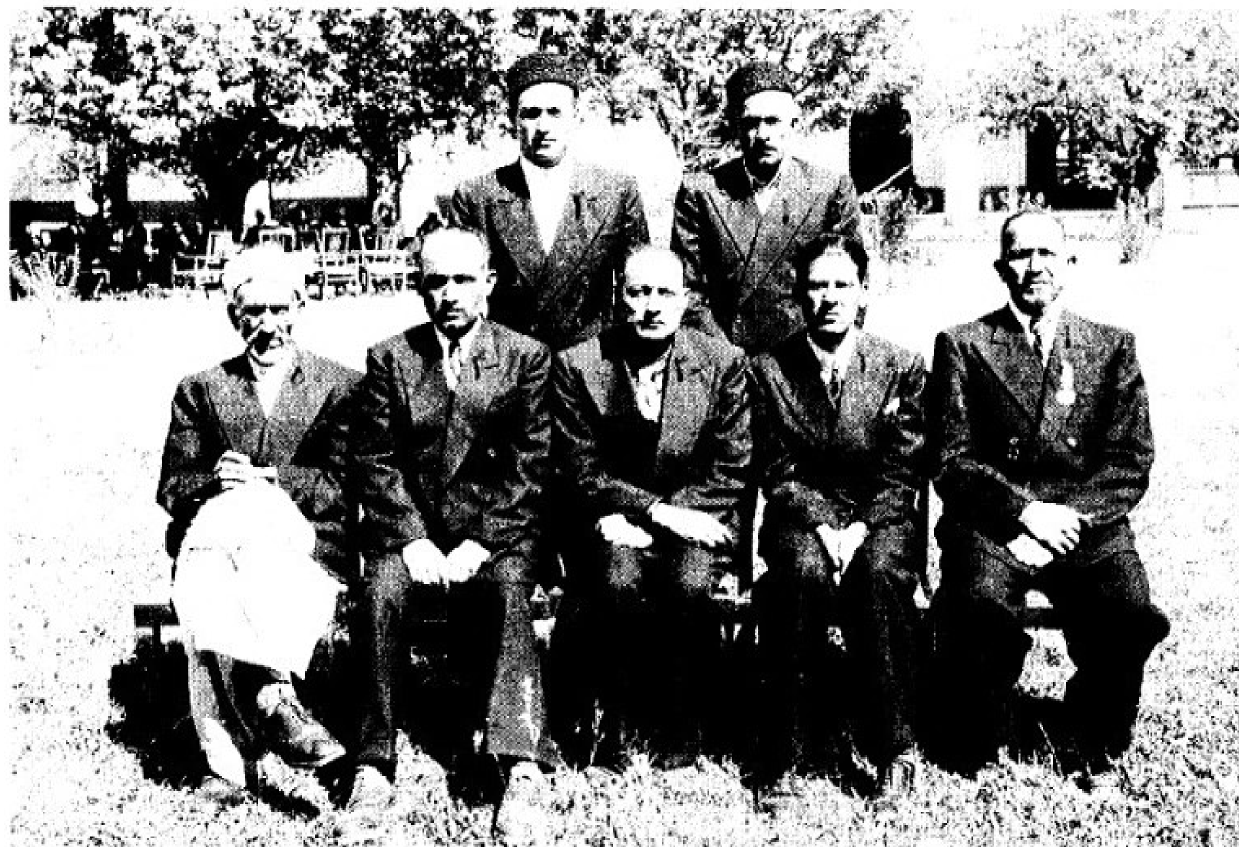

د ښاروالۍ او کورنیو چارو د انجمن استازي

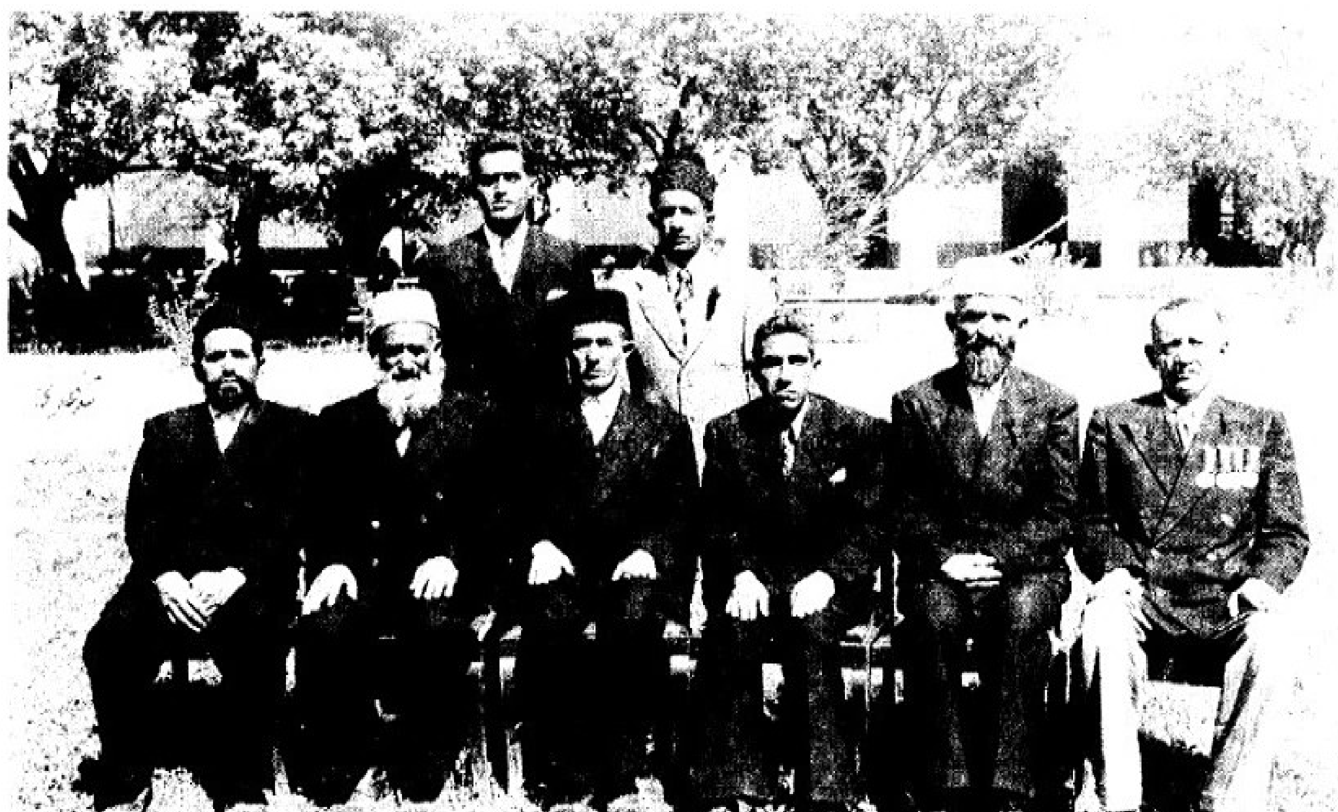

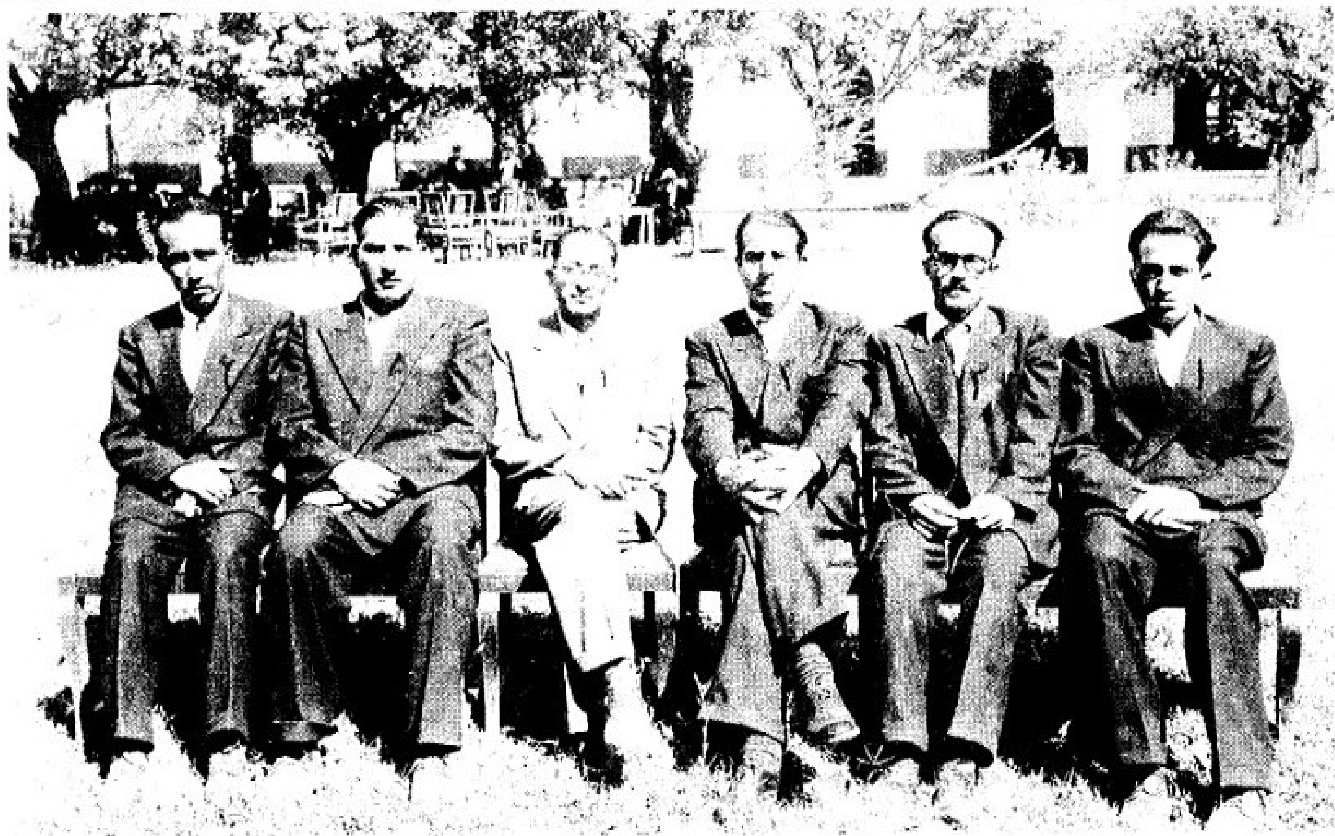

دقوانينو د تدقيق دانجمن استازي

دفواید عامې د انجمن استازي

دشکایتونو داوریدو دانجمن استازي

داقتصاد انجمن استازي

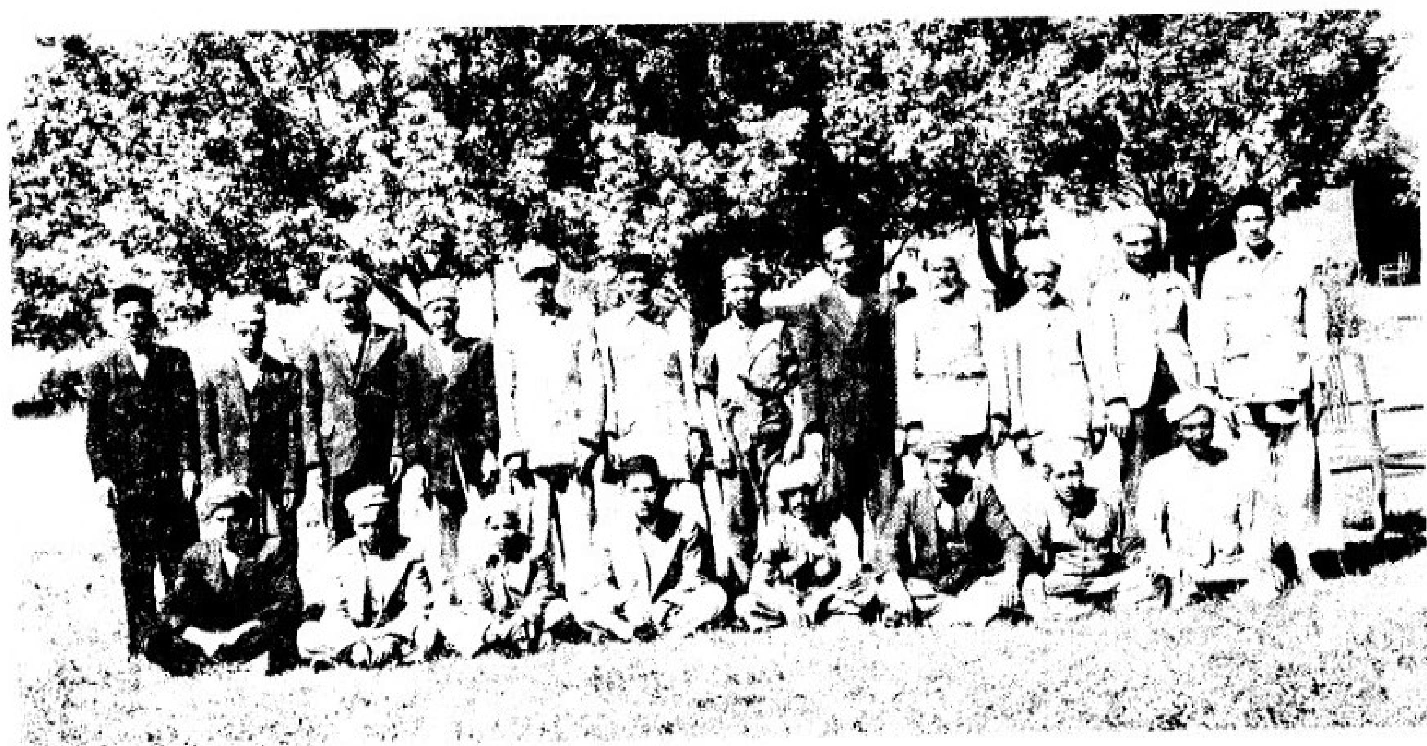

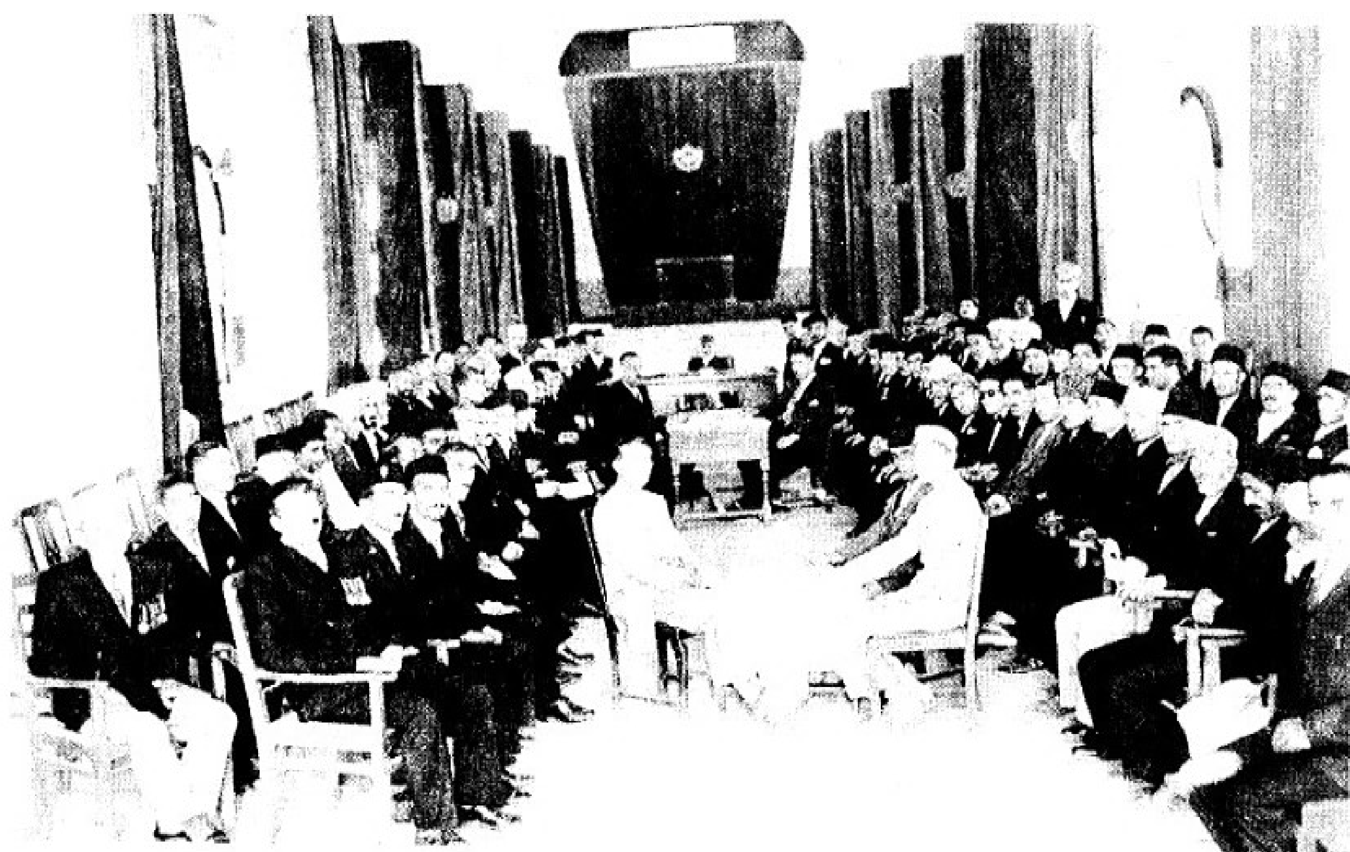
دکرني د انجمن استازي

د بهرنیو چارو د انجمن استازي

د ملي شورى اتمه دوره

دا دوره چي ۱۳۳۱ کال څخه پيل او تر ۱۳۳۳ کال پورى دوام وکړ د نهرسراج وکيل عبدالرشيد خان ئى رئيس او نائبان (مرستيالان، معينان) ئى وکيل محمد کبير عزيزى د غوربند استازى لمړى مرستيال او دوهم مرستيال ئى محمد عثمان خان د روداتو استازى ، لمړى منشى ئى د هرات د پښتون زرغون استازى على خان قاضى زاده او دوهم منشى ئى د لوګر د ازرو استازى لعل ګل فرياد وه .

د دى دورې په لمړنيو غونډو کى د ادارى هيئت تر ټاکلو ، او وثيقو تر کتنى، د استازو د تنخوا ګانو او لګښتونو او د باور پاڼو تر تثبيت وروسته لاندى موضوعات تصويب شول:

د اوونى دورې د غلى د رانيولو او د قراقلونود منځه وړلو په هکله د ملى شورى د اوونى دورې دپريکړو او د ۱۳۳۱ کال د دولت دبودجې اودتحليف نامى موضوع په دى دوره کى تصويب شوه.

په دې دوره کي د يوشمير استازو په وړانديز په دى هکله چي دولت خپله کلنى بودجه شورى ته پر خپل وخت نه راليږى او په دى توګه خپل لاس د تنخوا ګانو او لګښتونو په برخه کى آزاد پريږدى و مجلس ته وړاندى او پر حکومت باندي د نيوکي په ترڅ کي پريکړه وشوه چي د شوري داوومى دورې د پريکړې سره سم د ۱۳۳۲ کال بودجه په ټاکلى وخت مجلس ته نه ده وړاندى شوى.

په دى دوره کى د رسنيو قانون ، د پنسلوانيا د موزيم سره د کابل د موزيم تړون، د افغانستان د لرغونو اثارو د کيندلو په هکله ، د هلمند او ارغنداب د پاته کارونو د بشپړولو په اړه، د امريکا د صادراتو او وارداتو د بانک څخه د اتلسو ميليونو او پنځه سوه زرو ډالرو د پور په هکله تړون، د ۱۳۳۲ د بودجې پريکړه د شوروى اتحاد څخه د سړک جوړولو د سامانو د رانيولو په موخه د دوه ميليونه او سل زره ډالرو د پور اخستلو د تړون او څو نورو د اصولنامو ضميمو په اړه پريکړي.

د ملى شورى د اتمى دورې ادارى هيئت

۱. رئيس د نهرسراج استازى ع. ج عبدالرشيد خان .

۲. د رئيس لمړى نائب ع. ص محمد کبير عزيزى د غوربند استازى .

۳. د رئيس دوهم نائب د روداتو استازى محمد عثمان خان.

۴. لمړى منشي ع محمد على خان قاضي زاده د هرات د پشتون زرغون استازى .

د ۱۳۳۱ څخه تر ۱۳۳۳ کاله پورې د اتمې دورې د استازو شمير

گڼه نوم	اړونده سيمه
۱. مير علي اصغر خان شعاع	د کابل مرکز
۲. محمد حسن خان	د کابل مرکز
۳. قيام الدين خان	چاردهی
۴. جهاندارشاه خان	ده سبز
۵. عبدالعليم خان	بگرامی
٦. محمد اکبرخان	پغمان
۷. محمد امين خان	سروبی
۸. سيد شاه	دايزنگی
۹. محمد اصغر	کوهدامن
۱۰. عبدالرحيم	بهسود
۱۱. اسدالله خان	دايکندی
۱۲. حبيب الله خان	يکاولنگ
۱۳. حسين بيک خان	لعل او سرجنگل
۱۴. ولی محمد خان	شهرستان
۱۵. سيد گلاب	لوگر
۱٦. حاجی محمد خان	ميدان
۱۷. عبدالغفارخان	کلنگار
۱۸. محمد زمان خان	وردک
۱۹. عبدالرشيد خان	نهرسراج
۲۰. عبدالغفور خان	قندهار
۲۱. داد محمد خان	ډنډ
۲۲. محمد خان	سپين بولدک
۲۳. [illegible] احمد خان	دهراود

۲۸. گل محمد خان — پنجوائی
۲۹. میراحمد خان — کشک نخود
۳۰. لعل محمد خان — دهله
۳۱. سید محمد خان — شوری‌بک
۳۲. محمد صدیق خان — گرشک
۳۳. قمرالدین خان — گرمسیر
۳۴. عبدالله خان — موسی قلعه
۳۵. اقا محمد خان — نوزاد
۳۶. خدای رحم خان — د ارزگان مرکز
۳۷. محمد عمرخان — گیزاب
۳۸. عبدالغنی — اجرستان
۳۹. خالق داد خان — قلات
۴۰. کندل خان — دایه چوپان
۴۱. مومند خان — شینکی
۴۲. خدایداد خان — ترنک و جلدک
۴۳. عبدالسلام خان — د قلات کوچی
۴۴. ولي محمد خان — د پشت رود کوچی
۴۵. محمد یوسف خان — د ریگستان کوچی
۴۶. محمد سرور خان — د هرات مرکز
۴۷. محمد اسماعیل خان — بادغیسونه
۴۸. عبدالقادر خان — بالا مرغاب
۴۹. محمد ظریف خان — گلران
۵۰. عبدالرحمن خان — کشک
۵۱. یار محمد خان — قادس
۵۲. محمد یوسف خان — جوند

۵۷. عبدالغفار خان	پرچمن
۵۸. محمد نصیرخان	پسابند
۵۹. عبدالواحد خان	د غوریانو مرکز
٦۰. محمد محسن خان	شینډنډ
٦۱. عبدالحق خان	زنده جان
٦۲. غلام محمد خان	کوهستان
٦۳. سید محمد خان	ادرسکن
٦۴. محمد اکبرخان	انجیل
٦۵. محمد علی خان قاضي زاده	پشتون زرغون (لمړی منشی)
٦٦. محمد ابراهیم خان	ګذره
٦۷. محمد صدیق خان	اوبه
٦۸. عبدالباقی خان	کرخ
٦۹. غلام حیدر خان	مزارشریف
۷۰. سید اقا خان	نهر شاهی
۷۱. محمد علی خان	شبرغان
۷۲. محمد لطیف خان	سنګ چارک
۷۳. محمد عمر خان	اقچه
۷۴. محمود خان	سرپل
۷۵. محمد ولی خان	قرقین
۷٦. عبدالاحد خان	د بلخ مرکز
۷۷. ملا ایش مراد خان	دولت آباد
۷۸. خال محمد خان	کشنده
۷۹. ملا نور خان	شورتیپه
۸۰. محمد یعقوب خان	سمنګان
۸۱. فیض محمد خان	کشم

۸۶. عبدالحمید خان	نهرین
۸۷. عبدالقدوس خان	اندراب
۸۸. عبدالحی خان	قندوز
۸۹. علی مراد خان	حضرت امام صاحب
۹۰. عبدالمحمد خان	خان آباد
۹۱. عبدالستارخان	قلعه ذال
۹۲. عبدالکریم خان	تالقان
۹۳. محمد صدیق	رستاق
۹۴. عبدالله خان	چاه آب
۹۵. محمد عمر خان	ینگی قلعه
۹۶. عبدالقیوم خان	خوست او فرنګ
۹۷. میرصابر خان	چال او اشکمش
۹۸. محمد امین خان	فرخار
۹۹. سید حبیب شاه	د جلال آباد ښار
۱۰۰. والا جان خان	خوګیانی
۱۰۱. عبدالله خان	سرخ رود
۱۰۲. محمد صدیق خان	کنړ
۱۰۳. محمد شعیب	د خاص کنړمرکز
۱۰۴. جلال الدین خان	بر کنړ
۱۰۵. عبدالخلیل خان	کامه
۱۰۶. میرباز خان	څوکی
۱۰۷. محمد عظیم خان	لنړ کامدیش
۱۰۸. محمد جان خان	لنډی کامدیش
۱۰۹. عصمت الله خان	سرکانړ

۱۱۵.	شینوار
۱۱۶. علي محمد خان	اچین
۱۱۷. محمد عثمان خان	رودات
۱۱۸. رحمت الله خان	مهمندره
۱۱۹. غلام نبی خان	د ننگرهار کوچی
۱۲۰. محمد علم خان	گردیز
۱۲۱. اسماعیل گل خان	اورگون
۱۲۲. شاه جان خان	گومل
۱۲۳. حاجی چنار خان	ځاځی
۱۲۴. محمد نادرخان	څمکنی
۱۲۵. دین محمد خان	څدران
۱۲۶. محمد قجیر خان	زرمت
۱۲۷. لعل گل فریاد خان	ازره
۱۲۸. امیر محمد خان	سید کرم
۱۲۹. علی جان خان	خوست
۱۳۰. محمد دین خان	تنی
۱۳۱. گت گل خان	موسی خیل
۱۳۲. شهزاده خان	ځاځی میدان
۱۳۳. بازمحمد خان	جانی خیل
۱۳۴. عبدالغفور خان	د پروان مرکز
۱۳۵. محمد کبیرخان	غوربند
۱۳۶. عبدالواحد خان	جبل السراج
۱۳۷. میزرا احمد خان	پنجشیر
۱۳۸. عبدالعزیزخان	بگرام
۱۳۹. حاجی صالح محمد خان	سرخ پارسا

۱۴۴. غلام نقشبند خان	نجراب
۱۴۵. سيد محمود خان	د غزنى مركز
۱۴۶. محمد يونس خان	كټواز
۱۴۷. غلام محى الدين خان	اندړ
۱۴۸. معراج الدين خان	مقر
۱۴۹. محمد افضل خان	قره باغ
۱۵۰. جمعه محمد خان	شرنه
۱۵۱. مير سكندرشاه خان	جغتو
۱۵۲. محمد حسين خان	جاغورى
۱۵۳. اشرف خان	وازه خوا
۱۵۴. محمد بشير خان	د غزنى كوچى
۱۵۵. محمد شاه خان	د كټواز كوچى
۱۵۶. محمد سرور خان	بدخشان
۱۵۷. عبدالله بيک خان	درواز
۱۵۸. عبدالجبارخان	جرم
۱۵۹. عبدالقدوس خان	كشم
۱۶۰. عاشورمحمدخان	واخان
۱۶۱. رحمت الله خان	اشكاشم
۱۶۲. عبدالقادرخان	فراه
۱۶۳. دوست محمد خان	چخانسور
۱۶۴. ميرزا محمد خان	بكواه
۱۶۵. محمد ياسين خان	انار دره
۱۶۶. محمد ياسن خان	ميمنه
۱۶۷. محمد كريم خان	اندخوى
۱۶۸. محمد اعظم خان	پشتون كوټ

د ۱۳۳۱ څخه تر ۱۳۳۲ کال پوری د ملی شوری د اتمې دورې د ریاست چاری

د لمړنی پلاوي او وثیقو تر کتنی او د وکیلانو د تنخواوو او نورو لګښتي چارو او باورپاڼو تر تثبیت وروسته یو دولس کسیز پلاوی د شوری د دایمی(تل پاتي) رئیسه هیئت د ټاکلو د پاره د څو اړخیزه مواردو د تدوین په موخه او همدارنګه د عمومی مجلس دولس تنه وکیلان د رئیسه پلاوي د نوماندوڅخه د څارنی لپاره تصویب کړل.

او په ۱۳۳۱/٦/۲٦ نیټه په داسی حال کی چې د ۱۵۴ استازو څخه ۱۴۲ تنه حاضر وو د څارنی پلاوي په وړاندی د دایمی رئیس د ټاکلو لپاره راي واخستل شوه او په پایله کی د قندهار د نهرسراج استازی عبدالرشید د رایو په اکثریت سره د دایمی رئیس په توګه انتخاب او عمومی مجلس د نوموړی ټاکنه تصویب کړه.

او همدارنګه د راي اخستنی په بنسټ د عمومی مجلس څلور تصویبه د انتخاباتو د اصول په پام کی نیولو سره د رایو په اکثریت د نوماندو د ډلی څخه د شوری مرستیالان او منشیان په لاندی ډول وپیژندل شول:

۱. د غوربند استازی ښاغلی محمد کبیر د شوری لمړی مرستیال په توګه.
۲. د مشرقی د روداتو استازی محمد عثمان د شوری د دوهم مرستیال په توګه.
۳. د هرات د پشتون زرغون استازی محمد علی قاضی زاده لمړی منشی توګه.
۴. د جنوبی ولایت د ازری استازی لعل ګل فریاد د دوهم منشی په توګه.

د ملی شوری د رئیسه پلاوي د ټاکلو وروسته د اجندا پرمسئلو اود موضوعاتو پر شا او خوا خبری اتری پیل شوی:

۱. د اساسی اصولو د ۲۷ مادی سره سم د تحلیف نامی په هکله تصویب تر سره شوه.
۲. د ملی شوری د اوونی دورې پریکړه د قره قل د لغو کیدو په هکله تصویب شوه.
۳. په اوو مادو کی د غلی د رانیولو په هکله د ملی شوری د اوومی دورې د پریکړی تصویب.
۴. د ملی شوری د اوونی دورې د پرانستلو پر مهال د همایونی اعلیحضرت پرپرانستونکی وینا د تبصری په هکله تصویب.
۵. د وکیلانو د دی وړاندیز تصویب چې د ۱۳۳۲ کال بودجه ولی د اوومی دورې د تصویب سره

کی شويده ، د هغه قانونی اعتبار لرونکی ده ، لکه د شورى نورى پريکړى چى په رسمى
وختونو کی شويدى.

۷. د هيواد د ۱۳۳۲ کال د بودجې د تسويد او تصويب د پاره د هر ولايت څخه د يو يو استازى
په ګډون دکميسيون د ټاکنى په هکله پريکړه .

۸. د هيواد د ۱۳۳۱ کال د بودجې پريکړه .

(د ۱۳۳۱ کال د کلنى څخه)

په ۱۳۳۲ کال کې د ملى شورى د اتمى دورې د رياست چارى

۱. د افغانستان بانک د اساسنامى د ۲۲ مادى سره سم د دوو کسو نماينده ګانو د ټاکلو په اړه د
چنګاښ د پنځمى نيتى پريکړه.

۲. د پريکړو په وخت کی د استازو دنصاب په اړه د چنګاښ د پنځمى نيتى پريکړه.

۳. د ديارلسو وکيلانو د باورپاڼو او وثيقو د تثبيت په هکله چې قانونى تشى ئى نه درلودى په اړه د
چنګاښ د اتمى نيتى پريکړه.

۴. د کشکى نخود استازى ښاغلى ميراحمد د معاش د استحقاق په هکله د چنګاښ د اتمى نيتى
تصويب .

۵. د چنګاښ د ديارلسمى نيتى تصويب په شورى کی د اوو کميسيونونو د تشکيل د اړتيا په هکله
چې عبارت دى د کورنيو کميسيون ، د شکايتونو د اوريدلو ، د قوانينو د بدلون حالت او د
قبايلو د چارو ادارى کميسيون ، د عدليه وزارت او بهرنيو چارو د وزارت کميسيون ، د اقتصاد
ماليه او بودجې کميسيون ، د ملى دفاع د وزارت کميسيون ، د پوهنى د چارى کميسيون د
کرهنى، کانونو فوايد عامې او مخابراتو کميسيون.

۶. د چنګاښ د ديارلسمى نيتى پريکړه په دى هکله چې د کميسيونونو غړى دى د هر ولايت د
استازو لخوا انتخاب او عمومى مجلس ته ور وپيژندل شى ، سربيره پردى هغه استازى چې اوس
حاضر ندى کله چې شورى ته حاضر شول د هر کميسيون غړيتوب چې ئې زړه غواړى کولى شى

۸. د ۱۳۳۲ کال د زمری د میاشتي د دوهمي نیټي د ملي شورئ د عمومي جرګي پریکړه:
د ټاکنوداوږدولودیوپلاوي دجوړولو اولیږلو اود ۸۵ کسو وکیلانو د۱۳۳۱ کال د تلی د میاشتي د ۲۱ نیټي د وړاندیزتائید په دې اړه چي د پلاوي ټاکل او لیږل د شورئ د رئیس په واک کې دی.

۹. د زمری د دوهمي نیټي پریکړه په دی هکله چي د مجلس تصویبونه مخکې له دی چي د استازو لخوا لاسلیک شي په پښتو او دری ولیکل شي او ولوستل شي.

۱۰. د زمری د میاشتي د دیارلسمي نیټي پریکړه د عمومي مجلس اود کمیسیونونو د کار د ورځو د ویشلو په هکله .

۱۱. د زمری د لسمي نیټي تصویب د دی په هکله چي د المپیک ریاست دي په عظمی صدارت پوری تړلي وی او د پخوا په شان دی د هغه څخه هغه مقام وارسی وکړی.

۱۲. د زمری د یولسمي نیټي پریکړه پدی هکله چي د شورئ د داخلي دندو نوی لایحه او د استازو د ټاکلو نوي لایحه دی د استازو د مخکې له مخکې لوستلو لپاره په ۱۷۰ نسخو کې چاپ شي.

۱۳. د زمری د دولسمي نیټي پریکړه په دی هکله چي د واټن د لری والي او دخلکو د ستونزو د لری کولو په موخه د شیبر د علاقه داري څخه د اهنګرانو د کلي بیلول او د بامیانو په محلي حکومت پوری د هغه تړل. د اهنګرانو د کلي د خلکو دا غوښتنه د کورنیو چارو د وزارت لخوا په ۱۳۲۹ کال د وږی میاشتي په نهمه د (۶۴-۳۹) ګڼه لیک په وسیله شورئ ته رالیږل شوی وه.

۱۴. د ملکي مامورینو د ریاست د اتویشتم کال د غبرګولي د میاشتي پنځویشتمي نیټي (۱۶۱-۲۵) ګڼه وړاندیز په اساس داچي د جرم د ثبوت وکیل د مرافعي په محکمه کې کولی شي پر هغه دعوی برسیره چي په لمړنی محکمه کې تر پریکړې لاندی راغلي وی نوی دعوی وړاندی کړی او مرافعي محکمه پر هغه باندی غور وکړی تر څیړنی لاندی ونیول شوپه پاي کې پریکړه وشوه چي د عدلیي ، تمیز او مرافعي د میعاد د اصولنامې د ۵۳-۵۴ مادو څخه په روښانه توګه څرګندیږی چي ټولې مسئلې د لمړنی محکمې تر بهیر مخکې په هیڅ ډول د ډولونو په مرافعي محکمه یا د تمیز په ریاست کې ترغور لاندی نشي نیول کیدای ، د پورته توکو په پام کې نیولو سره د مرافعي محکمه د جرم د اتیکاو د وکیل نوی دعوی چي په لمړنی پریکړی که شاملي نوی او په اول کې تر څیړنی لاندی نوی راغلي نشي اوریدلی په هغه صورت کې چي ځینی

پلاوي د اکثريت تر ټاکلو وروسته دی اړوند حکومت ته ابلاغ شي څو د ټاکل شوی استازی باورپاڼه وليکی او د شورى پلاوي هغه ملاحظه شد کړی .

۱۶. د وړی مياشتی د پنځلسمی نيتی د دوشنبی ورځی پريکړه په دی اړه لکه څنګه چي لوړپوړو مامورينو ته خصوصی او سياسی پاسپورت ورکول کيږی د څلورمي څخه تر لمړي رتبی پوری مامورينو ته دی د خدمت پاسپورت ورکړل شي.

۱۷. د وړی د پنځلسمی نيتی د دوشنبه ورځی پريکړه په دی اړه لکه څنګه چي د کورنيو چارو وزارت دښاروالی د اصولنامې د (۱۰۴) مادی د حکم په اجرا کولو باندی مکلف دي په دی توګه د ښاروالی غوښتنی او پوښتنی دی د نوموړی وزارت له لاری د شورى رياست ته وليږل شي څو د کورنيو چارو وزارت د ښاروالی د اصولنامې د موادو د پلی کيدو په هکله په ښاروالیو کی دموجوده ستونزوپه اړه خبر وی او هغه اړين توضيحات چي د شورى د رياست لخوا ورکول کيږی و ټولو ښاروالیو ته خبر ورکړی.

۱۸. د وړی د درويشتمی نيتی پريکړه په دی هکله چي د شورى د اوومی دورې د قوانينو دکميسيون پريکړه تائيد وی د ميرزا محمد داود معاش دی د مخابراتو د وزارت له لوری ورکړل شي.

۱۹. د وړی يويشتمه د يکشنبی ورځی پريکړه چي لاندی مضمون د ملکی مامورينو او متقاعدينو د قانون د ضميمې په نوم جوړ او د اصولی پړاونو تر تيرولو وروسته دی خپورشی . هغه مامورين چي د قانونی مقرراتو سره سم استعفی کوی د استعفی د يوکال په بهير کی قانوناً د حکومت په ماموريت کی ګمارون نشی کولای. پرته له ښاروالی د اداری څانګو او نورو شرکتونو او سوداګريزی موسسی او په ملی بانک کی دنده اخستلی شی.

۲۰. د وړی دوهمه د يکشنبه ورځی پريکړه د هغو توضيح غوښتونکو ليکونو په شا او خواکی چي دقبا يلو رياست او د شورى اجرائيه شعبی ته راځی .

۲۱. د وړی مياشتی د نهويشتمي نيتی پريکړه د ښاغلی عبدالاحد فراهی د وړانديز او د اوومی دورې د کرهنی د کميسيون د پريکړی په هکله چي د نوموړی وړانديز غوښتنی او کرهنی د کميسيون نظر عظمی صدارت ته وليږل شي او يادونه دي وشي چي اړونده څانګي د دی وړانديز په شاوخوا کی اړينه څيړنی وکړي ، د عمران شرکت د تاسيس په برخه يا په بل ډول چي د فراه

ویاړم چي په ملي غونډه کی د ملت د استازو په حضور کی چي د ریښتني دموکراسی بیلګه ده ولاړ یم

او د هیواد د عمراني او اصلاحي پروګرامونو بیلابیلی برخی د حکومت تر غور لاندی دی چي تر اوسه لا بشپړی شوی ندی چي د هغوی تر بشپړیدو وروسته به د هوکړی د اخستلو دپاره د ملت د درنو استازو غوږونو ته ورسول شی . هغه څه چي اوس ئی په لنډ دول په عرض رسوم دا دی چي زما حکومت د اسلامی دموکراسی په غښتلتیا او ملي یوالی د قانون د حاکمیت او عدالت په ټینګښت د ظلم ، بډو او اخلاقي فساد د ورکولو ، اقتصادی حالت د ښه والی په برخه کی تر حده زیات کوښښ کوی او د پښتونستانی ورونو د روا حقونو څخه په غوڅه توګه ملاتړ کوی ، د دی دندو سرته رسول د ملت او دملت د استازو مرستي او باور ته اړتیا لری او حکومت هغه ته اړ دی . د افغانستان د حکومت بهرنی سیاست د متقابلي دوستي پر بنسټ او نړیواله سولی باندی ولاړ دی ، د ملتونو او دولتونو حقونه د نړیوالو مقرراتو سره سم د درناوي وړ بولی . د صدراعظم د وینا تر اوریدو وروسته چي اساسی مطلب ئی ذکر شو موږ د ملت استازی د هغه په نسبت خپل باور او پوره ننګه د رایو په اتفاق سره ښکاره کوو او د حکومت د صدراعظم د پالیسی سره هم ږغی یو .

۲۳. د تلی پر څلورمه د یکشنبي په جرګه کی د عسکري مکلفیت د پروژی پردرو موادو چي د پروژی اصل د ملي شوری د اوومی دورې څخه تیر او تصویب شوی وه مذاکره وشوه اود مطالعی نه وروسته د ملي دفاع کمیسیون د ۱۳۳۲ کال د زمری د میاشتي دیار لسمه او څوارلسمه او شپاړسمه پریکړه کی ئی نوموړی دری مواد د غور وړ وبلل او په لاندی ډول ئی تصویب کړل:

الف: دایمی معافیت:

۱. هغه مجلوب چي د شپیته کلنو او یا د هغه څخه دزیات عمر ددرلودونکو علاتی یا عیانی ورور ، پلار او یا نیکه د معیشت متکفل وی.

۲. هغه مجلوب چي د نه رغیدونکی عیانی او یا علاتی معلول ورور ، پلار او یا نیکه د معیشت متکفل وي.

۳. هغه مجلوب چي د داسی علاتی یا عیانی معلول ورور، پلار او یا نیکه د معیشت متکفل وی چي

۲. هغه مجلوب چي د اتلس کلنی نه د ټيټ عمرد ورور ، خور او يا زوى د معيشت متکفل وى.

ج: د پروژى اود نقدو په بدل کى يوازينى ماده لغوه شوه:

۲۴. د تلي د څلورمي نيتي پريکړه د ۱۳۱۴ کال د تلي په لسمه د مامورينو د حاضرى او رخصتى د
خپرى شوى اصولنامې د ضميمې ددوهمى مادى تعديل په لاندى ډول دى :

هغه ادارى کارکونکى چي دعمرى سوانح په ورکولو مکلف ندى په يو کال کى د معاش سره يو
مياشت د ناروغى رخصتى او شل ورځى د ضرورى رخصت استحقاق لرى او که د هغه څخه زيات
غيرحاضر شو په اولو پنځو ورځو کى د هرى يوې ورځى په بدل کى ئى د دو ورځو او له هغه نه
وروسته د يوې ورځى غيرحاضري په بدل کى د يوي ورځى معاش کميږى.

۲۵. د تلي د څلورمى نيتي پريکره د وزيرانو د عالي مجلس د پريکړى او د بهرنيو چاور د وزارت د
وړانديز د تائيد په هکله د څلورمي څخه ترپنځلسمى رتبى پورى د مامورينو د خدمت د پاسپورت
د صادريدلو په اړه او همدارنگه د لاندى تبصرى هوکړه چي زمونږ د مجلس لخوا شوى ده :

که چيرى نومورى مامور مسافرت د علاج او يا سياحت لپاره هم وى کولى شى چي د خدمت
پاسپورت د امتيازاتو څخه ګټه واخلى .

۲۶. د ښاروالى د دوهمى دورې د ټاکنو په هکله د ښاروالى داصولنامې د ۵۳ مادى په تائيد او د
شورى د رياست د مقام د ۱۳۱۱ ګڼه او ۱۳۳۲/۵/۹ نيتى او ۵۲۵ ګڼه، ۱۳۳۲/۵/۲۴ نيتى
ليکونه چي د کورنيو چارو وزارت او د عظمى صدارت په نامه د وضع شوى موادو پر بنسټ د
نوو ټاکنو د کولو په هکله صادر شويدى .

۲۷. په هيواد کى د ۱۳۳۰ کال د سوادګريزو ادارو د اندول په هکله د تلى د مياشتى پريکړه.

۲۸. د تلى د يولسمى نيتى د يکشنبى د ورځى پريکړه د اوومى دورې د مالى او بودجې د کميسيون
د تلى د مياشتى د شپاړسمى نيتى مصوبه د هغو منع شوو مالونو او هغه توکى چي محصول ئى
ډير شويدى د څيړنى کميسيون د اقتصاد د وزارت د وړانديز او اوومى دورې دکميسيون دپاره
وټاکل شى تر څو ټول منع شوى او نور پاته توکى چي د هغوى محصول ډيرشوى دى په غور
سره وګورى او دخپلو نظريو تر بشپړيدو وروسته دى موضوع د څيړنى او پريکړى لپاره عمومى
جرګې ته حاضره کړى.

۲۹. د تلي مياشتي د دولسمي د شنبي د ورځي پريکړه د بدخشان د خلکو د استازي شاغلي دهقان د

رسنیو کمیسیون ته وسپارل شي څو پدی هکله پوره څیړنه وکړی او د اړتیا په وخت کی د روغتیاوزارت سره مفاهمه وکړی او خپل نظریات دي عمومي جرګې ته وړاندی کړی .

۳۰. د تلی د دیرشمی نیتی پریکړه د ټاکنو د وضع شوی اصولنامې او د ټاکنو د نوی لایحې د موادو په هکله د شوری په اوومه دوره کی سمبال او په اتمه دوره کی د استازو د یاددابنت پر بنسټ د استازو د لمړنیو څیړنو لپاره چاپ او هغوی ته ورکړل شوی وه چي یو ګډ کمیسیون د هر ولایت د استازو او د عالی حکومتونو دی د وضع شوی او اجرا وړ اصولنامې د نوی لایحې پر شاوخوا چي پخوا هم د وکیلانو د شمیر په برخه کی په هغه کی بدلونونه منځ ته راغلی وه په غور سره وڅیړی، هغه مواد چي سرته رسول ئی د ملت په ګټه وی د نورو ګټورو نظریو سره سم چي اړین ئی وبولی زیات او د ۱۳۳۲ کال د تلی د میاشتی په اتلسمه نیته دی عمومي جرګې ته حاضره کړی څو په عمومي جرګه کی ترغوږ لاندی ونیول شي اود ټاکنو په اصولنامې کی تعدیل او ضمیمه شی.

۳۱. د هیواد د ۱۳۳۲ کال د بودجې په شاو خوا کی د تلی د میاشتی د شلمي نیتی د عمومي جرګې پریکړه .

۳۲. د تلی د ۲۸ نیتی پریکړه د شوری د اقتصاد، بودجې او مالی چارو د کمیسیون د ۱۳۳۲ کال د تلی د میاشتی د څلورویشتمه نیتی د پریکړي د تائید په هکله د افغانستان او لویدیځ المان د سوداګري د تړون او د ۱۳۳۲/۱/۱ نیتی د لیک په اړه د اچي د لویدیځ المان او افغانستان تر منځ د سوداګری د تړون میعاد د هوکړی د اتمی مادی سره سم یو کال وه او نوموړی تړون د یودیرشم کال د رخصتي پر مهال د ۱۳۳۲ کال د دولت د اساسی اصولو پر بنسټ د شاهی فرمان له مخی اجرا او وروسته شوری ته ورپیژندل شوی ده نوموړی امر تائیدوی.

۳۳. د یو میلیون او پنځه سوه زره ډالرو په ارزښت د لس زره ټنه غلی پیرودلو په هکله د اقتصاد ، بودجې او مالي چارو د کمیسیون پریکړه د تائید په اړه د تلی د ۲۸ نیتی تصویب چي باید د لاندی شرایطو درلودونکی وی:

۱. د نوموړی پور موده ۳۵ کاله ده .

۲. په لمړیو شپږو کالو کی د نوموړو پیسو قسط نه ورکول کیږی.

۳. د تکت پولي ادا دوه نیم فیصده ده چي د څلورو کالو وروسته پیل کیږی.

د ۱۳۳۳ كال د اتمى دورې پريکړى

۱. په پنځو مادو کی د رسنيو د قانون پريکړه .

۲. د مالونو پر سر د محصول د اصولنامې د لمړى مادى د بدلون پريکړه .

۳. د راديو د اصولنامې د دريمى مادى د تبصرى بدلون ، د راديو د فالتو توكو د واردولو په هكله.

۴. د ختيځ مالياتي سيستم پر بنسټ پر ګټو باندى د مالياتو د اصولنامې د لمړى شميره ضميمې د اووم اصل د بدلون په هكله پريکړه.

۵. د افغانستان د لرغونو اثارو د كندلو په اړه د پنسلوانيا د پوهنتون د موزيم سره د كابل د موزيم تړون.

٦. د امريكا د څلورم ټكى د مرستو د پنځو موادو د اساسى تړون د بدلون پريکړه.

۷. د امريكا د څلورم ټكى د تخنيكى مرستو د نهه ماده ئيز تړون پر بنسټ د ضميموى هوكړى په اړه د يونو د تخنيكى اړيكو د رياست د وړانديز په هكله پريکړه.

۸. دكار د نړيوالي موسسى د اساسنامى د اووم او شپږديرشم موادو د ترميم په هكله پريکړه.

۹. د هيواد د ۱۳۳۳ كال د عمومى بودجې پريکړه چي وارادات ئى ۱۱۴۱۰۸۸٦۱۲ افغانى او لګښتونه ئى ۱۱۴۰۸۸٦۱۲ افغانى دى.

۱۰. د مالونو د معافيت او د افغانستان د ګمرکاتو د بهرنى قونسل د پلاوي د كار د اصولنامې د اتلسمى مادى د بدلون پريکړه.

۱۱. د ډوډى پخولو د فابريكى د جوړولو لپاره د دري نيم مليونو امريكائى ډالرو د كريديت په هكله پريکړه.

۱۲. د احتياط د ظابطانو د قانون تصويب.

۱۳. په مرافعه او تميز كى د لمړنيو دعوو د اوريدلو د ميعاد ټاكنه ، د لمړني محكمې د هغو تورنو خلكو په هكله چي د يوى نه په ډيروپيښو كى ښكيل دى ، هغه كسان چي په كښته محكمو كى په خپل ټاكل شوى بندى توب او هم ئى دښمن قناعت ولرى د هغوى پر دوسيو دى لوړ محاكم د سره غور نكوى ، يعنى د ټاكل سوي بند تر تيريدو وروسته دى خوشى شي.

۱۴. د افغانستان بانک څخه د دولتى انحصاراتو د پانګى لپاره څلور كروړه افغانى او د مسلخ د

۱۷. د هلمند او ارغنداب د وادى د پاته کارونو لپاره د صادراتو او وارداتو د بانک څخه داتلس میلیونه او پنځه سوه ډالرو د پور تړون.

- د عسکرى محکمو د اصولنامې د ضمیمې پریکړه.
- د محاسباتو د قانون پریکړه.
- د عسکرى جزا د اصولنامې د ضمیمې پریکړه.
- د تلې د میاشتې پریکړه په دى هکله چې د لمړنى محکمو پریکړى دى د پخوا په شان اجراکیږى.
- د تقاعد د خزانى د ۱۳۳۳ کال د بودجې تصویب چې ۴۲۹۸۲۹۹۱۰ افغانى واردات او ۴۲۷۸۱۵۴۹۰ افغانى معاشونه او لګښتونه دى .
- د پرمختللو هیوادو د تخنیکي مرستو په هکله د یو نوي اقتصادى ټولنى دپریکړه لیک تصویب.
- د شوروى د سوسیالستى جمهوریت سره د دوه میلیونه او شل زره ډالرو د پور د تړون پروتوکول د سړک جوړونى د توکو د پاره .
- پر عایداتو باندى د مالیاتو د ټاکلو پریکړه.
- د ملکى مامورینو د اصولنامې د پروژى د ټاکنو ، ترفیع ، تقاعد او د تقاعد د خزانى د اصولنامې د پروژى پریکړه.

د شورى څخه د باور د راي تر اخستلو وروسته د صدراعظم ښاغلى سردار محمد داود د وینا په هکله د ۱۳۳۳ کال د تلې میاشتې پریکړه

ورونو ! زه د مجلس د رئیس په اجازه غواړم د ټولونه مخکى ستاسو د هغه لطف او مهربانى څخه چې زما د ټاکنې په هکله د صدرات د لوي او درندى دندى دپاره ښکاره کړى ده او په ځانګړى توګه د خپلى ټاکنې په هکله د اشرف الملوکانه د حضور څخه منته او قدردانى وکړم.

ګرانو ورونو ! پوهیږم چې دا لویه دنده ډیره درنه او مهمه ده او زه د خداى د یو عاجز بنده پرته بل څه نه یم بیشکه تر ټولو مخکى زما تکیه پر لوي خداى ده او باور لرم زما خالق چې د خپل لطف او مهربانى نظر

هيواد د سعادت د پاره ئى لرم د عمل جامه ورواغوندم او خپله ستونزمنه او درنده دنده په ارام وجدان او پاک ضمير سرته ورسوم.

زما ورونو : دا ځاى چي د ملت د هيلو كور دى او د قوم د استازو ټولنه ده زه غواړم خپل مطلب د هغو كسانو په حضور كى ادا كړم چي هر يو ئى د ملت د يو غتى كتلى استازى توب كوى .

زما ورونو ! په باور سره هيڅ څوک نشته چي د خپل كور او هيواد څخه بيخبره ا وسى او پوه نشى چي دهيواد اوضاع څنگه ده ، زمونږ اوسنى حالت څنگه دى ، كه ووايم چي نيمگړتياوى نشته هم پرخپل ځان او هم د ټولنى پر وګړو ظلم كوم بايد اعتراف وكړم چي زمونږ هيواد و ښستيز سمون ته اړتيا لرى ، د تمدن د كاروان او قافلي څخه ډير وروسته پاتى دى ، يوازني وسيله چي كولاى شى زمونږ تير غفلت جبران كړى د ملت او حكومت بشپړ يووالى او همغږى ده چي په يوه روغه نقشه ، قربانى او زيار سره وكولاى شو خپله لويه نيمگړتيا تلافى كړو .

زه وياړم چي نن د ملت د استازو په منځ او د ملت په كور كى حاضر شوي او د ملى شورى مجلس ته د گران هيواد د چارو په هكله وينا كوم او د قوم د درنو استازو سره د افكارو تبادله او مشوره كوم او خپلى هيلى په منځ كى ږدو او د دموكراسى په ښكلى اسلوب سره خبرى كوو.

دموكراسى زمونږ لپاره يوه نوي خبره نده بلكه يو غوره يادگار او خاطره ده چي ۱۳۰۰ او څو كالو څخه وړاندى زمونږ د اسلام د پيغمبر(ص) څخه را پاتى ده. زمونږ پاک أئين د دموكراسى ډير ښه مبلغ دى او په ډيرښه ډول دبرابري او دموكراسى ښكارندوي دي .

زما ورونو ! زه كولاى شم ووايم چي رښتنى دموكراسى كولاي شو د اسلامي نړى په هغه ورځ كى پيدا كړوچه په هغو بختورو ورځو كى وروروليى او يووالى په خپل ټول قوت سره وجود درلود ،په ټولو شيانو كى مطلق عدالت او برابرى وه ښائى چي د بدوى اعرابى اوغسان پاچا خاطره د خداى د كور په شاوخوا د دموكراسى ډيره ښه او ښكاره خاطره وى چي تر نن پورى ئى نړى په ياد لرى او ممكن په راتلونكى كي ئى هم له ياده و نه باسى.

نو زه چي دلته د دموكراسى په هكله خبرى كوم او ستاسى ورونو سره ږغيږم مطلب مى هغه د اسلام رښتينى دموكراسى ده. هغه دموكراسى چي د پرهيزگارى په ډير ټينگ بنسټ ، اخلاق ، وطن پرستى ، قربانى ، زحمت او عدالت ولاړه ده ، او دا دموكراسى ده چي ټولنى ته د ژوند د رښتينى لورى لارښوونه كوى ، د ظلم او بى عدالتى ريښى له منځه وړى د بشر بيلابيل نژادونه د غلطى او گمراهى څخه ژغورى

او قدر په سترګه نه ګورو، په هغه عمل نکړو او په هغه سپیڅلی بنسټیز او کلکه لاره خپل د ژوند بنسټ ونه دروو دا ځکه چي زما په آند مونږ په ننی نړی کی نشو کولای بیله دغی ربښتینی لاری پر بله لار ولاړ شو او یائی تعقیب کړو. یواځی د نن ورځی خبری زمونږ دپاره بس نه دی او د یو ملت نیکمرغی یواځی په خبرو نه ترسره کیږی بلکه عمل په هغه کی ډیر رول لری ، د نن ورځی نړی تر خبرو عمل ته ډیره اړتیا لری او د افغانستان د ننی نسل دنده ده چي کوښښ وکړی د لوړپوړی ربښتنی دموکراسی بنسټ په ډیر کلک او خلل نه منونکی تهداب باندی کیږدی ځو زمونږ دنیا او اخرت د نیکمرغی لامل او مونږ و نیکمرغی بختوری لاری ته نږدی کړی خو باید ووایم چي و دی نیکي هیلی ته د رسیدو لپاره مناسب وخت او زمان ته اړتیا ده چي د ملت او حکومت د شپی او و رځی کوښښ ورسره مل وی. دا دی هغه هدف چي زه ئی لرم او هغه هیله چي زما د زړه څخه سرچینه اخلی ، هیله مندیم چي د لوي خدای په فضل او د ملګرو په مرسته وکولای شم هغه پلی کړم ، زه عقیده لرم که مونږ یوه ښنته په اساسی ډول د خپل سبا لپاره کیږدو تر دغه ظاهری بناوو چي پرخیالي او موهوم اعمالو ولاړی دی ښه به وی . ځکه نشو کولای د یو ملت برخلیک ته بي له ژور غور په سطحی ډول وګورو.

مونږ باید تر هرڅه د مخه د راتلونکی په فکر کی واو سو او خپل راتلونکی پر ډیر کلک او ټینګ اساس چي د افغانیت او اسلامیت د روح سره کلی تماس ولری نظر کی ونیسو او په دیر پام سره ګام پورته کړو ځکه بي سنجشه تلوار او د سمی طرحی نه درلودل په ژوند کی نه یواځی دا چي مونږ د هدف څخه لری کوی بلکه ورځنی ستونزی مو نوري هم زیاتوی ځکه نو زه چي څه وایم او یا ئي غواړم په ارام روح، پاک اسلامیت او افغانیت په هغه باندی عمل پیل کوم .

ترټولو مخکی وینم چي اصلاحی پروګرامونه ترکومه حده پلی کیدای شی، ځکه زه خپل ځان اړین بولم کوم څه چي وعده ورکوم پر هغه باندی وفا او هغه اجرا کړم . زه نه غواړم چي هغه جمله ادا کړم چي یوازی د خپل شهرت او یا ستاسي د ظاهری خوشحالی دپاره وی.

ورونو زه د خپل هیواد د راتلونکی ژوند د پایښت لپاره اړ یم د یو مسوول صدارعظم په توګه د هیواد د مهمو مسئلو پر شاه خوا غور وکړم د چاپریال وضعیت او د هیواد اقتصادی بنسټ په پام کی ونیسم او د افغانستان د پرمختګ لپاره اقدام وکړم او هیواد د پرمختګ لپاره می باید ټولی لاری په پام کی وی او ګام پورته کړم ځو د خدای په مهربانی وکولای شم خپل ملی موخی او هدف ته ورسیږم او هغه څه چي د خواره واره کیدو لامل ګرځی او زمونږ هیواد د بدبختی کندی ته اچوی باید د بیخ او بنسټ نه ایسته او د

ټولنیزومفاسدو سرچینه بڼی دی ، دا ټولنیز مفاسد دی چي ډیری ناخوالی رازیږوي او زمونږ په ټولنه کی دا یوه زړه او پخواني ناروغی ده چي د هغه د درملنی لپاره اغیزمن درمل پکار دی، زه باور لرم چي د ملت استازی به د دی خبیثي ناروغی د رغونی په موخه د ټول ملت په ګډون زما سره مرسته وکړی.

یو بله د یادونی وړډیره مهمه مسئله د پښتونستان د خپلواکی موضوع ده او باور لرم چي ملت به په ډیری مینی سره هغه بدرګه کړی او دا مسئله زما لپاره یو احساساتی اړخ نلری بلکه په ملی ټینګ سیاست او په اوسنی نړیوال روش باندی تکیه لری او د افغانستان د نوامیسو څخه ګڼل کیږی ، د دی روا حق د تامین لپاره د پښتونستان ملت چي د افغانستان د هیواد سره د ژبی ، دود او دستور ، دین اونژاد ګډی او نه بیلیدونکی اړیکي لری اخلاقاً مکلف یو چي د هغوی د استقلال او خپلواکی څخه ملاتړ وکړو او د افغانستان حکومت هیله من دی چي د پاکستان حکومت ډیر ژر ودی مسلم حقیقت ته متوجه او بشری ټولنه د خپلواکی د حق او عدالت پر بنسټ د هغه د حل لپاره ګام پورته کړی ، باور دی چي د افغانستان حکومت به په سوله ئیزه توګه د دی ستونزی د حل په لاره کی اقدام وکړی .

په نني نړی کی چي خپلواکی تر هر څه ډیر ارزښت لری او تر جغ لاندی ملتونه چي پیړی ئی د پردیو تر جغ لاندی ژوند کړی دی او د خپلی خپلواکی لپاره زیار باسی او غواړی چي خپل ملی حکومتونو ولری ، ایا د تعجب ځای ندی چي د پاکستان حکومت وغواړی د پښتنو غیرتمن ملت د خپل هیواد برخه وګرځوی او یوازی په دی پلمه چي هغوی مسلمانان دی باید ووایم چي خدای دي نکړی د پاکستان په عقیده مسلماني د پشتنو لپاره ګناه ګڼل کیږی چي باید هغوی تر جغ لاندی وی. خوهغه څوک چي دا دعوی کوي او وایی چي اسلام قومیت ، سیاسی واحدونه او جغرافیائي پولي نه پیژنی، سهو او خطا ئی کړیده ځکه په ټولو اسلامي هیوادو کی حتی د حجاز په مقدس هیواد کی چي د اسلام د مقدس دین مبدا ده د دی مبارک آیت د حقیقی معنا په پام کی نیولو چي

(انماالمومنون اخوته) د جلا تشکیل او حقونو درلودونکی دی.

ورونو ! زه تاسو ته ډاډ درکوم چي عادل خدای به هیڅ کله پري نږدی هغه مسلمان زړه ور او غیرتمن ملت چي د کلنو په اوږدو کښی د محمد (ص) د دین د پراخوالی لپاره ئی توره په لاس او سرونه ئی بایللي دی په داسی وخت کی چي په جهان کی تر جغ لاندی هیوادونه د ازادی ونعمت ته رسیږی هغوی د دی خدائی نعمت څخه بي برخی کړی.

ورونو دا باید ووایم چي ملت نباید پردیو ته د هیلو سترګی نیولي وی او د نورو په مهربانی ژوند وکړی

دوستانو ! افسوس د هغه ملت پر حال باندی چي دی حقيقی ټکی ته پاملرنه نکوی او د ټولنيزی نيکمرغی څخه ځاني ګټی ته ډيره پاملرنه کوی او په هوښياری سره د خپل ژوند ليک پيروی ونکړی او په خپل وطن کی د هر ډول پيښو سره د مخامخ کيدو او سرښندنی لپاره ځان چمتو نکړی .
هغوی چي په بي پروائی او ځان غوښتنی سره غوارړی ژوند وکړی ورک او د منځه به ولاړ شی .
زمونږ نومياليو پلارونو او سرښندونکو سپيڅلو نيکونو د هيواد د ساتنی او ملک د څارنی او زمونږ د ملی ناموسونو او حقونو د ساتنی لپاره بيله قومی او ژبنی مخالفتونو او دا چي زه څوک يم او ته څوک ئی په سر ښندنی او ځان تيريدنی سره د مورنی وطن په مقابل کی خپل اخلاق او وجدانی مسئوليت اجرا کړيدی او مونږ بايد دي حقيقت ته پاملرنه ولرو او فکر وکړو هغه ملت چي ملی يووالی نلری بايد ومنی چي هيڅ شی نلری او هيڅ کار د هغه د لاسه پوره ندی ، ملی يووالی د ټولو ريښتونو وطن پرستو موخه وی او د تل دپاره بايد هغه ته د يو ځانګړی عقيدي او درنښت په سترګه وکتل شی .
ورونو ! زمونږ د هيواد حالت هغي کښتی ته پاتی کيږی چي د سمندر د قهرجنوڅپو پر مخ باندی سرګردانه وی که هرګړی خپلو کړو وړو ته پاملرنه ونکړو البته چي د ډيرو لويو خطرونو سره به مخامخ شو .
په دی برخه کی ملی شوری او د افغانستان حکومت دواړه د تاريخ په وړاندی ډير لوي مسئوليت لری چي هغه ته پاملرنه وکړی او په خپلی ټولی ځيرتيا او لرليد سره د زمانی اوضاع تعقيب کړی ، که چيری يو ملت ځيرتيا او لرليد ونه لری باور دی چي د زمانی ډير خواشينونکی ګوزارونه به بدرګه کړی .
ورونو ! د افغانستان حکومت د تل لپاره د نورو حقونو ته درناوی کوی او خپلو ګاونډيانو سره لکه څنګه چي د يو نيک او غمشريک ګاونډی دنده ده چلند کوی ، زما د حکومت بهرنی سياست د نړی د ټولو هيوادونو سره پر بالمثل کړو وړو ولاړ دی هر څوک چي زمونږ حقونوته په درنه سترګه وګوری د افغانستان ملت او حکومت به هم د هغه سره يو په زړه پوری دوست وی او تل به په خپله دوستی او محبت باندي ټينګ ولاړ وی .
په پای کی د درنو استازو د علاقی او باور څخه منه کوم او بيا هم استازو ته په ډاګه کوم چي بيله فکره او عمل د يووالی او عمومی ربړايستلو د افغانستان حکومت او ملت به ونتوانيږی چي خپل سپيڅلو او نيکو هيلوته ورسيږی.
جناب صدراعظم د هيواد د نيکمرغی ډيره مهمه وسيله د هيواد د ټولو طبقو يووالی او پيوستون وباله او

زما ورونو ! باور ولری چي داسی ورځ رارسیدونکی ده چي نه به زه صدراعظم او نه به تاسی استازی
یاست ولی انشاالله ګران افغانستان به د تل لپاره پاتی وی نو له دی کبله باید خپلی دندی وپیژنو او داسی
کار وکړو چي د خپل لوی خدای، مهربان پروردګار ، د افغانستان تاریخ او راتلونکی ته شرمنده او
سرخوړند و نه اوسو.

د حکومت د تګ لاری په برخه کی د صدراعظم سردارمحمدداود وینا چي د ۱۳۳۲ کال د تلی پر څلورمه نیته د یکشنبی په ورځ ئی د شوری په جرګې کی پخپله بیان کړه

ویاړم چي په دی ملی جرګې کی د ملت د استازو په حضور کی چي د حقیقی دموکراسی بیلګه ده
قرارلرم. د هیواد د جوړونی او اصلاحی بیلابیل پروګرامونه چي د حکومت ترغور لاندی دی او تر اوسه
پوری بشپړ شوی نه دی د بشپړیدو وروسته به ئی د موافقی اخستلو د پاره دملت د استازو غوږو ته
ورسوم .

هغه چي اوس ئی په لنډ ډول په عرض رسوم دادی چي :

زما حکومت د ملی یووالی او اسلامی دموکراسی د پیاوړتیا ، د قوانینو د حاکمیت او عدالت د ټینګښت
د فاسدو اخلاقو او بدیو د منځه وړلو او د اقتصادی حالت د ښه والی دپاره پراخ کوښښ کوی ، د
پښتونستانی ورونو د روا حقونو څخه پوره ملاتړ کوی ، د دی دندی سرته رسول د ملت او د ملت د
استازو مرستی او باور ته ضرورت لری او حکومت هغه ته اړ دی. د افغانستان بهرنی سیاست د متقابلی
دوستی پر بنسټ او جهانی سولی خوښونی باندي ولاړی دی ، د ملتونو او دولتونو حقونه د نړیوالو
مقرراتو سره سم محترم بولی .

د ۱۳۳۳ کال د بودجې په هکله د ماليې د وزير ښاغلي عبدالمالک وينا

د رئيس او د ملت د استازو په اجازه ، نن ځان بختور ګڼم چي د ۱۳۳۳ کال د بودجې لپاره د شورى د غونډو په تالار کى د ملت د درنو استازو په حضور کى حاضر شو يم چي د قدرمن او محترم شخصيت ښاغلي سردار محمد داود په پاملرنه او د همکارانو په زيار د ماليې د وزير په صفت ستاسو حضور ته بودجه وړاندى کوم چي دامکان ترحده په هغه کى علمي او تخنيکي شرايط مراعت شويدى.

زمونږ شاهي حکومت تر اوسه پورى د داسى بودجې لرلو ته اړتيا درلوده چي دا دى د ملت دوست او ترقي غوښتونکي همايونى اعليحضرت د برکت او پاملرنى له کبله ئي د لمړى ځل لپاره د عمل جامه واغوستله.

درنوحاضرينو ! مخکى له دى نه چي د ۱۳۳۲ کال د بودجې په شاوخواکى د مطلب اصل عرض کړم اړين ګڼم چي د هيواد د کورنى احوال او نړيوالى اوضاع په برخه کى د ملت درنو استازو حضورته څه ناڅه بيان کړم .

مونږ په داسى زمانه کى ژوند کوو چي د (چو عضو بدرد اورد روزګار- ديګرعضو ها را نماند قرار) مفهوم د هر وخت څخه زيات د احساس وړ دى ، دا سمه ده چي افغانستان د دولت د چارواکو تر فدا کاره سيورى لاندى د تيرى نړي سوځونکى جګړى د کړاونو څخه تر يواندازى لرى پاته او دا هم سمه ده چي بيا هم د همايونى اعليحضرت په لوړى ارادى له نړيوال کړکيچ اوافتونوڅخه د افغانستان د حکومت لرى پاتى کيدل د ښاغلي سردار محمد داود د حکومت لخوا مراعت کيږى خو نښى کيداى د فتنو څخه په ډکه نړي کى د هيلو څخه ډک او پرمختيا ته اړ يو هيواد لکه افغانستان په دى اندازه په خپل ځان بسيا شي چي د نورو هيواد ونو وضع وربانډى بى آغيزه وى.

په هر حال له دي سره سره چي نن ورځ د دوهمي نړيوالي جګړى څخه تقريباً نهه کاله تيريږى بيا هم نړيواله ناقرارى په ځانګړى توګه د کوريا اوهندو چين د جګړو له امله او د نړى د لويو دولتونو د وسله وال کيدو ، دورځ په ورځ د زياتيدونکى وسله وال رقابت له امله زمونږ سره انګيرنه موجوده ده . او د نړيوال اقتصاد پرسربانډى ئي يو غټ ګوزار ورکړى دى او هر هيواد خپل اقتصادى او مالى وضعي ته پاملرنه کوى لکه څنګه چي نن زيات هيوادونه د خپلو سوداګريزو استهلاکى مالونو دپاره د صادريدو لاره پيدا کوى او لا تر اوسه خپل هدف ته نه دى رسيدلى.

درنو استازو ! هغه وخت چې مونږ د ۱۳۳۳ کال بودجه جوړوله د نړى ټولى پيښى او د هيواد کورنى اړتياوى چې په پورته ډول يادي شوى د پامه څخه نه دى اچولى .

د۱۳۳۳ کال بودجه د ۱۳۳۲ کال د قطعى حساب تر جوړيدو وروسته د ماليي وزارت لخوا ترتيب او تنظيم شوه.

دا مطلب د ماليي د وزارت د مامورينو په زيار او کوښښ په لاس راغلى دى بيله دى چې رسمى او يا غير رسمى وخت په پام کى ونيسى شپه او ورځ ئى د وزارت د مقام اوامر پرځاى کړيدى چې پايلى ئى د تير کال د قطعى حسابونو ترتيب او وروسته ئى د روان کال مکمله بودجه د کال په پيل کى ستاسو حضور ته وړاندى کړه

د دى مرام عملى کيدل د ملى مالي هيلو دسرته رسيدو او همږغى يو ښه بيلگه ده چې د مالى نوو تشکيلاتو د فعاليت په وسيله چې هيله ده د هغه په برخه کى تاسو ته د شک ځاى نه دى پريښى.

(د بودجې د اعدادو او ارقامو تر توضيحات او اعلان وروسته زياته کړه) : نن دولت د مصلحانه هيلو او خپلو مالى ، اقتصادى ، سياسى او لويو ټولنزو گامونو په پورته کولو کى لوي مسئووليت لرى.

د نړى د هيوادونو سره د ورځنى اړيکو د پراختيا د وخت او ځاى د شرايطو سره سم داسى اړتياوي منځ ته راځى چې بايد د پانگى د اصلاح او گټى په هکله کلکه پاملرنه او کوښښ وشى ، او د دولت د مالى بهران ليرى کيدل د ماليى د وزارت په غاړه دى .

اِو زه ددى گام پيل د نيکه مرغه په عمل کى وينم او د هغه بيلگه د ماليى د وزارت د ۱۳۳۳ کال په جوړه شوى بودجه کى گورم ، نوځکه هيله منديم چې د دولت د مخ په وړاندى خوځښت نور هم چټک شى او مالى ستونزى ژرترژره حل شى.

په درنښت

د افغانستان د ملي شوری د اتمې دورې د استازو انځورونه

عبدالرشید خان داتمې دورې رئیس

د ۱۳۳۴ څخه تر ۱۳۳۶ کال پورى د ملي شورى نهمه دوره

په دى دوره کى د ادارى هيئت ، ټولنو او انجمنونو تر ټاکلو وروسته د شورى په داخلى دندو پورى اړى چارى داچي د شورى د رئيس د ټاکلو په هکله مخالفتونه منځ ته راغلى وه په پټه توګه راى اخستنه وشوه او په پايلى که د ملي شورى د نهمى دورې رئيس محمد نوروز وټاکل شو. وروسته د اعيانو او شورى دواړو مجلسونو د پښتونستان د مسئلى په هکله ګډه پريکړه طرح او تصويب شوه. او همدارنګه د ۱۳۳۵ کال د زمرى په يوديرشمه نيټه د دولت پنځه کلن اقتصادى پلان او د دولت درې کلنه بودجه تر غور او څيړنى وروسته تصويب شوه او همدارنګه د افغانستان او ايران د ولسونو تر منځ د سرحدى کميسارانو تړون او د افغانستان او پاکستان تر منځ د ملکى هوائى چلند پروژه تصويب او د ۱۳۳۶ مالى کال د شپږو مياشتو د عمومي- انډول د قانون مواد تصويب ، د لګښتى بودجې وړاند وينه ،د وارداتو بودجه او د جوړ شوى ګراف سره سم د ماليي وزارت د بودجې نوي تصويب ، د ترياکو د کښت د بندولو اصولنامه او نور. په دى دوره کى محمد داود صدراعظم خپل پنځه کلن اقتصادى پلان شورى ته وړاندى کړ او په هکله ئى هراړخيزى څرګندونى وکړى او د ماليي وزير عبدالملک د ۱۳۳۵ کال د بودجې پر شا وخوا وينا وکړه او د بودجې د کمښت لامل ئي په مالياتى علمى نظريو سره ښکاره کړ او همدارنګه په دى دوره کى هغه يو شمير اصولنامې چې نوي او يا تعديل شوى وى چاپ او د خلکو په واک کى ورکړې شوى .

د ملي شورى د نهمى دورې ادارى هيئت

۱. رئيس ع. ج محمد نوروز خان.
۲. د رئيس لمړى نائب د کندهار د مرکز استازى ع.ص صالح محمد خان .
۳. د رئيس دوهم نائب د کابل استازى ع. دوکتور فقير محمد خان شفا.
۴. لمړى منشى د ميمنى استازى محمد رحيم .
۵. دوهم منشى د خلم استازى محمد کبير غيرت.

د ۱۳۳۴ څخه تر ۱۳۳۶ کاله پورې د نهمې دورې د استازو شمیر

ګڼه نوم	اړونده سیمه
۱. فقیرمحمد خان	د کابل مرکز
۲. محمد اسمعیل خان	د کابل مرکز
۳. عبدالباقی خان	چهاردهی
۴. جهان دارشاه	تره خیل
۵. عبدالله علی خان	د بګرامیو شیوکی
۶. میر علم خان	پغمان
۷. سید احمد خان	کوهدامن
۸. احمد جان خان	سروبی
۹. محمد ابراهیم	دایزنګی
۱۰. عبدالرحیم	بهسود
۱۱. محمد اکبرخان	دایکندی
۱۲. محمد امیر خان	یکاولنګ
۱۳. محمد عیسی خان	لعل وسرجنګل
۱۴. شاه موسی خان	شهرستان
۱۵. غلام نبی خان	پل علم
۱۶. عبدالحکیم خان	میدان
۱۷. محمد نوروز خان	کلنګار
۱۸. عبدالحکیم خان	وردک
۱۹. صالح محمد خان	قندهار
۲۰. عبدالباقی خان	ډنډ
۲۱...	سپین بولدک
۲۲. محمد امین خان	دهراود
۲۳. عبدالرزاق خان	ارغستان

۲۸. شیر احمد خان	کشک نخود
۲۹. عبدالظاهر خان	دهله
۳۰. عبدالرحیم خان	شوری بک
۳۱. عبدالرحیم خان	ارزگان
۳۲. لعل محمد خان	گیزاب
۳۳. عبدالستارخان	قلات
۳۴. بهاوالدین خان	دایه او چوپان
۳۵. امین الله خان	شینکی
۳٦. محمد سرور	جلدک
۳۷. داد محمد خان	د قلات کوچی
۳۸. محمد طاهر خان	مرکندو
۳۹. بازمحمدخان	د با دغیساتو قلعه نو
۴۰. حاجی بشارت	مرغاب
۴۱. عبدالرحیم	گلران
۴۲. عبدالرحمن	کشک
۴۳. یارمحمد خان	قادس
۴۴. محمد سلیم خان	جوند
۴۵. فخرالدین خان	غورات
۴٦. محمد اسلم خان	شهرک
۴۷. سلطان محمد خان	چغچران
۴۸. سلطان محمد خان	تولک
۴۹. محمد سرور خان	پرچمن
۵۰. لعل محمد خان	پساوند
۵۱. عبدالشکور خان	غوریان
۵۲. محمد محسن خان	شیندنډ

۵۷. عبدالعظیم خان　　　پشتون زرغون

۵۸. غلام محمد خان　　　گذره

۵۹. سعدالدین خان　　　اوبه

٦۰. محمد قاسم خان　　　کرخ

٦۱. حسام الدین خان

٦۲. محمد رجب خان　　　نهرشاهی

٦۳. محمد علی خان　　　شبرغان

٦۴. وصال الدین خان　　　سنگچارک

٦۵. عبدالرشید خان　　　آقچه

٦٦. کمال الدین خان　　　سرپل

٦۷. ملا سفر خان　　　قرقین

٦۸. عزیز الله خان　　　بلخ

٦۹. نورالله خان　　　دولت آباد

۷۰. مزین الدین خان　　　کشنده

۷۱. ملا عبدالله خان　　　شورتیپه

۷۲. عصمت الله خان　　　سمنگان

۷۳. محمد کبیر خان　　　خلم

۷۴. بیک محمد　　　دره صوف

۷۵. محمد نسیم خان　　　بغلان

۷٦. محمد جان خان　　　پلخمری

۷۷. امام علی خان　　　دوشی

۷۸. غلام نبی خان　　　نهرین

۷۹. ملا بابه خان　　　اندراب

۸۰. محمد شاه خان　　　قندوز

۸۶. محمد علم خان	چاه آب
۸۷. محمد نبي خان	ینگی قلعه
۸۸. محمد رضا خان	خوست او فرنگ
۸۹. میر مقیم خان	اشکمش
۹۰. محمد ایوب خان	فرخار
۹۱. عبدالقدوس خان	د جلال آباد مرکز
۹۲. محمد همیش خان	خوګیانی
۹۳. عبدالله خان	سرخ رود
۹۴. عبدالعزیز خان	کامه
۹۵. حبیب رسول خان	کنړ
۹۶. محمد شعیب خان	خاص کنړ
۹۷. عبدالقیوم	بر کنړ
۹۸. محمد میربازخان	څوکی
۹۹. احمد شاه خان	د پیچ دره
۱۰۰. شیر محمد خان	لنډ سین
۱۰۱. عصمت الله خان	سرکانو
۱۰۲. حاجی سعادت خان	غلجائی حصارک
۱۰۳. عبدالواحد خان	لغمان
۱۰۴. در محمد خان	نورستان
۱۰۵. شیر علي خان	قرغه ئی
۱۰۶. هدایت الله خان	کوز کنړ
۱۰۷. اقبال خان	شینواری
۱۰۸. علی محمد خان	اچین
۱۰۹. شاه زرین خان	رودات

۱۱۵. شیرمحمد خان　　گومل

۱۱۶. درمحمد خان　　ځاځی

۱۱۷. گلاب الدین　　څمکنی

۱۱۸. محمد عظیم خان　　ځدران

۱۱۹. حاجی جان محمد خان　　زرمت

۱۲۰. بسم الله خان　　ازره

۱۲۱. عبدالرحمن خان　　سید کرم

۱۲۲. مولوی احمد الدین خان　　خوست

۱۲۳. حاجی محمد خان　　تنی

۱۲۴. تاول خان　　موسی خیل

۱۲۵. خان　　ځاځی میدان

۱۲۶. ازبرخان　　جانی خیل

۱۲۷. اقا گل　　د پروان مرکز

۱۲۸. محمد یوسف　　جبل السراج

۱۲۹. عبدالحق خان　　بگرام

۱۳۰. عبدالرحمن خان　　پنجشیر

۱۳۱. نیک محمد خان　　سرخ پارسا

۱۳۲. عبدالله　　بامیان

۱۳۳. محمد یوسف خان　　کهمرد

۱۳۴. عبدالوهاب خان　　غوربند

۱۳۵. لطف الله خان　　کاپیسا

۱۳۶. عبدالرزاق خان　　کوهستان

۱۳۷. غلام نقشبندخان　　نجراب

۱۳۸. عبدالخلیل خان　　برکنړ

۱۴۴.	محمد حسین خان	جاغوری
۱۴۵.	محمد صابر خان	کټواز
۱۴۶.	محمداسلم خان	شرنه
۱۴۷.	اشرف خان	وازه خوا
۱۴۸.	خدایداد خان	د غزنی کوچی
۱۴۹.	شاه میران خان	د کټواز کوچی
۱۵۰.	عبدالمجید خان	د مرکز استازی
۱۵۱.	محمد دلدار خان	درواز
۱۵۲.	حجت الله خان	جرم
۱۵۳.	احمد خان	کشم
۱۵۴.	عاشور محمد خان	واخان
۱۵۵.	میرزا محمد خان	اشکاشم
۱۵۶.	سلطان محمد خان	د مرکز استازی
۱۵۷.	محمد عمر خان	چخانسور
۱۵۸.	عبدالله خان	بکواه
۱۵۹.	عبدالروف خان	انار دره
۱۶۰.	محمد رحیم خان	د مرکز استازی
۱۶۱.	محمد شریف خان	اندخوی
۱۶۲.	محمد امین خان	پشتون کوټ
۱۶۳.	عبدالروف خان	بل چراغ
۱۶۴.	عبدالاحد خان	شرین تګاب
۱۶۵.	محمد صدیق خان	قیصار
۱۶۶.	محمد منیرخان	د مرکز استازی
۱۶۷.	محمد عمر خان	ګرمسیر
۱۶۸.	محمد محسن خان	موسی قلعه

د نهمی دورې د ملي شورى د رياست چارى

د ۱۳۳۴ كال د ملي شورى اجراات دوي برخي لرى چي يوه برخه ئى د شورى دننه او بله برخي ئى په دولتي چارو پورى اړه لرى. تر لمړنيو غونډو او د استازو د باور پاڼو ترتيب او پر وثيقو باندى د ټاكلي كميسيون ترغور وروسته د شورى د رئيس د ټاكلو په هكله چي په غونډه كى د پټو رايو په وسيله راي اچونه وشوه په پايله كى و رياست ته د نوماندو د ډلى څخه د كلنګار د خلكو استازى محمد نوروز خان د رايو په ډيروالي سره رئيس وټاكل شو. د مجلس څخه تر پټى راي اخستينى وروسته پنځو كسو نوماندو د ډلي څخه دكندهار د مركز استازى مولوى صالح محمد لمړى مرستيال او د كابل د مركز استازى ښاغلى حاجي فقير محمد شفا د دوهم مرستيال په توګه د رايو په ډيروالي سره و ټاكل شوه .

د منشيانو د ټاكلو په هكله د مجلس څخه تر پټى راي اخستنى وروسته د څلور كانديدانو د ډلى څخه ښاغلى محمد رحيم شيدا د ميمنى د مركز استازى د لمړى منشى او د مزار شريف د خلم استازى ښاغلى محمد كبيرغيرت د دوهم منشى په توګه د رايو په ډيروالى سره و ټاكل شوه.

وروسته مجلس په خپلو داخلى چارو پيل وكړ، اړونده انجمنونه ئى غوره او د انجمنونو غړى او رئيسه پلاوي ئى و ټاكل.

د استازو يو شمير پاڼى چي مقابل لورى او شكايت كونكى ئى لرل وكتل شوي او تثبيت شوى.

هغه څه چي تصويب شويدى:

۱. د افغانستان بانک د بانک نوټونو د زيرمی د مراقبت د پاره د شورى څخه د دوو كسو استازو ټاكل.

۲. د مزارشريف د سرپل د پطرولو د برمه كارى د تړون تصويب، چي د افغانستان دكانو او صنايع د وزارت او د سويډن د سونكاى د كمپنى ترمنځ ترسره شوى وه.

۳. د ګرشک د لوي حكومت د تعديل تصويب په اعلى حكومت باندى ، او د هلمند د وادى د پرمختيا په هكله دى نوموړى اعلى حكومت په لنډ مهاله توګه د هلمند د پرمختيا د رياست تر نظر لاندى دنده اجرا كړى.

۴. د افغانستان د شاهى حكومت او د يوګوسلاويا د ملى فدراتيف جمهورى حكومت ترمنځ د لنډ مهاله تړون په هكله او د ملكى مامورينو د ټاكنى ، ترفيع او تقاعد د اصولنامې د اتمی مادى سره

٦. د محصولاتو د اخستلو د اصولنامې د پروژې تصويب چې د افغاني قونسلګريو لخوا په بهر کې اخستل کيدى. د ملکي مامورينو د ټاکنې ، ترفيع او تقاعد د اصولنامې د نهمې مادې سره په لنډ مهاله توګه د يوې تبصرې زياتوالى ، په ځانګړې ډول د هغو متخصيصينو د پاره چې د قانون د خپرولو څخه تر پنځو کلونو پورې بيله قيده د لوړو رتبو کفالت وکړي .

٧. د سوداګرې د اصولنامې د پروژې د دريمې برخې تصويب.

٨. د افغانستان د شاهي دولت او اندونيزيا جمهوري دولت تر منځ د دوستى د تړون تصويب، د افغانستان او د شوروى سوسياليستي جماهيرو حکومت سره ترانزيتي تړون.

٩. د ښاروالي د اصولنامې د ٥٣ مادې ،د ١٧ مادې د دريمې فقرې او ديارلسمې مادې د تعديل تصويب. د ملکي مامورينو د ټاکنې ، ترفيع او تقاعد د اصولو د ١٣ مادې تعديل او د ٥٣ مادې سره د يو تبصرې زياتوالى اود ٦٦ او ٩٩ مادو تعديل او د يوې فقرې زياتوالى د نوموړې اصولنامې د ضميمې سره .

١٠. د سوداګرې د پروژې د اصولنامې د لمړۍ او دوهمې برخې تصويب.

١١. د هيواد د دائرو د ١٣٣٤ کال د بودجې او معاش د لګښتونو تصويب، د پانګې اچونې په برخه کې د ١٣٣٤ کال د وارداتو د انډول تطبيق چې د ١٢٠١١٠٩١٦٢ افغاني او اويا پوله کيږي او د ١٣٣٤کال د بودجې د وارداتو او دولتي لګښتونو د عمومي انډول د قانون د پروژې ١١ مادې .

١٢. د ١٣٣٤ کال د بودجې او د تقاعد د خزانې د معاش او لګښتونو په هکله چې څلورميليونه ، ٥٣٠ زره ، ٢٣٦ افغاني او ٧٧ پوله کيږي .

١٣. د سوداګرې د پروژې د اصولنامې د څلورمې ، پنځمې ، شپږمې ، اوونې او اتمې برخې تصويب.

١٤. د عمران دستګاه د پروژې د تړون تصويب چې د افغانستان د شاهي دولت او موريسن د کمپنى تر منځ تړل شوى وه .

١٥. د ١٩٤٩ کال د جون د مياشتې د کار د نړيوالې موسسې د جنوا د عمومي کنفرانس د پنځه ديرش مادو د اجرائي ملاتړ او د حرفوى لارښودونو سپارښت په هکله د مقاولې تصويب.

١٦. د ١٩٤٤ کال د جولاى د ٢٢ نيټې د بريټن کنفرانس د هو کړې په اصولنامې کې د افغانستان

۱۷. د سوداګری د اصولنامې ۴۶۹ مادی سره د یوی تبصری د زیاتوالی تصویب، په ځانګړی ډول د کمیشنر په نامه د دولت د یو تن استازی ګډون د لمټید په سهامی شرکتونو کی د اصولنامې د مواردو د پلی کیدو د څارنی لپاره.

۱۸. د دعوو د اوریدلو د اصولود د ریمي مادی د تبصری د تعدیل تصویب .

۱۹. د کرهنی بانک د اساسنامی د پروژی تصویب .

۲۰. د احتیاط د ظابطانو د اصولنامې د پروژی د ۴۱ او ۴۲ مادو تصویب.

۲۱. د عمومی توحید تصویب.

۲۲. د عسکری مکلفیت د اصولنامې د ۲۲ اصل تعدیل ، په ځانګړی توګه د ځای بدلیدونکو مجلوبینو په هکله .

۲۳. د غنمو د زیرمه کیدو د اساسنامی د پروژی تصویب.

۲۴. د اعیانو او ملی شوری د مجلسونو د فوق العاده جرګې تصویب، په خاص ډول د ښاغلی صدراعظم د وینا په هکله چي د اعیانو او شوری د استازو په وړاندی ئی د پښتونستان د مسئلی د پخوانیو پیښو په برخه اود حکومت ګامونه چي په دی برخه کی ئی اخستی دی په روښانه ډول وړاندی او د مجلسونو نظر ئی د کړنلاری په هکله او د افغانستان د راتلونکی سیاست تعقیب د پښتونستان د موضوع په هکله وغوښت ، چي یاد شوي ګامونه د مجلسینو لخوا تائید شول، او همدارنګه د پاکستان د حکومت د ناوړه عمل چي بیله ټول پوښتنی ئې جبراً پښتونستان د لویدیځ پاکستان په یونټ پوری تړی وغندل او د پښتونستان خاوره ئی د پاکستان د خاوری جز ونه ګڼل او همدارنګه ئي د پښتونستان د ملت د روا حقونه څخه ملاتړ او د صدراعظم سیاست ئی پدی برخه کی په پوره باور تائید او ودی ملی هدف ته د رسیدو لپاره چي ددولت لخوا هر لازم ګام پورته کیږی او په درې مواردو کی قید دی خپل ملاتړ ښکاره کړ.

۲۵. د یو شمیر سړکونو د سمون لپاره د یو کروړ افغانیو د عامه پور تصویب.

۲۶. د افغانستان بانک د ریاست د وړاندیز پر بنسټ د نوی بانکنوټ د خپرولو تصویب، د پشتوانی د قانونی میعاد په پام کی نیولو سره دی تر سره شی.

۲۷. د نوی تذکری د اصولنامې د پروژی تصویب.

د پښتونستان پر مسئلې د ملي شورى او اعيانو د مجلسونو د فوق العاده جرګې لنډيز

د ۱۳۳۴ کال د تلې مياشتې ۲۳ نيټه د دوشنبه ورځ په داسې حال کې چې د ملي شورى او اعيانو استازي د مجلسونو رئيسان محمد نوروز خان د شورى رئيس او فضل احمد خان مجددى د اعيانو رئيس حاضر وه د ملي شورى د دارالانشا د يوى شپې مخکې اعلاميې پر بنسټ د سلام خانې په مانۍ کې فوق العاده غونډه جوړه شوه.

تر غرمې مخکې پر يولسو بجو ښاغلي محمد داود صدراعظم د کابينې د پلاوي سره د مجلسونو په اجازه مجلس ته ننوتل د ملي شورى د ښاغلي رئيس په اجازه ئې د پښتونستان تاريخي قضيه د ټولو کړنو ، ديپلوماسي او د افغانستان د حکومت سياست چې په دې وروستيو کې د پښتونستان د خلکو د حقونو د تامين په لاره او د هغوى د ژوند ليک د ټاکلو د پاره چې خپله د پښتونستانيانو د عامه رايو پر بنسټ نيول شوى وه ، د پاکستان د حکومت د نا قانونه تيريو او کړنو په ځانګړې توګه هغه وروستنۍ ګامونه چې د پښتونستان خاوره ئې بيله ټول پوښتنې او د پښتونستان د خلکو د رضايت نه پرته د پاکستان په لويديځ يونټ پورى تړلې دى و مجلس ته په تفصيل سره وړاندې او د پښتونستان د مسئلې په هکله د مجلسونو نظر ئې د افغانستان د راتلونکي سياست د تعقيب او کړنلارې په اړه وغوښت.

د صدراعظم د راپور تر اوريدو وروسته مجلس د رايو په اتفاق سره داسې تصويب کړه:

د پښتونستان د مسئلې په اړه د ملي شورى او اعيانو د۱۳۳۴ کال د تلې د درويشتمې نيټې د ګډې جرګې پريکړه:

۱. د افغانستان حکومت کوم ګامونه چې تر نن پورى د پښتونستان په مسئله کې اخستي دي دهغه تصويب له مخې دي چې پخوا د ۱۳۲۸ کال د چنګاښ په لسمه نيټه د ملي شورى لخوا اعلان شوى وه او د ملت د هيلو او اميدونو سره بشپړ همږغي لرى.

۲. نن چې د پاکستان حکومت د بشري عدالت او د ملګرو ملتونو د منشور خلاف د پښتونستان د مليونونو خلکو پر روا حقونو باندې د تيرى لاس غزولى دى او بيله دې چې د خلکو ټول پوښتنې ته مراجعه وکړى د پښتونستان د خلکو ژوند ليک ئې په زور د پاکستان په لويديځ يونټ پورى تړى چې دا يو څرګنده تيرى دى، غندو ئې او يو ځل بيا اعلان کوو چې د افغانستان ملت به هيڅ ډول د پښتونستان خاوره د هغه ځاى د خلکو د ازادو رايو نه پرته د پاکستان د خاورى د

استازیتوب د افغانستان د صدراعظم ښاغلی محمد داود د حکومت سیاست د پښتونستان په هکله په کامل باور تایئد او د هرهغه ګام په هکله چي ودی ملی هدف ته درسیدو لپاره د حکومت له لوری پورته کیږی خپل ملاتړښکار کاوه.

د هیواد د پنځه کلان پلان په برخه کی د ښاغلی صدراعظم وینا

بسم الله الرحمن الرحیم !

نحمده و نصلی علیه ، د خپل لوي مهربان خدای څخه مننه او د انتخاب شوی نبی محمد (ص) پاک روح ته د

ر ب العالمین د رحمت ډیر زیات درودونه ډالی کوم .

د ملت درنو استازو ستاسی د نن ورځی مهمه غونډه او اوسنی غونډه د هیواد د پارلمان په تاریخ کی یو ځانګړی ځای لری ، خپل ځان بختور بولم چي نن ورځ د افغانستان د پاک ملت د استازو په حضور او دهیواد په ژوند پوری د اړوندی موضوع پر شاوخوا ستاسی سره خبری کوم او ستاسو د پریکړو او عالمانه څرګندونو څخه ګټه اخلم .

د اوسنی جرګي اجندا اقتصادی پنځه کلن پلان جوړوی داسی یو پلان چي د لمړی ځل لپاره ستاسی د دقیق پام او ژوری مطالعی څخه تیریږی ، ښاغلی استازی خبر دی چي د نن ورځی د علم او تمدن په نړی کی د بشر د اړتیاو د پوره کولو او د خلکو د سوکالی او هوساینی دپاره ټولنی زیار باسی د د اسی یو عمل د شکل پیروی وکړی چي پر اقتصادی ټینګو ستنو او ټولینز عدالت باندی تکیه ولری ، او د خلکو د ژوند کچي او مدنی پوهه لوړه کړی ، د دی بهیر له مخی د نړی هر هیواد د خپل اقتصادی پرمختیا لپاره د خپلی ټولنیزی او تخنیکی وضعي په پام کی نیولو سره د بیلا بیلو سیستمونو څخه ګټه اخلی. هغه هیواد چي چاپیریال او ټولنیز شرایط ئی تقاضا کوی د پلانیزه سیستم څخه ئی کار اخستی دی ، دا سیستم ټول مالی او اقتصادی حرکتونه په یو څرګند چوکاټ کی د څرکند وخت په ټاکلو سره محدودوی او نه پریږدی چي د اقتصادی فعالیتونو د سرته رسولو په وخت کی بیل هدفونه مخته بوزی ، چي د کارو د پرمختګ د قدرت ، مالي توان او د چاپیریال دشرایطو وړنه وي او یا د هغه په وسیله ټولنیز عدالت تامین نشی له دی

لړوالى، د نقليه واسطو د منظمو ليکو نشتوالى او په دى ډول نور ، بايد د اقتصادى پرمختيا په لار کى اړين زيار ويستل شى. د دى لپاره چې دا ستونزى له منځه ولاړى شى او د طبيعى زيرمو څخه لاښه ګټه پورته شى او اقتصادى کارونه سره ونه پاشل شى د اوسنى زمانى د اساساتو او تخنيک د چاپريال د احوال او شرايطو سره سم کار واخستل شى ، هرو مرو به ټولى پروژى ، پروګرامونه او هلى ځلى ګټورى او اقتصادى وى تر کومه ځاى چې د هيواد پر توا نائى اود کار د قوى او د چاپيريال د ټولنيزى وضعې سره سم د هغوى اجراات امکان ولرى،په کړنلارى کى ګډ او د يو ټاکلى اقتصادى پلان په چوکاټ کى تثبيت شى ، او په دى توګه د دى اړتياو د له منځه وړلو په هيله ګټور بنستونه طرح شى چې د هغه پر بنسټ او شيننه دا موجودى اقتصادى ستونزى کمى شى او وړ اقتصادى کارونه په ټوليزه کچې او يو پوره همږغى سره پر مخ ولاړې شى او د بهرنيو اړينو پانګه اچوونو دپاره اړين شرايط برابر شى . ددى اړتيا پر بنسټ د ډيره وخته څخه په هيواد کى د اوسنى اقتصادى پلان د جوړيدو مفکوره موجوده وه او د هغه د پاره کوښښ کيدى خو برياليتوب په برخه نه شو تر څو حکومت خپله اقتصادى کړنلاره وټا کل او اعلان ئى کړه او هوډ ئى وکړ چې د هيواد اقتصادى پلان دى جوړشى ، د حکومت د دى عزم پر بنسټ د ماليى د وزير ښاغلى عبدالملک او د ملى اقتصاد د وزارت وکيل ته هدايت ورکړ تر څو په دى برخه کى دې د ملى اقتصاد وزارت ګټور ګام پورته کړى اوهمدارنګه د او کار د اجرا وړ تجربه لرونکو متخصصينو ته دنده ورکړه شوه تر څو په ډير جديت سره د يو پلان دجوړولولپاره لمړنى موادو او اړين ارقام اواحصائيې د راټولولو په هکله ګټور ګامونه پورته کړى.

لکه څنګه چې نوموړو کميسيونونو د ډيرودرنووزيرانواوارونډو وزارتونو په ګډه موږته د پلان لمړني مواد برابرکړل او په دى توګه د ۱۳۳۴ کال د لندي په مياشت کى د متخصصينو، پوهو او تجربه لرونکو کسانو په ګډون يو غښتلى پلاوي د پروژو د ځيرني او د اقتصادى پلان د تدوين په کار پيل وکړ. او د لوي خداى په مرسته د ۱۳۳۴ کال په پاى کى بشپړ شو.

د دى پلان موخه د يو روښانه اقتصادى سياست پيروى ، د طبيعى سرچينو څخه تر ممکنه حده ګټه اخستنه.او د انسانانو د کار د قوى د پانګى او اقتصادى هلو ځلو پکار اچول ، د فنى کسانو او کار کوونکو روزنه او د ټولنيزو خدمتونو ترسره کول د ټولنيز عدالت پوره کول ، د پرمختيائى کچې لوړتيا چې د اقتصادى بيلابيلو چارو په برخه کى ترسره کيږى په لنډ ډول توضيح کيږى .

مالیات ،ګمرکی مالیه ، صکوک ، مالیه ، د لوکسو مالونو استهلاک ، څارویو پر سر مالیه ، د بانکداری پیسی ، د اسعارو کنترول ، فینانسان د پلان ډیرول . د اقتصادی پلان لنډیز او پایلی ئی چې د پوره تطبیقاتو له وجه ئی وړاندوینه شویده.

د ملت درانه استازي ښه خبردی چې د اقتصادی پلان جوړونه او د هغه پلی کول د نړۍ په پر مختلونکو هیوادو کی چې د هر ډول تشکیلاتو ، تجهیزاتو ، دقیق شمیر او نورو عصري وسائلو درلودونکی دی اسانه کارنه دی .

د کار د پلی کیدو په بهیر کی هغه غلطی اصلاح کوي ، په دی ډول مونږ هم نشو کولای ووایوچې زمونږ اقتصادی پلان باوری احصایه او پاته په هغه پوری نور اړونده مسائل له نیمګړتیاوو څخه دي تش وی.

په دی باور یم چې د کره کتنی له کبله د ملت د استازو په مرسته به د هغه علمی پایلی په غور سره د هغه څارنی په نتیجه کی د ډاډ وړ وی.

که چیری د عمل په ډګر کی نیمګړتیا ولیدل شی باید سمه شی د قادر او توانا خدای په فضل اود ټولو مرستو ، دولتی دائرو ، خصوصي اوشخصي موسسو اود افغانستان د نجیب ملت دنورووګروپه ګډه مرسته به د پلان د پرمختګ خنډونه لری او مطلوبی پایلی به پلاس راشی.

(ومن الله توفیق)

(د شورى د نهمی دورې د دوهم کال د دوهمی ګنی د مجلی څخه نقل)

د ۱۳۳۵ کال د بودجې د وړاندې کولو پر وخت د مالیې د وزیرښاغلی عبدالملک عبدالرحیم زی وینا

د خپل قادر ، پاک ، دقیق محاسب او عادل خدای شکر پرځای کوم او د شوری د بنسټ ایښودونکی سید لولاک روح ته ډیرډیر درود استوم.

درنو استازو !

د متعال خدا ی په فضل دا دی د دولت دړمه سیستماتیکه او قانونی بودجه د صدراعظم سردار محمد داود دحکومت په وخت کی د ملت د باخبرو استازو د تصویبونو سره سم وړاندی کوم ، د دولت د عوایدو او لګښتونو دقیق حساب ستاسو حضور ځخه تیروم.

ما د نظام او منظمی دستګاه د حساب د پیدا کونکی په مرسته د خپل توان په اندازه کوښښ کړیدی چي خپل حسابونه ترتیب او جوړ کړم ، پدی هکله ما د قدرت فطری درس چي د بشر پرمختیائی بهیر د هغه پر بنسټ دوام لری هیر کړی نه دی ، زما لارښود په دی هکله هغه څوک دی چي نړی ئی پیدا کړی او د هغی دوام او خط السیر د هغه پلاس دی.

د نړی د عمر څخه ملیونونه کلونه تیریږی ، فزیکی ، سیاسی ، ادبی ، کلتوری او تاریخی بیلا بیلی پیښی او بدلونونه یو په بل پسی منځ ته راغلی او تللی دی خو د دی دستګاه نظم او د کیفیت ډک حساب همدارنګه ثابت او پرځای دی تر څو چي تاکلی ورځ راورسیږی او د حساب او سنجش وروستی کال پیل شی.

مونږ باید د زمانی د مکمل دفتر څخه د عبرت سبق زده او د خپلو چارو د ښه والی لپاره ځان و نه سپموو څکه طبیعی زده کړه د انسان لپاره بیله کوښښه بل څه نه ده ، څښتن تعالی هغه پیرزوینه او مهربانی چي پخپل ذات کی ئی لری د ملت څخه نه سپموی څو چي هغه ملت خپل کړه وړه بدل نکړی. باید د لوی خدای (ج) د هغه تل پاتی نعمت چي زمونږ او زمونږ د هیواد په برخه کړیدی منندوی وو اوسو.

د نعمت شکر هغه وخت په ځاي کیدای شی چي د هغه قدرت مند لاس د قیمتی ورکړو، اوبو او خاورو د بنیګڼو څخه د وخت د غوښتنی او اړتیا له مخی ګټه واخلواو دخپل وخت بچیان واوسو.

پر مونږ ده چي خپل محیطی استعدادونه سم سنجش او په کار واچو ، صالح بنده ګان د دی طبیعی میراث څخه ښه ګټه اخلیي د کار میزان یعنی سنجش او حساب مونږ ته معرفی شویدی او پردی لاری باندی د

د قدر وړ استازو !

د والاحضرت سردار محمد داود ویښ او فعاله حکومت د عدالت خوښونکی ، ملت غوښتونکی د مدبرانه لارښونو او لوړوارشاداتو په بنسټ د غیرتی ملت په همږغی د قانون په پلی کیدو او ټولینز عدالت په مراعتولو سره الحمد الله په چابکی او میړاني سره چي دملی نهضتنو د پرمختګ په لوری روان دی او ستاسی پخوانی هیلی د نیکه مرغه سرته رسیږی او یو روښانه بیلګه ئی همدا د دولت د بودجې ترتیب او تنظیم او عملی شاهد دی. دری کلنی بودجې ته په لنډي کتني سره څرګندیږی چي د مالیي وزارت و هیواد ته د خدمت د سابقی او مسوولیت پر بنسټ بیله دی چي ددولت د محصولاتو او مالیاتو د تعرفی نرخ لوړ بوځی او یا کومه نوې مالیه وضع کړی د عوایدو د زیاتولو لپاره لازم زیار ایستلی او د وارداتو د لاس ته راوړلو په اړه د تحقیق د طرحي او عملیاتو د تنظیم لا لاري ئی د دولت عواید ډیر کړیدی او د دی لاری ئی په ډیره لویه پیمانه د ټولنیزو ټولګټو خدمتونو دپاره وړه موقع برابره کړیده . په ۱۳۳۴ کال کی هغه خنډونه چي د هیواد د اقتصاد د پرمختیا په لاره کی راغلل اساساً د انګیرني وړ وه ، څکه په دی کال کی د پاکستان د اقتصادی محاصرې سره مخامخ وو او دا حالت هغه وخت پیښ شو چي د یوی خوا د وارداتو د عمده توکو لکه پر عایداتواو ځمکی باندی مالیات ، اوداسي نورو عایداتود تحصیل موقع وه او د ګمرک محصول چي د دولت د وارداتو تل پاتی ډیره برخه جوړوله په یو وار په شدید ډول تر اغیزه لاندی راغلی د بلی خوا د میوو د صادرولو وخت د دی محاصری سره سر وخوړ او په دی توګه د دولت د مالی بحران امکانات او د میوی د صادراتو بندیدل او د هیواد د سوداګریو د دریدو لامل شو. د دی محاصری ډیری بدی اغیزی د لاندی بیلګو څخه په ښه توګه څرګندیداي شی.

د مالیي وزیر د بودجې د کمښت د علمی مالیوي نظریو په برخه کی وویل:

په ۱۳۳۵ کال د بودجې په برخه کی څنګه چي د یوي خوا اقتصادی پلان طرح او تدوین شو د حکومت تر پریکړی وروسته د ملی شوری محترم ریاست ته لیږل شویدی، د بله اړخه اقتصادی پلان تر اوسه پوری خپل تقنینی پړاوونه په اعیانو او ملی شوری کی نه دی بشپړ کړی ، څکه د مالیي وزارت ناچاره وه چي ۱۳۳۵ کال بودجه داسی ترتیب او تدوین کړی چي د پرمختیائی پلان عادی بودجه د تنازل حالت درلودونکی وی.

یعنی معموله بودجه د هغه زیاتوالی سره چي د دولت د ۱۳۳۵ کال په وارداتو او لګښتونو کی د مالی پلان پر بنسټ ترسره کړی په یا دول وشی ، د دی اساس له مخې د ۱۳۳۵ کال بودجه ترتیب شویده

هیله لرم چې ددولت د ارګانو د کار او فعالیت او دملت په دوام داره زیار او ملتیا زمونږ طبیعي سرچینې او ملي عواید داسې په کار ولویږي چې هیواد د هغه د ګټو څخه برخمن او دولت د خپلو پرمختیا ئي پلانونو په سرته رسولو کې بریالي اوسي.

انشاالله

(و من الله التوفیق)

د ۱۳۳۴ کال څخه تر ۱۳۳٦ کال پوری د نهمی دورې پریکړې

د اداری هیئت تر ټاکلو ، د انجمنونو تر جوړولو او دملی شوری د داخلی چاروترتنظیم وروسته د ۱۳۳٦کال د لړم څخه د ۱۳۴۰ کال د چنګاښ تر اتمی نیټی پوری :

۱. د افغانستان او سوئډ تر منځ د سرپل د پطرولو د برمه کاری تړون.

۲. د افغانستان او یوګوسلاویا د دوستی تړون.

۳. د محصولاتو د اخستنی د اصولنامې پروژه، چې په بهر کی د افغانی قونسلګریو لخوا اخستل کیږی.

۴. د جرم د ممانعت او سزا په نړیوال کنوانسیون(جینو سایټ) پوری د افغانستان تړل.

۵. د غلي د تهیه کولو د موسسی اساسنامه او د افغانستان او اندونیزیا تر منځ د دوستی تړون.

٦. د کلیوالی صنایعو او کرهنیز بانک اساسنامه ، د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ترانزیت تړون.

۷. د برق اصولنامه او دافغانستان او موریسن کمپنی ترمنځ د عمرانی دستګاه تړون.

۸. د پښتونستان د مسئلي په هکله د حکومت د دریځ نه د ملی شوری ملاتړ.

۹. د مالی مسئلو ، د ملکیت تصفیه ، د کجکی او ارغنداب تر بند لاندی د ځمکی د اوبو د قیمت د پروژی اصولنامه.

۱۰. د افغانستان او شوروی تر منځ د دوه اړخیزه بي پلوي او نه تیری د تړونونو د پرتوکول دوام او د اعتبار موده ئی .

۱۱. د افغانستان ، استریا او ترکیی ترمنځ د هوائی سرویس هوکړه .

۱۲. په افغانستان کی د بهرنی خصوصی پانګی اچونی د قانون پروژه.

۱۳. د افغانستان او فرانسی ترمنځ د اقتصادی او تخنیکی مرستو هوکړه.

۱۴. د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د سل میلیونو امریکائی ډالرو د پور د اخستلو هوکړه .

۱۵. د ۱۳۳۵کال د زمری ۳۱ ،د دولت د پنځه کلن اقتصادی پلان تصویب.

۱٦. د افغانستان او پولنډ ترمنځ پر تادیاتي مالونو د راکړی ورکړی سوداګریزه هوکړه .

۱۷. د ولایتونو د مشورتي مجلسونو اصولنامه ، د افغانستان او لایبریا تر منځ تړون ، او د عدلي

۲۰. د تارياكو د كښت د منع كولو پروژه ، د سړك او ترانسپورت په نړيوال كنوانسيون پورى د افغانستان تړل ، او د افغانستان د ملكى ويش اصولنامه.

نوت: پر پورته موضوعاتو سربيره د ملي شورى،د لارى د دولت دري كلني بودجې كتنه او مطالعه او ددى پروژې پريكړه.

په ۱۳۳٦ كال كي د ملي شورى د عمومى غونډى پريكړى

د اووګونو كميسيونونو د شمير د ټاكنو پريكړه ، د هغوى د رئيسانو او غړو ټاكل ، د كميسيونو او عمومي غونډى د كار د ورځى ټاكل.

د ښاروالى د اصولنامې د پروژې په هكله د لنډ مهاله كميسيون د غړو د ټاكلو پريكړه .

د مامورينو د رخصتى او د حاضرى د اصولنامې د ۱۳ نمبر د دوو ضميمو د اصل بدلون ، د مامورينو د كار ساعتونه په ځانګړى توګه د روژې د مياشتي په هكله د كال په هر موسم كى د سهار د ۸ بجو څخه پيل او بى له خنډه پنځه نيم ساعته كار تر غرمى وروسته په يوه نيمه بجه پاى ته رسيږى.

د افغانستان او برما د جمهورى اتحاد ترمنځ د لنډ مهاله تړون پريكړه.

د افغانستان او ايران د دولتونو تر منځ د سرحدى كميساريو د تړون پريكړه، په عادى سرحدى پيښو كى د كميسارانو د دندى په هكله د دواړو هيوادو د خاورو د پنځه څلويشت كليومترى حدود په دننه كى .

د ولايتونو ، لويو او اعلى حكومتونو د سلاكار مجلس د اصولنامې د پروژې د اتلسو موادو پريكړه .

د افغانستان د شاهى حكومت او د پاكستان د جمهورى حكومت تر منځ د هوائى خدماتو د هو كړى پريكړه.

په افغانستان كى د ملكى هوائى چلند د اسانتياو د اصولنامې د پروژې پريكړه .

د غيرمكتبى پوليسو ، ژاندارم او عسكرى كسانو په معاشونو كى زياتوالى او د خدماتى پرسونل په تنخوا كى په سلوكي د پنځلس دزياتوالى پريكړه.

د پلان وزارت د تشكيل دګراف او د دندو په لايحه كى د بدلونونو پريكړه.

د غالى پلورونكو ، درمل پلورونكو ، مغازه لرونكو پر ګټو د مالياتو او د ټولو هغو ټولګيو چې په پنځه كلن

د وارداتو د بودجې د وړاندوینې اود لګښتونو د بودجې ، د ۱۳۳٦ کال د شپږو میاشتو دعمومي انډول ، د قانون د دولسو موادو پریکړه .
د لمړنې دعوو د میعاد د ټاکلو د اصولنامې د د ولسمی مادی د بدلون پریکړه .
د عمومي محاسبو او د هغوی د سابقو د بهیر د اصولنامې د پروژی پریکړه.
د افغانستان او چین حکومتونو ترمنځ د تادیو او مالونو د راکړی ورکړی د هوکړی پریکړه.
د ملکی هوائی چلند د اصولنامې د لسو مادو د بدلون پریکړه.
د سلاکاره مجلس د اصولو د اتلسمی مادی د تبصری پریکړه .
د ښاروالی د اصولنامې د پروژی پریکړه .
د دعوو د اوریدلو د میعاد د اصولو د یوي ضمیمې پریکړه .
د هیواد د ۱۳۳٦ مالی کال څخه د ۱۳۳۷ کال د وړی تر پایه د عادی او پرمختیائی بودجې د عمومي انډول د قانون د یولسو مادو د محتوا پریکړه.
د ملکی ویش د اصولو پریکړه.
د جوړ شوی ګراف سره سم د مالیي وزارت د نوي بودجي پریکړه.
د موټری ترانسپورت او سړک د یو نړیوال کنوانسیون پریکړه .
په افغانستان کی د تریاکو دکښت د بندولو، په کاروړلو، واردولو ، صادرولو ، پلورلو ، پیرودلو ، سوداګرې د اصولنامې پریکړه ، چي په ترڅ کی ئی د افغانستان د ۱۳۳۵ کال د زمری د نهمی نیټی د تریاکو اصولنامه لغو شوه، پردي سربیره د هغې هو کړی اصول چي پخوا د دولت د نړیوال کنوانسیون څخه د تریاکو د کښت د اجازی د اخستلو لپاره کړی وه د تریاکو د کښت بندولو د قانون په لیکه کی د هغی لغو تصویب او تائید شوه.

(د ۱۳۳۹ کال د کلنی څخه)

د اجرا وړ اصولنامو لړلیک د هغوی د یوازنیومادو اوضمیمو سره

۱. د هیواد بنسټیزه اصولنامه د دریګونو ضمیمو سره.
۲. د مامورینو د حاضری او رخصتی اصولنامه د دیارلس ډوله ضمیمو سره .

۸. د سوداګرى د دفترونو اصولنامه د دوه ډوله ضميمو سره.

۹. پر ګټو باندى د ماليو اصولنامه د درى ډولو ضميمو سره.

۱۰. د ملکى مامورينو او متقاعدينو اصولنامه ، د دوه ډوله ضميمو سره.

۱۱. د ملکى مامورينو د محاکمى اصول او محاکمو اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱۲. د بهرنيو اتباعو د ګمارنې اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱۳. د ګمرکونو د تعرفى اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱۴. د پست اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱۵. د تابيعت د تذکرى اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱٦. د تلګراف اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱۷. د سوداګرى د اتاقونو اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۱۸. د دلالى اصولنامې د يو ډول ضميمې سره.

۱۹. د تميز او مرافعى د اوريدلو ميعاد د يو ډول ضميمې سره.

۲۰. د شورى د استازو د ټاکلو اصولنامه .

۲۱. د ملى شورى د داخلى دندو اصولنامه.

۲۲. د مامورينو د مديريتونو اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۲۳. د تحريراتو د دائرو اصولنامه.

۲۴. دپاڅو د مديريتونو اصولنامه.

۲۵. د واده او نکاح د دود اصولنامه.

۲٦. د تعزيه دارى اصولنامه .

۲۷. د ښارويو پر سر د محصول اصولنامه.

۲۸. د دولتى تحويلخانو د مالونو د پلورلو اصولنامه.

۲۹. د ښاروالى اصونامه د يو ډول ضميمې سره.

۳۰. د توقيف ځايونو اصولنامه د يو ډول ضميمې سره.

۳۱. د بزغليو اصولنامه .

۳۷. د درملتونونو اصولنامه .
۳۸. د دولت د خزانو اصولنامه.
۳۹. د تابعيت اصولنامه.
۴۰. د ګمرکونو اصولنامه.
۴۱. د بندونو او ويالو لاندى ځمکو د پلورلو اصولنامه.
۴۲. د راډيو اصولنامه.
۴۳. د افغانستان بانک اساسنامه.
۴۴. د صنايعو د هڅونى اصولنامه.
۴۵. د سوداګرى اصولنامه.
۴۶. د سوداګرى د ثبت اصولنامه.
۴۷. د مفلسى (بيخرڅى) او ماتى خوړلو اصولنامه.
۴۸. د کار او کارګرانو اصولنامه.
۴۹. د پلټنى د لوي رياست اصولنامه.
۵۰. د ترافيکو اصولنامه.
۵۱. د عسکرى جزا اصولنامه.
۵۲. د عسکرى محاکمو اصولنامه.
۵۳. د رسنيو اصولنامه.
۵۴. د مامورينو او مستخدمينو په هکله يوه ماده.
۵۵. د بنديانو د تيښتى په هکله يوه ماده.
۵۶. د جنين د قصدي سقط په اړه يوه ماده.
۵۷. د موټر په هکله يوه ماده .
۵۸. د پيرودلو اصولنامه.
۵۹. د استوګنى د ويزى اصولنامه.
۶۰. د جنډى (بيرغ) اصولنامه.

هغه اصولنامې چې په دې وروستيو کې چاپ او د ګټې اخستنې لپاره ايښوول شويدي

دا دې په تيرشوي ډول سره يو شمير اصولنامې په دې وروستيو کې د ملي شورى د دارالانشا دخپرونو د مديريت د چارو لخوا په پښتو او فارسي ژبو چاپ او د ګټې اخستنې وړ ګرځيدلي دي د درنو مينه والو د خبرتيا د پاره ئې د لاندې ډول فهرست کوو.

(که چيرې دائرې او مينه وال د دې اصولناموڅخه کومې يوې ته اړتيا ولرې د ملي شورى د محاسبې او لوازمو مديريت چمتو دې په ډير درنښت سره د هغوى سپارښتنې اجرا کړي) .

١. په څوارلس څپرکو او پنځوسو مادو کې د ملکي ويش اصولنامه د اړونده ګراف سره .
٢. د ښاروالي نوي اصولنامه.
٣. په ولس مادو کې د ولايتونو ، لوي او اعلى حکومتونو د سلا کارو غونډو اصولنامه.
٤. په يولسو څپرکو او اويا مادو کې د اړونده جدولونو سره د ملکي هوائي چلند د اسانتياوو اصولنامه.
٥. په ٢٧٩ مادو کې د عدليه محاکمو ادارى اصولنامه.
٦. په ١٢٧ مادو کې د عسکرى تقاعد او ترفيع اصولنامه.
٧. په ٢٣ مادو کې د افغانستان د شاهي اردو دهوائي قواو د ښوونځي د وړو ضابطانو اصولنامه.
٨. په ٩٤٥ مادو کې د افغانستان د سوداګرى اصولنامه.
٩. په پنځو مادو کې په افغانستان کې د ترياکو د کاراخستنې ، صادريدو ، واردېدو او د کرهنې د بندولو اصولنامه.
١٠. په ١٩ مادو کې د افغانستان د شاهي دولت د ملکي هوائي چلند اصولنامه.
١١. په ٣٠ مادو کې د نوى تذکرى اصولنامه.
١٢. په ٢٦مادو کې د ملکيت د تصفيې او مالي مسئلو اصولنامه.
١٣. په ٣۴ مادو کې د نفوسو د سجل د ثبت اصولنامه.
١۴. په ۴٣ مادو کې د افغانستان د جنډې (بيرغ) اصولنامه.
١٥. په ۴٢ مادو کې د کرهنې د بانک اساسنامه.
١٦. په ٣٦ مادو کې د غنمو د برابرولو اساسنامه.

۲۰. په جزائى او حقونهى دعوو كى د تميز او مرافعى د اوريدو او د لمړنيو دعوو د ميعاد د ټاكنى د اصولنامې د ۱۷ مادى تعديل .
۲۱. د عسكرى تقاعد او ترفيع د اصولنامي د ۱۰۹ مادى بدلون.
۲۲. د مامورينو د حاضرى او رخصتى د اصولنامي د دوهم اصل بدلون.
۲۳. د ملكى مامورينو د ترفيع ، تقاعد اوګمارني داصولنامې ضميمه او د موجوده رتبى او يوى لوړى رتبى تر منځ د معاش د څلورمى د تفاوت په هكله.
۲۴. د ګمرک د تعرفى د اصولنامې د دوهمى مادى بدلون.
۲۵. د لمړنيو دعوو او د تميز او مرافعى د اوريدلو د ميعاد ټاكنه، د هغو حقونو او جزائى دعوو په هكله چي د هغوى فيصلى د تميز د عالى رياست څخه تيريږى.
۲۶. د ملكى مامورينو د ترفيع او تقاعد د ۱۳۳۴ كال د زمرى د ۳۰ نيتى داصولنامې د ضميمې د لمړى مادى تعديل .
۲۷. د ملكى مامورينو تقاعد ، ترفيع او د ټاكنى د اصولنامې د ۵۴ مادى بدلون.
۲۸. د جيلونو او توقيف خايونو ضميمه په دى هكله چي د حكومت د جريمى د پيسو بخښنه چي د هغوى د تر لاسه كولو څخه مخكى مړ شى.
۲۹. د عسكرى اصولنامې دريم نمبر ضميمه.
۳۰. د ملكى مامورينو دمحاكمو د اصولنامې د ۱۱ مادى بدلون.
۳۱. د تميز او مرافعى لخوا د لمړني ، جزائى او حقونهى دعوو د اوريدلود ميعاد ټاكلود اصولو ضميمه
۳۲. د احتياط د ظابطانو د غيرحاضرۍ د فقرو په هكله د احتياط د ظابطانو د اصولنامي دوهم نمبر ضميمه.
۳۳. د افغانستان بانک د اساسنامى د ٦۲ مادى بدلون.
۳۴. د عسكرى مكلفيت د اصولنامې د دوهم نمبر ضميمې د ۲۳ مادى بدلون.
۳۵. د عسكرى مكلفيت د اصولنامې لمړى نمبر ضميمه.
۳٦. د مرافعى او تميز لخوا د لمړنيو ، حقونهى او جزائى دعوو داوريدلو د ميعاد د ټاكني د اصولو د دريمى مادى تبصره

۴۱. د افغانستان د مروجه نوټونه د اصولنامې څلورم نمبر ضميمه.

۴۲. د ملكى مامورينو ترفيع ، تقاعد او ګمارني د اصولنامې د نهمى مادى لنډه مهاله تبصره .

۴۳. د ملكى مامورينو ترفيع ، تقاعد او ګمارني د اصولنامې د ۱۸ مادى تبصره.

(د ۱۳۳۷ كال د شورى د مجلى د دوهمى ګڼى څخه نقل)

د افغانستان د ملي شورى د نهمې دورې د استازو انځورونه

۱- د ملي شورى د نهمي دوري استازى

۳- د ملي شورى د نهمي دورې استازى

۵- د ملي شورى د نهمي دوري استازي

داطلاعاتو او عامه اړیکو د ریاست له خپرونو څخه

Website:
www.parliament.af